

v e n l o

stadsbeelden

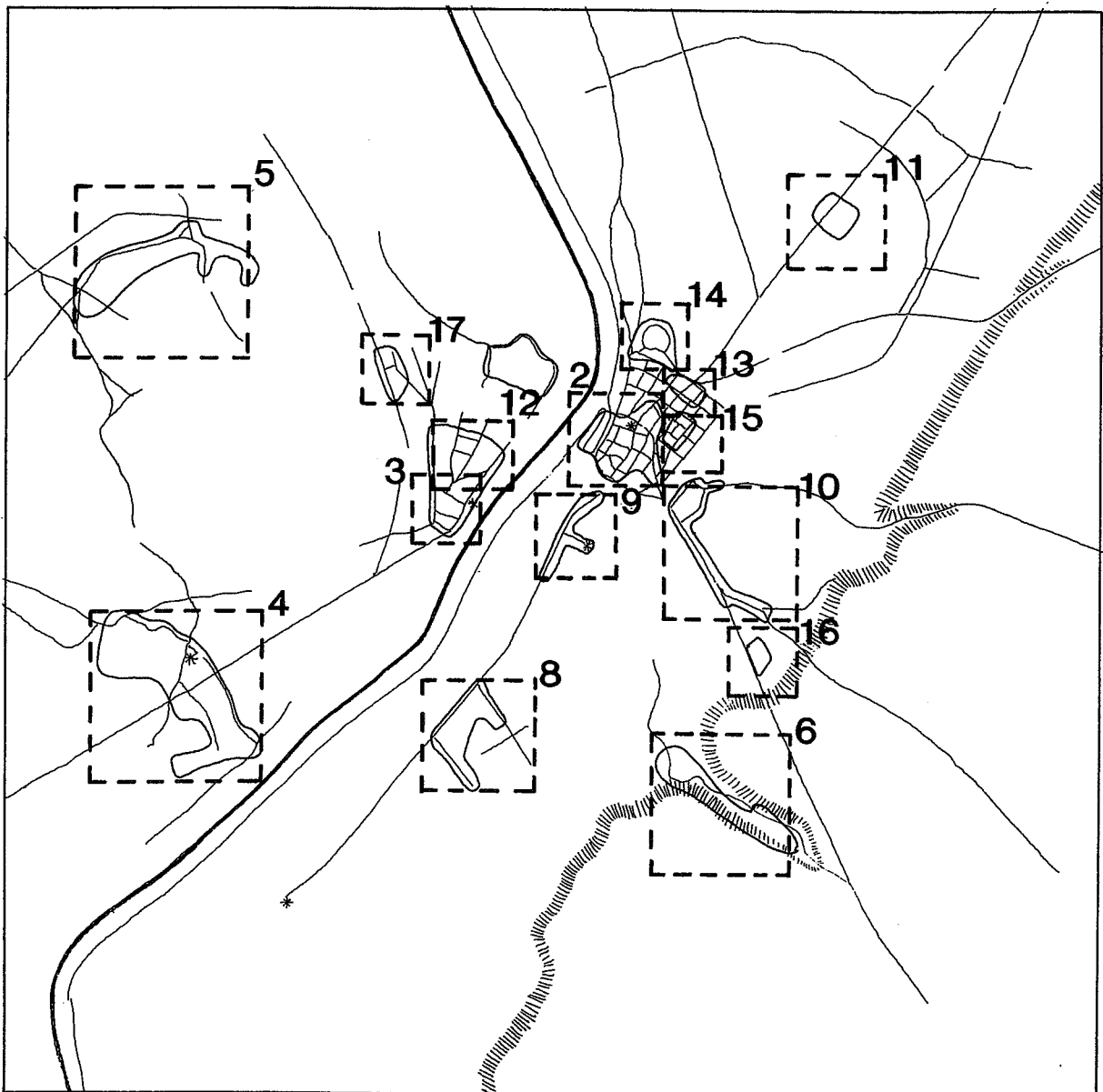
n
o
t
a

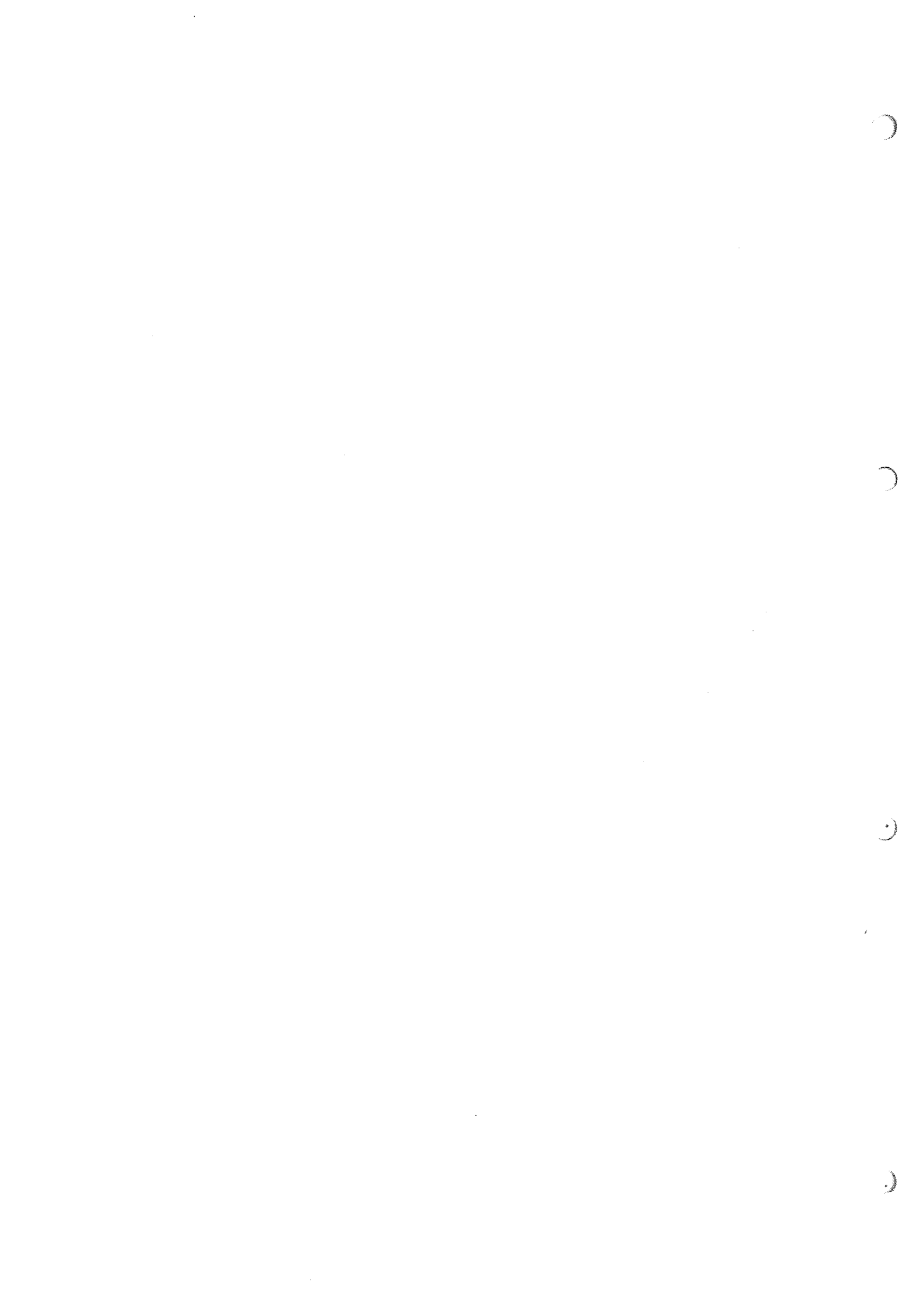
1
9
9
7

DE MENS. DE MAAT DER DINGEN

KADERNOTA STADSBEELDEN

INHOUD

	blz.
Kadernota	2
<u>Beschermede stadsbeelden</u>	
Binnenstad Venlo (2)	24
Kern Blerick (3)	35
Springbeekdal (4)	41
Egerbosbeekdal (5)	47
Molenbeekdal (6)	54
<i>per raptoelend:</i> √ Hulsterweg e.o. (8)	59 / 64
√ Tegelseweg e.o. (9)	65
√ Kaldenkerkerweg e.o. (10)	72 / 77
√ Straelseweg e.o. (11)	78 / 83
√ Antoniuslaan/Lambertusplein (12)	84 / 89
<i>per raptoelend:</i> √ Goltziusstraat e.o. (13)	90 / 95
<i>per raptoelend:</i> Wilhelminapark (14)	96
Rosarium e.o. (15)	102
Dr. Poelsplein (16)	107
Blariacumplein (17)	112
Bijlagen:	
A. Monumentenverordening 1998	
B. Monumenten Inventarisatie Project	
C. Lijst monumenten en beeldbepalende panden per stadsbeeld	
Overzicht stadsbeelden	

KADERNOTA
STADSBEELDEN

Gemeente Venlo
oktober 1997

INHOUD

	blz.
1. Inleiding	4
1.1 Doelstelling	4
2. Ontwikkelingsgeschiedenis van de stad	5
2.1 Geomorfologie	5
2.2 Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	6
2.3 Het -historisch- beeld	7
2.4 Stedenbouwkundige typologie	8
3. Inventarisatie van potentiële stadsbeelden	14
4. Waarderingsmethodiek stadsbeelden	16
Bijlage:	
Literatuuroverzicht	19
Herkomst afbeeldingen	19

1. INLEIDING

De belangstelling voor ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving neemt sterk toe, hetgeen blijkt uit tal van beleidsnota's op rijks-, provinciaal- en gemeentelijk niveau. Ook de samenhangende kwaliteit van monumenten en hun omgeving maakt deel uit van de genoemde belangstelling.

In 1994 is de nota Monumentenbeleid door de gemeenteraad vastgesteld. In deze nota wordt ervoor gepleit om instrumenten te ontwikkelen zodat ook de cultuurhistorische kwaliteit van ruimtelijke structuren kan worden gewaarborgd.

Dit zal met een verscherpt welstandsbeleid worden geregeld. De commissie Stadskwaliteit zal daar uitvoering aan geven; artikel 1 en 2 van de verordening commissie Stadskwaliteit. Om een onderscheid te maken met een door het Rijk beschermd "stadsgezicht" is voor waardevolle stadsdelen in Venlo de term stadsbeeld geïntroduceerd.

Monumenten zijn in het stadsbeeld in belangrijke mate beeldbepalend. Beeldbepalende panden, zonder de status van monument, zijn panden die in het stadsbeeld mede het beeld bepalen of ondersteunen.

Bij de gebiedsbegrenzing van de stadsbeelden wordt in principe uitgegaan van de historische en ruimtelijke samenhang van de stedenbouwkundige en/of landschappelijke ruimte. Hiertoe behoren het openbaar gebied, maar ook de voor- en/of zijtuinen van de in het stadsbeeld gelegen bebouwing, voor zover hiervan sprake is. De achterkanten van bebouwing, anders dan monumenten, worden buiten beschouwing gelaten.

1.1 Doelstelling

Het doel van de nota Stadsbeelden is om die stadsdelen van Venlo in beeld te brengen die over een specifieke cultuurhistorische en ruimtelijke kwaliteit beschikken.

In de onderhavige nota wordt voorts een "waarderingssystematiek" aangereikt.

Voor elk geselecteerd stadsbeeld wordt een beschrijving en een "waardering" weergegeven in een afzonderlijke deelnota.

2. ONTWIKKELINGSGESCHIEDENIS VAN DE STAD

De strategische ligging aan de rivier de Maas heeft in de ontstaansgeschiedenis van de stad Venlo een essentiële rol gespeeld.

De combinatie van een hoge droge plek en een drassige omgeving maakte de eerste nederzetting goed verdedigbaar, terwijl de ligging aan een buitenbocht in de Maas betekende dat zich hier een natuurlijke haven kon ontwikkelen.

Voor het ontstaan van de kern Blerick is de doorwaadbare plaats in de Maas wellicht een belangrijke reden geweest. Hoewel het dorp in eerste instantie vooral agrarische georiënteerd was, onstond op het einde van de negentiende eeuw met name door de komst van de spoorwegen een zekere industriële ontwikkeling.

Voor Hout-Blerick, Boekend en 't Ven was de specifieke ligging tussen "groengronden" en vruchtbare akkergronden de belangrijkste aanleiding voor het ontstaan van een kleine agrarische nederzetting.

De stad Venlo, zoals zij zich nu aan ons voordoet, is het resultaat van een eeuwenlang en complex ontwikkelingsproces aan beide zijden van de Maas.

Met betrekking tot het cultuurhistorisch erfgoed van de stad spelen de aspecten geomorfologie, wegenpatroon, ruimtelijke structuur en "beeld" een wezenlijke rol.

2.1 Geomorfologie

Onder geomorfologie wordt verstaan de uiterlijke verschijningsvorm van de aardkorst. Hoogtes en laagtes, droog en nat zijn vaak van sterke invloed geweest op de ligging en het verloop van wegen en het ontstaan van een stad. In zijn algemeenheid zijn met name de rivierbedding van de Maas, oude Maasarmen en de steilrand van belang. De natuurlijke gesteldheid is op veel plaatsen nog goed zichtbaar.

In afbeelding 1 zijn de belangrijkste geomorfologische kenmerken weergegeven, alsmede delen van het oorspronkelijke wegenpatroon.

Afbeelding 1: Geomorfologische kenmerken en wegenpatroon.

	Maas
	steilrand
	Maasarmen
	beken
	wegenpatroon

2.2 Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Een stelsel van wegen wordt ook wel wegenpatroon genoemd. De relatie tussen geomorfologische kenmerken en een wegenpatroon is vaak duidelijk zichtbaar en kenmerkend voor oude steden en dorpen. Bovendien is de gerichtheid van het wegenpatroon op stedelijke kernen of dorpskernen heel herkenbaar (zie het radiaal wegenpatroon in Venlo en Blerick bij afbeelding 1).

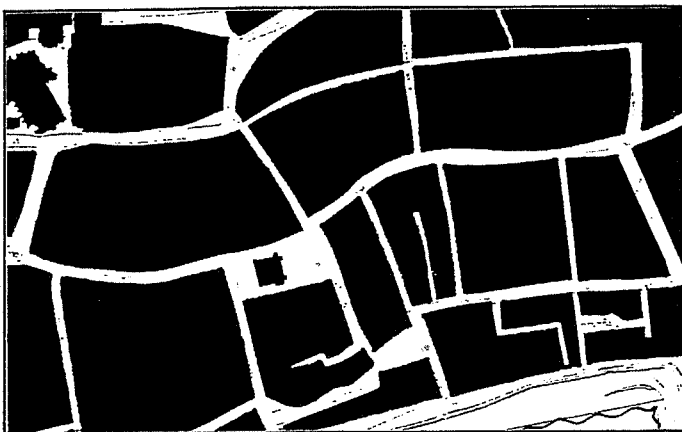
In later tijden werden wegen vaak minder in het landschap geïntegreerd. Bij de Napoleonswegen is er bijvoorbeeld geen sprake van een relatie tussen het wegenpatroon en de geomorfologie. Doorsnijdingen van wegen in het landschap uit die tijd zijn ook thans nog op veel plaatsen in Venlo waarneembaar. Overigens zijn de Napoleonswegen momenteel aan te merken als ruimtelijk zeer karakteristiek.

Van ruimtelijke structuur wordt gesproken zodra er in een wegenpatroon sprake is van een ruimtelijke begeleiding. Vormen van ruimtelijke begeleiding zijn: bebouwing, bomen en beplanting.

Een belangrijk kenmerk van de ruimtelijke structuur in een stad is de hiërarchie van straten en pleinen. Deze hiërarchie binnen de ruimtelijke structuur is met name in de binnenstad, ondanks de verwoestingen in de Tweede Wereldoorlog, nog goed herkenbaar. Een brede straat als de Vleesstraat functioneert als een hoofdstraat ten opzichte van smallere straten als bijvoorbeeld de Houtstraat en H. Geeststraat.

De ruimtelijke structuur van de binnenstad uit de periode voor 1940 is weergegeven in afbeelding 2.

Afbeelding 2: *De ruimtelijke structuur van de binnenstad.*

2.3 Het -historisch- "beeld"

Bij het beeld gaat het om de verschijningsvorm van de aard van de bebouwing, de parcellering, de bouwstijl en de inrichting van de openbare ruimte. Ook de "horizon" kan deel uitmaken van het beeld.

Een beeld staat onder invloed van de tijdgeest. Van tijd tot tijd worden wijzigingen aangebracht in gevels en in de inrichting van de openbare ruimte. Doordat de ruimtelijke structuur (en het wegenpatroon) vaak een langer leven beschoren is, kunnen beelden uit de huidige tijd associaties oproepen met historisch karakteristieke beelden. Ter illustratie is het historisch karakteristieke beeld van de Vleesstraat uit ± 1920 weergegeven in afbeelding 3.

Afbeelding 3:

Het oorspronkelijk historisch beeld van de Vleesstraat.

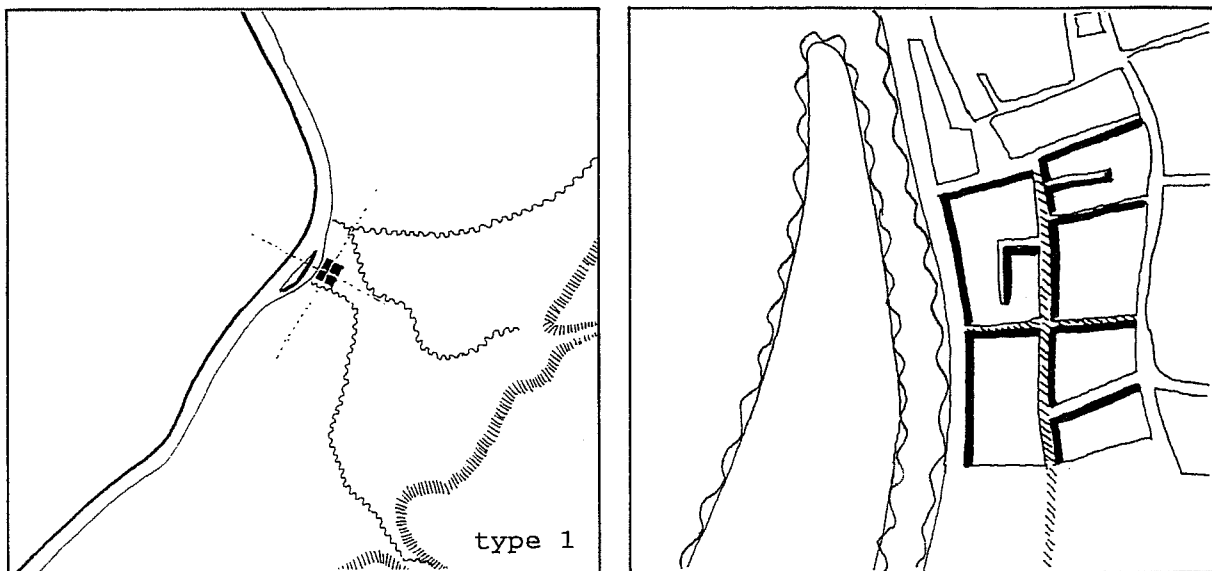
2.4 Stedenbouwkundige typologie

In de loop der tijd zijn onder invloed van heersende opvattingen over de stad, nieuwe nederzettingenpatronen te onderscheiden. Deze tijdscharacteristiek wordt aangeduid als type. Voor Venlo en Blerick zijn de volgende stedenbouwkundige typen te onderscheiden:

De Romeinse nederzetting -type 1-

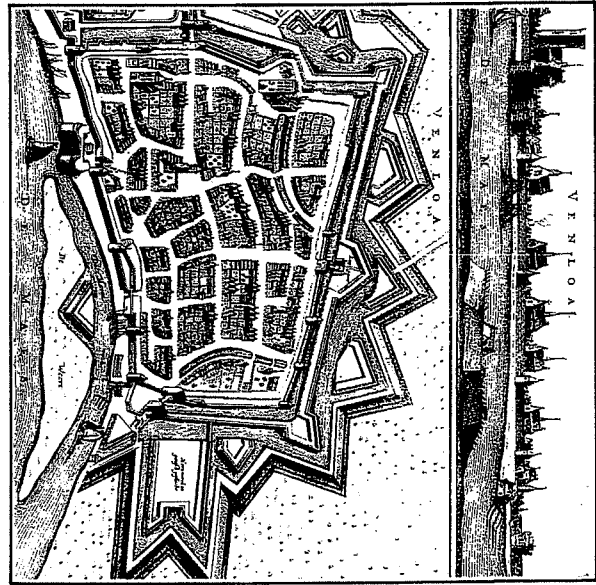
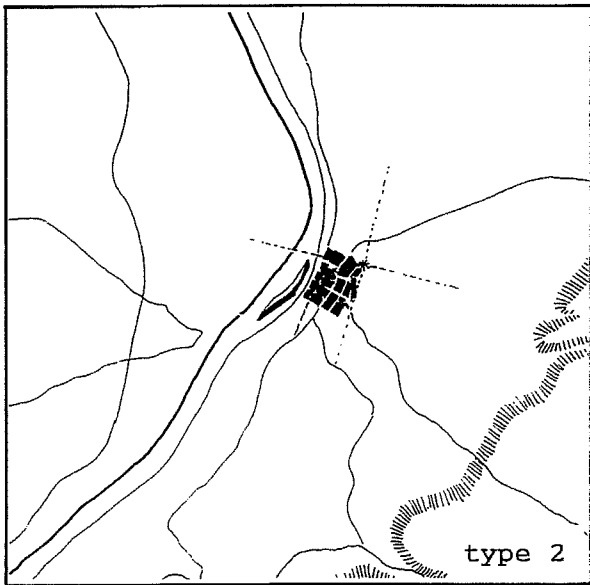
Romeinse nederzettingen, hoe klein ook, werden gesticht volgens een vast patroon. Dit patroon bestond uit een assenkruis volgens de vier windrichtingen. De Jodenstraat en de Hoogstraat vormden tot de Tweede Wereldoorlog zo'n kruis. Het is echter niet waarschijnlijk dat het stratenpatroon uit dit deel van de binnenstad ook werkelijk romeins is. Volgens archeologisch onderzoek is de stad van ca. 300 tot ca. 900 n.C. onbewoond geweest. Bij de stichting van een stad of nederzetting werd door de Romeinen niet alleen naar de natuurlijke omstandigheden in praktische zin gekeken, maar ook in religieuze zin. Het laatste blijkt bijvoorbeeld uit het gebruik maken van wichelroedelopers om de juiste plek van een nederzetting te bepalen. De bijzondere omstandigheden van een plek (de "Geniusloci") zijn vaak door overlevering van generatie op generatie doorgegeven. Of dat in Venlo het geval is, blijkt niet uit geschriften.

Hoewel over de exacte ligging en aard van het romeinse Blerick niet veel bekend is, is wel zeker dat Blerick in die tijd reeds bestond. De Peutingerkaart, een kopie van een oude romeinse kaart, toont namelijk Blariaco (Blerick) als statio aan een heerweg.

De middeleeuwse stad -type 2-

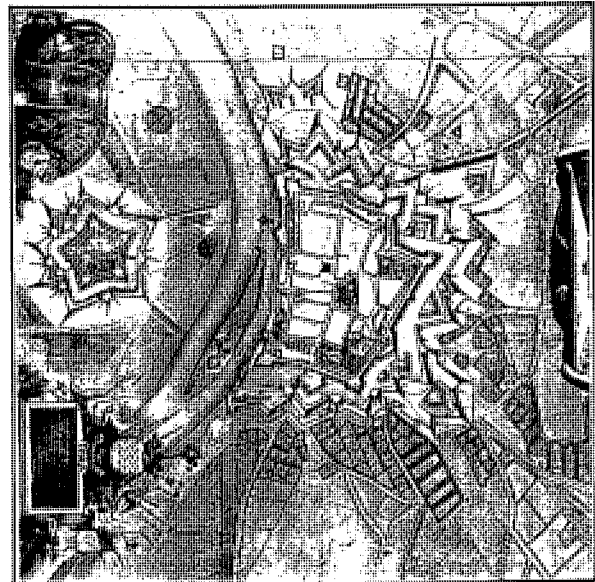
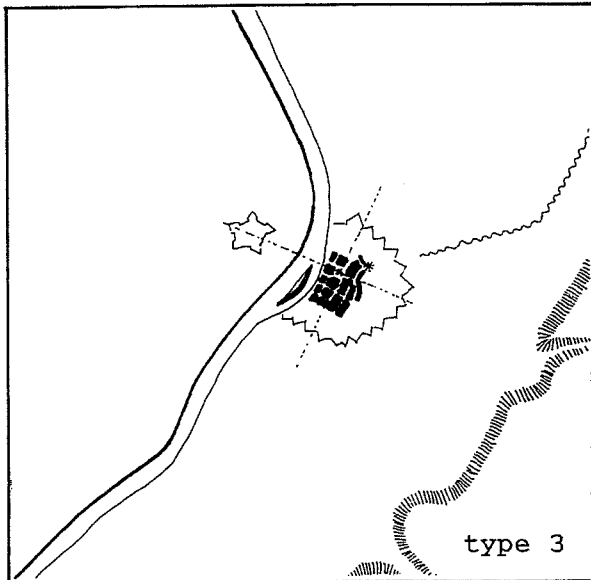
Opvallend bij de middeleeuwse stad is de sterke relatie met de oorspronkelijke topografie. Dat heeft ten gevolge dat middeleeuwse steden en dorpen zoals Venlo en Blerick een natuurlijke indruk maken. De hoofdrichtingen van het stratenverloop in Venlo vormen een grof patroon dat evenwijdig aan de Maas loopt of daar loodrecht op staat. Een instromende beek veroorzaakte een afwijkende richting bij de Parade. Hoewel bij de wederopbouw na de Tweede Wereldoorlog de binnenstad plaatselijk sterk is gewijzigd, kan de middeleeuwse structuur hedentendage nog vrij goed herkend worden.

De renaissance periode -type 3-

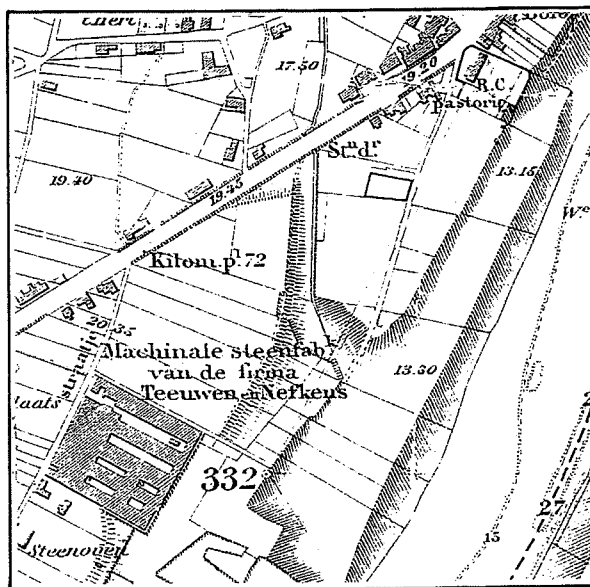
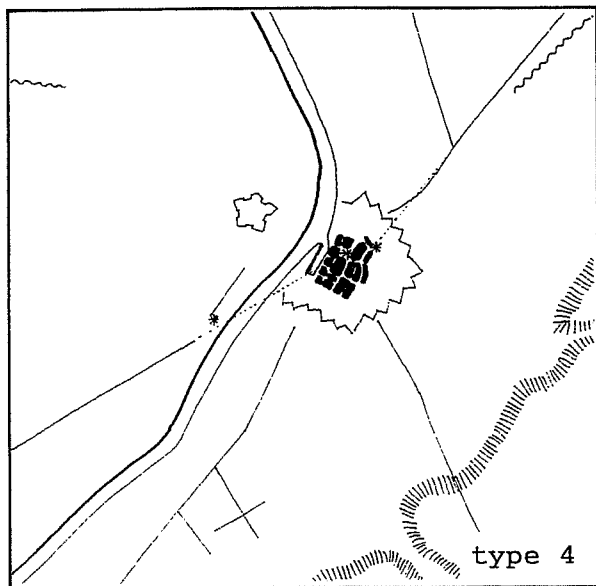
In de renaissance periode zijn in Venlo omvangrijke vestingwerken gerealiseerd. Omstreeks 1867 werd met een radicale ontmanteling van de vestingwerken begonnen. Alleen een klein gedeelte van het Fort St. Michiel (aanleg 1641) is nog over van de vestingwerken uit die tijd (andere vestingwerken zoals de Luif zijn middeleeuws).

Verder zijn uit de renaissanceperiode van belang de "losse" plaatsing van het stadhuis op de Markt (1598) en de aanleg van de Fossa Eugeniana (1626).

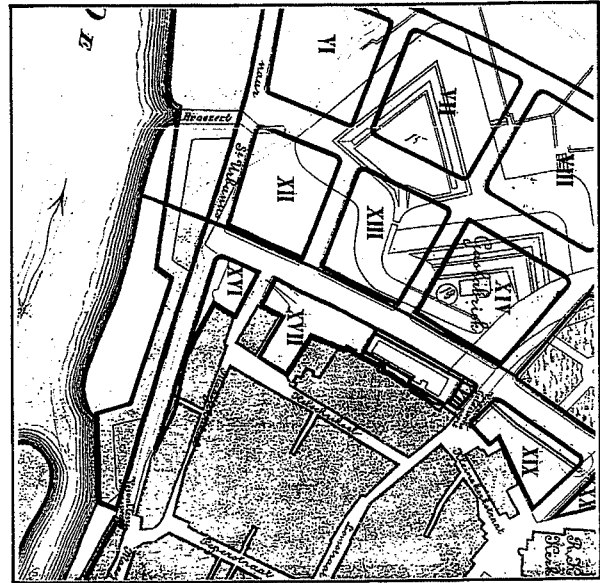
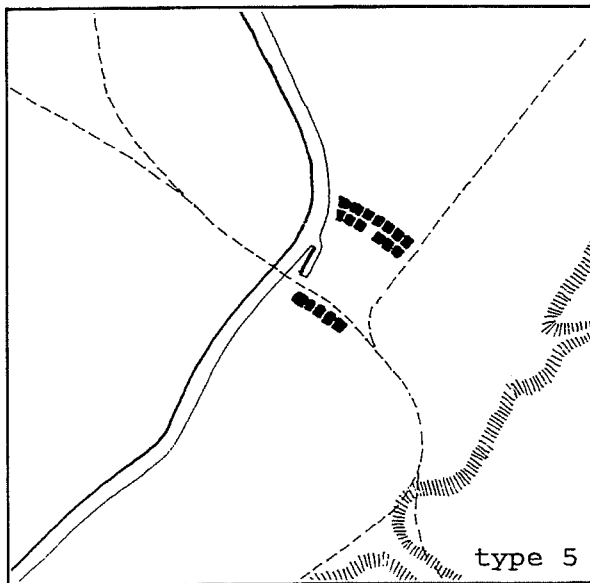
De periode tot 1850, Napoleontisch, -type 4-

Een belangrijke wijziging in de stad vindt plaats in de eerste helft van de 19e eeuw door de aanleg van nieuwe infrastructuur, in de vorm van (Napoleons)wegen en kanalen. Opvallend is het lijnrechte karakter dat zich niets van de bestaande topografie aantrekt. Wel is er sprake van gerichtheid op de stad en met name op hoge gebouwen als kerk en stadhuis. De Napoleonswegen zoals de Baarlosestraat (zie afbeelding) en Straelseweg zijn goed herkenbaar in de stad.

De periode 1850-1900, ingenieursplannen, -type 5-

Een belangrijke technische ontwikkeling voor de stad vindt plaats in de periode 1850-1900. Spoorlijnen worden aangelegd (\pm 1870) en de ontmanteling van de vestingwerken wordt uitgevoerd. Er wordt een stedenbouwkundig plan vervaardigd door Van Gendt in 1872. Het plan draagt een rationeel, civiel karakter. Het blokkenplan met gridstructuur van Van Gendt is ook momenteel nog duidelijk herkenbaar en oorspronkelijk. Het eerste stadspark (c.q. op de vestingwerken) wordt aangelegd; het Mgr. Nolenspark.

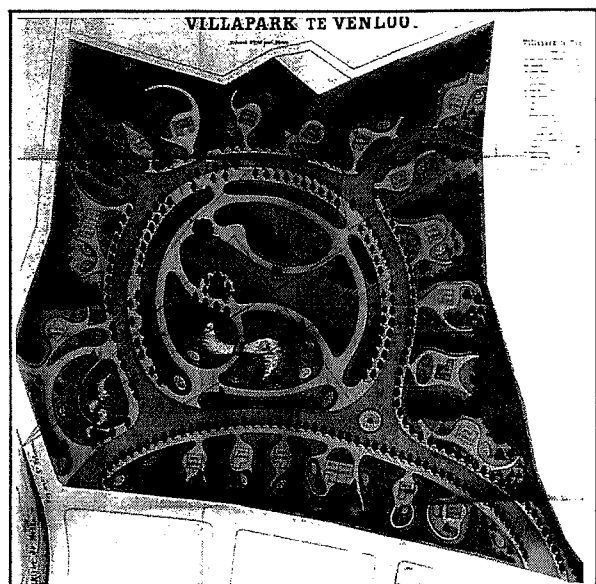
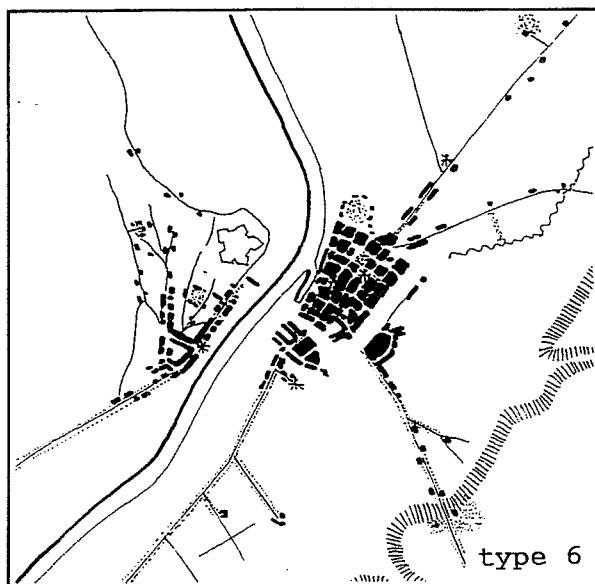

De periode 1900-1940, de "Groene stad", -type 6-

De ontwikkeling van het stedelijk groen komt in de tweede helft van de 19e eeuw (Nolenspark en Wilhelminapark) en eerste helft van de 20e eeuw (Blariacumplein, Rosarium) op gang.

Het esthetische aspect speelt in deze periode een belangrijke rol bij de vormgeving van parken. Ook werd gestreefd naar een samenhang tussen stedenbouw, landschap en architectuur. Soms werd er ingespeeld op landschappelijke elementen als de Maas en steilrand. In het Wilhelminapark (zie afbeelding) is nog steeds goed zichtbaar dat is ingespeeld op de relatie met de Maas.

Na de Tweede Wereldoorlog wordt de nadruk bij het ontwerp van openbaar groen meer op het gebruiksaspect gelegd.

3. INVENTARISATIES VAN POTENTIËLE STADSBEELDEN

De selectie van potentiële stadsbeelden is gebaseerd op de in het voorgaande weergegeven "patroon"kenmerken, de ruimtelijke structuur, de "beeld"kenmerken en de daarmee samenhangende stedenbouwkundige typologie. De waarderingscriteria en de per criteria geldende aspecten, zoals die in de waarderingsmethode van hoofdstuk 4 zijn gehanteerd, speelden hierbij impliciet een rol. Er dient sprake te zijn van een authentiek tijdsbeeld, dat in meer of mindere mate compleet en herkenbaar is.

Meestal bevat een stadsbeeld monumenten, in een enkel geval is dat niet zo. Ten principale maken beeldbepalende panden deel uit van stadsbeelden.

Het M.I.P. (Monumenten Inventarisatie Project) vormt een rijke onderzoeksbron waarin monumenten en beeldbepalende panden systematisch zijn onderzocht en beschreven (zie bijlage B en C). De selectie van de potentiële stadsbeelden heeft plaatsgevonden in goed overleg met de Monumentencommissie (zie tabel 1).

Tabel 1: *Potentiële stadsbeelden in Venlo.*

Stedenbouwkundige typologie							originële kenmerken			
	type	1	2	3	4	5	6	patroon	structuur	beeld
* (1) Jodenstraat	x							?		
(2) Middeleeuwse binnenstad	x							x	x	o
(3) Kern Blerick	x							x	o	o
(4) Springbeekdal	x							x	x	
(5) Egerbosbeekdal	x							x	o	
(6) Molenbeekdal	x							x	o	
* (7) Fort St. Michiel			x					o		
(8) Hulsterweg e.o.				x				x	x	o
(9) Tegelse- Roermondseweg				x				x	x	
(10) Kaldenkerkerweg				x				x	x	
(11) Straelseweg				x				x	x	o
(12) Antoniuslaan				x				x	x	
(13) Goltziusstraat e.o.					x			x	x	x
(14) Wilhelminapark						x		x	x	x
(15) Rosarium						x		x	x	x
(16) Dr. Poelsplein e.o.						x		x	x	x
(17) Blariacumplein						x		x	x	x

x = duidelijk aanwezig

o = incidenteel aanwezig

? = mogelijk aanwezig

type 1 = romeins

type 2 = middeleeuws

type 3 = renaissancistisch

type 4 = periode tot 1850; napoleontisch

type 5 = periode tot 1900; ingenieursplannen

type 6 = periode 1900-1940; stedelijke uitleg met groen.

Conclusie na inventarisatie en waardering.

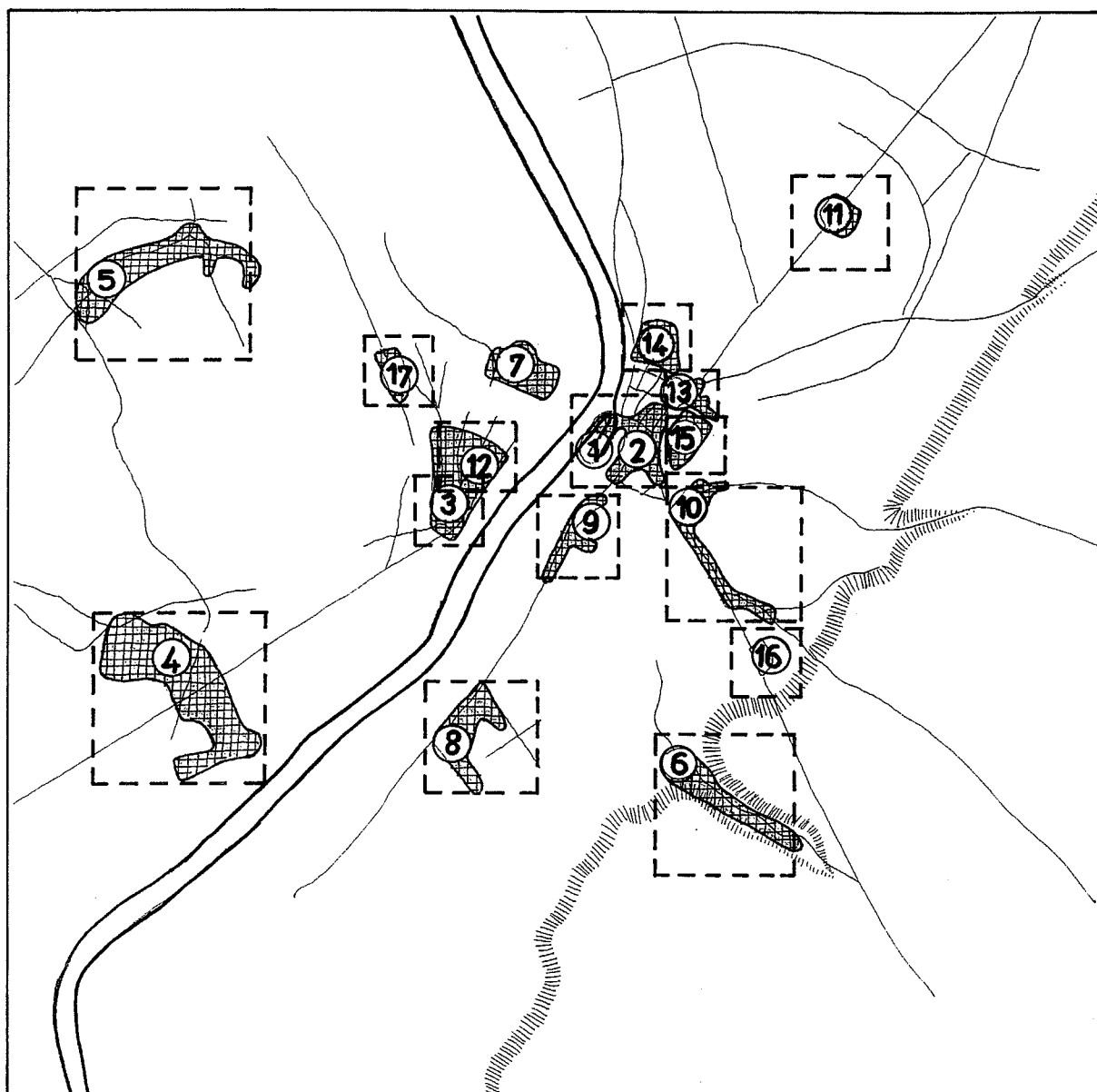
* De stadsbeelden Jodenstraat (1) en Fort St. Michiel (7) bevatten, na behandeling in de vergadering van de Monumentencommissie, te weinig hoge kwalificaties om voor een definitieve bescherming in aanmerking te komen.

Mogelijke waarden van deze stadsbeelden liggen onder de grond, daarom zullen deze gebieden worden opgenomen op de in voorbereiding zijnde archeologische basiskaart.

In afbeelding 4 is de geografische situering aangeduid van de -17- potentiële en definitieve stadsbeelden.

Afbeelding 4:

Potentiële stadsbeelden ———— ⑩
Definitieve stadsbeelden ———— □

4. WAARDERINGSMETHODIEK STADSBEELDEN

Voor de waardering van de stadsbeelden wordt uitgegaan van de methodiek die in belangrijke mate is ontleend aan de "Inventarisatie en waarderingssystematiek van de Nederlandse Vereniging van Monumentenzorgers".

Bij de beoordeling van de potentiële stadsbeelden worden de volgende criteria onderscheiden:

- A. De cultuurhistorische waarde:
van belang voor de plaatselijke of regionale geschiedenis of vanwege een belangrijke gebeurtenis; of van belang als uitdrukking van een bepaalde leefcultuur, typerende stedenbouwkundige opvattingen of toenmalige sociaal-economische verhoudingen; of van belang voor de geschiedenis van de woningbouw, handel, verkeer, industrie, kerk, gevangenis, etc.
- B. De mate van gaafheid:
van belang is in hoeverre de oorspronkelijke eenheid tussen het stadsbeeld, de architectonische objecten en de omgeving nog bestaat, of in hoeverre wijzigingen het oorspronkelijke beeld ingrijpend hebben veranderd, of in hoeverre de oorspronkelijke vormgeving en detaillering van het stadsbeeld en/of het architectonische object nog aanwezig zijn.
- C. De zeldzaamheidswaarde:
van belang is de uniciteit van het stadsbeeld door bijzondere ruimtelijke karakteristieken of geïntegreerde landschappelijke elementen of de uitzonderlijke vormgeving van objecten die zeldzaam is in de plaatselijke situatie of de markering van een historische ontwikkeling

Om tot een weging van de potentiële stadsbeelden te komen, zijn bovenstaande criteria vervat in een waarderingsschaal waarbij de waardering wordt geregistreerd op basis van enkele subcriteria.

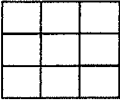
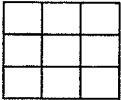
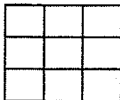
In het kort samengevat betekent dit dat:

- de cultuurhistorische waarde wordt bepaald door situatie-, architectonische en historische aspecten.
- de mate van gaafheid wordt gebaseerd op omgevings-, vorm en detailleringsaspecten.
- de zeldzaamheidswaarde wordt bepaald door de situatie-, architectonische en historische aspecten.

Per subcriterium kan de waardering in drie gradaties worden aangegeven namelijk "hoog", "redelijk" en "laag".

De waardering van de stadsbeelden zal op een grafische manier worden aangeduid: het aantal zwarte vakken geeft de hoogte van de waardering aan.

Grafische weergave waarderingsmethodiek stadsbeelden:

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

De daadwerkelijke waardering van de potentiële stadsbeelden heeft plaatsgevonden in de navolgende afzonderlijke deelnota's van de diverse stadsbeelden.

BIJLAGE

Literatuur algemeen

- * Bodemkaart van Nederland:
blad 52 Oost (1975)
blad 58 Oost (1968)
uitgave Stiboka
- * Het Nederlandse landschap (1971), J.T.P. Bijhouwer
- * Monumenten Inventarisatie Project Limburg, rapport Venlo
deel 1-6, provincie Limburg
- * Monumenten in Venlo en Blerick (1993), gemeentearchief
Venlo, gemeentelijke monumentencommissie Venlo
- * Nota Architectuurbeleid (1994), Dienst Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieu, stafafdeling Stedenbouw,
Planning en Projecten
- * Nota Monumentenbeleid (1994), Dienst Volkshuisvesting,
Ruimtelijke Ordening en Milieu, stafafdeling Stedenbouw,
Planning en Projecten
- * Op zoek naar de ideale stad (1980), L.A. de Klerk

HERKOMST AFBEELDINGEN ALGEMEEN

Alle overige afbeeldingen zijn afkomstig van de stafafdeling
VRMSP, dienst VROM, tenzij anders vermeld.

HERKOMST AFBEELDINGEN KADERNOTA

Afbeelding:

type 2, 3 Venlo binnen en buiten zijn muren, blz. 26, 55

type 1, 3 Monumenten in Venlo en Blerick, afbeelding 26, 34

STADSBEELDEN MIDDELEEUWSE STAD (TYPE 2)

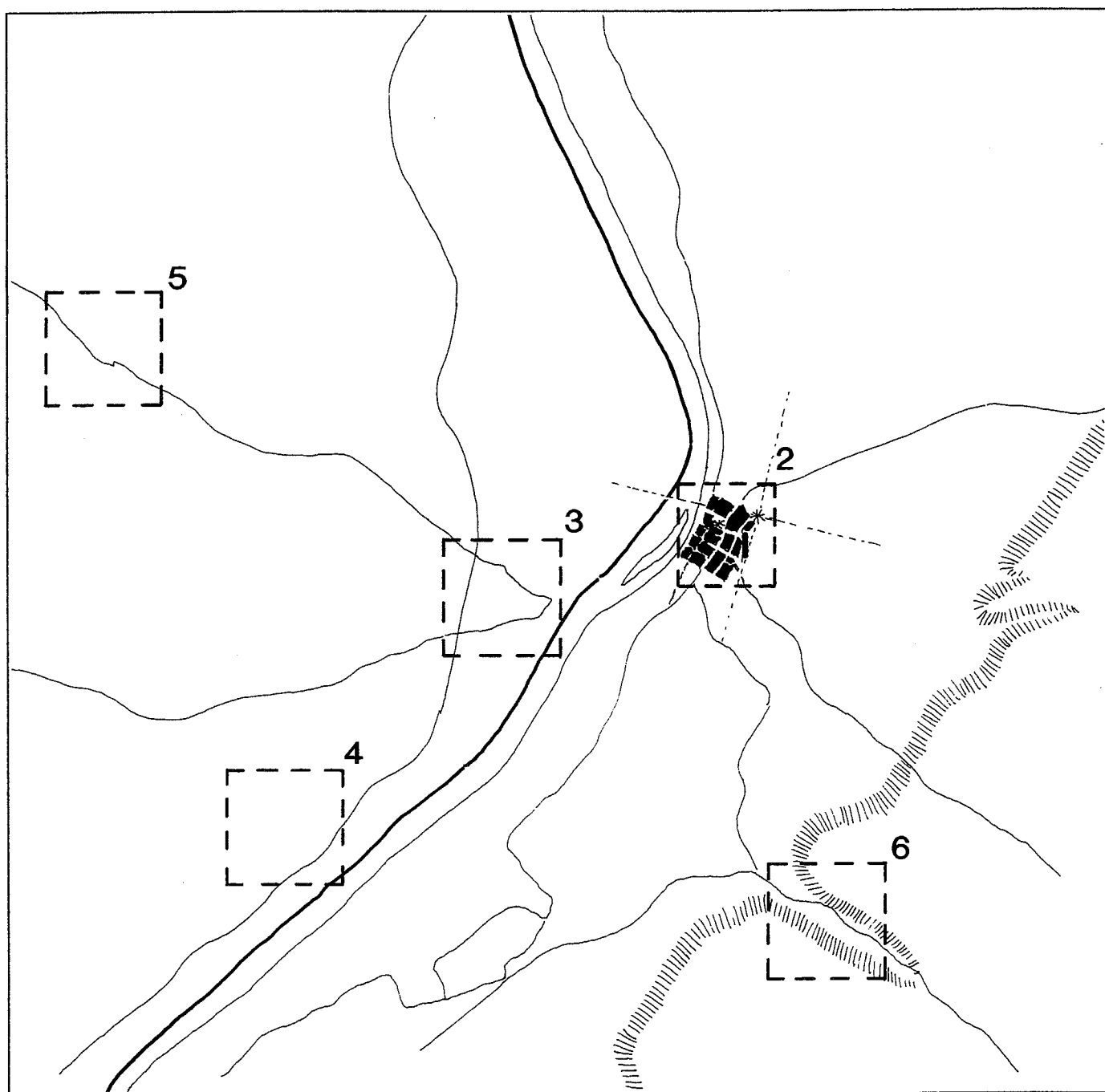
(2) Binnenstad Venlo

(3) Kern Blerick

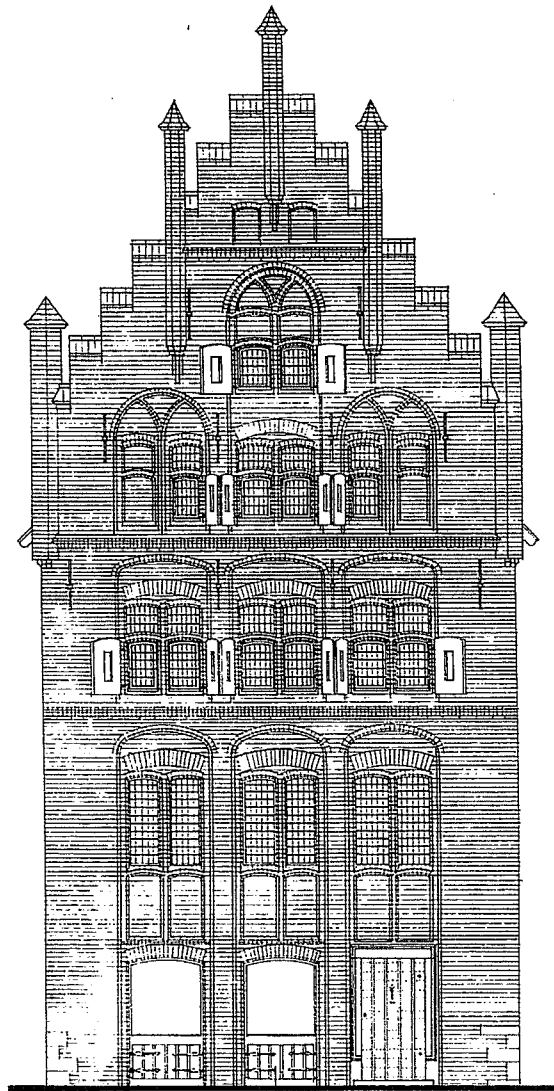
(4) Springbeekdal

(5) Egerbosbeekdal

(6) Molenbeekdal

STADSBEELD BINNENSTAD VENLO

Deelnota

Stadsbeeld

BINNENSTAD VENLO

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	26
2. Geomorfologie	27
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	28
4. Beeld	30
5. Waardering en motivering	33
6. Conclusie	33
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	34
Herkomst afbeeldingen	34

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Het gebied van de middeleeuwse binnenstad van Venlo heeft een historische relatie met de stadsbeelden Goltziusstraat en omgeving, Wilhelminapark en Rosarium en omgeving. Deze gebieden zijn eind vorige eeuw en begin deze eeuw ontwikkeld op de voormalige vestingwerken. Tezamen met het middeleeuwse gedeelte vormden deze gebieden de binnenstad van Venlo (zie afbeelding A, B en C). Omdat elk genoemd gebied echter zijn eigen ruimtelijke en functionele kenmerken heeft, is er gekozen voor afzonderlijke stadsbeelden. Op grond van de bij type 1 van de kadernota vermelde gegevens kan er niet sprake zijn van een Romeins stadsbeeld, omdat daar te weinig kwalificaties voor zijn. Omdat er evenwel sprake is van een Romeinse plek (zie afbeelding C), die wordt aangetoond door opgravingen, zal verderop in de tekst wel worden ingegaan op het fenomeen van de Romeinse nederzetting.

De eigenlijke middeleeuwse stad (tussen het jaar 900 en 1000) is waarschijnlijk ontstaan bij een versterkte plek waar later de Prinsenhof (versterkte plaats van de Hertogen van Gelre uit circa 1250) werd gebouwd. Mogelijk was de latere Martinuskerk een kapel die bij deze versterkte plaats behoorde. In ieder geval is de Martinuskerk niet gebouwd bij een voormalige Romeinse begraafplaats wat bij sommige Romeinse nederzettingen gebeurde.

Aan het begin van de 14e eeuw behoorde de stad Venlo nog tot het ambt Kriekenbeck. In die tijd woonden er ook nog ridders in de stad o.a. Gerard van Bocholt. Deze woonde in het Steenen Huys, de voorloper van het stadhuis.

De burgerij kreeg steeds meer invloed, wat resulteerde in het verkrijgen van stadsrechten op 1 september 1343. Hierdoor verwierf Venlo onder andere het recht van opslag en het recht om de stad te ommuren. Vanaf 1343 tot 1390 werd de stad Venlo omgeven door een 8 meter hoge ringmuur onderbroken door 30 torens. "De Luif" en de muur tussen de Spoorstraat en kloostertuin zijn de enige restanten van dit bouwwerk. Bij de ommuring werd rekening gehouden met de groei van de stad, met name in de zuidoosthoek was braakliggend terrein. Aanvankelijk (1343) woonden "slechts" 2000 mensen binnen de vesting. In de loop der eeuwen nam dit aantal toe tot circa 8000 (1867).

De vesting stagneerde de ontwikkeling van de stad in allerlei opzichten. Medio 19e eeuw waren de vestingwerken van steden echter overbodig geworden zodat men besloot deze te slopen (in Venlo van 1867 tot 1880).

Omdat het Rijk eigenaar van de vestingwerken was, duurde het tot 1872 tot de touwtrekkerij over de verkoop van gronden tussen Rijk en Venlo was afgerond. Het terrein van het villapark werd pas in 1883 verworven. In dat jaar werd door ir. F.W. van Gendt in opdracht van het Rijk een plan gemaakt voor de vrijgekomen vestingwerken. In veel steden werden de "groene" vestingwerken ingericht als openbaar groen, in Venlo werden ze hoofdzakelijk gebruikt ten behoeve van woonbebouwing.

De vestingwerken waren vanaf circa 1600 tot en met de 18e eeuw sterk uitgebreid. In deze eeuw werden nog de Forten Ginkel, Beerendonck en Keulen aangelegd. Het groene aanzien van het

Wilhelminapark en de Frederik Hendrikkazerne herinneren nog aan dat karakter van de voormalige vestingwerken (respectievelijk Fort Ginkel en Fort St. Michiel).

Door de verwoestingen van de Tweede Wereldoorlog werden een aantal gebieden in de Venlose binnenstad drastisch gewijzigd. Met name de hele zuid- en westkant onderging hierbij een duidelijke gedaanteverwisseling.

Het gebied is aangegeven op afbeelding D.

2. Geomorfologie

De middeleeuwse binnenstad lag op enkele hoogtes tussen de Grote Beek, Panhuisbeek, Rijnbeek en de Maas. Het oorspronkelijke Romeinse gedeelte bevond zich tussen de Grote Beek, Panhuisbeek en de Maas (zie afbeelding E en F). De Panhuisbeek is vermoedelijk in de vroege middeleeuwen verlegd van een loop ten westen van de Martinuskerk naar een loop ten oosten hiervan (zie afbeelding F). Deze hogere en lagere delen in de binnenstad zijn nog zichtbaar.

De Maas buigt ter hoogte van Venlo sterk af in noordwestelijke richting (zie afbeelding G). Door deze buitenbocht ontstond een situatie waarbij een vrij constante waterdiepte gewaarborgd was. Ter hoogte van Venlo gaat de Maas over van een snelstromende in een langzaamstromende rivier. Voor schepen met een grotere diepgang was de rivier ten zuiden van Venlo niet bevaarbaar wat betekende dat bij Venlo goederen moesten worden overgeslagen. Enerzijds werden goederen voor de zuidelijke richting overgeslagen op schepen met een kleinere diepgang, anderzijds werden goederen overgeslagen op landtransport.

Venlo was omgeven door een aantal drooggevallen Maasmeanders. Deze meanders waren heel vochtig door kwelwater van de steilrand (zie afbeelding J).

In de (voor-) Romeinse tijd en de vroege middeleeuwen waren deze meanders begroeid met bos. Door voortdurende begroeiing ontstond een veenachtige bodem. Mogelijk houdt de naamvorming van Venlo verband met deze situatie. Ven = Veen, lo = gat in het bos, Venlo = gat in het veenbos.

Andere hoogteverschillen werden gevormd door de vestingwerken. Deze zijn bij de stadsuitleg teniet gedaan. Ook zijn ter plekke de oorspronkelijke, natuurlijke terreinhoogtes verdwenen. Dit is bijvoorbeeld goed te zien in het stadsbeeld Rosarium en omgeving.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

De sterke afbuiging van de Maas ter hoogte van Venlo in noordwestelijke richting en het doorlopen van de Heerbaan Heerlen-Xanten (zie afbeelding G) was in de Romeinse tijd mogelijk aanleiding voor het ontstaan van een dwarsroute en een "verkeersknooppunt" bij de Maas. De buitenbochtsituatie was gunstig voor de scheepvaart omdat de haven niet verzandde. De haven was eeuwenlang het belangrijkste structurele element voor de stad Venlo.

De rivier de Maas was ten zuiden van Venlo moeilijker bevaarbaar dan ten noorden van Venlo. Hierdoor moesten goederen worden overgeslagen van water- naar wegtransport en andersom.

Door dit soort gunstige (natuurlijke) voorwaarden kon de nederzetting Venlo ontstaan (zie afbeelding H).

De belangrijkste ruimtelijke kenmerken van de binnenstad Venlo in de Romeinse periode, middeleeuwse periode, renaissance, Napoleontische tijd en de periode van rond de Tweede Wereldoorlog zullen hierna worden beschreven.

De periode van de ontmanteling van de vestingwerken en de daarmee samenhangende bebouwingsplannen (Wilhelminapark, Goltziusstraat e.o. en Rosarium e.o.), worden in de afzonderlijke stadsbeelden behandeld.

Het wegenpatroon van de binnenstad is waarschijnlijk middeleeuws. Omdat de oorspronkelijke Romeinse nederzetting na de 3e eeuw verlaten werd, is het niet waarschijnlijk dat het principe van de Romeinse stedenbouw in dit binnenstadsdeel nog aanwezig is, of van invloed op de latere stadsvorming is geweest. Het principe van de Romeinse stedenbouw was planmatig. Religieuze overwegingen liggen hieraan ten grondslag. Zelfs voor de kleinste nederzettingen werd een assenkruis vastgesteld in principe volgens de windrichtingen (zie afbeelding K).

In de vooroorlogse situatie vormde de Jodenstraat en de Hoogstraat een zuiver assenkruis dat associaties oproept met het Romeinse principe (zie afbeelding L, uitsnede plan Van Gendt). De kruising onderstreepte wel het geheel eigen karakter van dit binnenstadsdeel.

Veel middeleeuwse steden hebben een grillig, organisch stratenpatroon. Dit patroon heeft vaak een sterke relatie met de onderliggende topografie (zie bijvoorbeeld afbeelding F, J en N). In de latere middeleeuwen worden er ook regelmatige stadsplattegronden ontworpen en gemaakt (zie afbeelding N), in Nederland is Elburg een bekend voorbeeld. De plattegrond van Venlo houdt het midden tussen een grillige en een geplande stadsplattegrond. De min of meer rechthoekige bouwblokken staan haaks op of lopen evenwijdig aan de Maas. Door de afwijkende richting van de Panhuisbeek/Parade ontstaat een wijziging in dit patroon. Dit is bijvoorbeeld goed te zien aan het driehoekige bouwblok Klaasstraat/Parade en Begijnengang (zie afbeelding O).

Door het gebogen en onderbroken stratenverloop is er in tegenstelling tot een geplande stad sprake van een besloten karakter van de Venlose binnenstad.

Het religieuze beginsel van de stad komt in de middeleeuwen tot uitdrukking in de bouw van de grote kerk of kathedraal. Andere kenmerken van de middeleeuwse steden zijn het gesloten bouwblok en het duidelijke onderscheid tussen openbaar en privégebied, de beperkte hoeveelheid openbare ruimte, de markante hiërarchie van de stratenstructuur en de smalle bouwpercelen. De hoofdrichting van het stratenpatroon hangt samen met de richting van de Maas en de instromende beken. De bebouwingdichtheid en de oriëntatie van hoekpanden wordt vooral bepaald door het gebruik.

De bouwblokken aan de oostkant en noordwestkant van de Venlose binnenstad hebben een noord-zuid gerichtheid, de bouwblokken aan de zuid-westkant hebben een oost-west gerichtheid. Daardoor komen meer straten uit op de Maaskade. Dit was (is) logisch in verband met de functie van de haven (zie afbeelding L, M, O). Van oudsher was dit gedeelte van de stad een werkgebied, terwijl de oostkant van de binnenstad meer een verzorgend gebied was. Hier lagen de meeste kerken en kloosters (zie afbeelding M). Ook het ziekenhuis bevond zich hier totdat dit in 1933 werd verplaatst naar de Hogeweg.

Langs de hoofdas Vleesstraat/Lomstraat, op de overgang van het werk- en verzorgingsgebied, lagen in de vorige eeuw nog de meeste winkels. Nu is dat nog het geval.

In de noordoosthoek van de binnenstad bevond zich een kazernerterrein (van 1797 tot 1913). Vóór het kazernerterrein lag hier het Minderbroedersklooster. Op de overgang van dit terrein en het eerdergenoemde verzorgingsgebied lag de Parade. Langs deze straat bevonden zich veel café's.

De hoofdstructuur in de binnenstad werd dus gevormd door de Vleesstraat/Lomstraat en Parade. Ook de Gasthuisstraat, Steenstraat en de Kerkstraten maakten onderdeel uit van de hoofdstructuur, omdat deze verbindingen vormden met belangrijke plekken en/of gebouwen als de markt, stadhuis en Martinuskerk. De hoofdstructuur van de binnenstad zet zich door in de latere uitleggebieden. De Parkstraat vormt een monumentale verbinding van de Vleesstraat/Lomstraat met het Wilhelminapark en het Goltziusstraatkwartier. Ook bij de aanhaking van het Rosariumgebied is ingespeeld op de doorlopende lijn Steenstraat, Gasthuisstraat, Parade, Minderbroedersstraat en Keullerstraat. De laatste is echter minder monumentaal dan de Parkstraat. Bij de relatie tussen de verschillende deelgebieden is ook gebruik gemaakt van de zichtbaarheid en plaats van bestaande monumentale gebouwen, zoals Martinuskerk en Arsenaalgebouw (zie afbeelding P).

Een belangrijk moment in de Venlose stedenbouw is in 1598 de plaatsing van het stadhuis als een los gebouw op het marktplein midden in de stad (zie afbeelding Q, vergelijk afbeelding M en O). Door de accentuering van een centraal plein (afbeelding R) of gebouw werd in de renaissance tot uitdrukking gebracht dat de "denkende mens" het centrum van de stad vormde en niet langer God en de kerk. In bestaande steden als Venlo werden de ideale stadsprincipes uit de renaissance aangepast aan de praktische situatie. Ook bij de aanleg van de nieuwe vestingwerken werd rekening

gehouden met de ideale stadsprincipes, waarbij ook werd aangehaakt op de centrale plaats van het stadhuis (zie afbeelding Q). De vestingwerken vormden eeuwenlang de markante overgang van stad naar landschap.

Bij de aanleg begin vorige eeuw van nieuwe rechte wegen ("Napoleonswegen") wordt in feite ook voortgeborduurd op de ideeën van de renaissance om centraal gelegen objecten te accentueren. Deze wegenstructuur vormde een nieuw integrerend element tussen stad en landschap (zie afbeelding S).

Aan de noord- en zuidrand van de middeleeuwse binnenstad is door de aansluitende bebouwing een geleidelijke overgang ontstaan bij de sloop van de vestingwerken. Door het Julianapark is er wel sprake van een duidelijke overgang van het centrum naar de rest van de stad, doch hier is in feite de Rosariumbuurt vóór de oorspronkelijke binnenstad gebouwd. De enige plek waar de oude binnenstad nog een markante rand vormt, is aan de kant van de Maas. Door de oorlogshandelingen (zie afbeelding T) is hier echter veel van de oorspronkelijke bebouwing verdwenen. Ook het specifieke "kadekarakter" werd geweld aangedaan doordat bij herbouw de rooilijnen op de Maaskade gemiddeld 10 meter werden opgeschoven naar het oosten. In 1930 was het typische kadekarakter al veranderd door de aanleg van de nieuwe haven, waarbij het water een stuk verder van de kade af kwam te liggen (vergelijk afbeelding T en U).

Ook in de andere delen van de binnenstad werden rooilijnen verplaatst c.q. werden straten verbreed. Zo werd de Jodenstraat verbreed van 7 naar 10 meter. Ook de Klaasstraat, Nieuwstraat en Heilige Geeststraat werden verbreed.

Andere delen werden sterker gewijzigd zoals de situaties bij de Markt/St. Jorisstraat, de Kwartelenmarkt, de Oude Markt, het Maas- en Helsechriksel en de Kleine Beekstraat. De hele zuidkant van de binnenstad werd volledig geherstructureerd (vergelijk afbeelding O en V). Structuur-, functieveranderingen en wijzigingen in het beeld gingen vaak hand in hand (zie afbeelding W).

In 1942, voordat er sprake was van een gedeeltelijke of zware verwoesting van de binnenstad, werd door stadsarchitect Jules Kayser al een plan gemaakt voor de herstructurering van het centrum (zie afbeelding X).

Voor de west- en noordkant werden hier belangrijker wijzigingen voorgesteld dan later in feite werden gerealiseerd. De rest van de binnenstad werd redelijk in tact gelaten. Doch de doorbraak van het bouwblok tussen de Grote Kerkstraat en het stadhuis werd toen al overwogen.

4. Beeld

Van de oorspronkelijke bebouwing uit de Romeinse tijd of vroege middeleeuwen is niets meer waarneembaar. Uit de latere middeleeuwen restten nog verschillende panden en/of gebouwen zoals het Romerhuis (zie afbeelding 1) en de Martinuskerk. Een groot deel van het architectonische beeld van de binnenstad is van het einde van de vorige eeuw, het begin van deze eeuw en

van na de Tweede Wereldoorlog. Het besloten, kronkelige straatbeeld (zie o.a. afbeelding 2) roept een middeleeuws beeld op hoewel de architectuur van recenter datum is.

Het oorspronkelijke middeleeuwse beeld aan de stadsrand (zie afbeelding 3) is na de Tweede Wereldoorlog echter sterk gewijzigd (zie afbeelding 4).

Door de slechting van de vestingwerken en de daarmee gepaard gaande bouw van grootschalige fabrieksgebouwen werd het levendige beeld van buitenaf al eerder aangetast (zie afbeelding 5). Dit was neo-gotische architecten een doorn in het oog. In de tweede helft van de vorige eeuw ontstond met name het besef dat het oorspronkelijke beeld van de stad sterk aan het veranderen was. Het streven van de architecten uit deze periode was er op gericht het harmonieuze beeld van de stad in relatie tot het landschap te herstellen of zelfs te versterken c.q. te romantiseren (zie afbeelding 8).

De bouw van de Antoniuskerk (1897-1899, zie afbeelding 6) in Blerick is duidelijk op dat beeld geïnspireerd. Ook bij de restauratie van het kasteel Krieckenbeck in 1850 werd een romantisch gotisch beeld nagestreefd (zie afbeelding 7).

Bij de restauratie van gebouwen in de binnenstad van Venlo werden ook deze stijlechter c.q. mooier gemaakt dan ze in werkelijkheid oorspronkelijk waren.

Dit is bijvoorbeeld te zien aan de toevoegingen aan de Martinuskerk en de Nicolaaskerk op zowel het binnenstadbeeld (afbeelding 9) als op het beeld van buitenaf (afbeelding 5).

Ook bij de restauratie van het Romerhuis werden elementen toegevoegd die niet oorspronkelijk waren (vergelijk afbeelding 1 en 10).

Ook bij andere bouwstijlen dan de (neo)gotiek werd een mooier "stijlechter" beeld nagestreefd. Dit is goed te zien bij de restauratie van het stadhuis uit 1883 waarbij een volledig nieuwe neo-renaïssancistische voorgevel werd gerealiseerd. In tegenstelling tot de (neo)gotiek werd hier een nadrukkelijke, monumentale presentatie aan een ruimte nagestreefd (zie afbeelding 11). Een dergelijk soort presentatie van neo-renaïssancepanden treft men ook aan langs de Parkstraat (zie afbeelding 12) en bij de entree van het Wilhelminapark.

Onderdelen van het stadhuis zoals de uivormige torens worden op diverse panden toegepast zoals Wilhelminapark 22, Martinusstraat 70, Geldersepoort 23 en Parade 35 (afbeelding 14). Door de herhaling van dit soort elementen ontstond een sterkere samenhang in het stadsbeeld (vergelijk afbeelding 13 en 14). Hetzelfde geldt voor de toepassing van bepaalde details. De kenmerkende puntsluitstenen (vroege renaissance) van het Ald Weishus treffen we bijvoorbeeld ook aan bij het pand Klaasstraat (vergelijk afbeelding 15 en 16).

De toonaangevende architect aan het einde van de vorige eeuw was dr. P. Cuypers. Deze architect had uitgesproken opvattingen over het beeld van de stad en de monumenten daarin. Hij en zijn (invloedrijke) medestanders (zoals Victor de Stuers en Alberdingk Thijm) vonden dat het middeleeuwse gotische beeld van de stad weer hersteld moest worden.

Belangrijke werken van Cuypers in Venlo waren de eerder genoemde restauraties van Martinuskerk (1879) en Nicolaaskerk (1876), de neo-gotische restauraties van woningen op de hoek

van de Klaasstraat en Vleesstraat (aan weerszijden van de oorspronkelijke ingang van de Nicolaaskerk) en zijn bemoeienis als rijksbouwmeester bij de restauratie van het stadhuis. De restauratie-architect van het stadhuis was Johannes Kayser, de stadsbouwmeester. Deze was, als zovele architecten uit die tijd, leerling (geweest) van Cuypers.

De invloed van de neo-stijlen vinden we terug in detaillering van allerlei panden in de stad, onder andere de pilasters en kruisvensters aan de voorzijde van het stadhuis (afbeelding 17), de neo-classicistische hoekpilaster en de versieringen op de raamlijsten van pand Nizza (afbeelding 18), de met name rijk versierde kroonlijst bij het pand Parade 5 (afbeelding 19), de rijke versieringen boven de winkelverdiepingen van de panden Gasthuisstraat 24-30 (afbeelding 20), de pinakels en gotische vensters bij het Romerhuis (afbeelding 21) en het arkeltorentje boogfries en attiek bij het stadhuis (afbeelding 22). Ook in later bouwstijlen als de art-nouveau (Parade afbeelding 23) en de art-deco (Peperstraat 2, architect Jules Kayser, afbeelding 24) is nog een sterke mate van detaillering aanwezig. De architecten uit deze zoals Jules Kayser en Hendrik Rijven genoten gedeeltelijk hun opleiding in de voorgaande periode en wisten opgedane vakmanschap vaak uitstekend te combineren met de nieuwe ideeën over architectuur. Het samenvoegen van uiteenlopende stromingen als de Amsterdamse school (expressief baksteengebruik) en het "Nieuwe Bouwen" (beton, staal en glas) leverde vaak hele verrassende resultaten op. Het pand Vleesstraat 12 (zie afbeelding 25) van architect Rijven is zo'n voorbeeld, wat associaties oproept met de architectuur van Dudok en "de Stijl".

In de vooroorlogse periode blijft de invloed van het "Nieuwe Bouwen" in Venlo beperkt. In de binnenstad is dat ook het geval. Het voormalige tankstation (1933) aan de Keulsepoort is het enige duidelijke voorbeeld in die bouwstijl van voor de oorlog. In de aansluitende Rosariumbuurt is de architectuur, ondanks vernieuwingen, traditioneel. Dit komt ook tot uitdrukking in de stedenbouw waarin het beeld van de Martinuskerk duidelijk in de stedenbouwkundige ruimte aanwezig is.

De plaatsing van het Heilig Hartbeeld op de Parade bij de zuidelijke entree van het plan wijst ook sterk op de maatschappelijke betekenis die de kerk in die tijd nog had.

Na 1945 presenteren verschillende architectonische stromingen zich nadrukkelijk afzonderlijk. Dit is bijvoorbeeld te zien aan het verschil in architectuur rond de Kwartelenmarkt (afbeelding 26) en die aan de noordzijde van de St. Jorisstraat (afbeelding 27).

Na de oorlog kwam het tussen de modernisten (onder leiding van architect prof. Van Tijen) en de traditionelen (onder leiding van architect prof. Granpré Molière) tot een sterkere ideologische confrontatie. Bij de verdeling van de opdrachten voor de wederopbouwplannen voor de getroffen steden en dorpen in Nederland (zie afbeelding 28) werd door de modernisten verweeten dat de traditionelen meer opdrachten kregen. Venlo was samen met Den Helder de enige stad waar zowel traditionelen als modernisten bij de wederopbouw waren betrokken. Venlo kwam daarmee ongewild in het spanningsveld terecht tussen de meer vooruitstrevende modernisten en de meer behoudende traditionelen.

5. Waardering en motivering

De haven en de binnenstadsstructuur is van groot belang geweest voor het ontstaan en de ontwikkeling van de stad Venlo. Cultuurhistorisch is de situering daarom zeer belangrijk. Cultuurhistorisch is de architectuur ook zeer belangrijk omdat in de binnenstad een relatief groot aantal toonaangevende architectonische objecten aanwezig is uit verschillende periodes.

De historie is verder zeer belangrijk omdat hier in belangrijke mate de geschiedenis van Venlo tot uitdrukking komt.

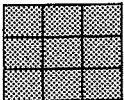
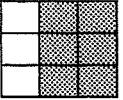
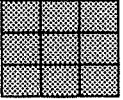
Het oorspronkelijke karakter van de binnenstad is door bombardementen uit de Tweede Wereldoorlog en herstructurering daarna, nogal aangetast. In de omgeving komt dat tot uitdrukking in de ontwikkeling van het "Brugplan" en realisatie van groot-schalige gebouwen als het stadskantoor.

De hoofdvorm, de structuur van de binnenstad, is gewijzigd door straatverbredingen (bijvoorbeeld Jodenstraat, Klaasstraat, Heilige Geeststraat), door richtingveranderingen (bijvoorbeeld Kwartelenmarkt, Oude Markt) en door doorbraken (bijvoorbeeld Jorisstraat, Kwietheuvel).

Door dit soort veranderingen is de karakteristieke hiërarchie in de structuur minder herkenbaar (vergelijk afbeelding O en V).

Door het samenvoegen van percelen is het beeld plaatselijk grootschaliger geworden (zie afbeelding W).

De situering, architectuur en historie van de binnenstad is in alle opzichten uniek voor Venlo.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

De binnenstad is bepalend en richtinggevend voor de ontwikkeling van de stad Venlo en daarom in alle opzichten van groot belang.

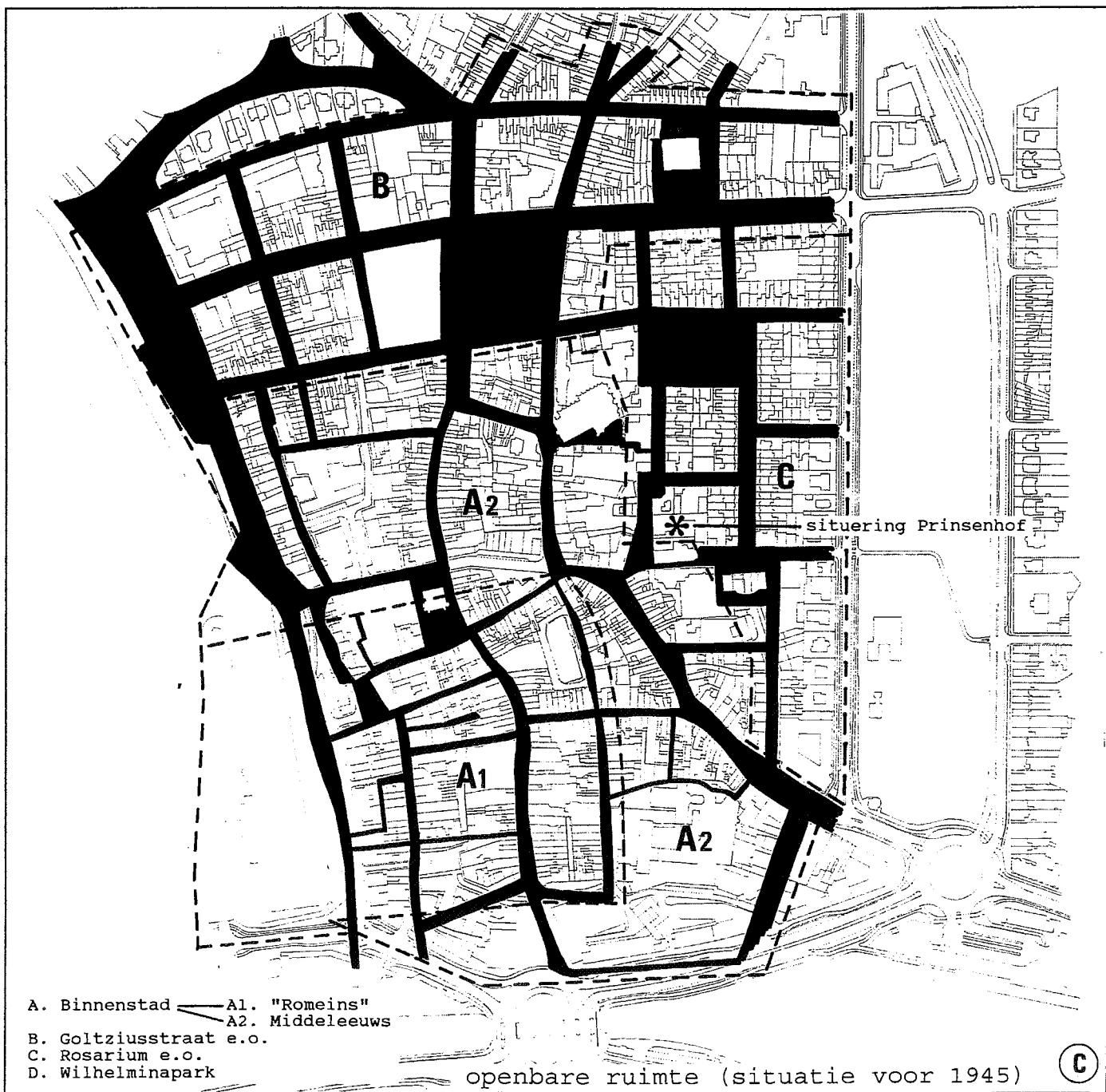
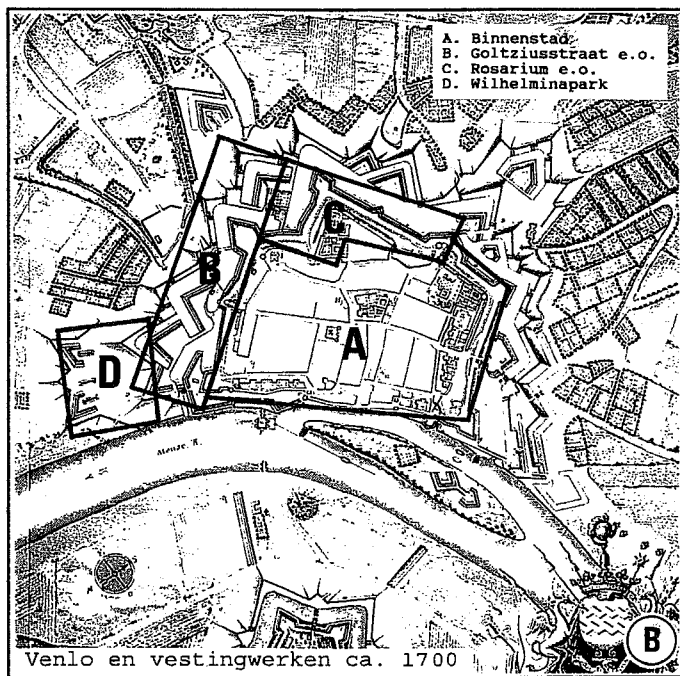
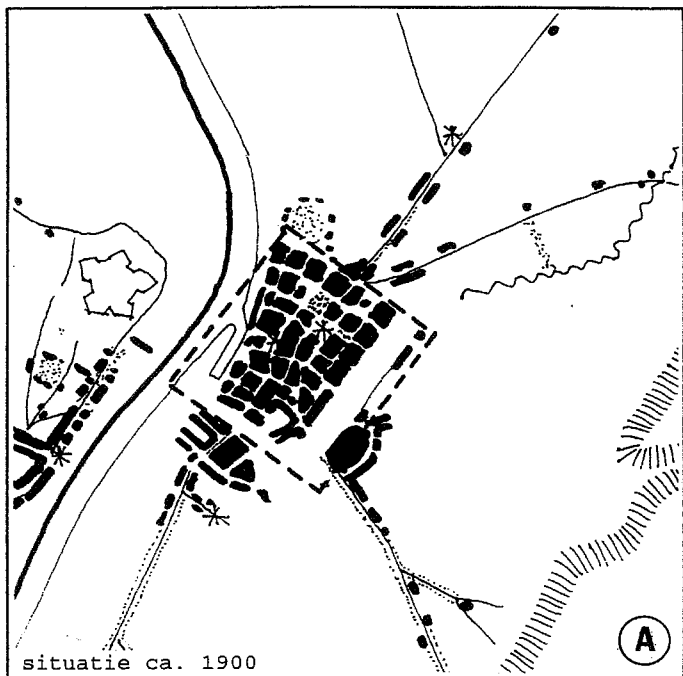
Literatuuroverzicht

- * Binnensteden veranderen, R. Smook (1984)
- * Een geruisloze doorbraak, K. Bos en C. Wagenaar (1995)
- * Stedelijke structuren, H. Rottier (1978)
- * P. Cuypers en Amsterdam, G. Hoogewoud e.a. (1985)
- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)
- * Venloclopedie, A. Gorissen en R. van der Hoek (1992)
- * Moderne architectuur in Nederland, G. Fanelli (1978)
- * Monumenten in Venlo en Blerick, gemeentearchief Venlo en gemeentelijke monumentencommissie (1993)

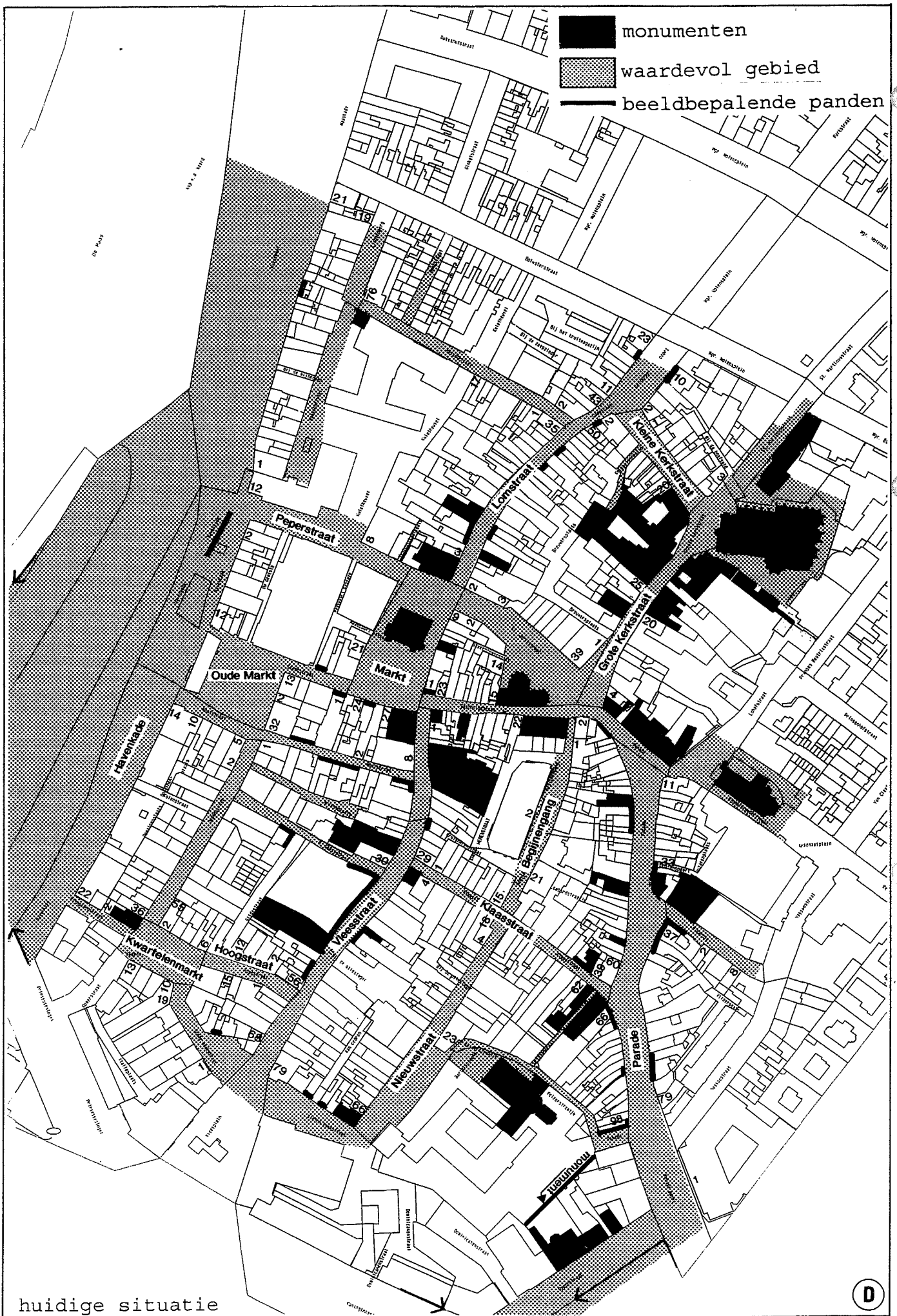
Herkomst afbeeldingen

Afbeelding:

B, 1, 11	Monumenten in Venlo en Blerick, afbeelding 34, 45 en 1
F	Maasgouw (1993)
G	Stedelijke nederzettingen in Nederland tot de Franse tijd, T.H. Delft, J. Wegner (1971)
H, K, N, R, 3	Stedelijke structuren, H. Rottier (1978), blz. 69, 75, 116, 146
M, 7	Venlo's Mozaïek, blz. 74, 43
W	Binnensteden veranderen, blz. 26
9, 10	Venlo's Vademecum
5, 6	Venlo in oude ansichten
8	P. Cuypers en Amsterdam, blz. 33
28	Architectuur in Nederland, G. Fanelli, blz. 175

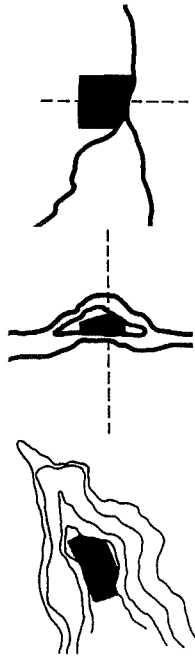

- monumenten
- waardevol gebied
- beeldbepalende panden

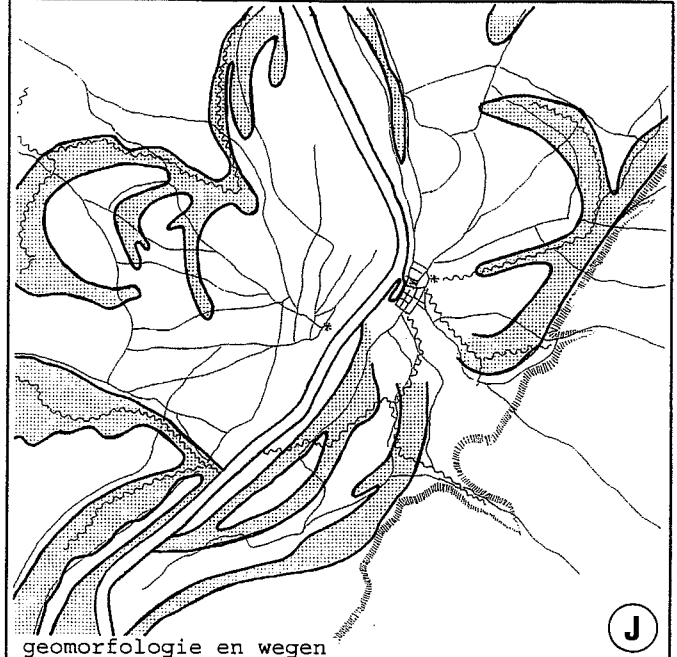

huidige situatie

De vestigingsplaats van Romeinse steden werd bepaald door verkeersmogelijkheden, waterhuishouding en strategische positie.

H

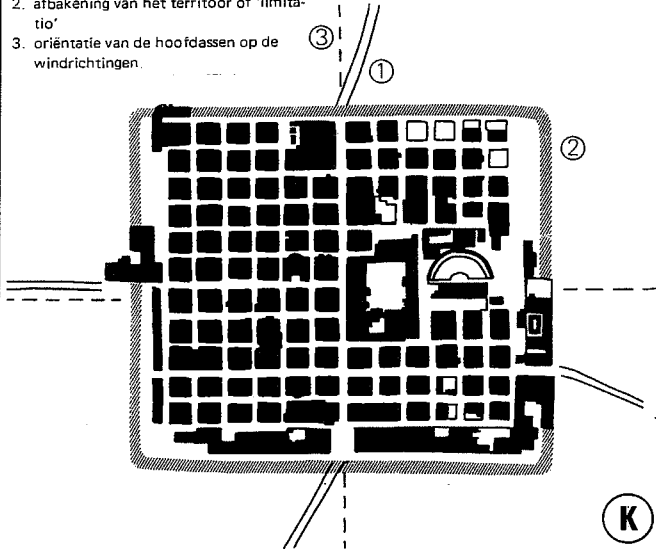

geomorfologie en wegen

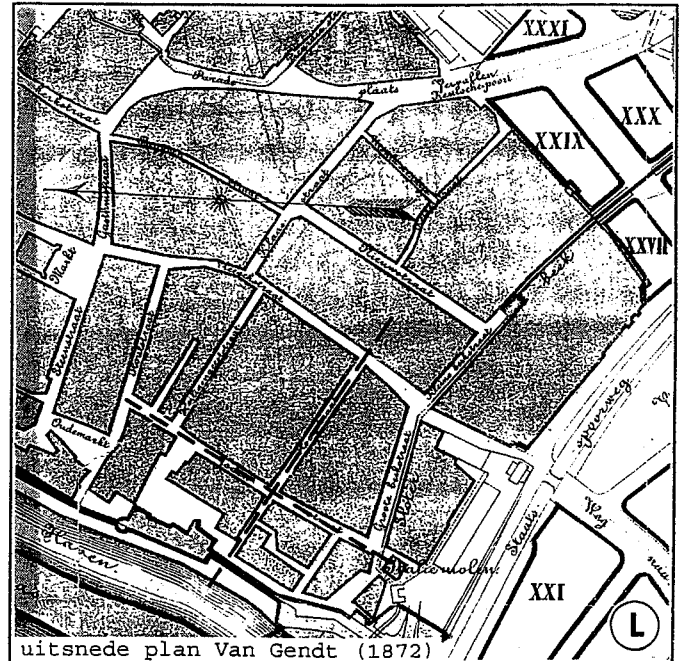
J

De belangrijkste rituele fasen bij de stichting van een Romeinse stad:

1. tracering van de 'cardo' en 'decumanus'
2. afbakening van het territorium of 'limitatio'
3. oriëntatie van de hoofdasen op de windrichtingen.

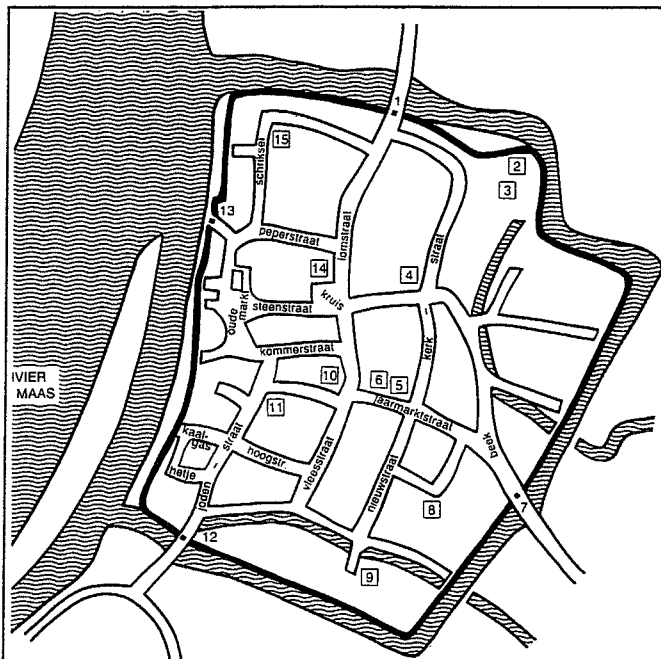

K

uitsnede plan Van Gendt (1872)

L

Verklaring van de cijfers

1. Helpoort.	8. Convent Mariënweide.
2. Kapel van Onze Lieve Vrouwe Ingen Dael.	9. Convent Trans Cedron.
3. Parochiekerk van Sint-Martinus.	10. Oude of Sint-Jacobsgasthuis (tot 1532).
4. Sint-Jorisgasthuis (tot 1544).	11. Heilige Geesthuis.
5. Sint-Nicolaas- of Kruisherenklooster.	12. Tegelpoort.
6. Begijnhuis achter Sinterklaas.	13. Maaspoort.
7. Laarpoort.	14. Raadhuis.
	15. Nicuwe Sint-Jacobsgasthuis (na 1532).

Toelichting bij de straatnamen

Jodenstraat vanaf Tegelpoort: huidige Jodenstraat tot aan de Houtstraat. Het gebied Tegelpoort (later: Roermondsepoort), in 1533-1535 apart genoemd, beslaat de bebouwing aan het begin van de Jodenstraat en de latere Grote Beekstraat.

Kaalgas en 't Hetje: blok tussen de haven en de Jodenstraat.

Hoogstraat: tussen Jodenstraat en Vleesstraat.

Kommerstraat ook Holtstraat: tegenwoordige Houtstraat.

Oude Markt: oude handelscentrum nabij de haven.

Steenstraat en Kruis: van de Oude Markt tot aan de huidige Markt.

Vleesstraat: van de zuidelijke stadsmuur tot aan de Steenstraat/Markt.

Jaarmarktstraat: Sint-Nicolaasstraat of Klaasstraat, van de Vleesstraat tot aan de Beek.

Beek vanaf Laarpoort, ook Op de Beek of Beekstraat: huidige Parade. De Laarpoort is de latere Keulse Poort.

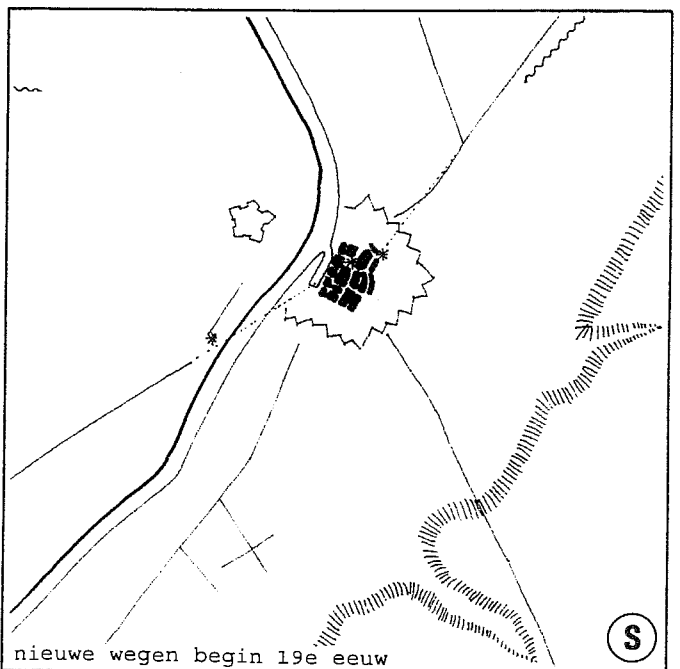
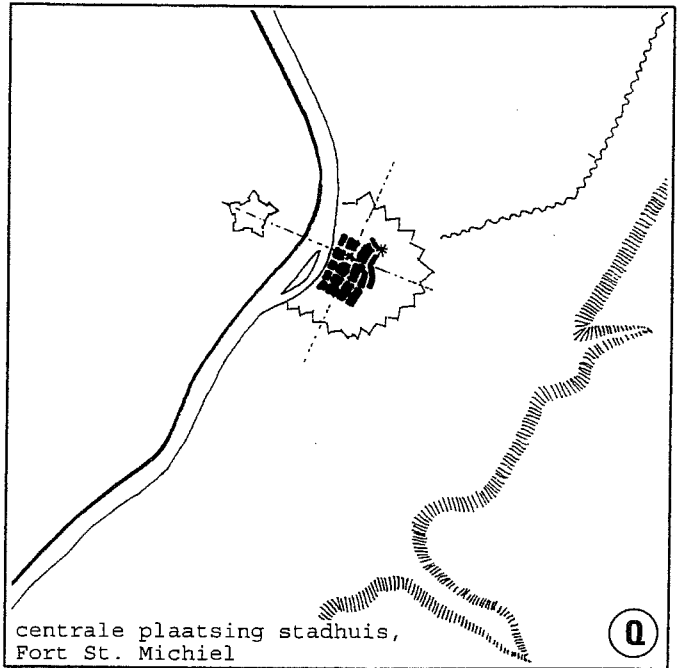
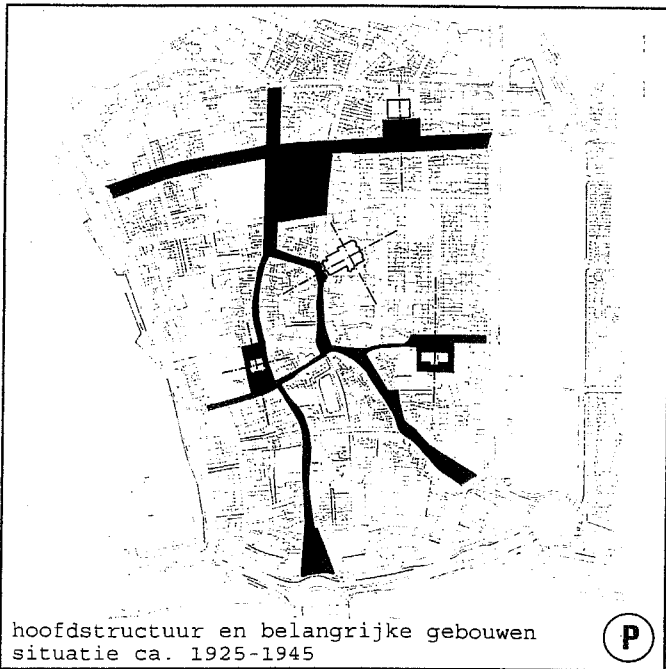
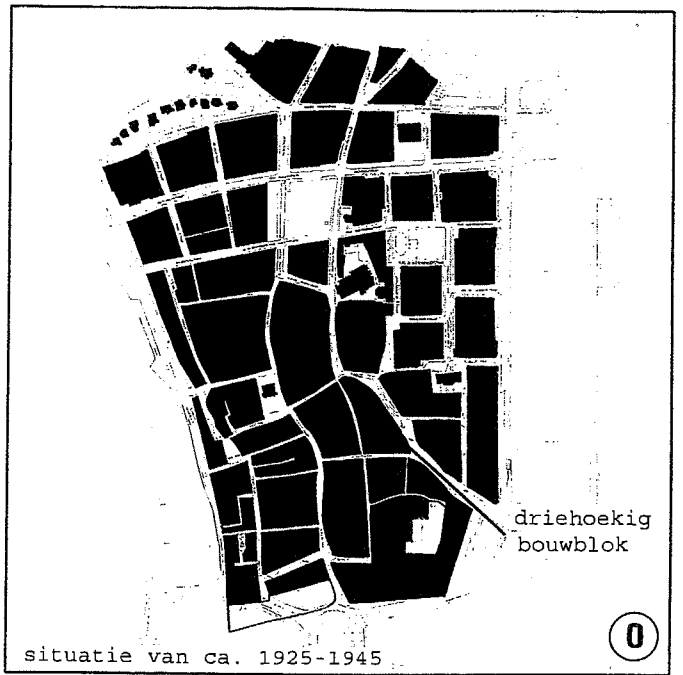
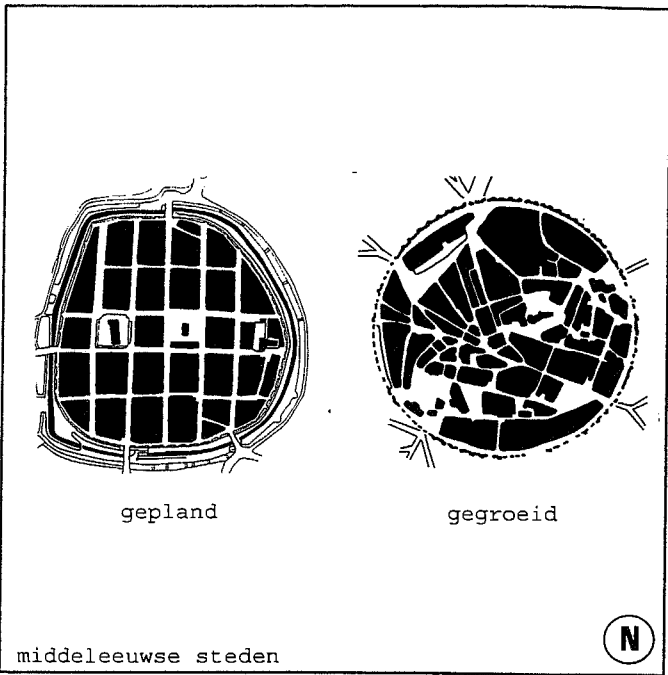
Kerkstraat: Grote en Kleine Kerkstraat alsmede de tegenwoordige Begijnengang.

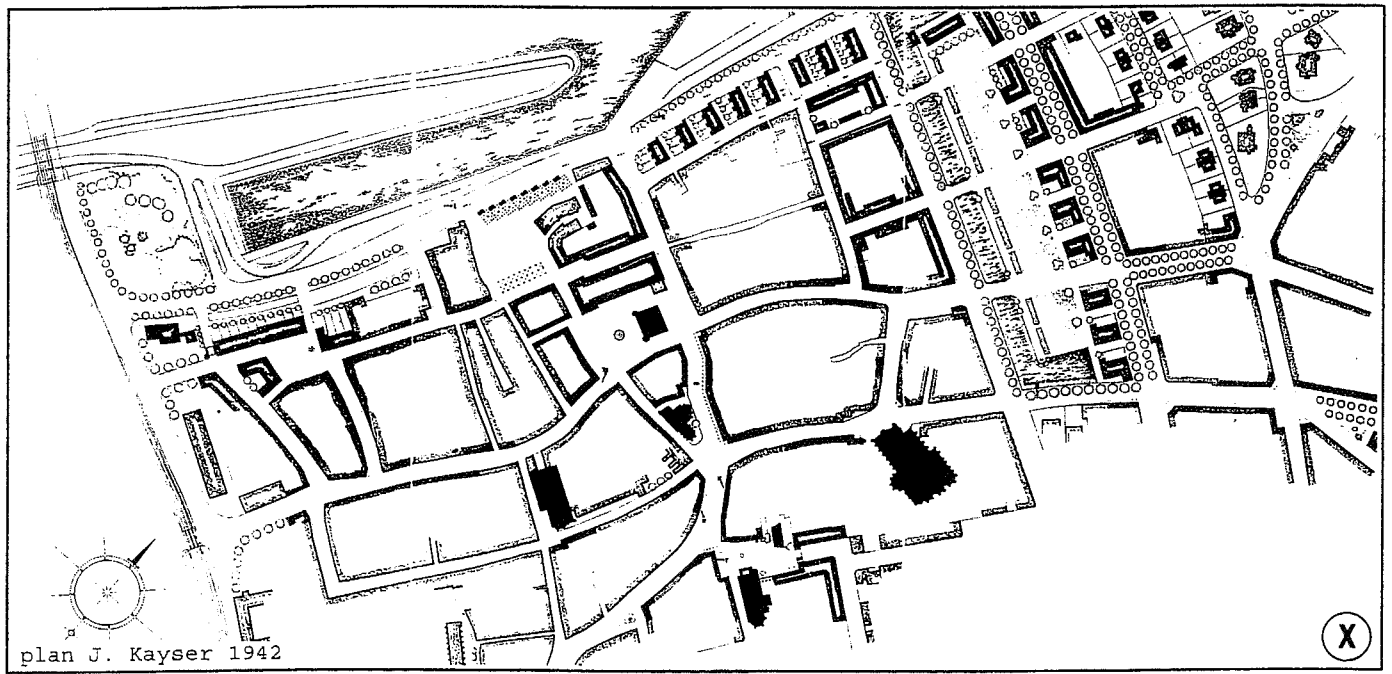
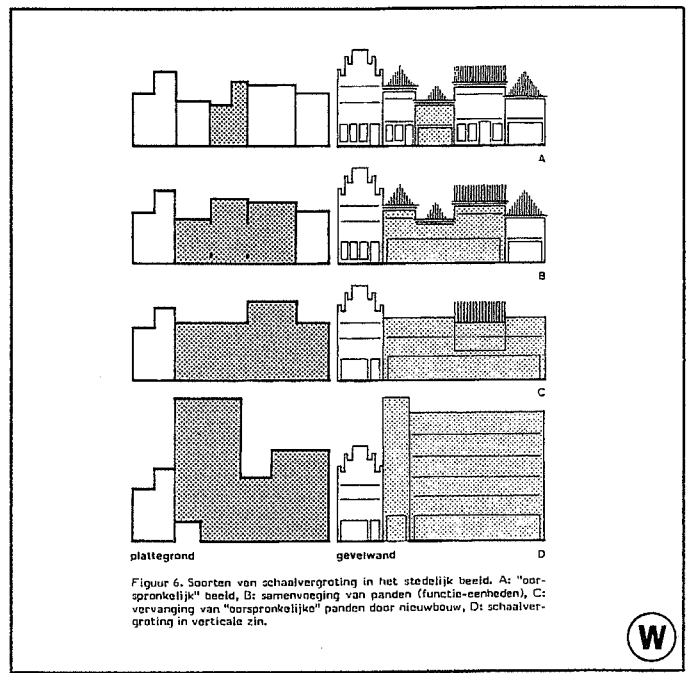
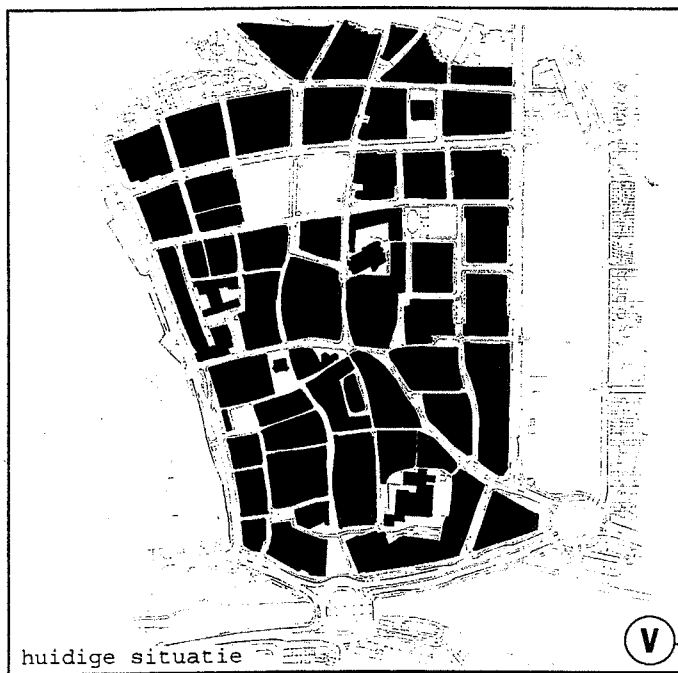
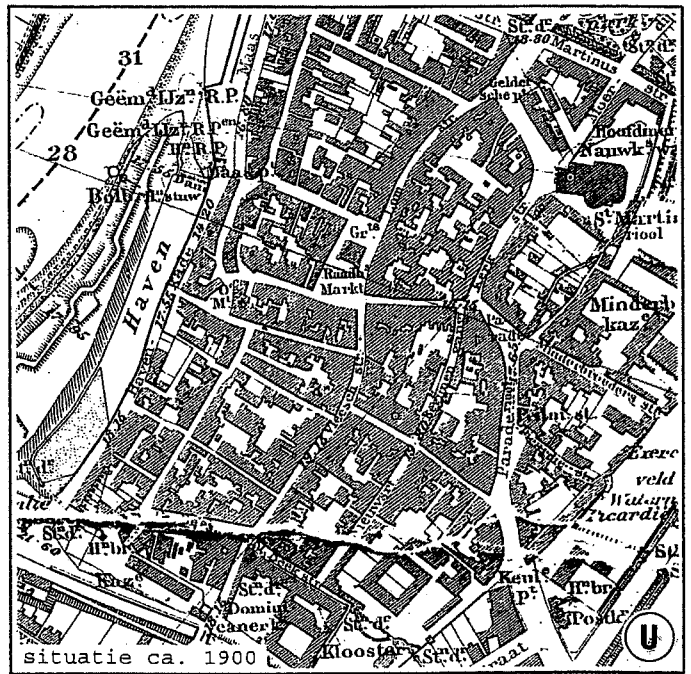
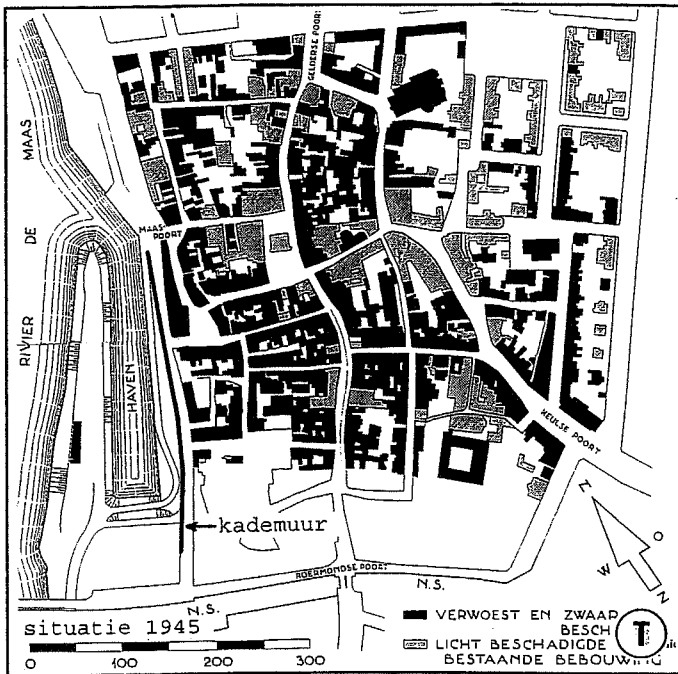
Lomstraat: vanaf Helpoort, de latere Gelderse Poort, tot aan de Markt.

Peperstraat, Maaspoort en Schriksel: Peperstraat van de Lomstraat tot aan de Maaspoort. Het Schriksel is vermoedelijk alleen het Maasschriksel en de hoek van het latere Hellschriksel.

Nieuwstraat, ook Weistraat: huidige Nieuwstraat plus het gehele terrein de Weide, tussen de Keizerstraat en de Dominicanenstraat.

M

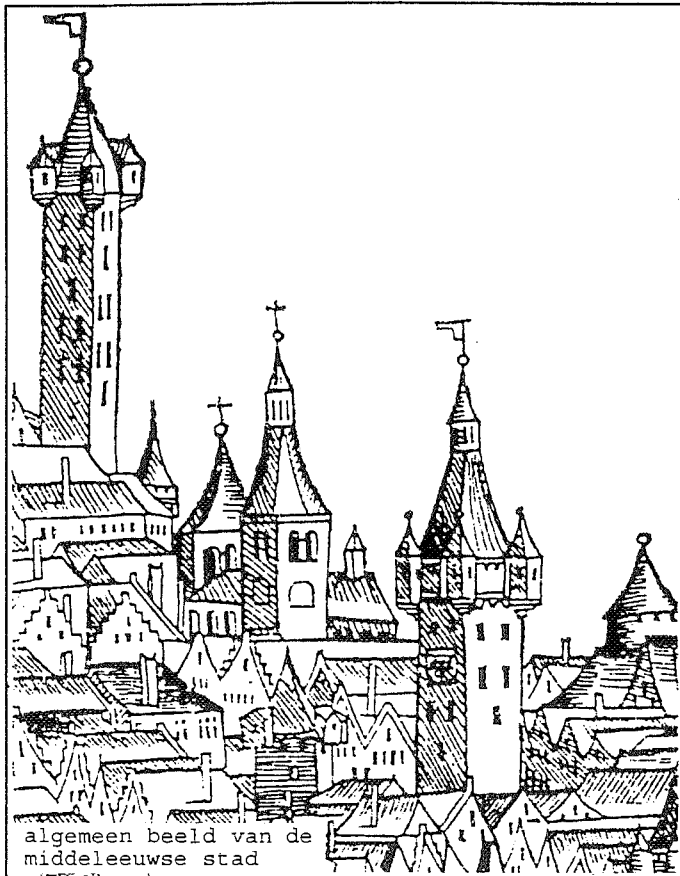

laatmiddeleeuwse Romerhuis

1

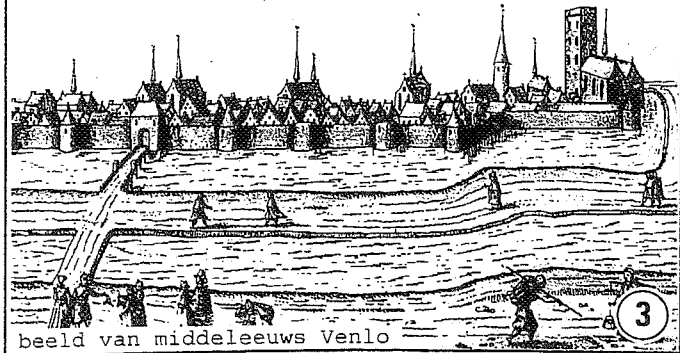

2

algemeen beeld van de middeleeuwse stad

VENLOO

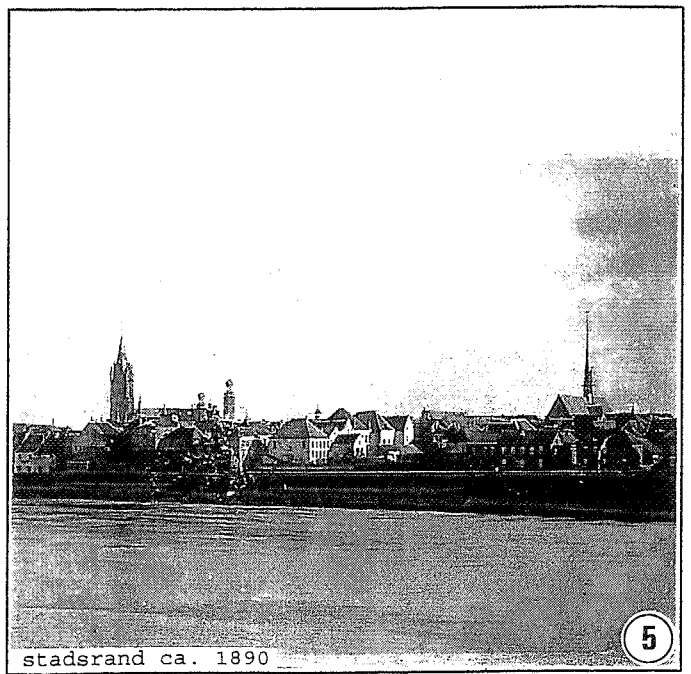
beeld van middeleeuws Venlo

3

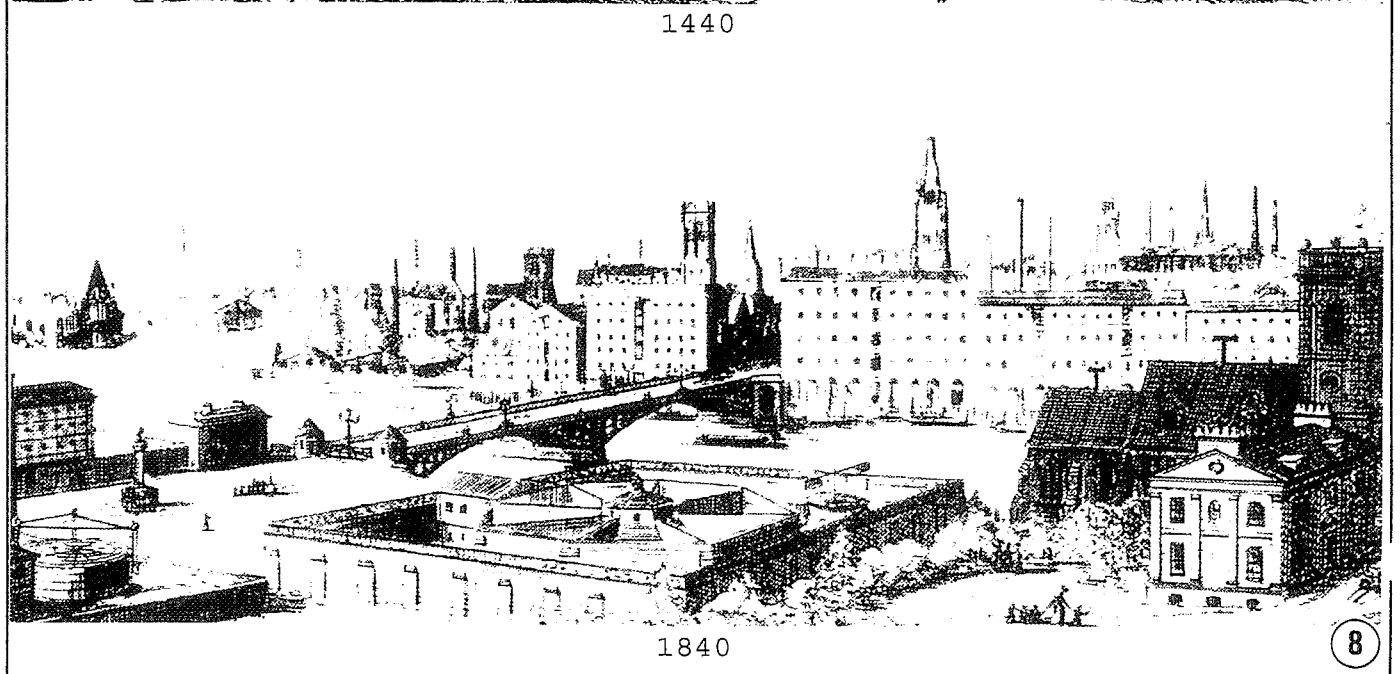
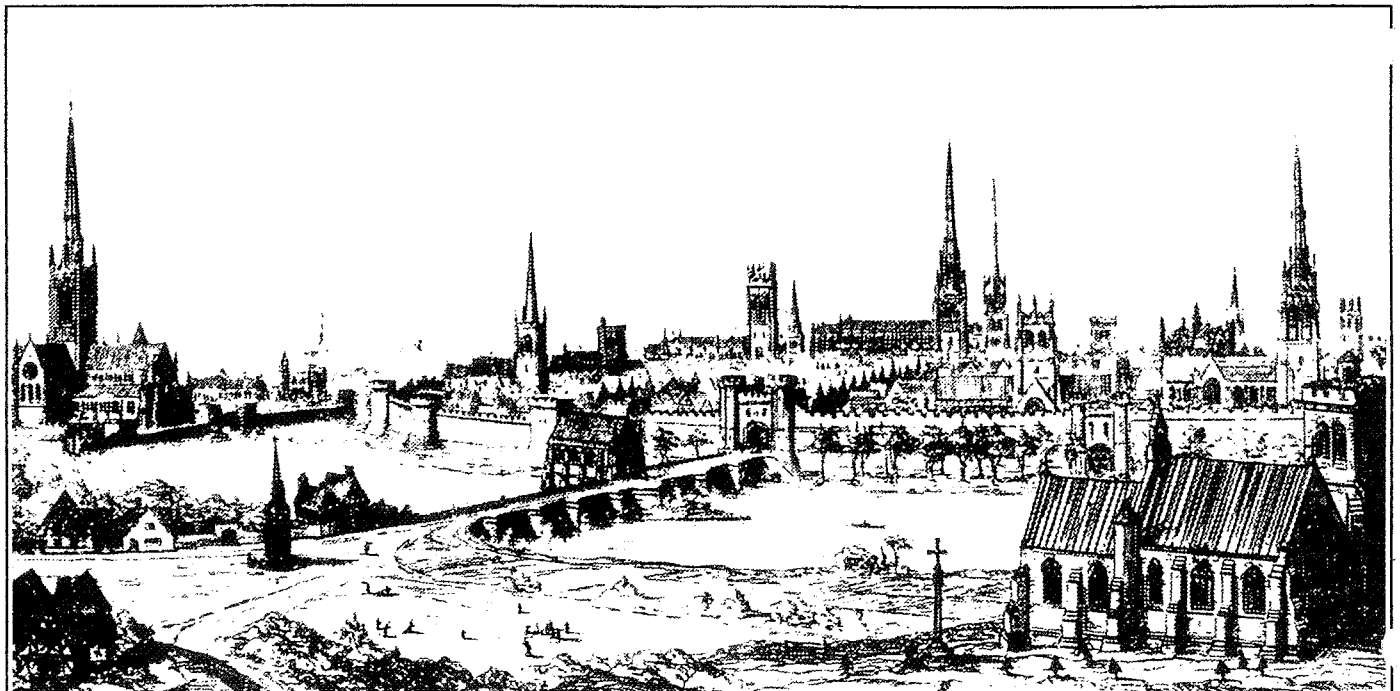
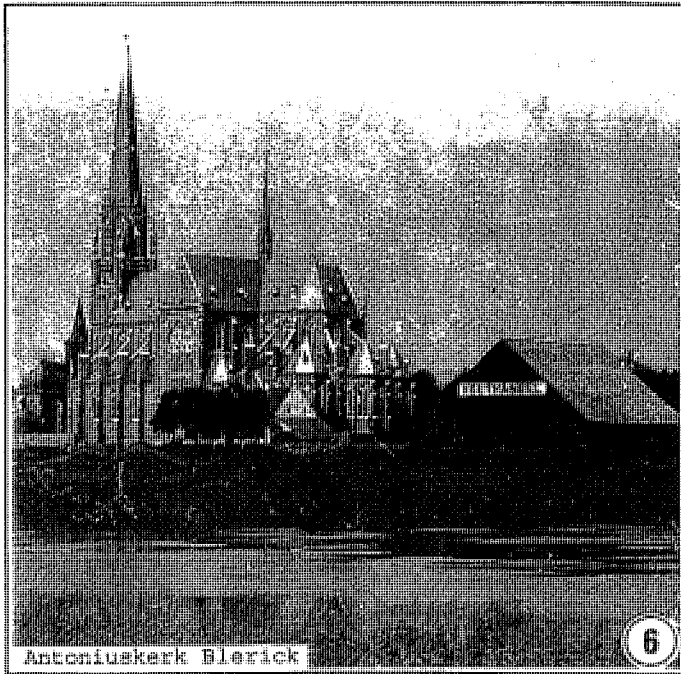
beeld van de stadsrand na 1945

4

stadsrand ca. 1890

5

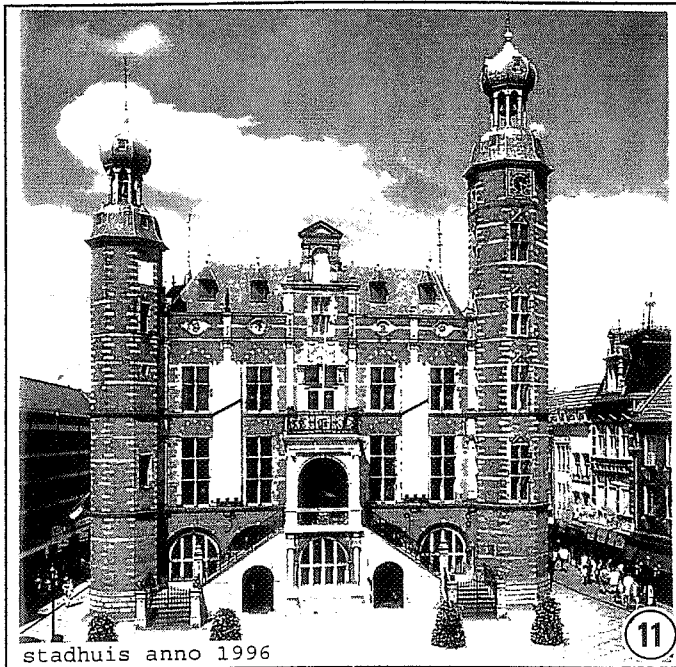
neo-gotisch beeld binnenstad

9

Romerhuis voor de restauratie

10

stadhuis anno 1996

11

Parkstraat

12

vleesstraat vanaf Klaasstraat

13

Parade vanaf Klaasstraat

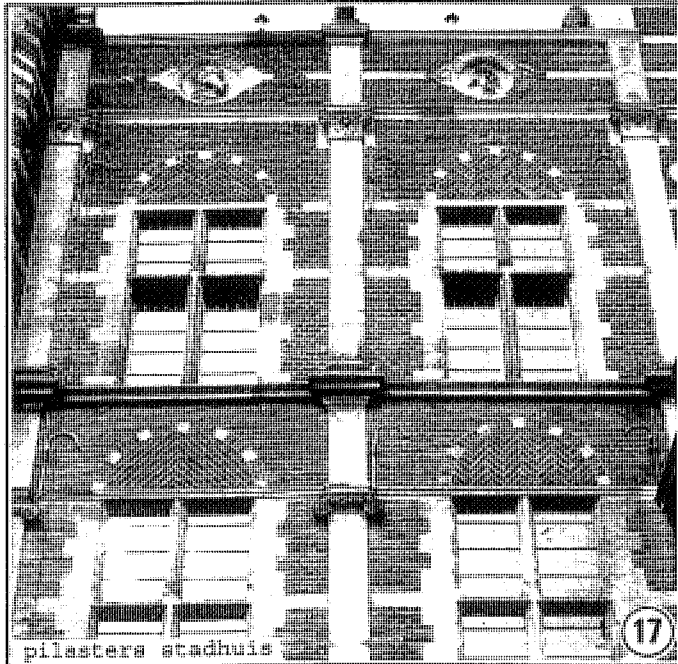
14

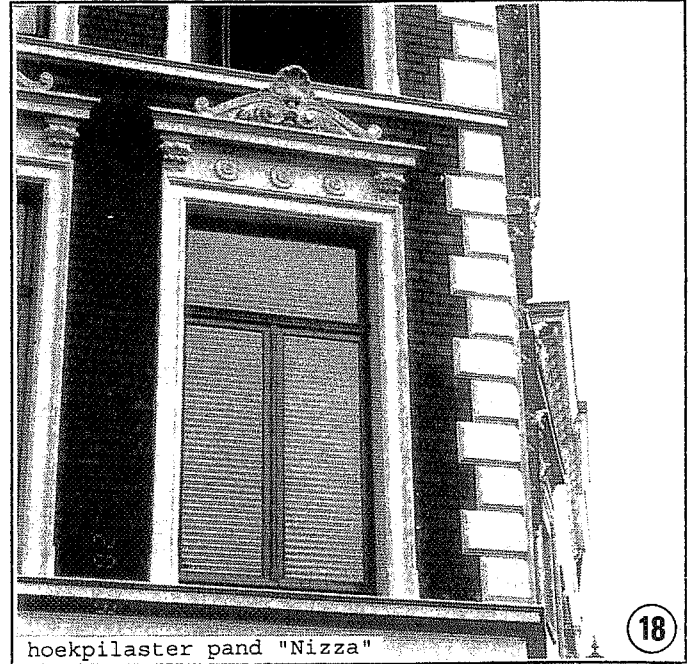
puntatenen Als Weishoeds

puntatenen Klaasstraat

pilasters stadhuis

hoekpilaster pand "Nizza"

kroonlijst Parade 7

bekroning winkelpui Gasthuisstraat

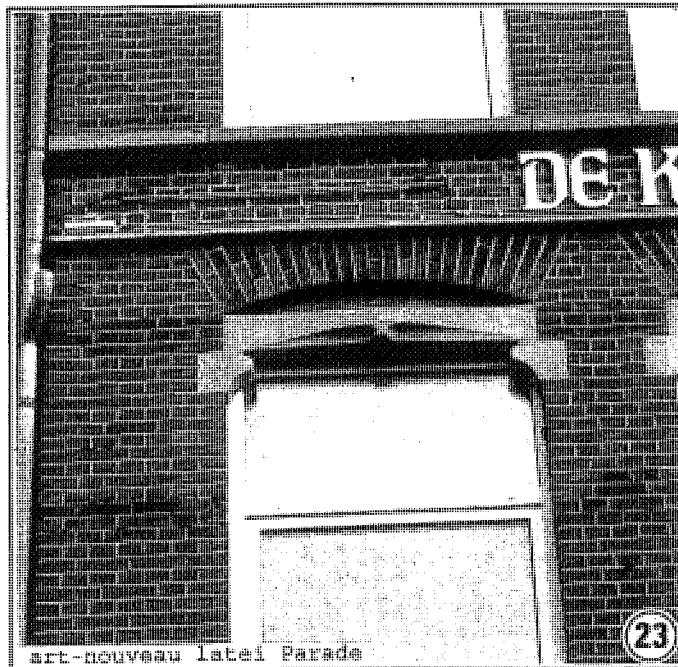
pinakels Romerhuis

21

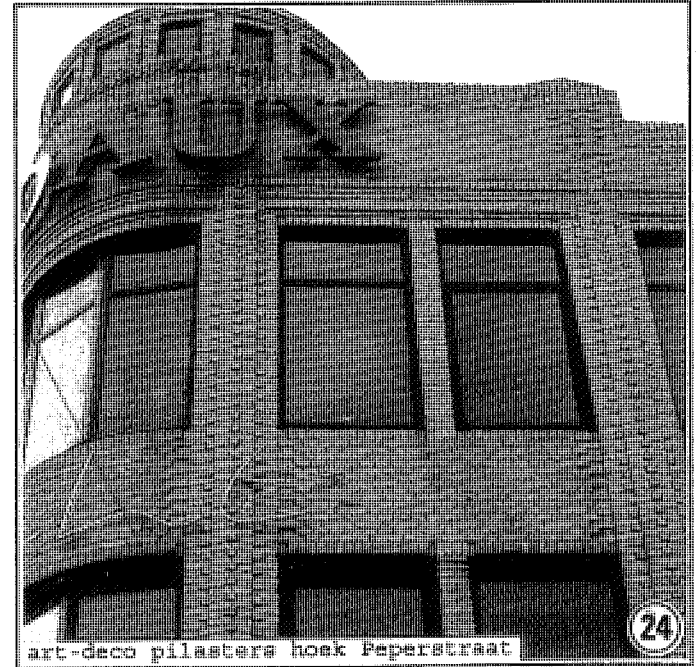
arkeltorentje stadhuis

22

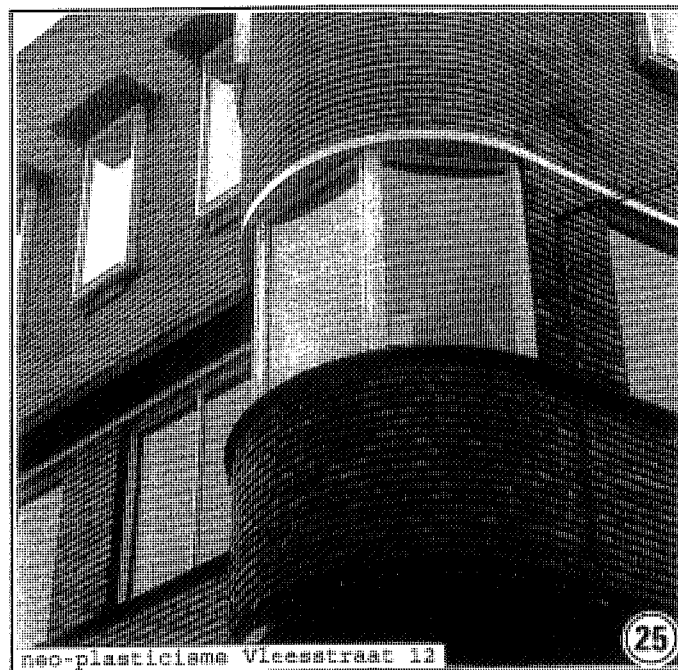
art-nouveau latei Parade

23

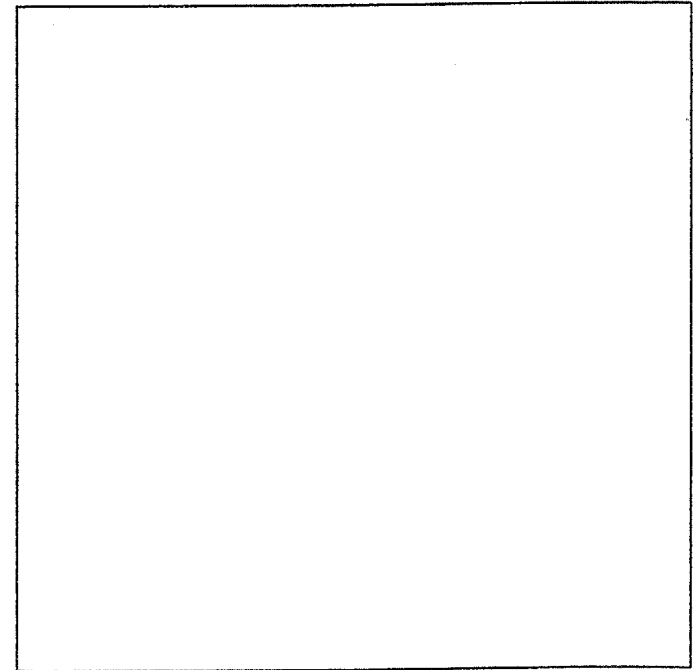
art-deco pilasters hoek Peperstraat

24

neo-plasticisme Vleesstraat 12

25

traditionalisme Kwartelenmarkt

26

modernisme St. Jorisstraat

27

28

STADSBEELD KERN-BLERICK

Deelnota
Stadsbeeld
KERN BLERICK

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	37
2. Geomorfologie	37
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	37
4. Beeld	38
5. Waardering en motivering	38
6. Conclusie	39
 Bijlage A: Literatuuroverzicht	 40

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Blerick lag (voor de kanalisatie en regulatie) aan een doorwaadbare plek aan de Maas. Dit in tegenstelling tot Venlo waar door de buitenbochtsituatie altijd sprake was van diep water. In de laat-romeinse periode (250-500 n.C.) was er in Blerick al sprake van bebouwing gezien de aanduiding op de Peutingerkaart. Ook in de vroegmiddeleeuwse periode (500-1000 v.C.) was er in Blerick sprake van bebouwing.

Belangrijk voor de kern Blerick was later de aanleg van de Baarlosestraat (1813), de Antoniusstraat (1828) en de spoorlijn Venlo-Eindhoven (1866). Na de invoering van de woningwet van 1901 werden vrij snel het Maasveld (Lambertusplein e.o.) en Smeliënkamp bebouwd.

Het gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

Door de kern loopt een stroomrug en stroomgeul (Maasarm) evenwijdig aan de Maas. De vroegere geul is zichtbaar als een laagte bij de Wieën (Wieën betekent weiden ook wel wilgen, zie afbeelding B) en loopt ongeveer ter hoogte van de Pepijnstraat door tot aan de Burgemeester Gommansstraat.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Evenals bij de binnenstad van Venlo vormt de onderliggende geomorfologie de basis voor het wegenpatroon en de structuur (zie afbeelding A).

De samenhang tussen het wegenpatroon en de ruimtelijke structuur is zichtbaar op de afbeeldingen B en C. Het centrum van Blerick heeft een vrij open structuur (niet volledig gesloten bouwblokken). Rond 1900 was de bebouwingsstructuur nog opener (zie afbeelding B).

De binnenstad van Venlo is dezelfde tijd aanmerkelijk dichter bebouwd (sterk gesloten bouwblokken).

De structuurverschillen tussen Venlo en Blerick zijn goed te zien op de respectievelijke afbeeldingen van de situatie rond 1900 (zie afbeelding D). Het ontbreken van vestingwerken in Blerick is opvallend. Eveneens is kenmerkend het afgekeerde karakter naar de Maas (in tegenstelling tot Venlo met z'n Haven- en Maaskade).

Kenmerkend voor Blerick is het "dorpskarakter" (zie foto's). Dit wordt bepaald door het ontbreken van het gesloten bouwblok, het vrij veel voorkomen van lage bebouwing (nu nog goed te zien in de Maasbreesestraat, zie afbeelding E) en de oorspronkelijke ligging van belangrijke gebouwen (kerk en stadhuis) aan één plein, gemarkeerd door de kerktoren (zie afbeelding F).

Helling, Antoniusplein, Pontanusstraat, Maasbreesestraat, Steegstraat, Maasveldstraat en Urbanusstraat hebben qua bebouwing en structuur nog een dorpskarakter. De Kloosterstraat is na de oorlog sterk gemoderniseerd, met name de noordkant. De bebouwing aan die kant van de straat is circa 8 meter naar het noorden opgeschoven.

4. Beeld

De monumentale en beeldbepalende architectuur bestaat uit de pastorie (begin 1800, renaissance tuitgevel), Sur Meuse (1705, gezwenkte renaissance-gevel, zie afbeelding G)) en panden van rond de eeuwwisseling, in wisselende stijlen (neo-stijlen, Jugendstil) (zie foto's).

Op veel plaatsen is een ritme toegepast van top- en langsgewels (zie afbeelding F, H, J), overwegend in twee bouwlagen met kap. Voor een gedetailleerde beschrijving van monumenten en beeldbepalende panden zie M.I.P.-rapport nrs. 27/16-35; 28/2-22; 29/26-28; 31/22-23.

5. Waardering en motivering

De kern Blerick is ontstaan vanuit een doorwaadbare plek in de Maas. Vondsten uit de vroege middeleeuwen duiden op een zeer vroege bebouwing. De situering is daarom vanuit cultuurhistorisch oogpunt belangrijk.

De architectuur heeft vaak een eigen karakter en is daarom cultuurhistorisch van redelijk belang.

De historie van de kern Blerick is van belang op zich en voor de geschiedenis van Venlo.

De omgeving is veranderd door de vrij grootschalige aanpak rond het Schepenenplein en De Wieën.

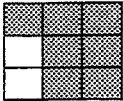
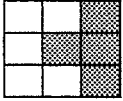

Het oorspronkelijk patroon is redelijk intact. Het specifieke "dorpskarakter" treft men nog aan de in de Maasbreesestraat en Pontanusstraat.

Veel oude panden zijn vernieuwd waardoor de gaafheid in detail matig is.

De zeldzaamheidswaarde van de situering is redelijk groot.

Een dorpsbebouwing op basis van een landschappelijk patroon vinden we ook in Hout-Blerick en de Boekend, doch hier is minder samenhang en diversiteit qua functie en bebouwing (bijvoorbeeld het ontbreken van een raadhuis).

De architectuur is redelijk zeldzaam. De historie van de kern Blerick is uniek op zich.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

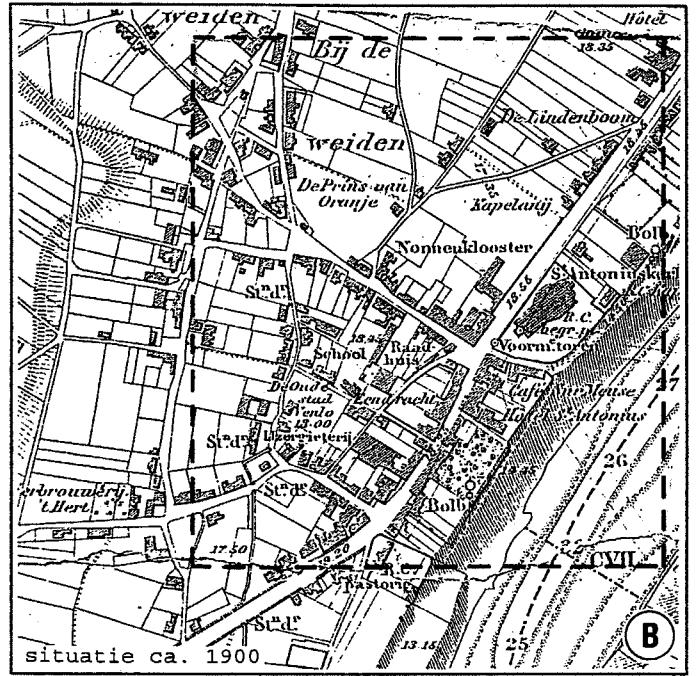
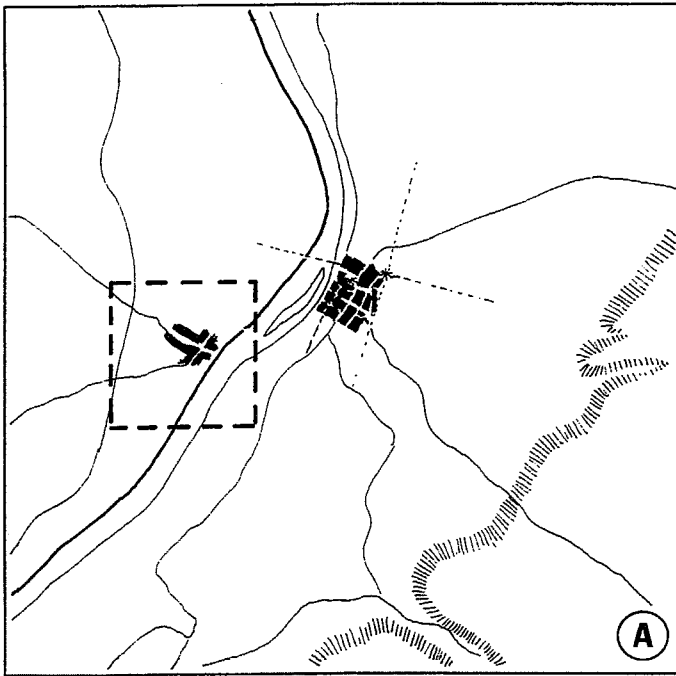
	laag
	redelijk
	hoog

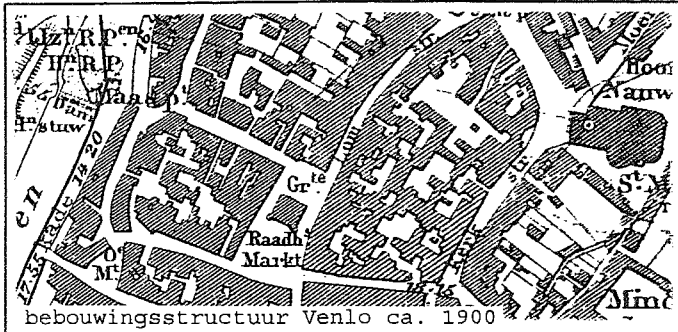
6. Conclusie

De kern van Blerick is van belang door zijn geheel eigen karakter in relatie tot het oorspronkelijk landschappelijk gegeven.

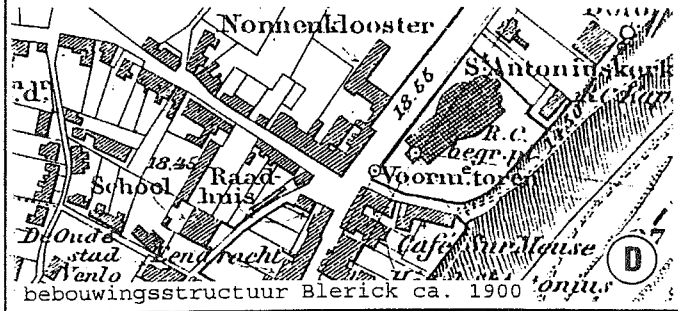
Literatuuroverzicht

- * Monumenten in Venlo en Blerick (1993), gemeentearchief Venlo en gemeentelijke monumentencommissie
- * De ideale stad (1980), L.A. de Klerk

bebouwingsstructuur Venlo ca. 1900

bebouwingsstructuur Blerick ca. 1900

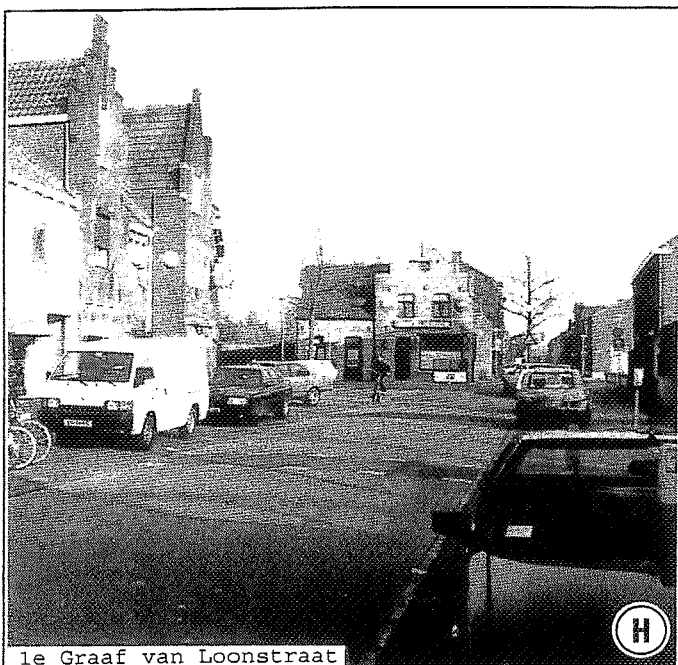
Maasbrassestraat

Sur Meuse

Pontanusstraat

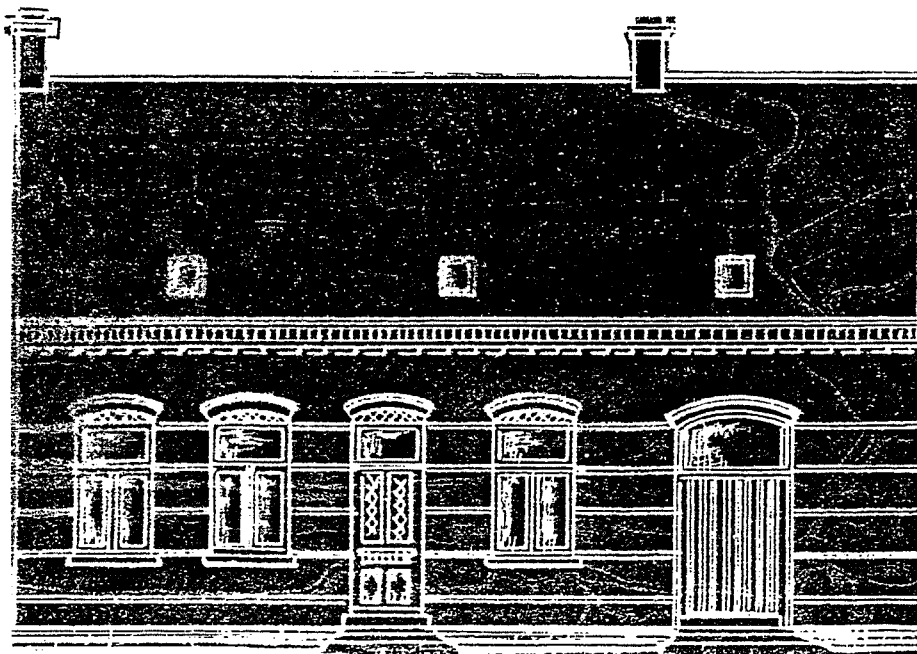

1e Graaf van Loonstraat

Helling

STADSBEELD SPRINGBEEKDAL

Deelnota
Stadsbeeld
SPRINGBEEKDAL

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	43
2. Geomorfologie	43
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	43
4. Beeld	43
5. Waardering en motivering	44
6. Conclusie	45
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	46

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Het Springbeekdal is gelegen aan de zuidwestkant van Blerick (zie afbeelding A).

Het langs de Springbeek gelegen Hout-Blerick is een typisch agrarische nederzetting die tot 1945 hoofdzakelijk heeft bestaan uit een situatie waarbij bebouwing en akkers (kampen) (Hoverhofweg en Molenkampweg) aan de hoge kant lagen en de beek en de groengronden (weilanden, beemden) aan de lage kant lagen (zie afbeelding B en D).

Het gebied is aangegeven op de afbeeldingen C en F.

2. Geomorfologie

Het Springbeekdal is een oude Maasarm die doorloopt naar het westen en daar bekend is onder de naam Dubbroek. Vrij dicht bij de Maas sluit een tweede beekdal/Maasarm aan bij het Springbeekdal. In deze Maasarm ligt de Tangkoel (zie afbeelding A en D).

Langs het Springbeekdal liggen enkele rivierduinen (hoge stuifzandgebieden), dit is goed te zien bij de Baarlosestraat, zie afbeelding D.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Het oorspronkelijke wegenpatroon (Molenkampweg, Hoverhofweg) loopt evenwijdig aan het beekdal/de Maasarm.

De bebouwingsstructuur langs de Hoverhofweg is vrij gesloten (zie afbeelding L).

De Molenkampweg is de open voortzetting van de Hoverhofweg langs de Springbeek (zie afbeelding C en F).

Met de aanleg van de rechte Baarlosestraat (Napoleonsbaan) is de relatie tussen de Hoverhofweg en de Molenkampweg doorsneden (zie afbeelding D, H en J).

Tot 1945 kwam er slechts bebouwing langs de Hoverhofweg en de Molenkampweg voor. De bouwlanden zijn na 1945 grotendeels bebouwd, op de groengronden is na 1945 incidenteel gebouwd.

4. Beeld

Bebouwing van voor 1945 bestond hoofdzakelijk uit lage bebouwing (één bouwlaag met kap) (zie afbeelding K, L en M). De architectuur is traditioneel maar niet duidelijk onder een bepaalde (stijl) noemer onder te brengen. Rond de eeuwwisseling wordt een aantal panden in neo-stijl gebouwd o.a. het pand Groetweg 2 (gemeentelijk monument). Dit laatste pand was met zijn twee bouwlagen met kap duidelijk hoger dan de lage dorpsbebouwing en accentueerde zo "het centrum" van Hout-Blerick (zie afbeelding K). Pas in 1934 kreeg het centrum echt gestalte door de bouw van de kerk in een neo-romaanse stijl (zie afbeelding E, J en L). Architect was A.J. Rats.

Voor een gedetailleerde beschrijving van monumenten en beeldbepalende panden zie M.I.P.-rapport nrs. 31/29-33.

5. Waardering en motivering

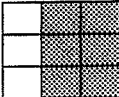
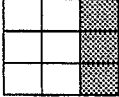
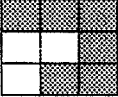
Hout-Blerick/Springbeek is een oud bewoond gebied. De Romeinen maakten reeds gebruik van de terreinsituatie (beemden, kampen), zoals die nu nog aanwezig is. De architectuur is cultuurhistorisch gezien van redelijk belang door de vorm van bepaalde boerderijen (hoeve Giessen) en een bijzonder gebouw als de Watermeule.

De historie is van redelijk belang vanwege de relatie met de Romeinse tijd en de ontwikkeling als typische agrarische gemeenschap.

De gaafheid van het gebied is matig door aangrenzende bebouwing (Meuleveld), andere functies in het beekdal zoals kassen i.p.v. groengronden en het plaatselijk dichtslibben van de Baarlosestraat (zie afbeelding J) door bebouwing en dichte tuinen. De Baarlosestraat is wel een doorsnijding, maar de schaal ervan is niet storend mede door de langs de weg staande boombeplanting en het type bebouwing. De Baarlosestraat accentueert in zekere zin de oorspronkelijke structuur door de markante doorsnijding van de bestaande hoogteverschillen in verticale zin. De eigen structuur van de Baarlosestraat is van belang voor de relatie met de rest van Blerick (zie afbeelding H). Het gedeelte tussen de Baarlosestraat en de Maas is redelijk gaaf doordat de relatie tussen de bebouwde rand en het onbebouwde beekdal nog goed zichtbaar is. De relatie van het beekdal met de Maas is minder geworden door de recentelijke aanleg van een dijklichaam.

Bebouwing langs een Maasarm komt meer voor in Venlo (Egerbosbeekdal en in 't Ven), maar de vorm zoals die langs de Hoverhofweg voorkomt, is uniek voor Venlo. De architectuur in Hout-Blerick wordt ook aangetroffen in andere delen van met name Blerick.

De historie van Hout-Blerick is redelijk uniek door het eigen karakter.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

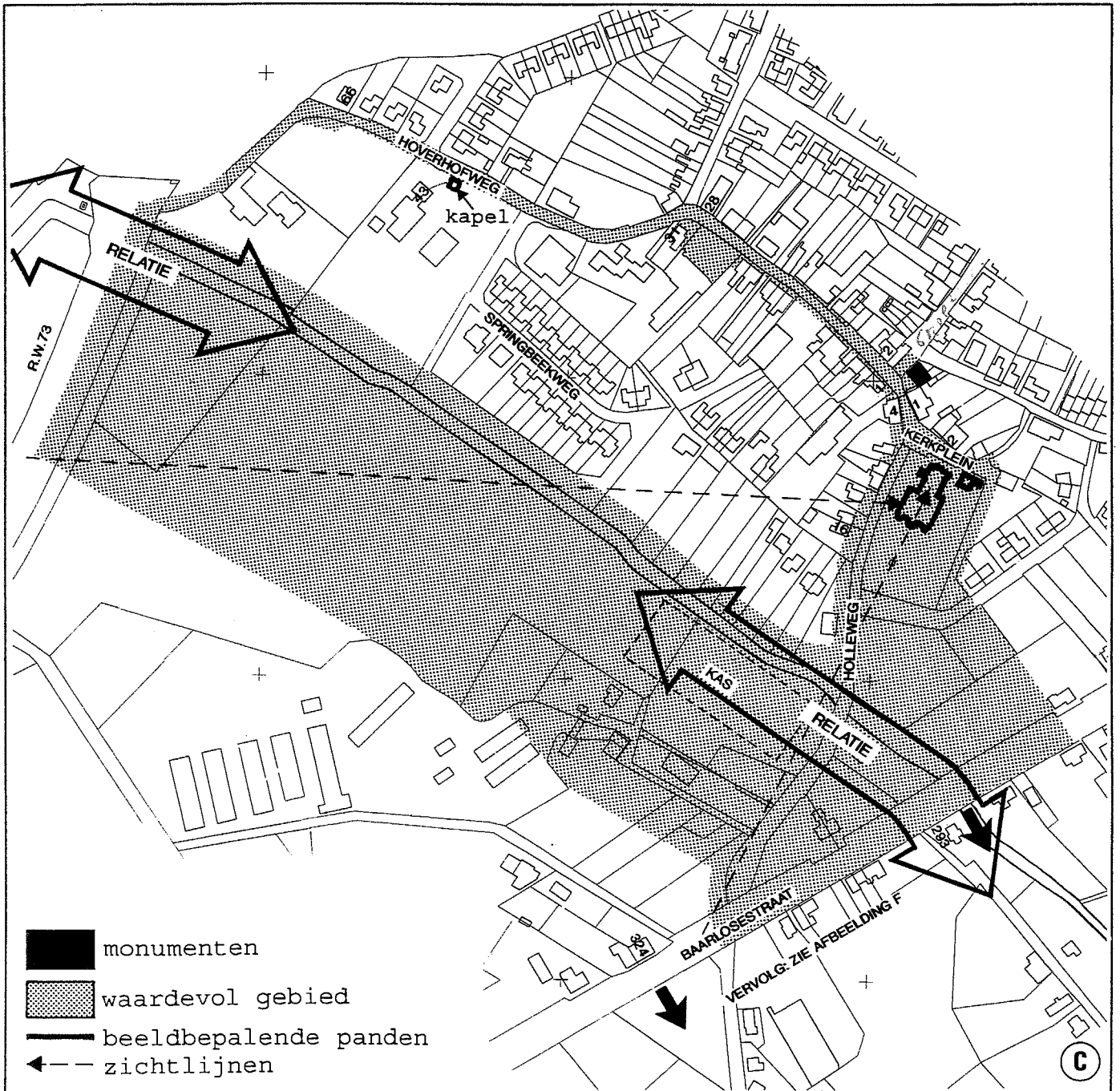
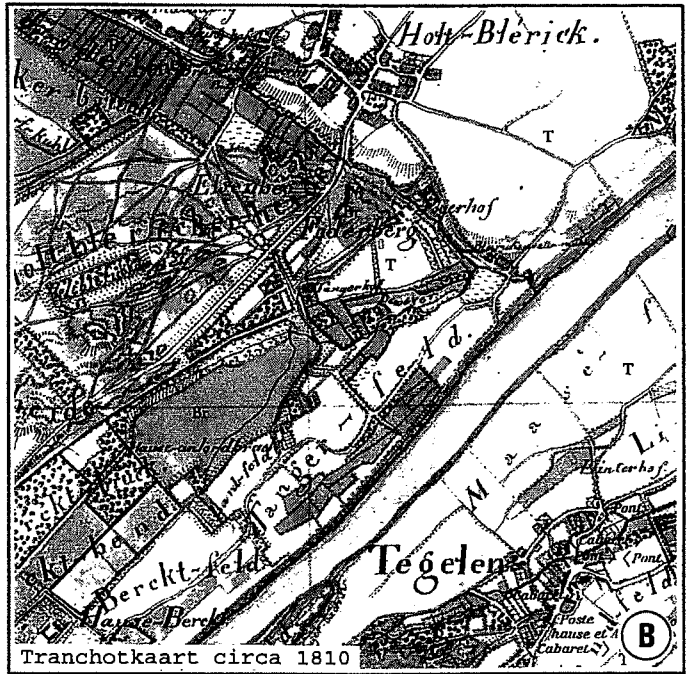
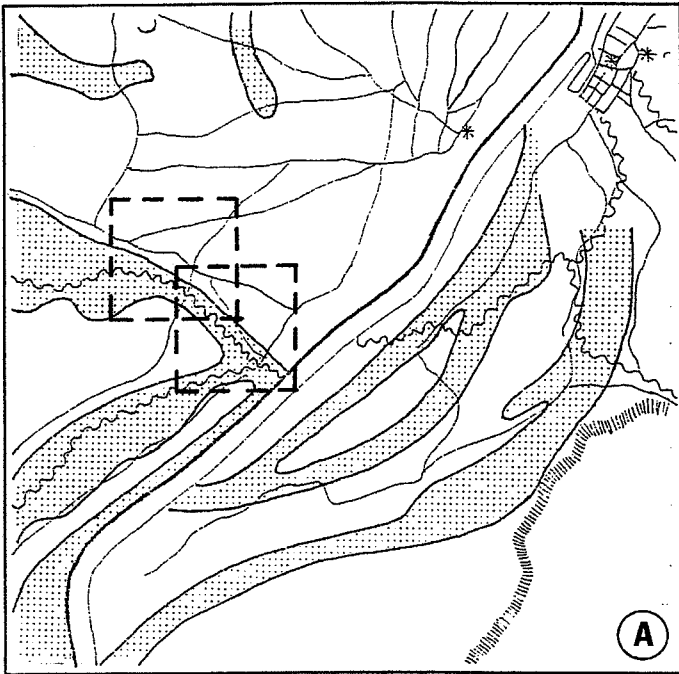
	laag
	redelijk
	hoog

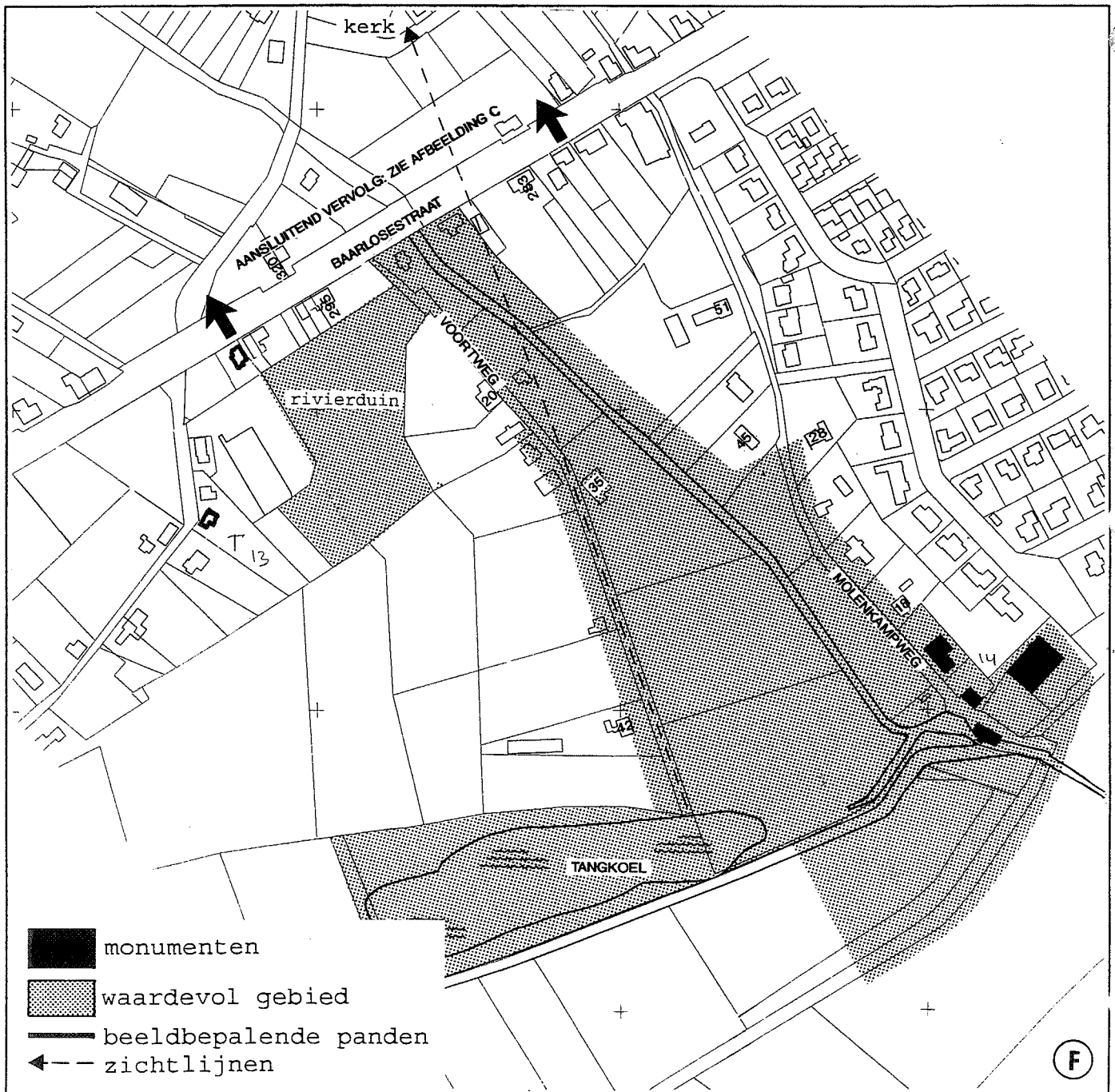
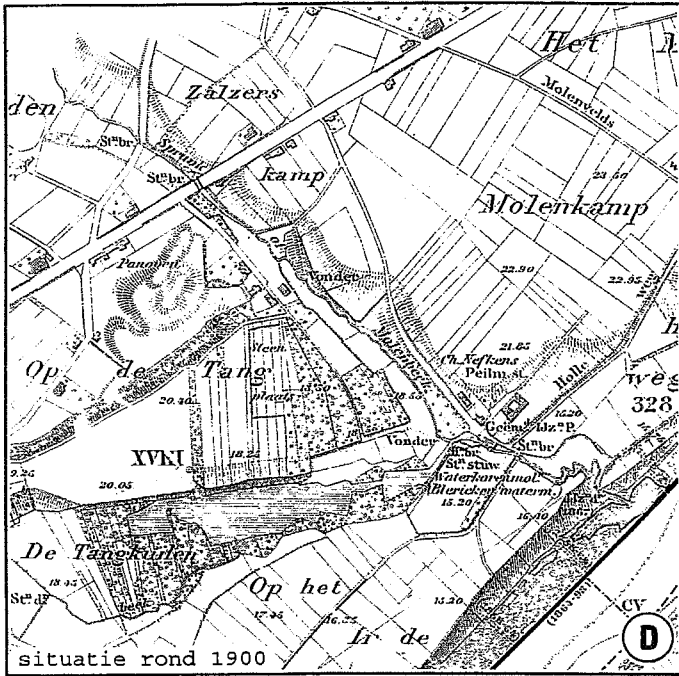
6. Conclusie

In het Springbeekdal komt de relatie tussen de geomorfologie (laag, hoog) en het bodemgebruik (weilanden, bebouwing, akkers) tot uitdrukking en de hiermee samenhangende ruimtelijke verschijningsvorm.

Literatuuroverzicht

- * Het Nederlandse landschap, J.T.P. Bijhouwer (1971)
- * Hout-Blerick, G. Gommans e.a.
- * Monumenten in Venlo en Blerick, gemeentearchief in samenwerking met gemeentelijke monumentencommissie van Venlo (1993)

Watermeule

G

Baarlosestraat richting Venlo

H

rand Hout-Blerick vanaf Baarlosestraat

J

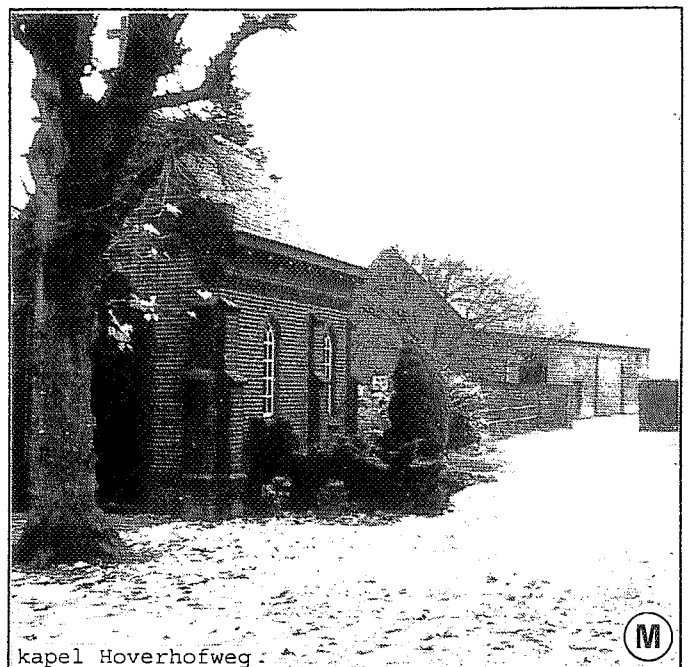
kerkplein Hout-Blerick

K

Hoverhofweg, kerkplein

L

kapel Hoverhofweg

M

STADSBEELD EGERBOSBEEKDAL

Deelnota
Stadsbeeld
EGERBOSBEEKDAL

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	49
2. Geomorfologie	49
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	49
4. Beeld	49
5. Waardering en motivering	50
6. Conclusie	51
Bijlage A.: Verklaring begrippen	52
Bijlage B.: Literatuuroverzicht	53

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Het Egerbosbeekdal is gelegen aan de noordwestrand van Blerick (zie afbeelding A). Het Egerbosbeekdal, het Koelbroek, de Everlosebeek (Groot Boller) en het Saarbroek (gedempt), kwamen bij elkaar in de vorm van een slotgracht rond het kasteel Groot-Boerlo (zie ook afbeelding B). Dit kasteeltje werd circa 1840 afgebroken, de bijbehorende boerderij Groot-Boller werd na W.O. II afgebroken ten behoeve van de aanleg van het industrieterrein Groot-Boller.

Het huidige centrum van de Boekend, gevormd door de kruising Kockerseweg en Heymansstraat, was tot 1945 dun bebouwd. De structuur van de Boekend werd tot die tijd in sterke mate bepaald door het Egerbosbeekdal. De in het Egerbosbeekdal gelegen hoeve Heershof vormde lange tijd de verblijfsplaats van de "Mede Heren" van Blerick.

Ten noorden van het Egerbosbeekdal loopt een gedeelte van het tracé van de Noordervaart (aanleg begin vorige eeuw), op deze plaats slechts zichtbaar in de verkaveling. Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

Het Egerbosbeekdal is onderdeel van een stelsel oude Maasarmen aan de noord-westzijde van Blerick (zie afbeelding A). Het dal ligt als een krans om een oorspronkelijk akker (onderste Maasveld, zie afbeelding B). Hier ligt tegenwoordig de wijk Klingerberg. Het eigenlijke beekdal werd gebruikt als weide, de hoger gelegen gronden als akker.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

De Buelterstraat is de oude weg die evenwijdig loopt aan de oorspronkelijke maasarm.

De oorspronkelijke bebouwingsstructuur van de Boekend is opener dan die van Hout-Blerick. Er is sprake van meer losse bebouwing, wat ook goed te zien is aan de situering van de hofsteden (Boekenderhof, Heershof, Egerboshof, respectievelijk afbeelding E, H en J).

4. Beeld

Het karakter wordt sterk bepaald door het gebogen verloop van het beekdal. Het wordt geaccentueerd doordat de meeste bebouwing zich in de buitenbocht bevindt (zie afbeelding J).

Men kan over het beekdal uitkijken omdat in de binnenbocht weinig bebouwing staat, zie afbeelding F, G en J.

De hofboerderijen bevinden zich in de binnenbocht waarbij de Heershof een bijzondere positie inneemt omdat de buitenbocht hier als het ware omheen loopt (zie afbeelding C). Door de aanleg van de RW73 net de daarbij behorende grondwallen zal dit niet meer zichtbaar zijn.

De bebouwing bestaat over het algemeen uit één laag met een kap en is traditioneel van bouwstijl. Wat opvallender van architectuur zijn de kapel (gemeentelijk monument, neo-romaans/

renaissance) en de Boekenderhof (in de voorgevel stickstyle-elementen), zie afbeelding D respectievelijk E.

5. Waardering en motivering

Cultuurhistorisch is de situering van redelijk belang doordat het beekdal onderdeel uitmaakte van een stelsel van Maasarmen die bij elkaar kwamen bij kasteel Boerlo waarin de heren van Blerick woonden. Het verloop van de wegen en de situering van de bebouwing hangt sterk samen met de topografie en is cultuurhistorisch van belang.

De architectuur is cultuurhistorisch van redelijk belang omdat het hier enkele traditionele hofboerderijen betreft.

De historie is van groot belang omdat in het gebied de "heren" van Blerick hebben gewoond (Groot Boerlo/Heershof) en is van groot belang in de geschiedenis van Blerick.

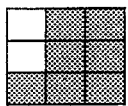

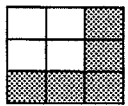
Het oorspronkelijke dal, in relatie met de oudere Maasarmen, is verkleind door de aanleg van wegen, het industrieterrein Groot-Boller en het woongebied Klingerberg.

De hoofdvorm van het dal is aan beide zijden van de huidige RW73 nog redelijk goed herkenbaar. Door de aanleg van de nieuwe RW73 zal deze herkenbaarheid in belangrijke mate verdwijnen.

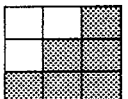
Details in de architectuur van de bebouwing zijn nog redelijk gaaf, zij het dat enkele nieuwbouwwoningen qua architectuur niet erg passen.

Ook de kassenbouw op de hoger gelegen gronden doet afbreuk aan het beeld.

De combinatie van groengronden en akkers met bebouwing komt op meer plaatsen langs Maasarmen voor en is dus minder zeldzaam. Dit geldt ook voor de architectuur. De historie van het gebied is echter wel uniek door de oorspronkelijke relatie van watervoerende gebieden met een versterkt(e), omgracht(e) kasteel (Boerlo) of boerderij (Heershof).

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

De voormalige maasarm het Egerbosbeekdal maakt onderdeel uit van een aantal maasmeanders waarbij de relatie tussen de geomorfologie (laag/hog) en het bodemgebruik (weilanden, bebouwing, akkers) tot uitdrukking komt alsmede de hiermee samenhangende ruimtelijke verschijningsvorm.

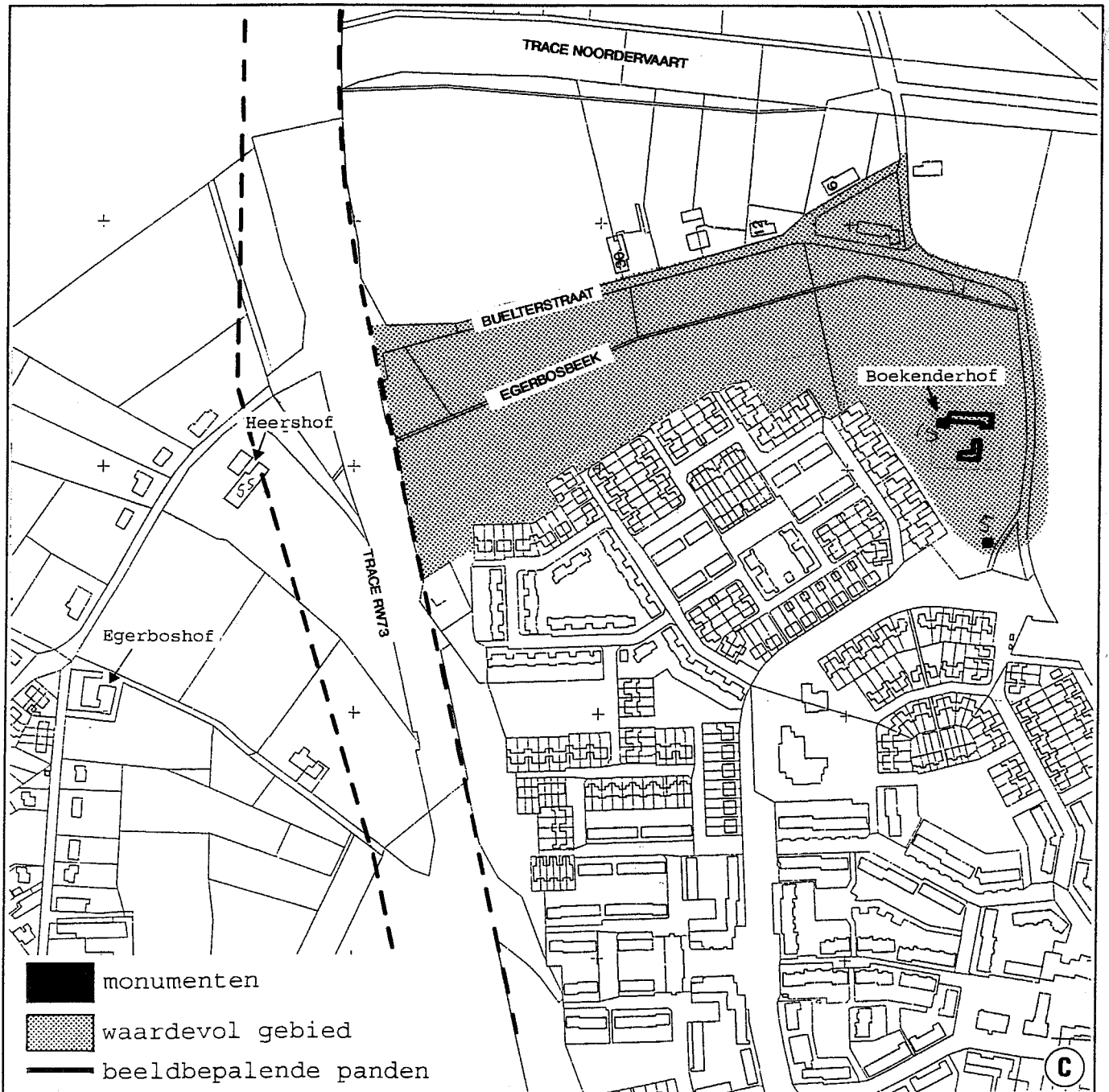
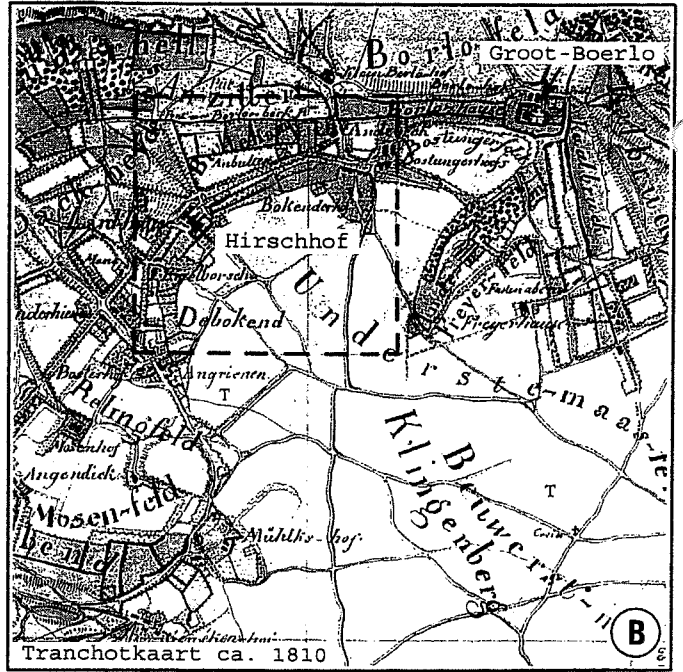
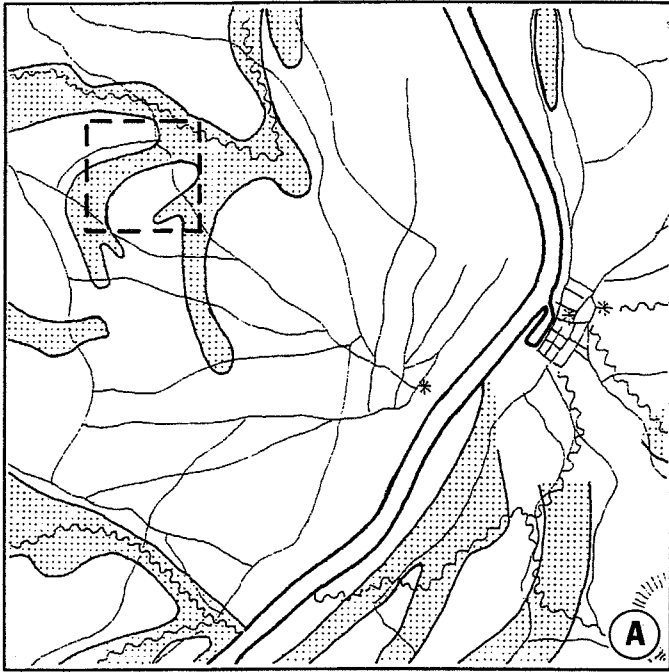
De aanleg van de Rijksweg A73 in het gebied zal een sterke barrière in het gebied gaan vormen waardoor de functionele relatie en ook de visuele relatie geweld zal worden aangedaan. Het oostelijk deel kan hierdoor alleen nog als stadsbeeld aangemerkt worden.

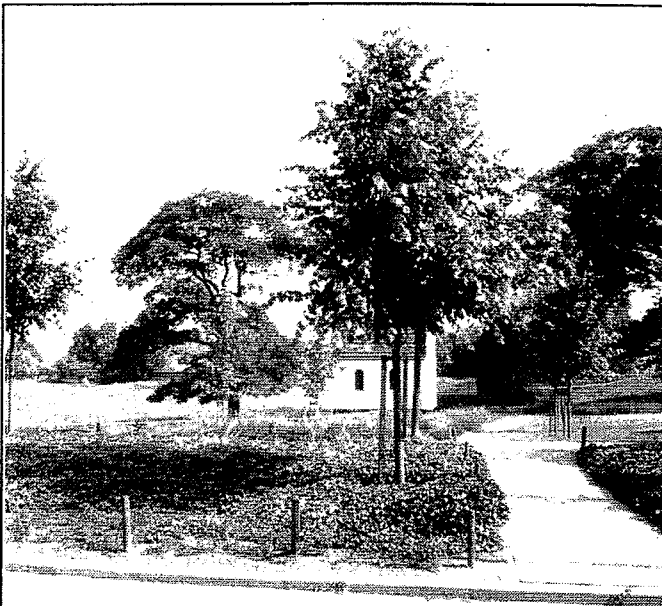
Verklaring begrippen

- * Stickstyle
Bewerkte houten topgevel die oversteekt en waarvan de vormgeving een sterk ambachtelijk karakter heeft en verwantschap heeft met de jugendstil.

Literatuuroverzicht

- * Het Nederlandse landschap, J. Bijhouwer
- * Van Boekhorst tot Boekend, F. Klerken e.a.

kapel

D

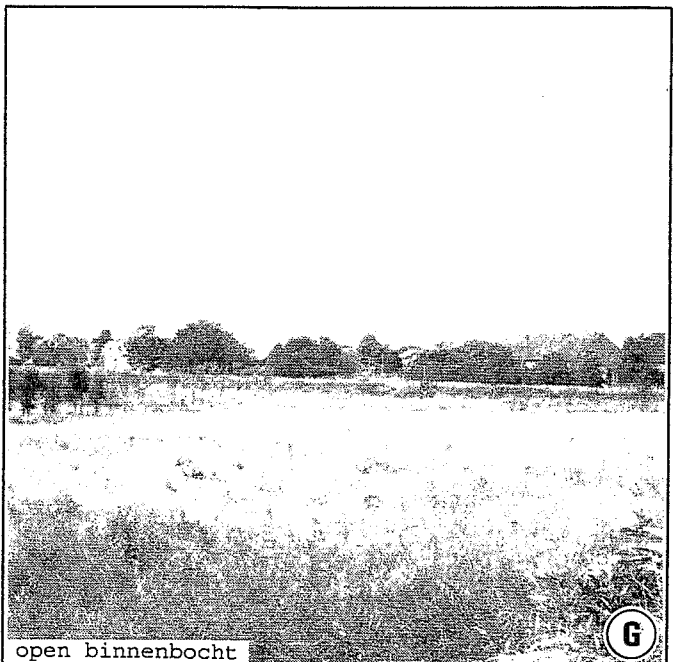
Boekenderhof

E

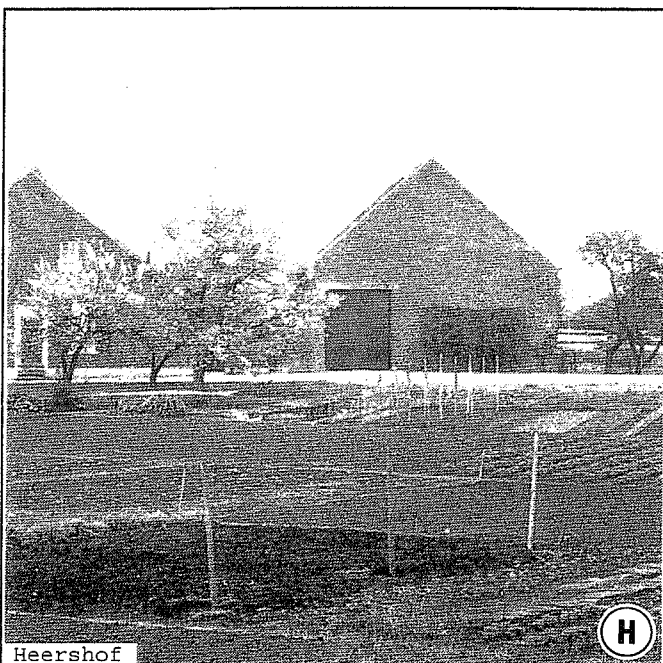
groengronden

F

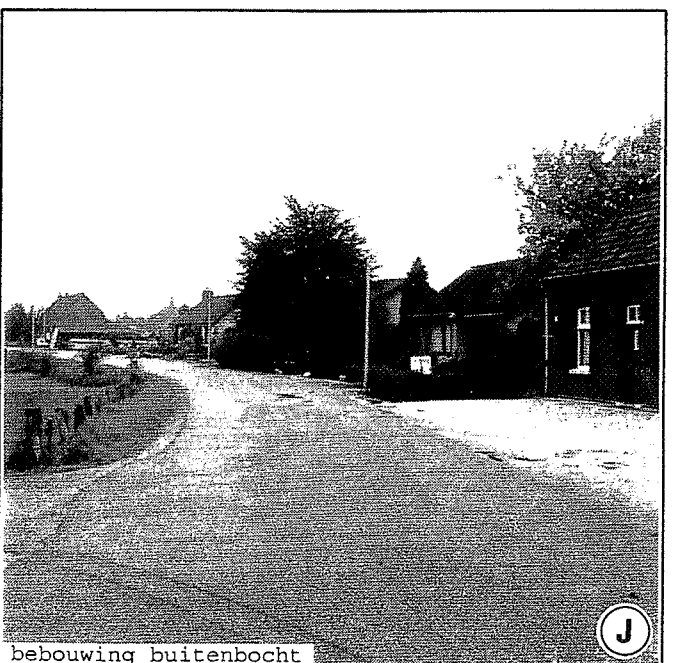
open binnenbocht

G

Heershof

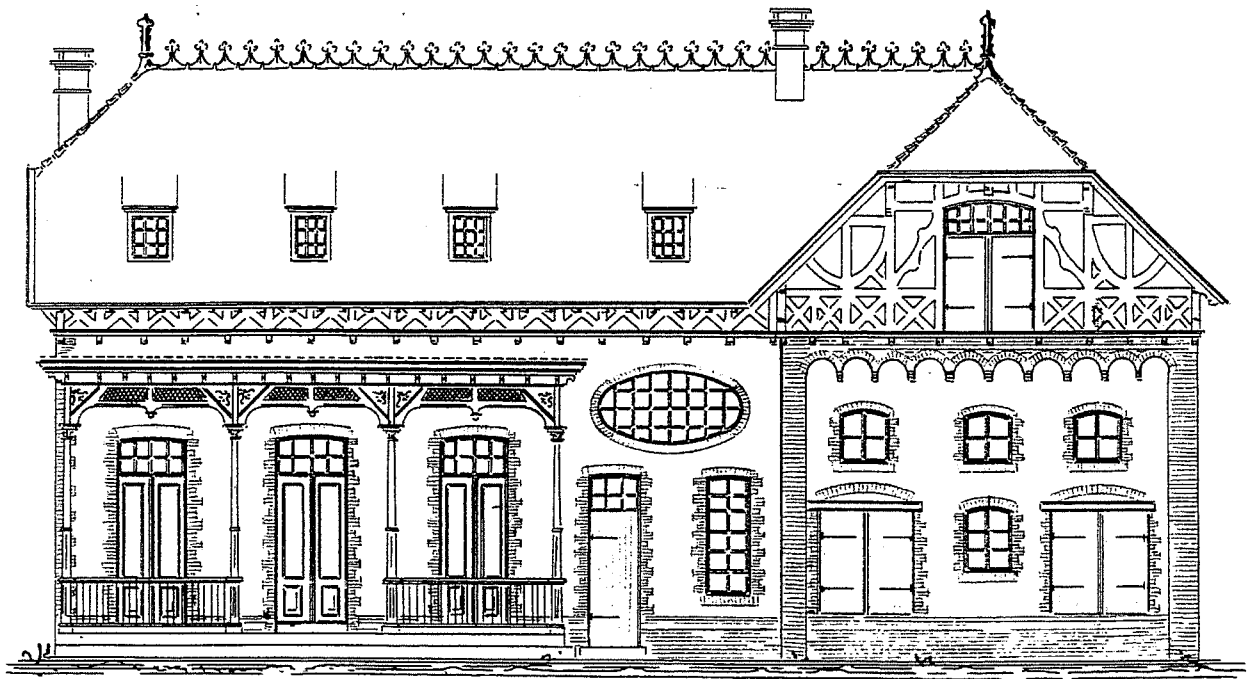
H

bebouwing buitenbocht

J

STADSBEELD MOLENBEEKDAL

Bovenste Molen in 1905, Architect: Henri Seelen

Deelnota
Stadsbeeld
MOLENBEEKDAL

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	56
2. Geomorfologie	56
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	56
4. Beeld	56
5. Waardering en motivering	57
6. Conclusie	57
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	58
Herkomst afbeeldingen	58

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Het Molenbeekdal is gelegen in de steilrand tussen Venlo en Tegelen en vormt de scheiding tussen de Grote Heide en de Uhlingsheide (zie afbeelding A). Door het ontbreken van doorgaande of belangrijke wegen, het voorkomen van plassen (de Onderste en Bovenste Molenplas), een beek en markante beplantingen heeft het beekdal naast een culturele waarde ook een belangrijke natuurlijke en recreatieve waarde, zie afbeelding D, E en G.

In het verleden lag het dal in het grensgebied Gelre/Gulick (zie afbeelding B) en maakte de weg in het dal onderdeel uit van een postroute (naar de Postweg). Tot het einde van de vorige eeuw had dit gebied verder waarschijnlijk een zuiver utilitair karakter als water- en energievoorziening voor Venlo en als toegangsweg voor schapen naar de Grote Heide en Uhlingsheide. De beplanting diende als geriefhout voor de boeren.

In de tijd van de heidegebieden en het heideschaap (tot ca. 1880) waren vrijwel uitsluitend de steilste en minst bruikbare gedeelten beplant. Dit is nog goed te zien aan de ouderdom van de beplanting. Langs het pad in het dal staan bijvoorbeeld oude eiken (zie afbeelding E).

Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

Het Molenbeekdal is op het Venlose grondgebied het langste en meest markante dwarsdal in de steilrand. Over een afstand van 1 kilometer is een hoogteverschil van 20 meter aanwezig.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

De oorspronkelijke weg liep in de lengterichting van het dal. Tot "Hotel De Bovenste Molen" is deze verhard, naar boven toe is de weg onverhard. In 1866 kwam de spoorlijn naar Kaldenkerken in het beekdal te lopen en werd de steilrand ter hoogte van de Bovenste Molenplas doorsneden. Het onderste gedeelte van het dal komt vrijstaande bebouwing op ruime kavels voor, in het bovenste gedeelte komt geen bebouwing voor.

4. Beeld

De oudste bebouwing wordt gevormd door de Onderste Molen, enkele boerenwoningen langs de Ganzenstraat (zie afbeelding F) en de Bovenste Molen. Aan het begin van deze eeuw werd dit pand verbouwd in een fraaie gepleisterde eclectische stijl (architect Henri Seelen). De romantische architectuur speelde duidelijk in op de situatie (zie tekening omslagblad).

In de Onderste en voorheen Bovenste Molen komt en kwam de functie tot uitdrukking die een duidelijke relatie heeft/had met de omgeving (water/watermolens). De meeste bebouwing bestaat veelal uit villa's uit de 30er jaren in een traditionele bouwstijl (Amsterdamse Schoolinvloed).

Voor een gedetailleerde beschrijving van monumenten en beeldbepalende panden zie het M.I.P.-rapport nrs. 25/30-35.

5. Waardering en motivering

Het Molenbeekdal is cultuurhistorisch van groot belang doordat het tussen twee oorspronkelijke heidegebieden is gesitueerd en als watervoedingsbron heeft gediend. De architectuur van de Onderste en Bovenste Molen is verder van redelijk belang door de specifieke relatie met de beek en vijvers.

Historisch is het gebied van groot belang doordat het een rol speelde bij het grensmarkering tussen Gelre en Gulick en omdat het onderdeel uitmaakte van een postroute.

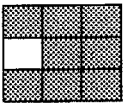
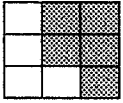
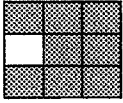
De omgeving is nog redelijk gaaf, hoewel de spoorlijn naar Kaldenkerken de gaafheid van het dal heeft aangetast.

De hoofdvorm van het gebied is redelijk gaaf. Het specifieke natuurlijke karakter is verkleind door de villabouw uit de 30er jaren en de bebouwing van recente datum rond de Onderste Molenplas. Gebouwen als de Onderste en Bovenste Molen hebben veel van hun detaillering verloren.

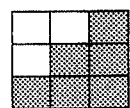
Het Molenbeekdal is niet het enige dwarsdal, maar wel het langste en is zeer bijzonder door z'n watervoerende karakter en hoge natuurlijke waarde.

Van de oorspronkelijk 26 molens in Venlo is de Onderste Molen, naast de Panhuismolen, Hoogmolen en Watermeule, de enig overgebleven watermolen in Venlo. De Hoogmolen was een onderslagmolen, de ander molens waren bovenslagmolens. De Panhuismolen heeft slechts vrij korte tijd (50 jaar) als watermolen gefungeerd, waarmee de Onderste Molen voor het Venlose deel uniek is te noemen.

De historie van het Molenbeekdal is door de oorspronkelijke watervoorziening uniek voor Venlo.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

laag
redelijk
hoog

6. Conclusie

Het Molenbeekdal is door het geomorfologisch gegeven, het natuurlijk karakter en de cultuurhistorie een uniek landschappelijk gebied voor Venlo.

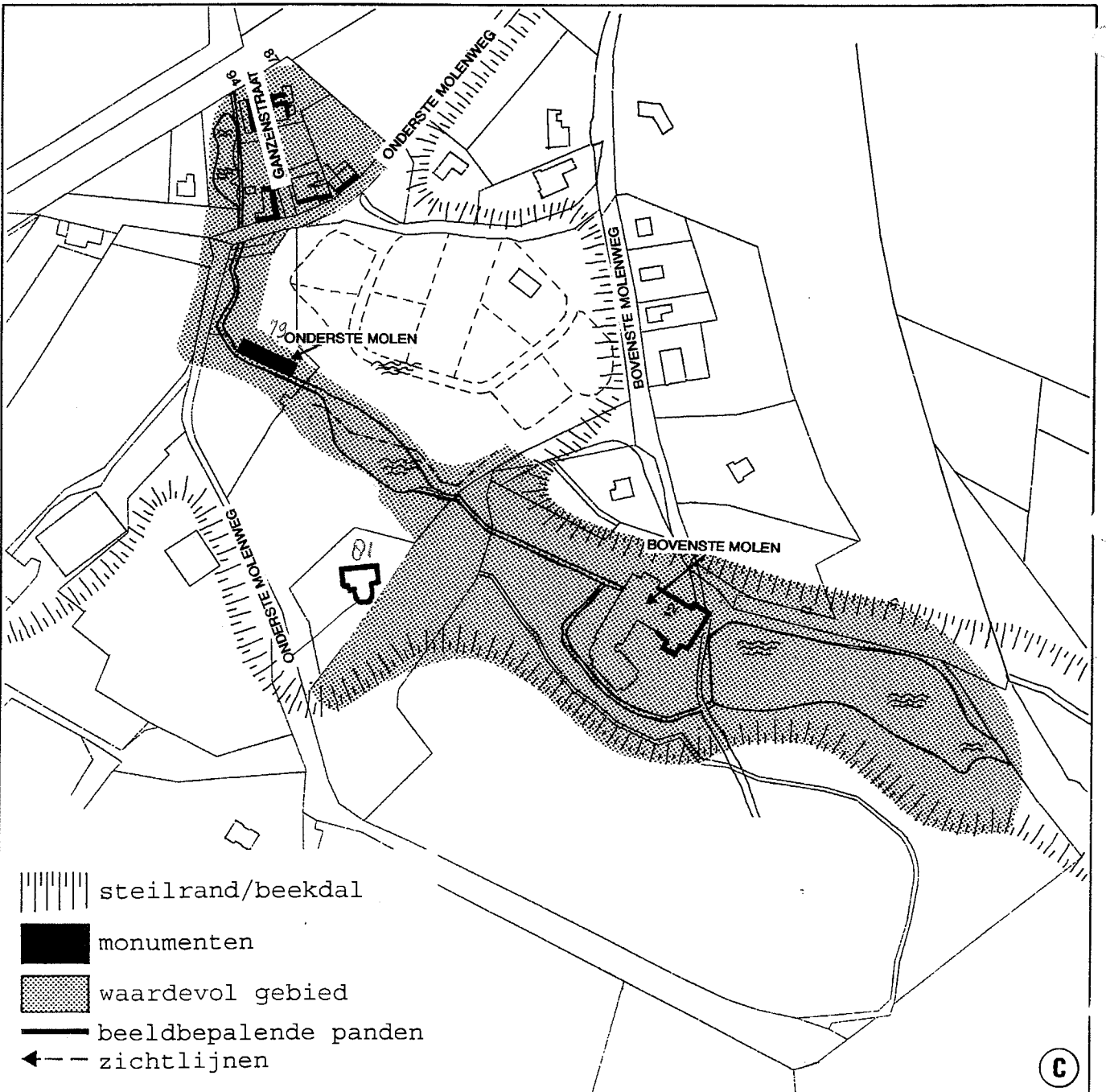
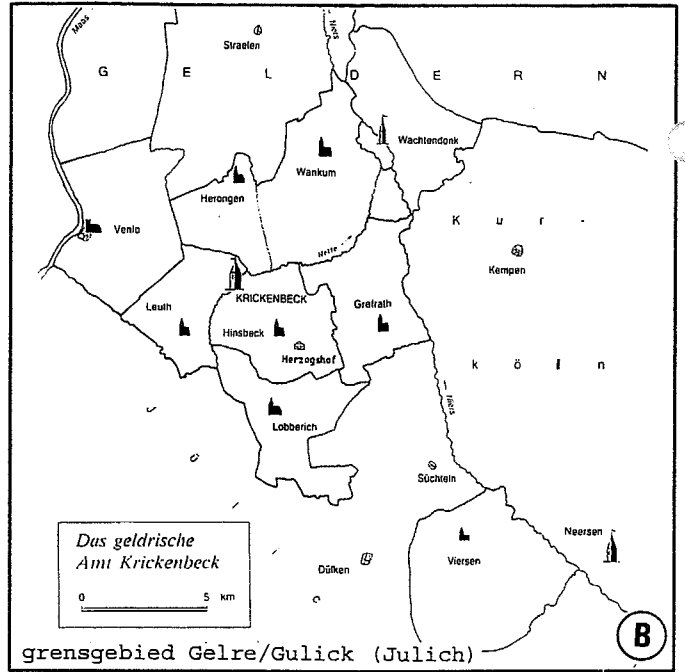
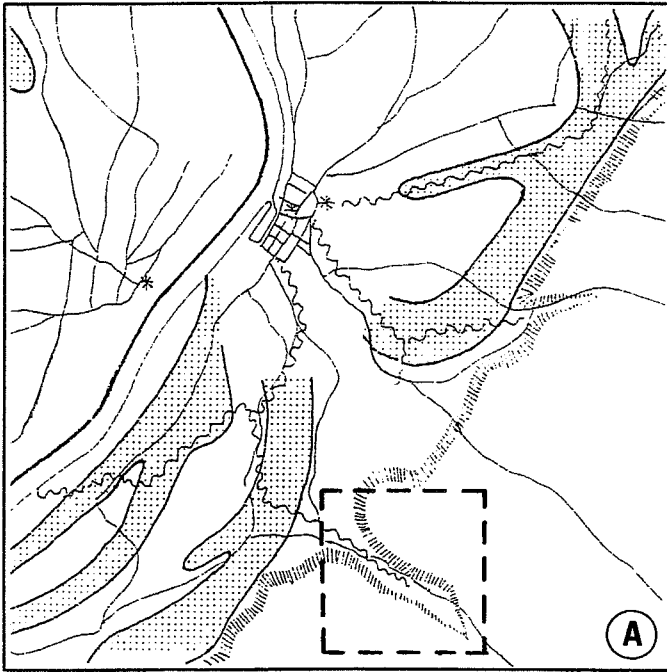
Literatuuroverzicht

- * Het Nederlandse landschap, J.T.P. Bijhouwer (1971)
- * Monumenten in Venlo en Blerick, gemeentearchief Venlo en gemeentelijke monumentencommissie Venlo (1983)

Herkomst afbeeldingen

Afbeelding:

B Venlo's Mozaïek, blz. 38

Bovenste Molen

D

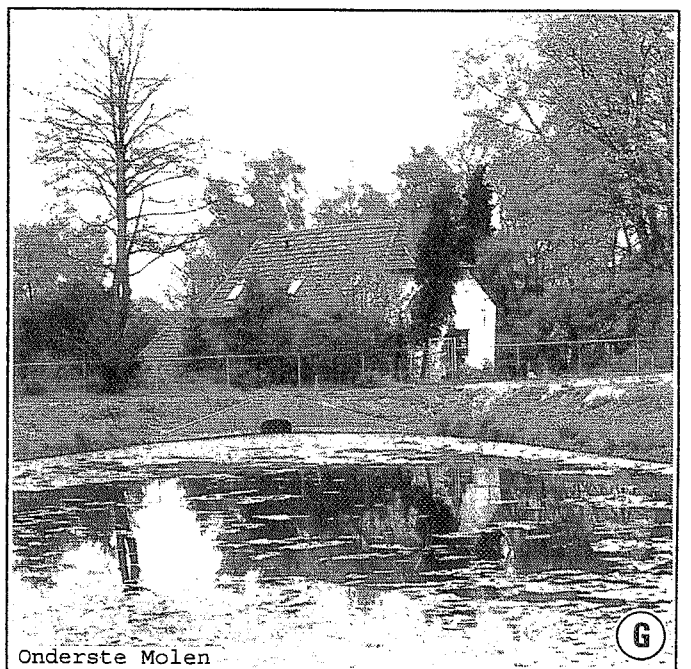
oude eiken langs Bovenste Molenweg

E

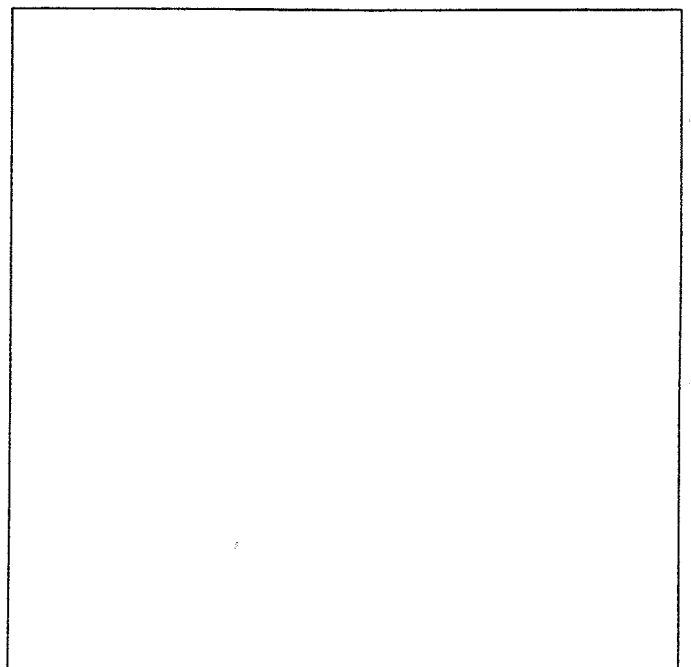
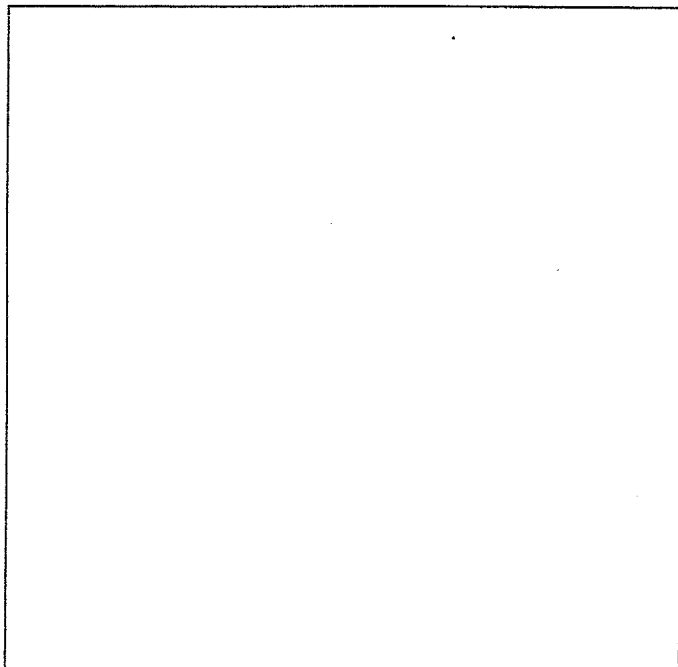
Ganzenstraat

F

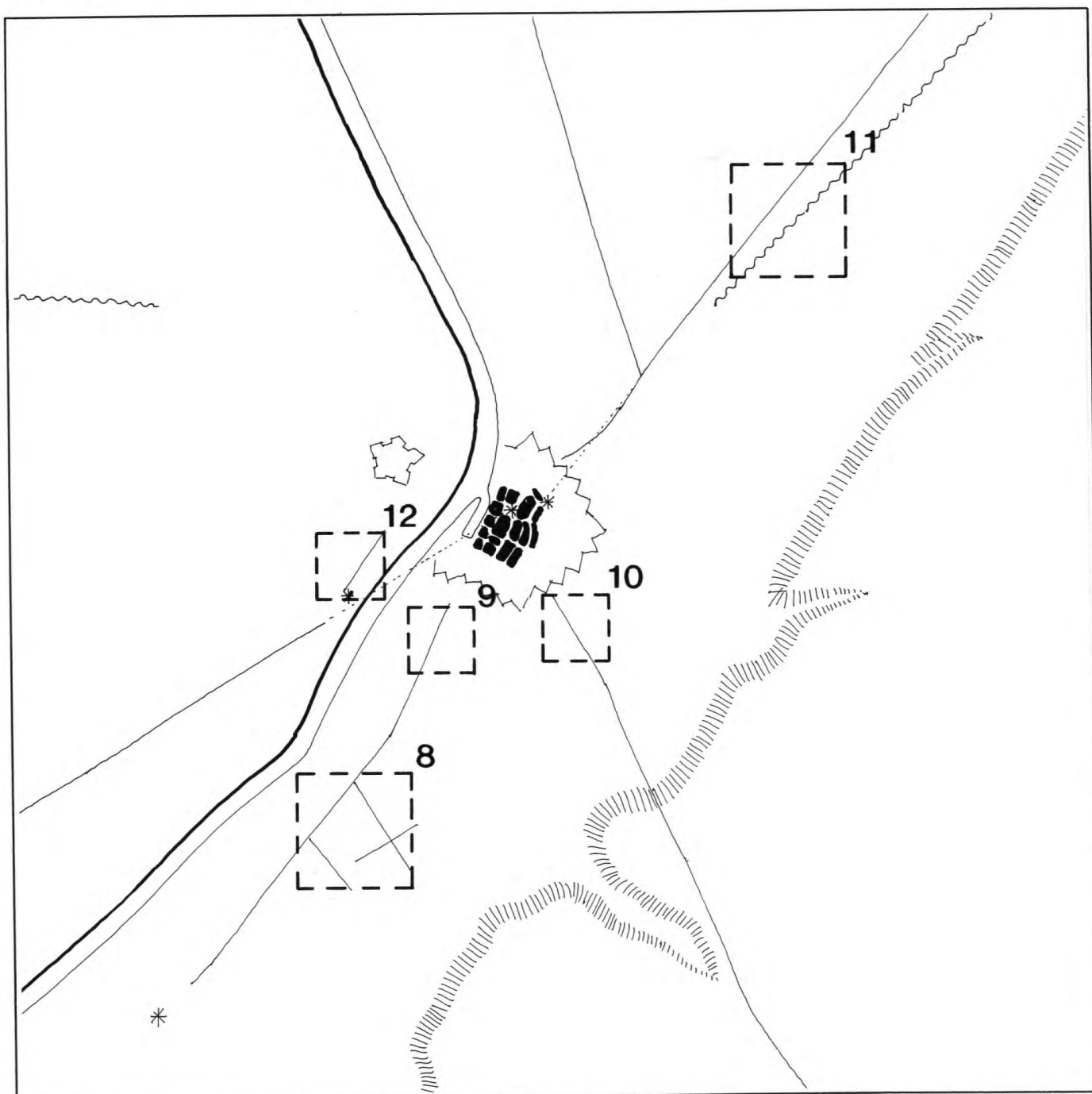
Onderste Molen

G

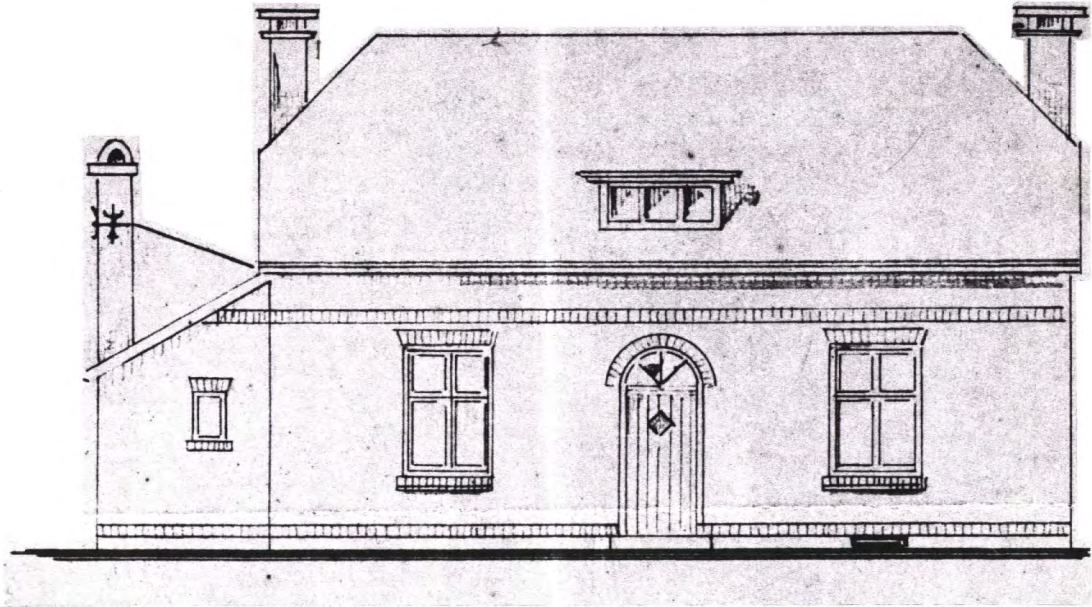

STADSBEELDEN NAPOLEONTISCHE PERIODE (TYPE 4)

- (8) Hulsterweg e.o.
- (9) Tegelseweg en Roermondsestraat
- (10) Kaldenkerkerweg
- (11) Straelseweg
- (12) Antoniuslaan

STADSBEELD HULSTERWEG E.O.

Wijlrehof 1927, architect: Henri Seelen

Deelnota
Stadsbeeld
HULSTERWEG E.O.

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	61
2. Geomorfologie	61
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	61
4. Beeld	62
5. Waardering en motivering	62
6. Conclusie	63
Bijlage A: Literatuuroverzicht	64

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

De Hulsterweg e.o. is een gebied, gelegen tussen Venlo en Tegelen, met een markant lanenstelsel (zie afbeelding A). Oorspronkelijk lag hier het grensgebied tussen de graafschappen Gelre en Gulick. Het terrein was drassig, ideaal voor een grensgebied.

De grens volgde ongeveer de Wylderbeek, tot het Molenbeekdal. Hieraan of in de directe nabijheid lagen enkele versterkte boerderijen zoals de Hulsforthof (Hulsterhof), Wylrehof (Wilderhof) en Hagerhof (Haaghof) (zie afbeelding B). Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

In het gebied komt, evenwijdig aan de Maas, een aantal stroomruggen en stroomgeulen (voormalige Maasarmen) voor. De stroomgeul langs de Tegelseweg is gedeeltelijk gedempt. Hierop is het Sint Maartensgasthuis gebouwd.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

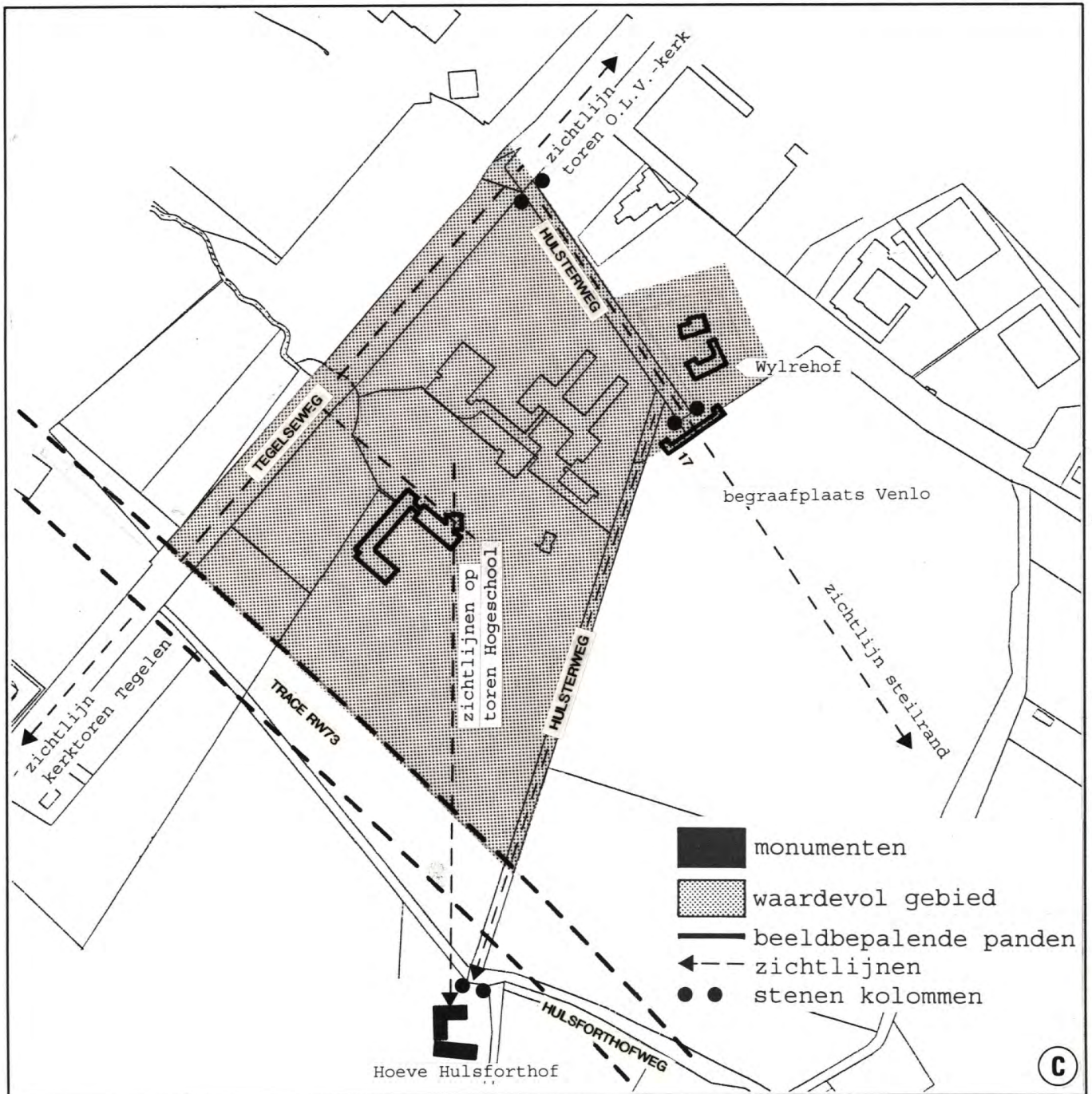
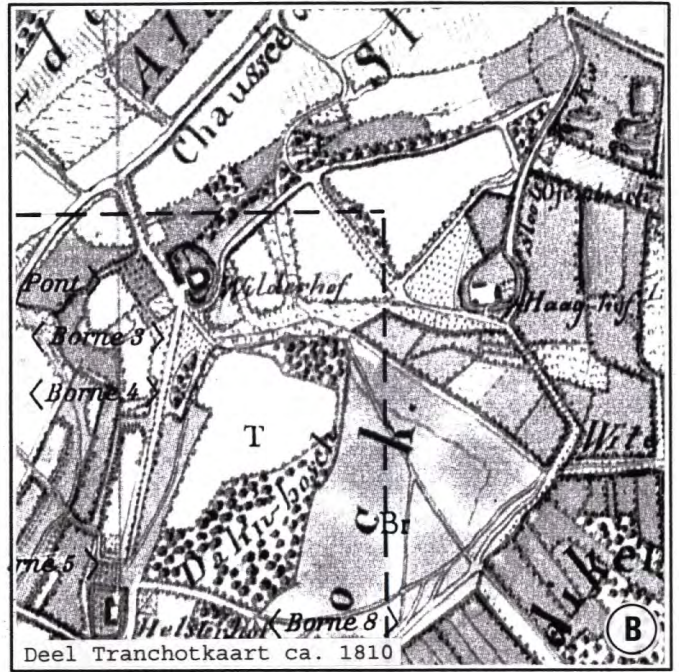
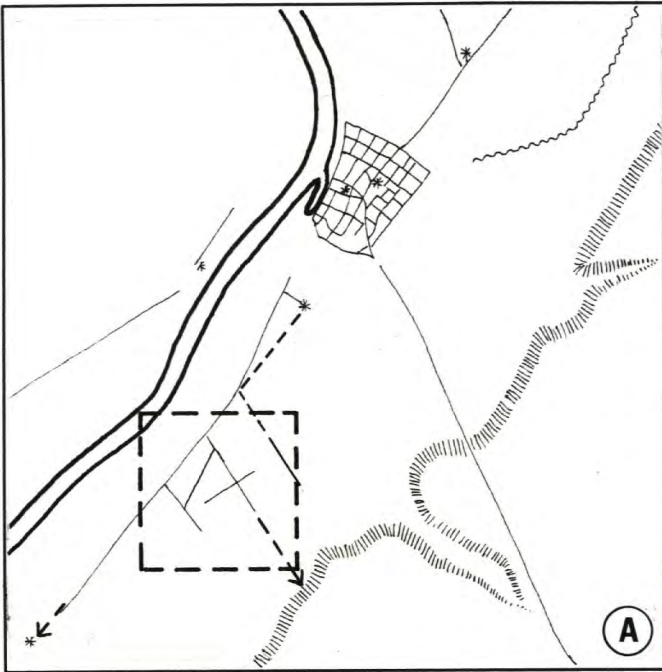
Het oorspronkelijke wegenpatroon volgt de stroomruggen. De Hulsterweg tussen de begraafplaats en de boerderij de Hulsterhof ligt bijvoorbeeld op de rand van een stroomrug.

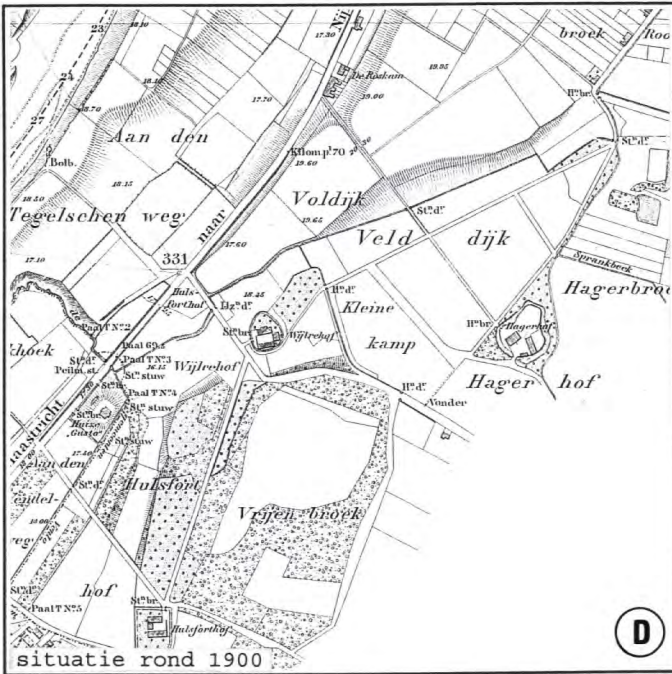
Net als andere Napoleonswegen (Baarlosestraat, Straelseweg, Antoniuslaan) doorsnijdt de Tegelseweg (1836) het landschap. Soms gaat zo'n Napoleonsweg dwars door een landschappelijke structuur. Door de aanleg van de Tegelseweg wordt op die manier een nieuwe richting geïntroduceerd in het landschap. Aangezien de lanen naar de boerderijen min of meer de landschapsrichting volgen, staan deze schuin op de Tegelseweg, zie afbeelding D.

Ook in verticale zin doorsnijdt een Napoleonsweg het landschap, de weg wordt door hoge gedeelten gegraven en bij lage gedeelten opgehoogd. Dat laatste is bij de Tegelseweg te zien ter hoogte van de Hogeschool Venlo.

Bij de wegen naar Venlo is vóór de aanleg van de Tegelseweg nog niet sprake van een duidelijke hiërarchie, waarschijnlijk is de westelijke route (oude Tegelseweg) net zo belangrijk als de oostelijke (Natteweg/Sloot). Dit is bijvoorbeeld te zien aan de ontsluiting van de boerderij Hagerhof die oostelijk gericht is (zie afbeelding B). Met de aanleg van de Tegelseweg wordt de westelijke route belangrijker.

Het lanenstelsel rondom de boerderijen wordt uitgebreid tot aan de Tegelseweg. Dit is het duidelijkst te zien aan de boerderij Hagerhof die een nieuwe ontsluiting krijgt vanaf de Tegelseweg (zie afbeelding D).

situatie rond 1900

D

zichtlijn op toren Hogeschool
vanaf de Tegelseweg

E

zichtlijn op toren Hogeschool
vanaf de Hulsforthofweg

F

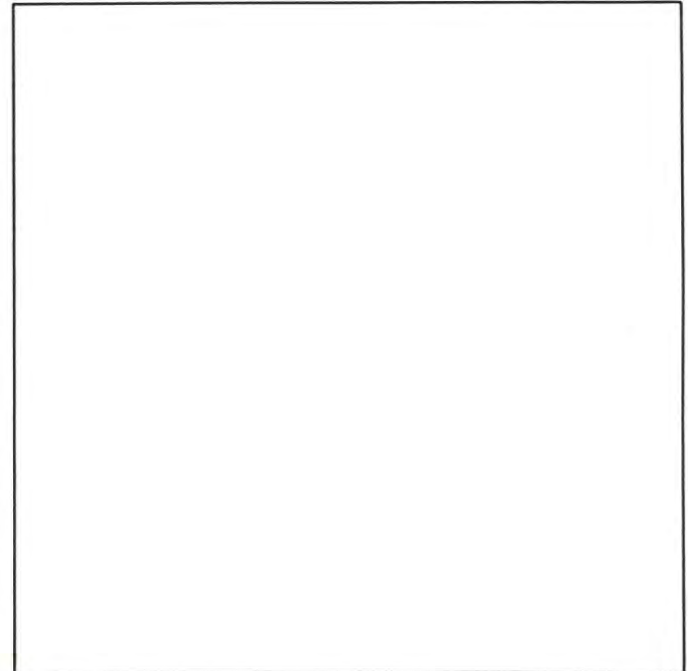
zichtlijn op de kerktoren van Tegelen

G

via poortgebouw begraafplaats
zichtlijn op steilrand

H

4. Beeld

Bij de beleving van het beeld is van belang de relatie van de lijnelementen als de Hulsterweg met de monumentale hofboerderij Hulsforthof, beeldbepalende panden als het poortgebouw van de begraafplaats en buiten het gebied gelegen objecten als de kerktoren van Tegelen (zie afbeelding G).

Door de open situatie speelt het landschap een belangrijke rol in het beeld. Objecten hebben ruimte om zich heen (zie bijvoorbeeld afbeelding E en F) en met bomen beplante lijnelementen kunnen ook van buitenaf beleefd worden. Ook het verderop gelegen landschappelijke element "de steilrand" wordt via de lijn Hulsterweg/begraafplaats ervaren (zie afbeelding H).

Van de oorspronkelijke (hof)boerderijen is alleen de Hulsforthof nog als boerderij intact en nog oorspronkelijk. De Wilderhof is grotendeels verdwenen en verbouwd. De boerderij Hagerhof is volledig afgebroken en vervangen door nieuwbouw. Beide boerderijen hebben nu een andere functie (jeugdgebouw respectievelijk kinderboerderij).

De aansluiting van de Hulsterweg op de Tegelseweg wordt geaccentueerd door twee markante stenen kolommen. Stenen kolommen worden ook aangetroffen bij de entree van de begraafplaats en de boerderij Hulsforthof.

De beeldbepalende toren van de Hogeschool speelt in het beeld een belangrijke rol als tussenschaalelement. Het gebouw past zowel in het landschappelijke beeld als in het grootschaliger beeld van de Rijksweg 73.

5. Waardering en motivering

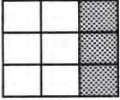

Het aspect situering van dit stadsbeeld is cultuurhistorisch van belang door de relatie van de oorspronkelijke (drassige) terreinsituatie, de betekenis van de boerderijen hierin en de grens tussen Gelre en Gulick. Ook de veranderingen door de aanleg van de Tegelseweg en onder meer de betekenis van de boerderij Hagerhof, zijn cultuurhistorisch van belang. De architectuur van de hofboerderijen i.c. de Hulsforthof is cultuurhistorisch van belang. Cultuurhistorisch is tevens van belang dat Hulster- en Wylrehof behoorden tot het complex van de weldadige stichting van pastoor Van Nijvenheim en als zodanig later deel uitmaakten van de goederen van het R.K. Armbestuur. De geschiedenis van het gebied als grensgebied is voorts van belang.

De omgeving van het gebied is negatief beïnvloed door de demping van de stroomgeul waarop het ziekenhuis is gebouwd en de bouw van de brug over de Tegelseweg, aansluitend op de Zuiderbrug. Ook het verdere tracé van de RW73 zal afbreuk doen aan de gaafheid van het gebied. De relatie van de Hulsforthof met de Hulsterweg zal hierdoor waarschijnlijk geheel verdwijnen.

De gebiedsbescherming zal zich daarom tot het gedeelte noordelijk van de rijksweg moeten beperken.

De hoofdvorm van het gebied is aangetast doordat de laan vanaf de (kinder)boerderij Hagerhof naar de Tegelseweg niet meer in tact is. Door de aanleg van het veilingterrein is dit gedeelte verdwenen.

Het aanzien van de boerderijen is minder gaaf; alleen de boerderij Hulsforthof is nog in oorspronkelijke staat. De Napoleonswegen zijn uniek voor Venlo door hun dominerende lijnvoering en richting. De Tegelseweg (1836) is een van de wegen in die trant. De lanen naar de boerderijen hebben een unieke functionele en vormrelatie met de Tegelseweg. De architectuur van de boerderijen komt meer voor en is dus minder uniek. De historie van het gebied is redelijk uniek in de historie van landgoederen in het grensgebied Gelre-Gulick.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

De Hulsterweg e.o. is van belang als restant van een uniek lanenstelsel met een aantal versterkte boerderijen in het oorspronkelijk grensgebied Gelre-Gulick.

Literatuuroverzicht

- * Monumenten in Venlo en Blerick (1993), gemeentearchief Venlo en gemeentelijke monumentencommissie
- * De ideale stad (1980), L.A. de Klerk
- * Venlo's Mozaïek (1990), gemeentearchief Venlo

STADSBEELD TEGELSEWEG E.O.

Deelnota
Stadsbeeld
TEGELSEWEG E.O.

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	67
2. Geomorfologie	67
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	67
4. Beeld	68
5. Waardering en motivering	68
6. Conclusie	69
Bijlage A.: Verklaring begrippen	70
Bijlage B.: Literatuuroverzicht	71

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

De Tegelseweg, Roermondsestraat en de Mariastraat is een stedenbouwkundig ensemble en bevindt zich aan de zuidzijde van de binnenstad (zie afbeelding A). Richtinggevend voor de ontwikkeling van het gebied was de aanleg van de Tegelseweg begin vorige eeuw (1836). Net als andere wegen uit die tijd heeft de Tegelseweg een Napoleontisch karakter. Voordien werd de verbinding van Venlo naar Tegelen gevormd door kronkelige zandwegen waarbij geen hiërarchie bestond tussen de westelijke (Tegelseweg) of oostelijke (Natteweg/Sloot) benadering van de beide plaatsen. Dit is bijvoorbeeld zichtbaar aan de ontsluiting van de boerderij Hagerhof, die voor 1850 werd ontsloten vanaf de Natteweg (zie afbeelding B). Later werd deze boerderij via een monumentale laan ontsloten vanaf de Tegelseweg (zie afbeelding F). Het monumentale karakter van de Tegelseweg werd ondersteund door zichtlijnen op de kerk van Tegelen en later in andere richting, op de toren van de Onze Lieve Vrouwe kerk (1913).

Veel bebouwing in het te beschermen gebied is van rond de eeuwwisseling (zie afbeelding D, E, F, H, J). De Mariastraat en de bebouwing rond de Onze Lieve Vrouwe kerk is van latere datum (zie afbeelding K en L).

Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

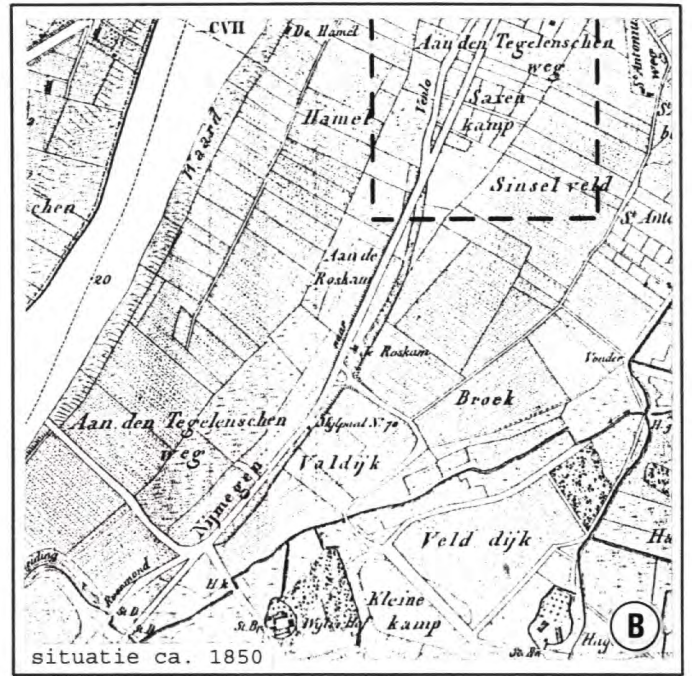
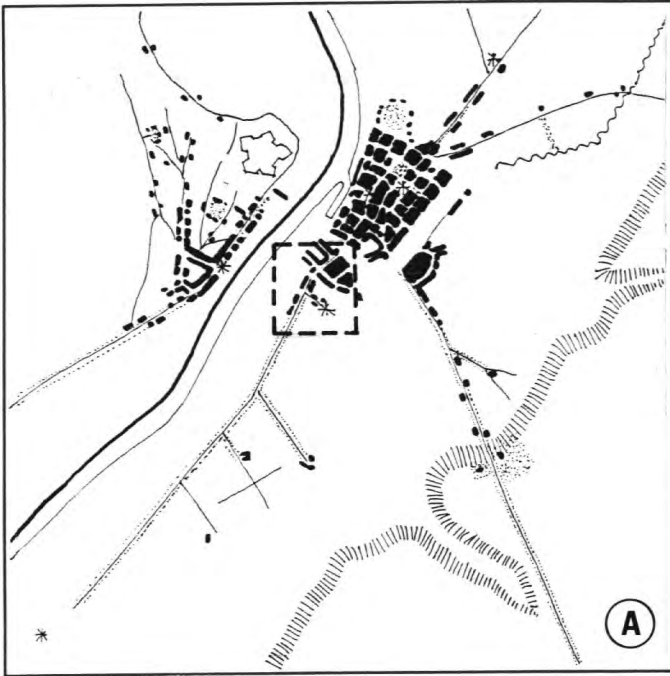
Aan het (gebogen) verloop van de oude Tegelseweg is nog te zien hoe in dit gebied stroomgeulen (Maasarmen) en -ruggen liepen. De oude Tegelseweg lag op de rand van een stroomrug (zie ook de hoogtecijfers op afbeelding F). De ernaast gelegen stroomgeul werd aan het eind van de 70er jaren gedempt met de grond van de stroomrug direct langs de Maas. In dit nieuwe gebied werd de wijk Hagerhof-West gebouwd.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Van het oorspronkelijke, met het landschap samenhangende, wegenpatroon resten de oude Tegelseweg en de Roermondsestraat. De rechte Tegelseweg dateert, zoals gezegd, van het begin van de vorige eeuw en de Mariastraat met de Onze Lieve Vrouwe kerk van het begin van deze eeuw. De plaatsing van de kerk en de richting van de Mariastraat hangt waarschijnlijk samen met de richting van oorspronkelijke landbouwkavels.

De Tegelseweg heeft een rechtlijnig karakter en een vrij smal profiel (zie afbeelding J). Bij de Walstraat gaat de Tegelseweg over in een monumentaal breder profiel dat via een regelmatige curve naar Roermondsepoort en de binnenstad leidt. In het verleden was hier een met bomen beplante middenberm die het monumentale karakter ondersteunde.

Tegenover de Mariastraat springt de bebouwingswand in de Tegelseweg duidelijk zichtbaar terug (zie ook afbeelding J).

4. Beeld

De architectuur van de oudste bebouwing in het gebied bestaat uit neo-stijlen (afbeelding D, E, H, J), de architectuur van de nieuwere bebouwing heeft rationalistische* en cottage*/-tuindorp invloeden (afbeelding K en L). De aansluitende Roermondsepoort heeft een grootschaliger modernistisch karakter, mede door de grote infrastructurele ingrepen van na de oorlog (zie afbeelding M).

De bebouwing aan de Roermondsestraat en aan het begin van de Tegelseweg is over het algemeen monumentaal stedelijk (2 à 3 lagen met kap) (zie afbeelding E, G, H, J) terwijl de bebouwing aan de Tegelseweg naar de rand van de stad toe een kleinschalig karakter (1 laag met kap) heeft (zie afbeelding E). Voor gedetailleerde beschrijvingen van monumenten en beeldbepalende panden zie het M.I.P.-rapport nrs. 21/7-35; 22/3-35; 23/25; 24/7-20.

5. Waardering en motivering

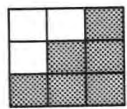
De ruimtelijke opzet van de architectuur van het gebied is cultuurhistorisch van redelijk belang. De Napoleonswegen (Tegelseweg, Straelseweg, Baarlosestraat, Antoniuslaan, Kaldenkerkerweg) door hun vorm en richting en qua bebouwing structureel belangrijk zijn voor Venlo. De historie is van belang omdat de Tegelseweg het wegvallen van oude grenzen (Gelre/Gullick) symboliseert. Tevens is van belang de sociale woningbouw aan de zuidzijde van de Mariastraat en de noordhoek Mariastraat/Sinselveldstraat die respectievelijk in opdracht van de R.K. Bond voor Groot Gezinnen en de Nedinsco werden gebouwd.

De grootschaligheid van de Roermondsepoort doet enigszins afbreuk aan de gaafheid van het gebied. De hoofdvorm is nog vrijwel gaaf. In het brede straatprofiel wordt een indeling gemist zoals die er vroeger was met een middenberm met bomen. Ook bepaalde invullingen in gevelwanden of het geheel ontbreken daarvan ("t Gat van Venlo") zijn storend.

De Tegelseweg is een van de Napoleonswegen, maar het stedenbouwkundig ensemble met de Roermondsestraat en Mariastraat toont dat er een duidelijk verschil is met de andere Napoleonswegen. Ook is er sprake van een vrij groot aantal beeldbepalende panden (zie afbeelding C). Daarom zijn de ruimtelijke opzet en architectuur van redelijk belang qua zeldzaamheid. De historie heeft overeenkomsten met de andere Napoleonswegen of wegen met een dergelijk karakter en is relatief van minder belang.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

laag

redelijk

hoog

6. Conclusie

Tegelseweg (tot de Van Nijvenheimstraat), de Roermondsestraat en de Mariastraat met de Onze Lieve Vrouwekerk vormen een vrij gaaf geheel. Door het gedifferentieerde beeld, de grote harmonie in stedenbouwkundige en architectonische zin is er sprake van een vrij uniek geheel.

Verklaring begrippen

- * Rationalisme
Bouwstijl van het begin van deze eeuw waarbij het laten zien van de bouwkundige constructie in al zijn details van groot belang werd geacht. De toegepaste materialen zijn over het algemeen traditioneel (baksteen, natuursteen, gietijzer). Berlage is de meest invloedrijke architect van deze stroming.

- * Cottagestijl
Bouwstijl geïnspireerd op het (Engelse) landhuis. Kenmerkend is bijvoorbeeld de toepassing van baksteen in combinatie met pleisterwerk, de toepassing van houtvakwerk met pleisterwerk of baksteen en de toepassing van ramen met veel kleine ruiten.

Literatuuroverzicht

- * Moderne architectuur in Nederland, G. Fanelli (1978)
- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)

Tegelseweg, neostijlen

Tegelseweg, neostijlen

STADSBEELD KALDENKERKERWEG E.O.

Burgemeester van Rijsingel 1, 1a, Architect: Henri Seelen.

Deelnota

Stadsbeeld

KALDENKERKERWEG E.O.

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	74
2. Geomorfologie	74
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	74
4. Beeld	75
5. Waardering en motivering	75
6. Conclusie	76
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	77

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

De Kaldenkerkerweg loopt van de binnenstad richting steilrand (zie afbeelding A). Het eerste gedeelte van de Kaldenkerkerweg valt in het stadsbeeld evenals een gedeelte van de Burgemeester van Rijnsingel, de Heutzstraat, een gedeelte van de Stalbergweg en de Maagdenbergweg.

De Kaldenkerkerweg is geen echte Napoleonsweg zoals de Straelseweg. Het gestrekte karakter is in de Napoleonstijd waarschijnlijk versterkt. De meeste bebouwing is van rond de eeuwwisseling (zie afbeelding B). Tussen Kaldenkerkerweg 19 en 26 springt de gevel enkele meters terug. Hier tegenover heeft van 1865 en 1958 het station gestaan (zie afbeelding B). Tot de Tweede Wereldoorlog waren tegenover het station verschillende hotels te vinden (Oranjehotel, Hotel Zwijnshoofd, Hotel Pollen nu Wilhelmina).

Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

In het gebied Kaldenkerkerweg e.o. zijn geen duidelijke hoogteverschillen waarneembaar. Wel is het noordelijk gebied rond de Panhuismolen duidelijk lager. Ook het gebied aan de zuidzijde (Krekelveld, Sloot) ligt duidelijk lager. Dit komt ook overeen met het verloop van het Maas(stroom)geulenpatroon (kaart J, blz. 28) waarbij verondersteld mag worden dat op de plek van de Kaldenkerkerweg/Parallelweg sprake was van een stroomrug. Bij de aanleg van de nieuwe Kaldenkerkerweg is dit opgevuld.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

De Maagdenbergweg, Panhuisstraat en Parallelweg liggen op de rand van hoogteverschillen (door de stroomrug en -geul) in het gebied. Waarschijnlijk zijn dit zeer oude wegen. In de as van oudere wegen die op de stad zijn gericht, is vaak de kerktoren zichtbaar. Vanaf de Parallelweg is dit ook het geval (zie afbeelding D).

De Kaldenkerkerweg heeft een groen karakter, enerzijds door de wegbepanting anderzijds door het zicht op de steilrand. Vanaf het stationsplein is via de as van de Kaldenkerkerweg achter de villa ontworpen door Henri Seelen, Kaldenkerkerweg 56, de steilrand zichtbaar (zie afbeelding E). Bij de splitsing op het punt Kaldenkerkerweg 56 wordt via de Maagdenbergweg eenzelfde soort beeld ervaren, doordat achter Hotel Maagdenberg ook de steilrand zichtbaar is (zie afbeelding G).

De Kaldenkerkerweg tussen het (huidige) station en de Maagdenbergweg is waarschijnlijk van recenter datum dan het gedeelte dat richting steilrand loopt. Dit laatste gedeelte heeft dezelfde richting als de Parallelweg (zie afbeelding D, F en H). Bij het vervolgen van de Kaldenkerkerweg wordt bovenop de steilrand de binnenstad en met name de kerktoren en het stadhuis zichtbaar. Mogelijk was 100 jaar geleden bij een lagere bebouwing ook de afbuiging in de rivier zichtbaar (zie afbeelding F).

De Heutzstraat (afbeelding J en K), de Maagdenbergweg (afbeelding G), Parallelstraat (afbeelding D) en Stalbergweg (afbeelding L) zijn straten met aaneengesloten bebouwing. Alleen de Maagdenbergweg heeft een groen karakter.

De Kaldenkerkerweg en Burgemeester van Rijnsingel zijn aan een zijde onbebouwd of sporadisch bebouwd. Het Julianapark vormt de onbebouwde kant van de Burgemeester van Rijnsingel en draagt bij tot het groene karakter van het gebied (zie afbeelding M). Ook de entree van de Stalbergweg met villa Eik en Beek speelt een rol in het groene karakter (afbeelding N).

4. Beeld

De architect die een belangrijke rol heeft gespeeld bij het zichtbaar maken van de relatie tussen het architectonische object en de stad en het landschap is Henri Seelen. In navolging van Pierre Cuypers en Johannes Kayser probeerde deze architect vat te krijgen op het totale beeld van de stad (zie afbeelding F). Op strategische punten werden in veelal eclectische stijl nieuwe architectonische objecten gerealiseerd. In dit eclectisme kwam vaak tot uitdrukking de relatie met bestaande monumentale gebouwen als het stadhuis. Dit kenmerk is bijvoorbeeld te zien aan het pand Burgemeester van Rijnsingel 1 (1905), op de overgang binnenstadrandbebouwing waarbij de uivormige toren van het stadhuis wordt gebruikt in de architectuur van het pand.

De meeste monumentale architectuur aan de Burgemeester van Rijnsingel en de Kaldenkerkerweg is veelal uitgevoerd in neostijlen (zie afbeelding E, M, O, P: ook Henri Seelen, Q en R). De architectuur in de andere straten is eenvoudiger (Heutzstraat, afbeelding J; Stalbergweg, afbeelding L) en soms van later datum (Heutzstraat 30er jaren, afbeelding K).

Voor een gedetailleerde beschrijving van monumenten en beeldbepalende panden zie het M.I.P.-rapport nrs. 13/4-30; 16/28-33; 17/7-24; 34/3-4.

5. Waardering en motivering

De situering is cultuurhistorisch van redelijk belang door de structurele betekenis van dit soort wegen voor Venlo. De architectuur is van redelijk belang door het diverse karakter en de aanhaking op de stedenbouwkundig/landschappelijke situatie. De historie is van redelijk belang door de aanwezigheid van een aantal specifieke objecten zoals villa Eik en Beek op de hoek Stalbergweg/Burgemeester van Rijnsingel zuidkant Kaldenkerkerweg en de voormalige woning van De Brialmont en Jonkheer Roëll (nu Grand-café Maagdenberg).

De gaafheid van de omgeving is veranderd door de grootschalige bebouwing in de buurt van het station (bijvoorbeeld de bebouwing van de remise van de Zuid Ooster). De hoofdvorm is redelijk gaaf. Het groene open karakter is plaatselijk verminderd door de toename van bebouwing tussen weg en spoor. De detaillering is redelijk gaaf, het aantal vernieuwingen in straatwanden is beperkt. In de straatwand van de Kaldenkerkerweg is het voormalig GAK-gebouw van een afwijkende schaal.

De situering is uniek door het betrekken van een landschappelijk element, de steilrand, in het stedelijk beeld.

De architectuur is redelijk zeldzaam door het redelijk grote aantal stijltypen en het redelijk grote aantal beeldbepalende panden en monumenten. Ook bepaalde architectonische typen als villa Eik en Beek en Grand-café Maagdenberg zijn in de context uniek en verhogen daarom de architectonische zeldzaamheids-waarde in dit gebied.

De historie is redelijk zeldzaam door de oude wegen die mogelijk in de Romeinse tijd al een functie hadden.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

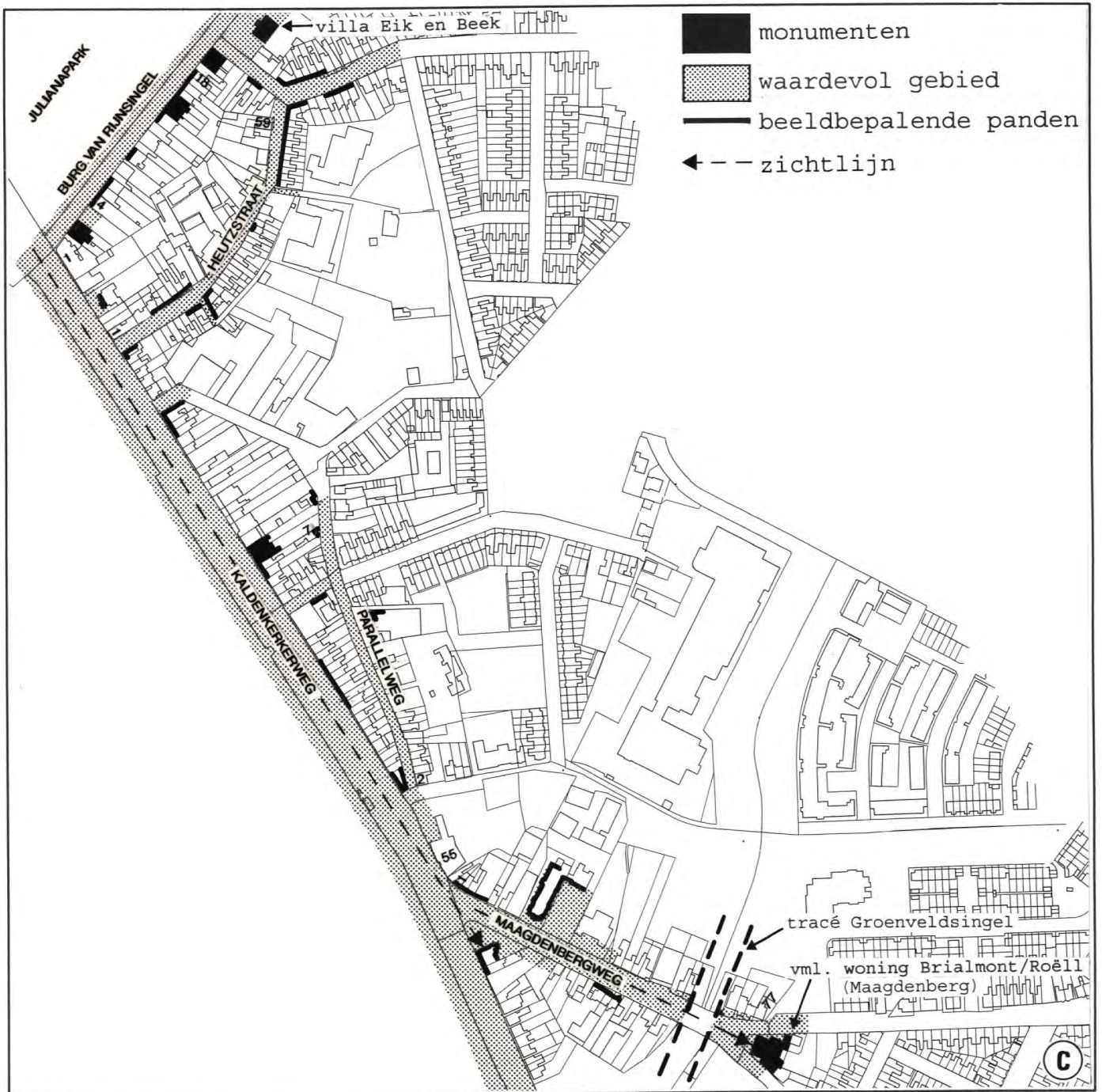
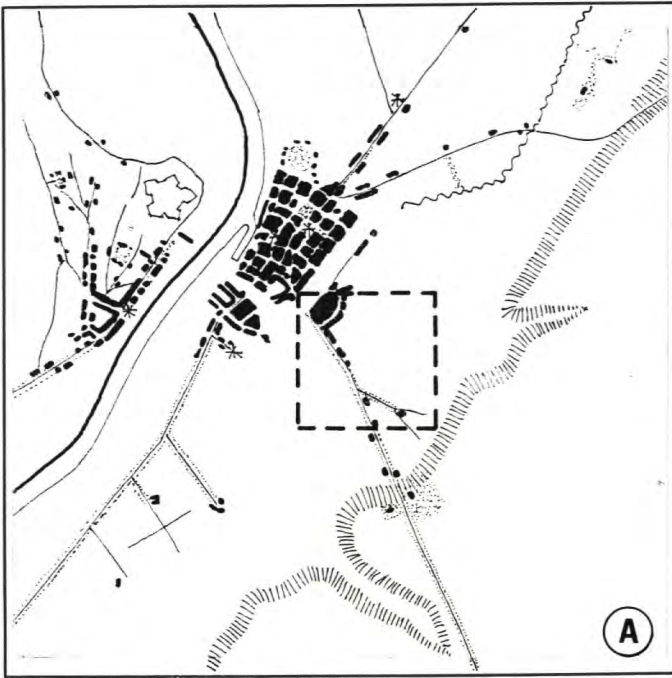
	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

De Kaldenkerkerweg e.o. is van belang als verbindend monumentaal (architectonisch en stedenbouwkundig) element tussen landschap (steilrand) en (binnen)stad.

Literatuuroverzicht

- * Monumenten in Venlo en Blerick (1993), gemeentearchief Venlo en gemeentelijke monumentencommissie.
- * De ideale stad (1980), L.A. de Klerk.

Parallelweg en toren Martinuskerk

D

as Kaldenkerkerweg en steilrand

E

F

Hotel Maagdenberg en steilrand

G

richtingverandering Kaldenkerkerweg

H

Heutzstraat zuid

J

Heutzstraat noord

K

Stalbergweg

L

Burgemeester van Rijnsingel

M

hoek Stalbergweg/Burg. van Rijsingel

N

torentje Burg. van Rijsingel 1

O

Kaldenkerkerweg

P

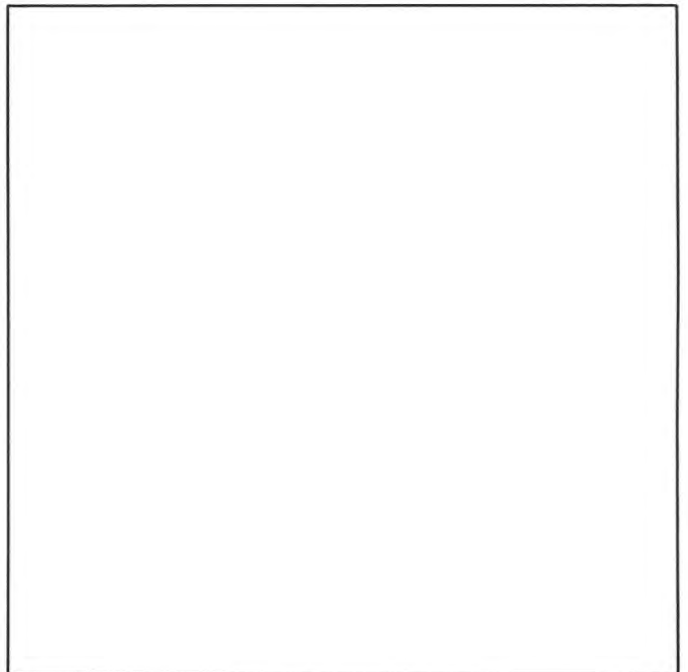
Kaldenkerkerweg

Q

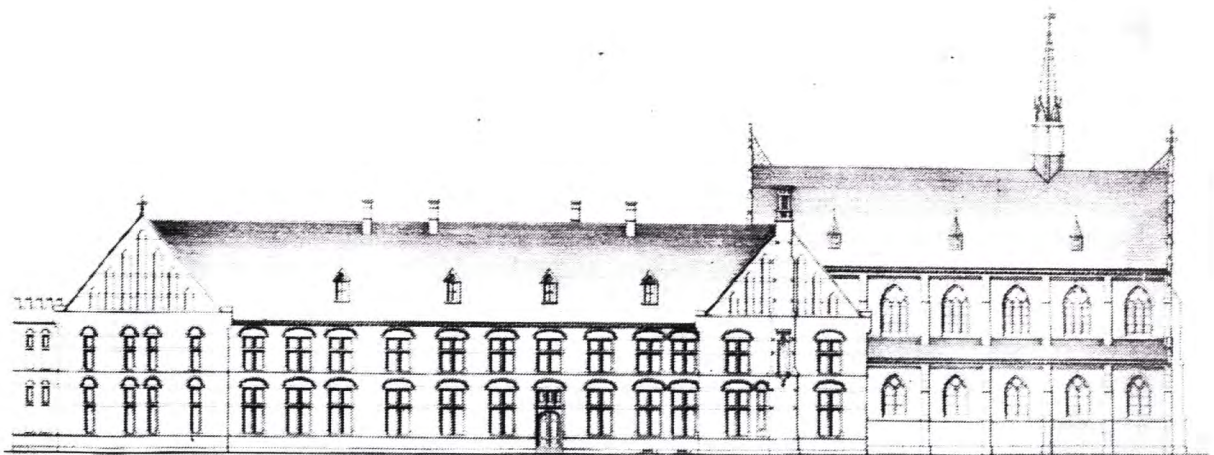

Kaldenkerkerweg

R

STADSBEELD STRAELSEWEG/'T VEN

Deelnota

Stadsbeeld

STRAELSEWEG/'T VEN

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	80
2. Geomorfologie	80
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	80
4. Beeld	81
5. Waardering en motivering	81
6. Conclusie	82
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	83

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Dit gebied bevindt zich aan de noordkant van Venlo, het bestaat uit een aantal rechte wegen dat de oorspronkelijke landschappelijke structuur doorsnijdt. Dit zijn de Straelseweg, de Noordervaart en de Fossa Eugeniana.

Begin vorige eeuw werden een aantal Napoleonswegen of wegen met een dergelijk karakter aangelegd (Tegelseweg, Baarlosestraat, Venlo-Horst, Kaldenkerkerweg, Straelseweg) die allen min of meer op de toren van de Martinuskerk zijn gericht (zie afbeelding A). Bij de Straelseweg is dit het meest duidelijk (zie afbeelding E). Richting Venlo markeert de Heilig Hartkerk de splitsing van de rechtstanden Straelseweg en Veldenseweg. Maar omdat de weg hier een heel ander karakter heeft, is dit gedeelte in de waardering weggelaten.

Een andere Napoleontisch rechtstand is de Noordervaart. Aan de Venlose kant is slechts een klein gedeelte gegraven, tegenover het voormalig klooster Nazareth. In de terreinverkeveling is te zien dat ook dit lijnelement op de toren van de Martinuskerk is gericht (zie afbeelding A en B).

Een andere, oudere, rechtstand is de Fossa Eugeniana uit het begin van de 17e eeuw. Ook hier is het laatste gedeelte naar de stad, op de Martinustoren, gericht.

De waardevolle gebieden zijn aangegeven op afbeelding F1 (Straelseweg) en F2 ('t Ven).

2. Geomorfologie

Het oorspronkelijke landschap in 't Ven bestaat uit enkele stroomgeulen/Maasarmen waarin groengronden waren gelegen met bouwland op de stroomruggen en aan de randen van de stroomruggen wegen en bebouwing (zie afbeelding C en D).

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Het oorspronkelijke wegenpatroon volgt veelal de stroomruggen (zie afbeelding D). Latere rechtstanden als de Straelseweg doorsnijden het oorspronkelijke wegenpatroon.

De kruising van het oorspronkelijke patroon met de Straelseweg markeert de kern van 't Ven. Dit wordt versterkt door de ligging van het voormalig slotklooster Mariadal in de directe nabijheid van het centrum (voorheen landgoed Gerritten) (zie afbeelding G en K).

Bij de kruising van de Fossa Eugeniana met de oorspronkelijke structuur liggen de landgoederen de Koel, Genray, Arenborg en Lovendaal en een aantal markante boerderijen (o.a. Goltenhof en Vissershof). Lovendaal, Genray en Arenborg zijn ouder dan de Fossa Eugiana. Bij de stichting van het landgoed de Koel is mogelijk ingespeeld op de aanwezigheid van de Fossa en de toen bestaande landgoederen.

De bebouwingsstructuur langs de Straelseweg is vrij open met verspringende rooilijnen. De bebouwingshoogte varieert veelal van 1 tot 2 bouwlagen met kap. De voormalige kloosters Nazareth en Mariadal zijn markante gebouwen aan of in de directe nabijheid van de Straelseweg. De open situatie tegenover Naza-

reth markeert het gebouw, maar geeft hier ook een zichtrelatie met de "steilrand". De bebouwingsstructuur langs de Straelseweg tussen de Nijmeegseweg en de Veldenseweg is anders, gesloten, van karakter doordat hier in feite de stedelijke bebouwing begint.

De bebouwingsstructuur langs de overige wegen is zeer open van karakter met ongeveer dezelfde soort bebouwing maar met boerderijen/landhuizen als markante objecten in plaats van kloosters.

4. Beeld

De meeste boerderijen/landhuizen zijn wit geschilderd, dit in tegenstelling tot andere boerderijen in de Boekend en in Hout-Blerick (zie afbeelding I). Het type bebouwing (boerderijen, landgoederen, kloosters) in combinatie met de markante lijnpatronen geeft 't Ven een monumentaler aanzien dan de andere kleine kernen.

De architectuur in 't Ven is over het algemeen traditioneel zoals de meeste architectuur in het buitengebied. In de architectuur van de landgoederen worden neo-classicistische elementen aangetroffen. Rond de eeuwwisseling werden bij panden aan de Straelseweg en Schoolweg andere neo-stijlelementen toegepast (zie afbeelding K en L).

De kloosters zijn neo-renaïssancistisch en neo-gotisch van stijl (zie afbeelding G en H).

Voor een gedetailleerde beschrijving van monumenten en beeldbepalende panden zie M.I.P.-rapport nrs. 32/3-14.

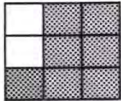
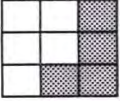

5. Waardering en motivering

Cultuurhistorisch is de situering van de rechtstanden in het landschap van redelijk belang vanwege de situering van monumentale elementen in een oorspronkelijk grillig landschap en de structurerende werking van die elementen in zowel de stedelijke als landschappelijke situatie. De architectuur van de landgoederen (de Koel, Arenborg, Lovendaal) is van redelijk belang als voorbeeld van een architectonische stijlontwikkeling op een oorspronkelijk traditioneel boerderij- of landhuistype.

Op Lovendaal, Goltenhof en Arenborg hebben voor Venlo belangrijke families gewoond, dit maakt 't Ven van redelijk historisch belang. De Fossa Eugeniana is van groot historisch belang evenals de Straelseweg. De laatste maakte deel uit van de historische route Parijs-Hamburg.

Het landschappelijke patroon en het wegenverloop in dit gebied is onderbroken door de E3 en de Weselseweg in respectievelijk oost-west en noord-zuid richting. Ook de omvorming in een kasengebied en de invloed van het verderop gelegen industriegebied De Veegtes hebben de landschappelijke samenhang veranderd. Afzonderlijke architectonische elementen zijn nog vrij gaaf.

De Straelseweg maakt deel uit van het unieke stelsel van Napoleonswegen, maar is op zich niet uniek. De Fossa Eugeniana is een uniek element, alsmede het tracé van de Noordervaart. De landhuizen (Lovendaal e.d.) en het slotklooster Mariadal zijn in relatie tot de monumentale lijnelementen bijzonder te noemen. De historie van de diverse landhuizen op deze plek is redelijk uniek.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

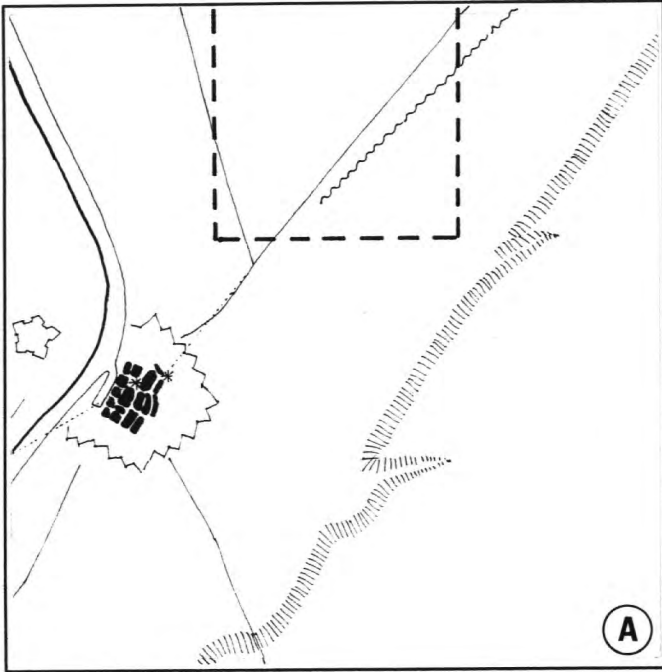
	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

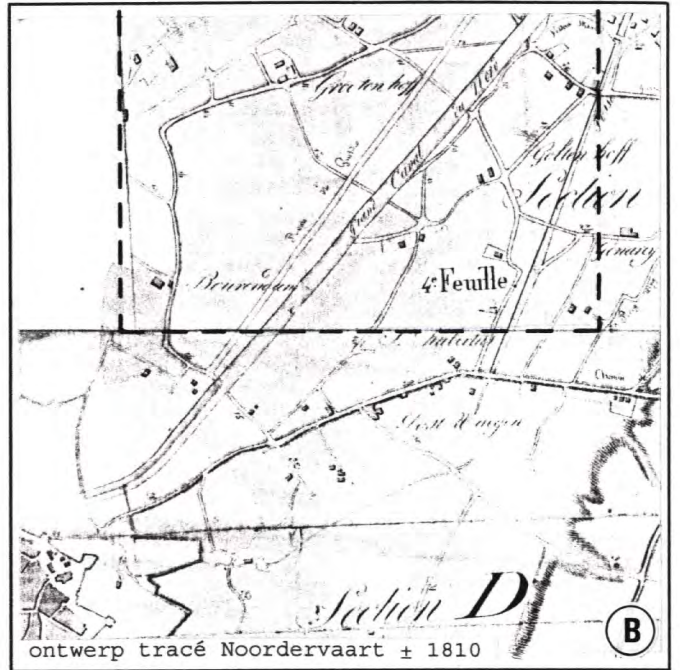
Het stadsbeeld 't Ven e.o. is van belang door de combinatie van een aantal monumentale rechtstanden en enkele landgoederen en kloosters die op markante wijze contrasteren met de gebogen richtingen van het oorspronkelijke landschap.

Literatuuroverzicht

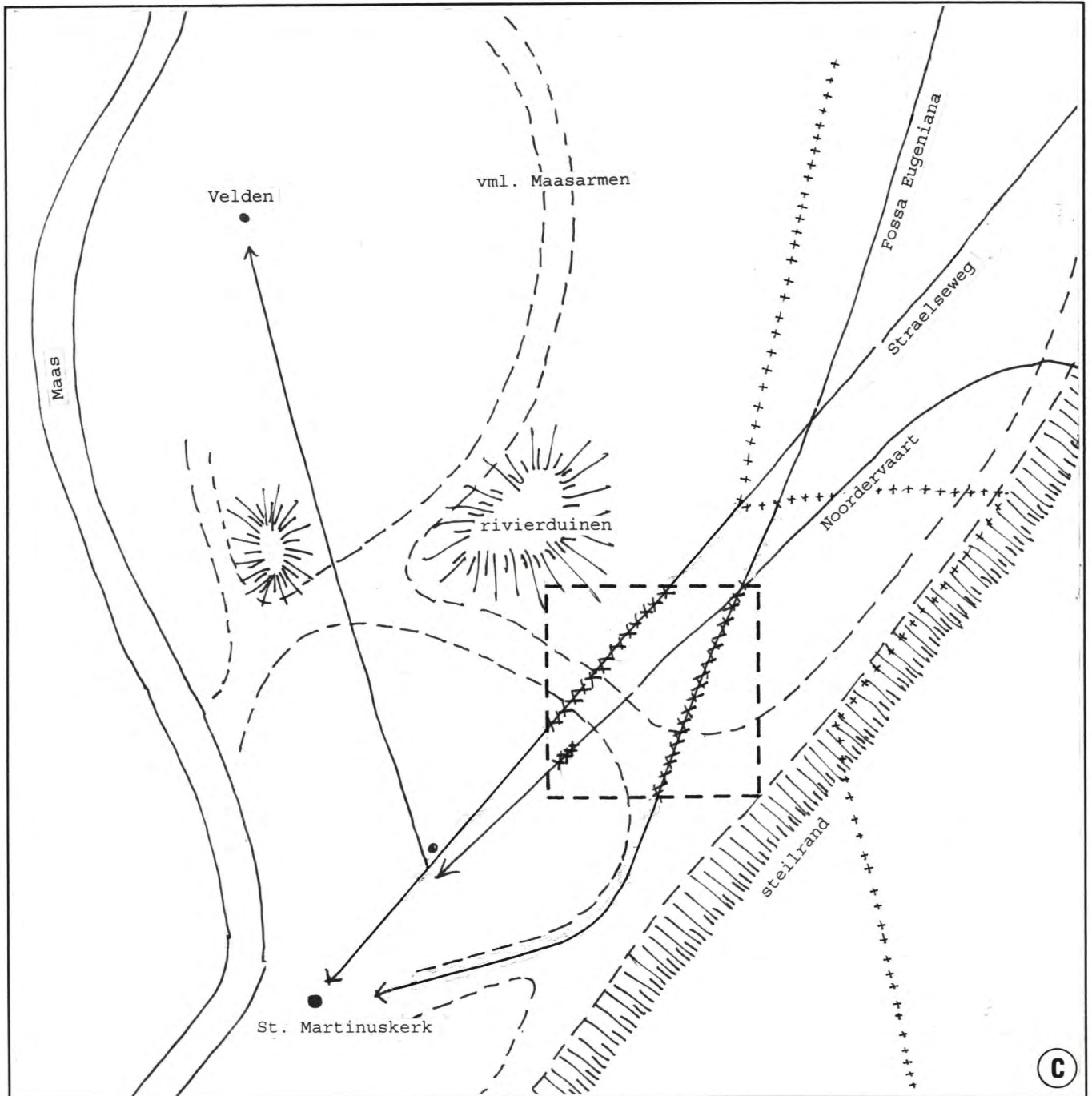
- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)
- * Monumenten in Venlo en Blerick, gemeentearchief Venlo en de gemeentelijke monumentencommissie Venlo (1993)
- * Het Nederlandse landschap, J.T.P. Bijhouwer (1971)

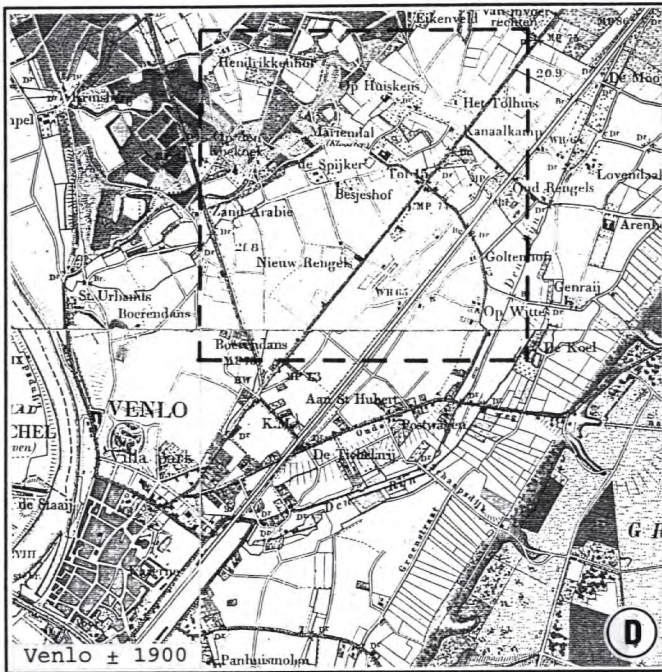
(A)

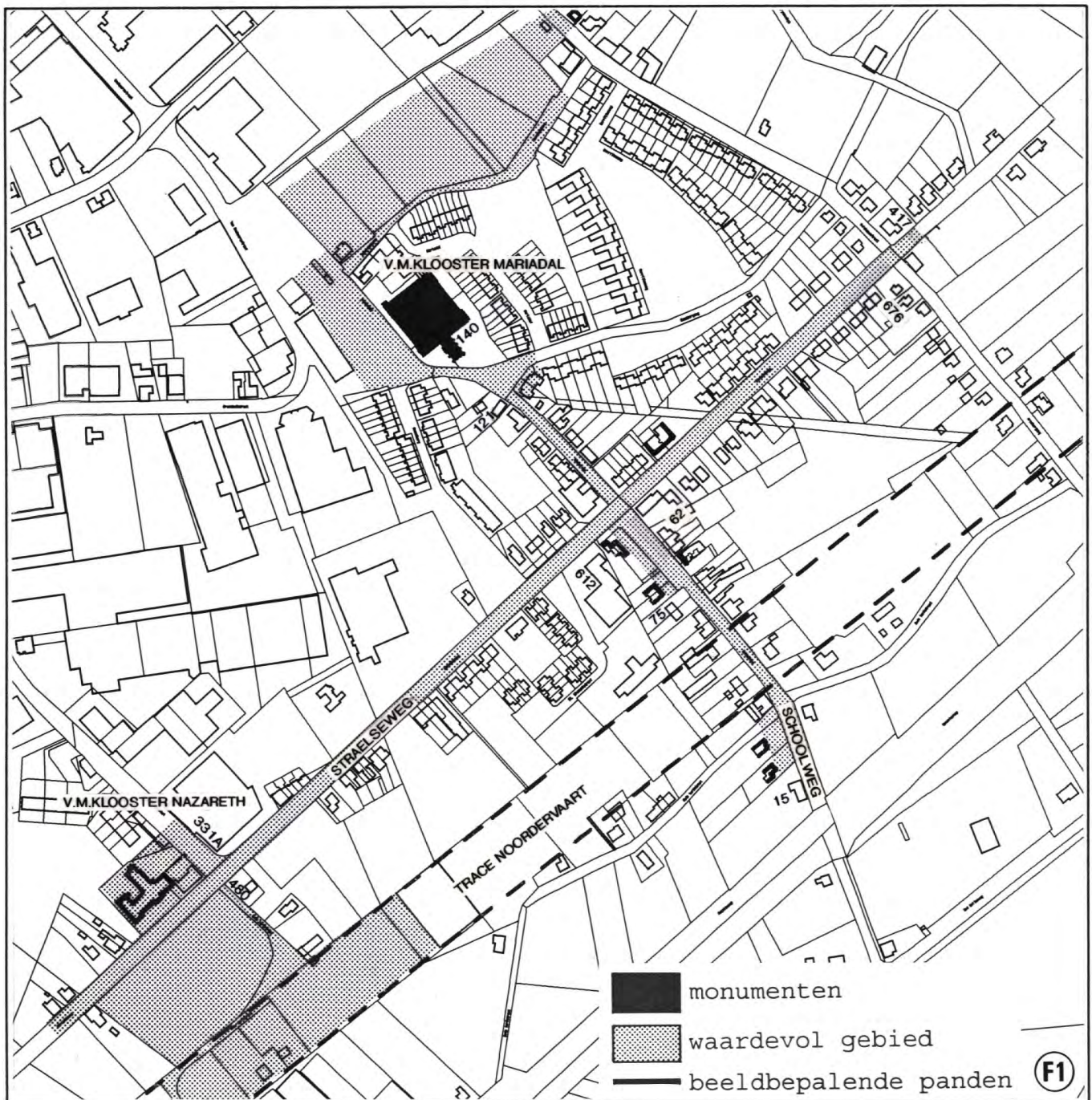
(B)

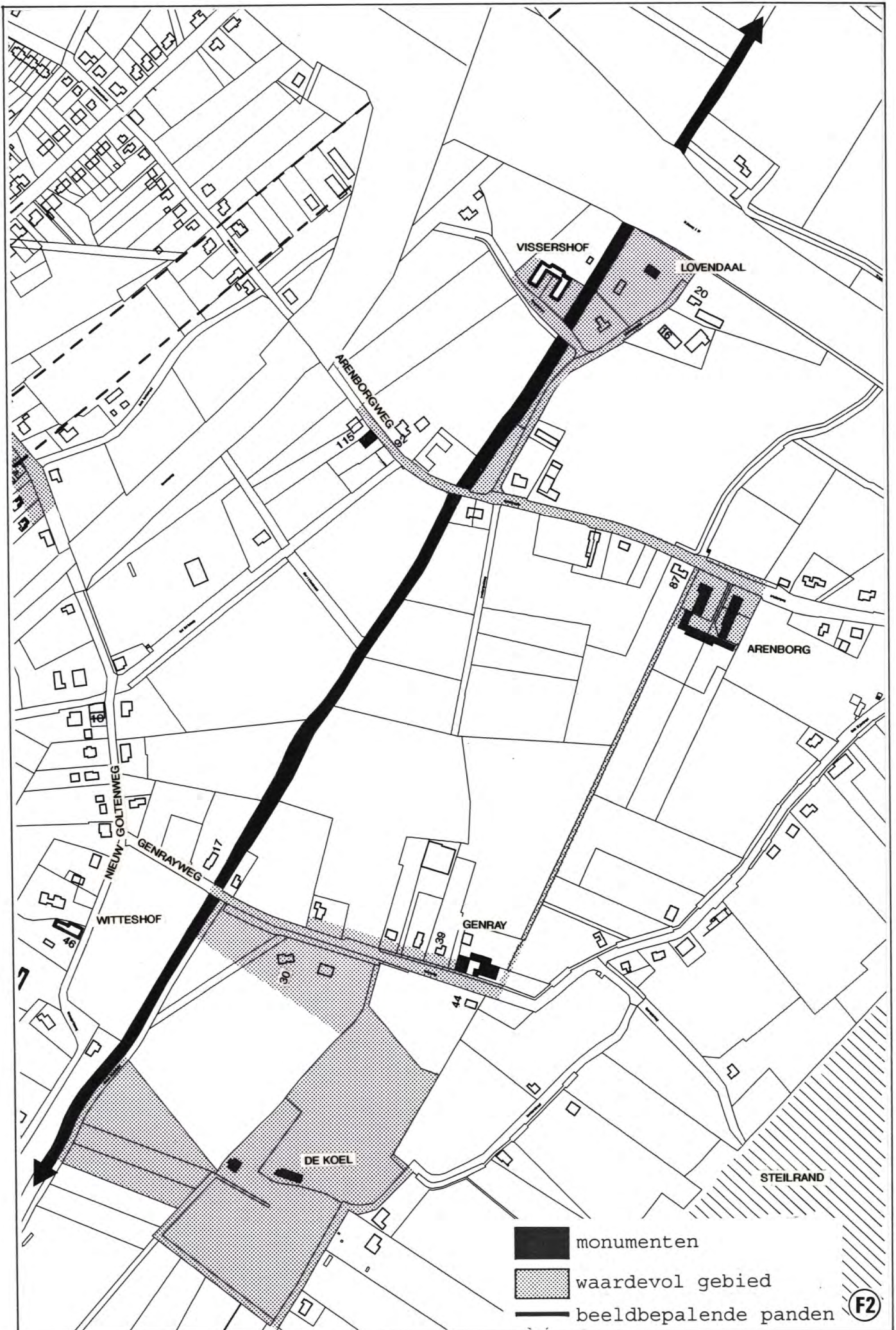

(C)

zichtlijn op toren St. Martinuskerk

entree slotklooster vanaf de Straelseweg

G

zuidkant slotklooster Mariadal

H

Vissershof

J

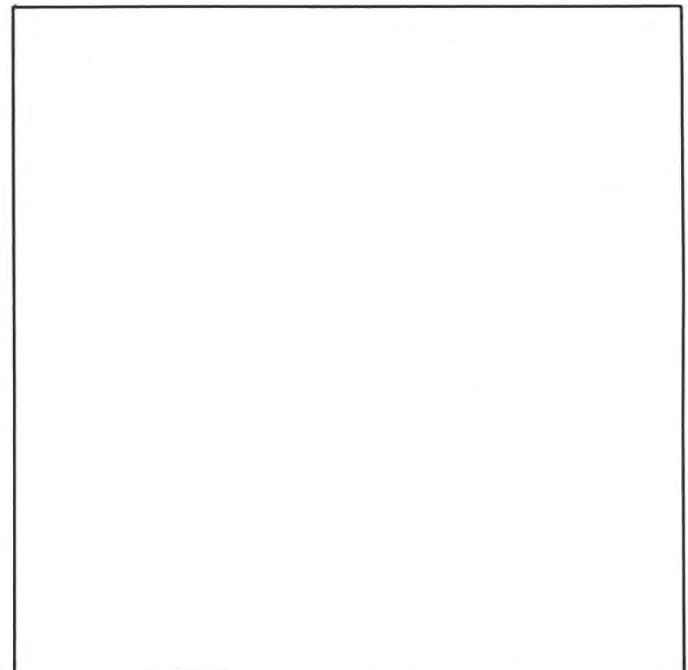
Schoolstraat, oostkant Straelseweg

K

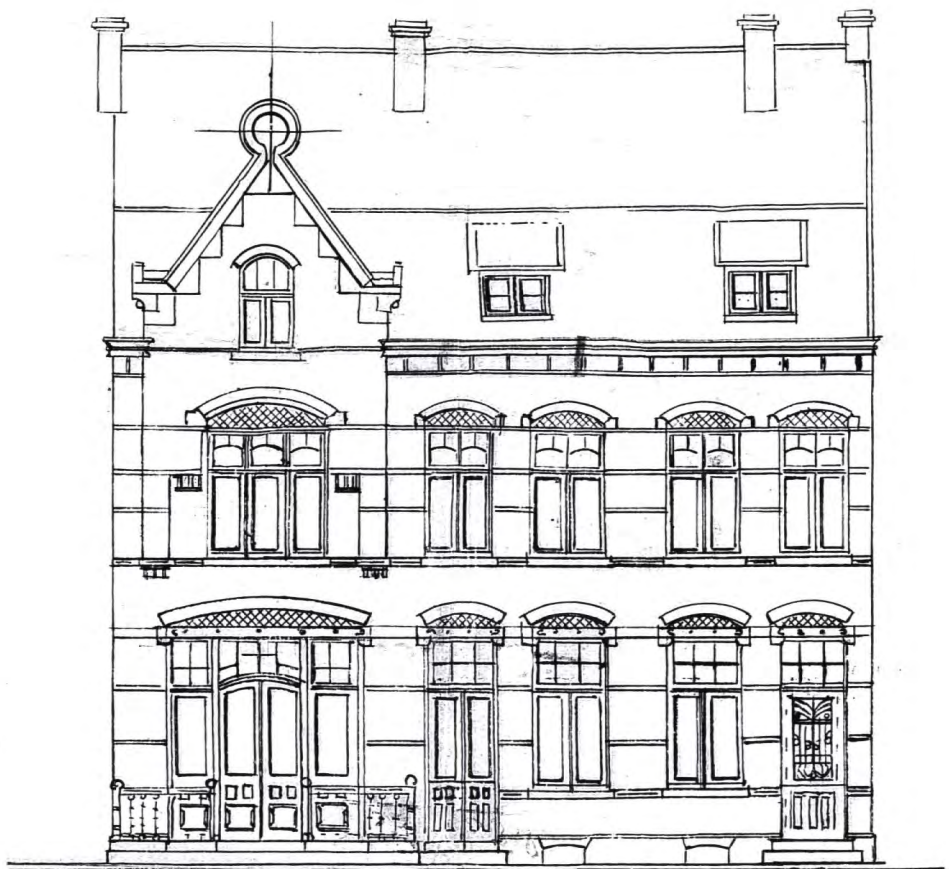

splitsing Veldenseweg/Straelseweg

L

STADSBEELD ANTONIUSLAAN/LAMBERTUSPLEIN

Deelnota

Stadsbeeld

ANTONIUSLAAN/LAMBERTUSPLEIN

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
Inleiding	86
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	86
2. Geomorfologie	86
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	86
4. Beeld	87
5. Waardering en motivering	87
6. Conclusie	88
Bijlage A: Literatuuroverzicht	89

Inleiding

Het Lambertusplein en de Antoniuslaan zijn samengevoegd omdat er overeenkomsten zijn tussen het type bebouwing en de inrichting van de openbare ruimte op beide plekken.

De relatie met de aansluitende bebouwing van de kern Blerick is minder om het bij dit stadsbeeld te laten horen. De relatie met andere groene pleintjes als het Blariacumplein is eveneens te zwak om het bij dit stadsbeeld te laten horen. Bovendien is het Lambertusplein te incidenteel om als zelfstandige eenheid te worden beschouwd.

In Venlo heeft de Mariastraat een zelfde soort monumentale aansluiting op de Tegelseweg, zij het dat het hier gaat om een straat met aan het einde een kerk.

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

De Antoniuslaan vormt de rechtstreekse verbinding tussen het centrum van Blerick en dat van Venlo (zie afbeelding A).

De Antoniuslaan is in 1828 aangelegd en maakte onderdeel uit van de belangrijke verbinding Parijs-Hamburg. Voor die tijd was het een zandweg met een golvend verloop (zie afbeelding B). De Antoniuslaan is vrij kort na de Baarlosestraat (1813) aangelegd. Deze (Napoleons)wegen gaven het dorp Blerick een monumentaler, stedelijker karakter (zie afbeelding A, B en D). Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

Het Lambertusplein is een klassiek plein, uit de twintiger jaren van deze eeuw, wat qua vormgeving aansluit op de Antoniuslaan. De inrichting heeft altijd een functioneel karakter gehad (o.a. kermis). Momenteel is een groot deel verhard.

2. Geomorfologie

In het centrum van Blerick komt een dieper (stroomgeul of Maasarm) en hoger (stroomrug) gedeelte voor evenwijdig aan de Maas. De vroegere geul is zichtbaar als een laagte bij de Wieën (Wieën betekent weiden, ook wel wilgen) en die ongeveer ter hoogte van de Pepijnstraat doorloopt tot aan de Burgemeester Gommansstraat.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Het vanuit de kern van Blerick naar buiten uitwaaiende wegenpatroon, hangt samen met het stroomgeulen/stroomruggenpatroon. De rechte Antoniuslaan loopt ongeveer evenwijdig aan het oorspronkelijke wegenpatroon.

Met name langs de Antoniuslaan werd een type bebouwing gerealiseerd dat vergelijkbaar is met die langs soortgelijke wegen in Venlo als de Kaldenkerkerweg, Tegelseweg, Straelseweg. Er was sprake van een wisselende bebouwing van villa's en gesloten bebouwing (zie afbeelding D). Dit beeld is deels gewijzigd; de hoeveelheid gesloten bebouwing is toegenomen (zie afbeelding C). De rooilijnen aan de Antoniuslaan verspringen.

Gesloten bebouwing staat in de regel direct aan de straat, vrijstaande bebouwing staat verder van de straat.

Het Lambertusplein ligt tussen twee oude landwegen. Mogelijk heeft de verbinding met de Antoniuslaan ook een rol gespeeld bij de situering, zie afbeelding D.

De meeste bebouwing is gerealiseerd in de twintiger jaren van deze eeuw. De bebouwing langs de zuid-, oost en noordwand is gesloten, aan de westwand staat een klein type villa (zie afbeelding J respectievelijk F).

4. Beeld

Veel beeldbepalende bebouwing aan de Antoniuslaan is van rond de eeuwwisseling en is uitgevoerd in diverse neo-stijlen (zie afbeelding E). Door de oorlogshandelingen zijn een aantal panden verdwenen en is in het noordelijk van de de straat bebouwing verdwenen. Verder is tegenover de 1e Lambertusstraat een doorbraak gemaakt (Venrayseweg). Voor deze doorbraak is de monumentale burgemeesterswoning gesloopt. Dit huis vormde een visuele beëindiging van de 1e Lambertusstraat maar ook een schakel tussen de monumentale bebouwing op het Lambertusplein en Antoniuslaan.

Monumentale bebouwing op het Lambertusplein treffen we vooral aan bij de noord- en westwand. De beeldbepalende bouwstijl varieert van traditionele neo-stijlen met soms art-nouveau invloeden (zie afbeelding J) tot Amsterdamse school (zie afbeelding H). Een aantal panden is van de bekende Blerickse architect A. Holten, met name aan de noordwand. Ook aan de Antoniuslaan vinden we een aantal panden van deze architect (zie afbeelding G).

Voor een gedetailleerde beschrijving van monumenten en beeldbepalende panden aan de Antoniuslaan, 1e Lambertusstraat en Lambertusplein zie het M.I.P.-rapport nrs. 26/2-35; 27/2-25; 30/31-32.

5. Waardering en motivering

De situering is cultuurhistorisch van belang omdat Antoniuslaan en Lambertusplein veel typologische overeenkomsten vertonen met wegen als de Tegelseweg en daarmee een belangrijke stedenbouwkundige schakel met Venlo vorm(d)en.

De architectuur is cultuurhistorisch van belang omdat hier voor Blerick nieuwe architectonische types werden geïntroduceerd als vrijstaande villa's. Ook de bouwstijlen zijn van belang omdat daarin wordt verwezen naar de oorspronkelijke architectuur (zoals "Sur Meuse" en de panden van architect A. Holten).

De historie is van belang door de vestiging van notabelen, industriëlen e.d. aan Antoniuslaan en Lambertusplein die onder meer een bijdrage hebben geleverd aan de industriële ontwikkeling van Blerick. De Antoniuslaan is historisch van groot belang als onderdeel van de route Parijs-Hamburg.

De gaafheid van de Antoniuslaan is aangetast door de oorlogshandelingen en het nieuwe "Brugplan", waardoor de ruimtelijke begeleiding van bebouwing naar Venlo verdwenen is. De hoofd-

vorm van het Lambertusplein is nog gaaf.

Van de monumentale bebouwing aan de Antoniuslaan is veel verdwenen en de inrichting van de openbare ruimte van zowel de Antoniuslaan als Lambertusplein heeft veel aan gaafheid verloren. Zo is het vroegere laankarakter van de Antoniuslaan verdwenen.

De Antoniuslaan en het Lambertusplein zijn redelijk uniek, doordat dit type ruimte redelijk zeldzaam is, zeker in de Blerickse situatie. De architectuur is redelijk uniek omdat naast meer algemene neo-typen er ook panden voorkomen met een geheel eigen karakter (o.a. de panden van architect Holten).

Het type bebouwing, de riante huisvesting van de "gegoede burgerij", in relatie tot het type ruimte is redelijk uniek omdat een dergelijk ensemble op slechts enkele plaatsen voorkomt in Venlo (Napoleonswegen, Rosarium, Lambertusplein).

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

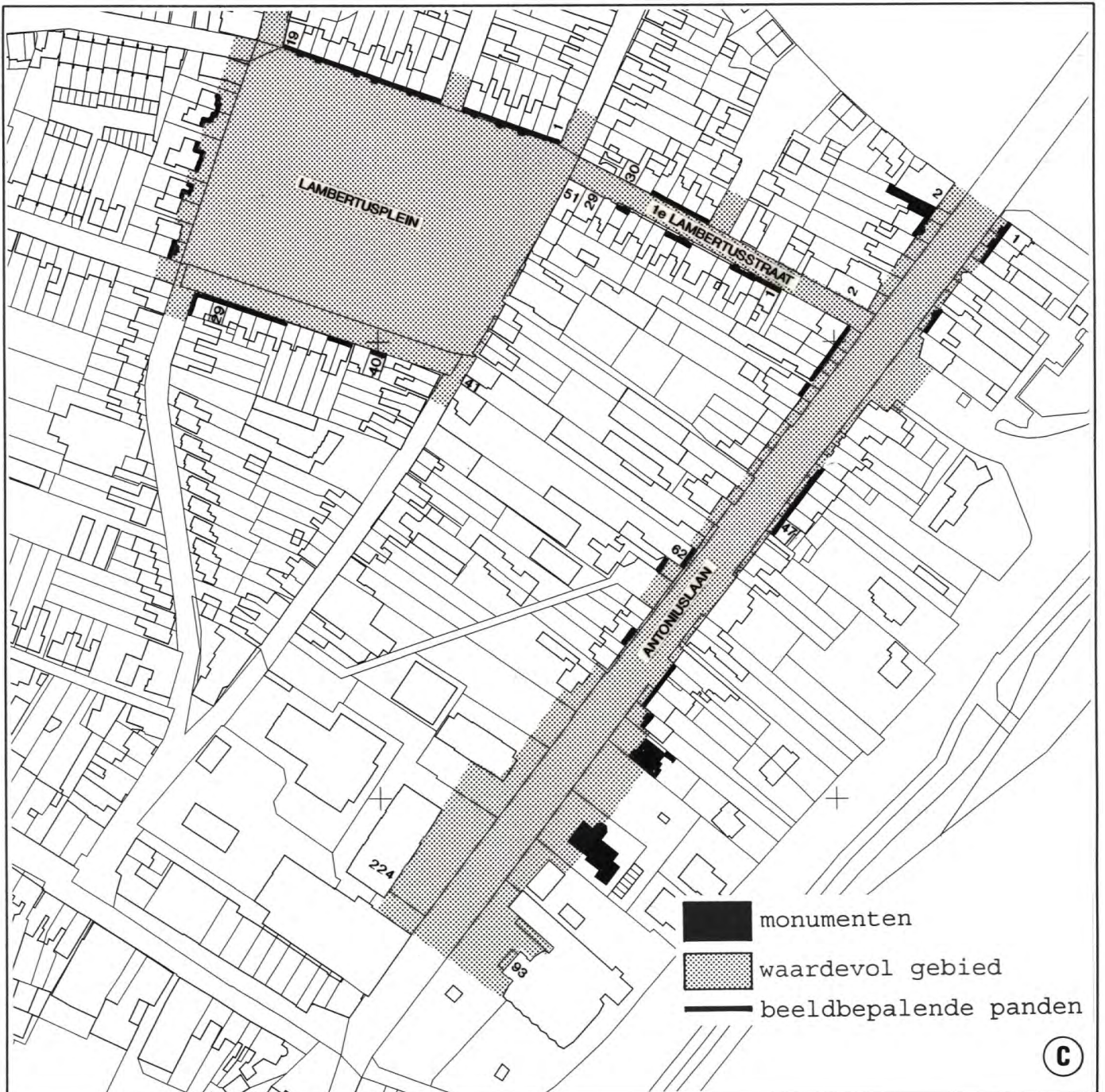
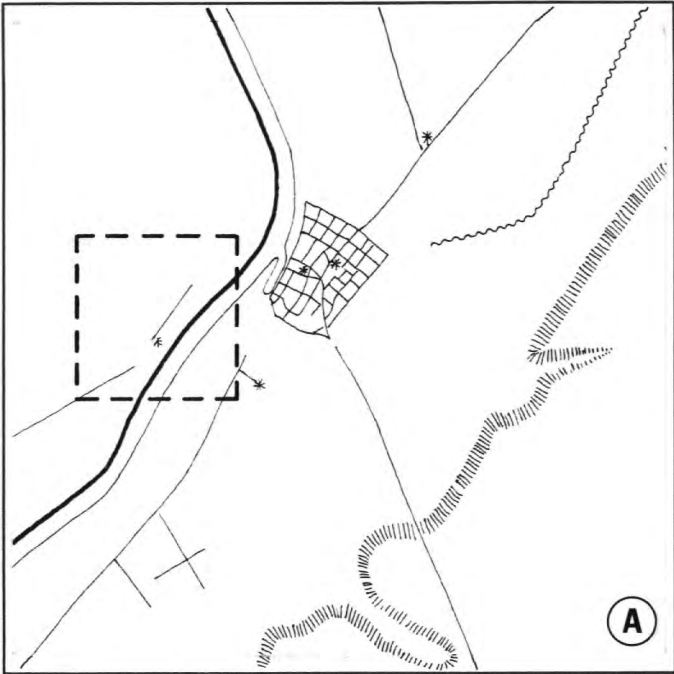
	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

De Antoniuslaan in relatie met het Lambertusplein is van belang omdat deze ruimtes een eigen, maar ook herkenbare schakel vormen met het stadsdeel Venlo en de daar gelegen vergelijkbare type ruimten en bebouwing. De Antoniuslaan is verder van groot belang als onderdeel van de route Parijs-Hamburg.

Literatuuroverzicht

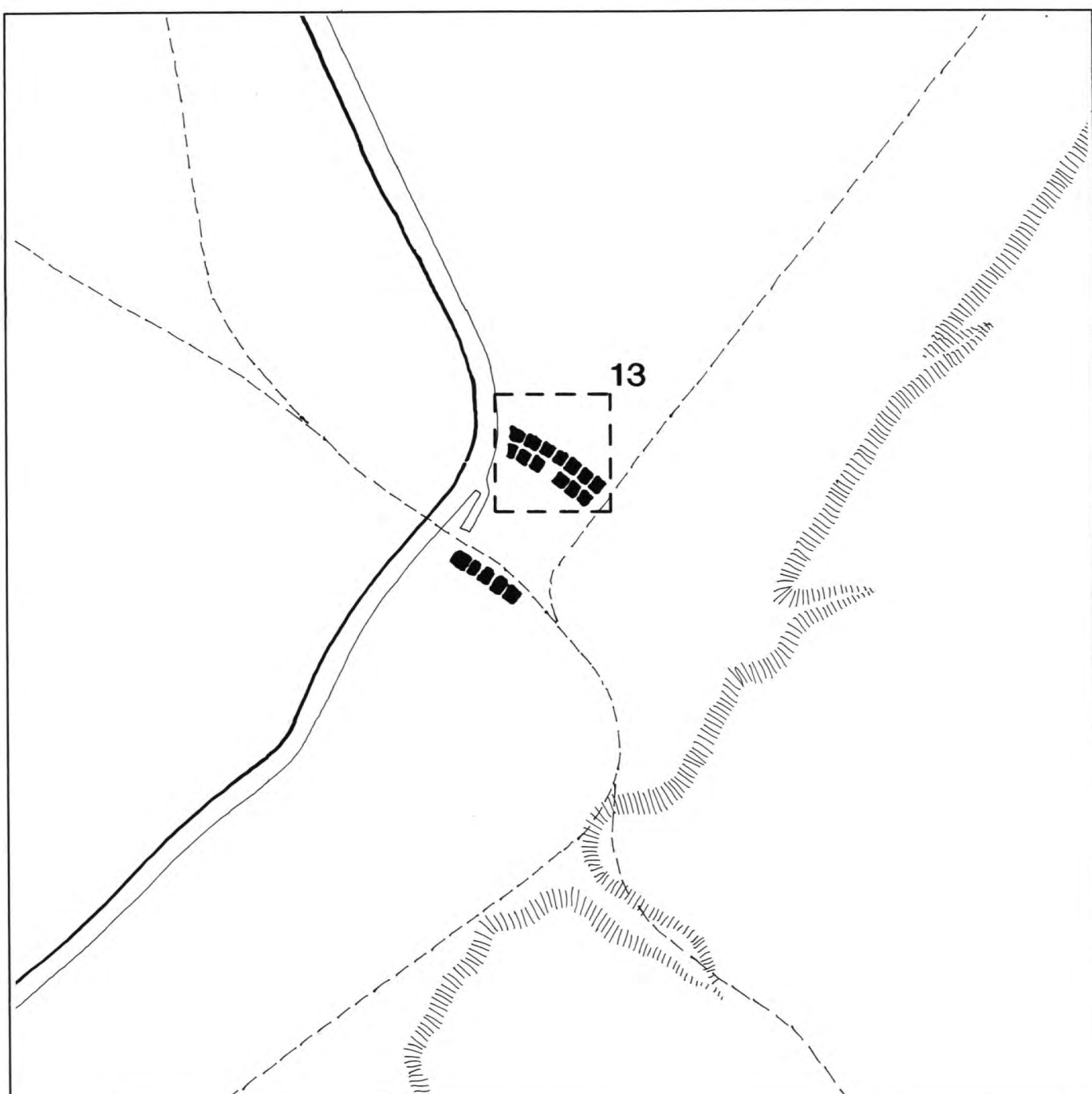
- * Monumenten in Venlo en Blerick (1993), gemeentearchief Venlo en gemeentelijke monumentencommissie
- * De ideale stad (1980), L.A. de Klerk

STADSBEELD INGENIEURSPANNEN (TYPE 5)

(13) Goltziusstraat e.o.

STADSBEELD GOLTZIUSSTRAAT E.O.

Deelnota

Stadsbeeld

GOLTZIUSSTRAAT E.O.

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	92
2. Geomorfologie	92
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	92
4. Beeld	93
5. Waardering en motivering	93
6. Conclusie	94
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	95
Herkomst afbeeldingen	95

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Goltziusstraat e.o. is een gebied dat ligt aan de noordkant van de binnenstad in een gedeelte van het ontmantelingsplan van Van Gendt voor de vestingwerken (1872) (zie afbeelding A en B). Het plan voorzag in de realisatie van stedelijke bebouwing aan de noord- en zuidzijde van de binnenstad en van de Köln-Minderer Eisenbahn (zie afbeelding B) aan de oostzijde van de binnenstad.

Een dergelijk grootschalig en systematisch plan was in Venlo nog niet ontwikkeld.

Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

Van de oorspronkelijke drassige laagte aan de noordkant van de binnenstad is niets meer waarneembaar.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Van het oorspronkelijke wegenpatroon is niets meer over.

De bebouwingsstructuur ten noord-westen van de binnenstad is het meest markant door de regelmatige stedenbouwkundige blokken die associaties oproept met bekende ingenieursplannen als dat van Cerda voor de uitbreiding van Barcelona (1859) (zie afbeelding D). Andere bekende ingenieurswerken uit deze tijd zijn de aanleg van de Spoorwegen (Venlo: 1865).

Het plan van Van Gendt is voor het noordgedeelte van de binnenstad niet zo rechtlijnig als het er op de plankaart uitziet.

De lange straten zijn licht gebogen (middensingel: Goltziusstraat/afbeelding F, Puteanusstraat/afbeelding M; binnensingel: Bolwaterstraat/afbeelding N, Mgr. Boermansstraat/afbeelding K; buitensingel: Mercatorstraat, Noord Binnensingel/afbeelding E, Noord Buitensingel). Door de gebogen straatwand worden de gevels van de huizen in de buitenbocht meer zichtbaar (zie afbeelding E en O).

Straten zoals de Ginkelstraat lopen dood tegen een gevel (zie afbeelding L). De Parkstraat (afbeelding G) en de St. Martinusstraat (afbeelding H) lopen door in de binnenstadsstructuur. Dit wordt ook nog geaccentueerd door de situering van het Mgr. Nolenspark en de zichtbaarheid daarbij van de St. Martinuskerk (zie afbeelding J).

Een belangrijke straat als de Parkstraat wordt richting Wilhelminapark beëindigd door een monumentaal pand (zie afbeelding G). Dit pand is, evenals Wilhelminapark no. 1, ook zichtbaar in de Mercatorstraat/Noord Binnensingel (zie afbeelding E). Sommige straten hebben een ruimer profiel dan andere waardoor er sprake is van hiërarchie in de structuur. Vergelijk bijvoorbeeld afbeelding G en L en F en E, waarbij de Parkstraat en de Goltziusstraat bredere en belangrijker straten zijn dan de Ginkelstraat en Noord Binnensingel.

4. Beeld

In aansluiting op de binnenstad heeft het oostelijk gedeelte van het Goltziusstraatkwartier een hoogwaardiger architectonisch karakter dan het westelijk (vergelijk bijvoorbeeld afbeelding E, F, G, H, J met afbeelding L, M en N).

In de Goltziusstraat, Noord-Binnensingel, Mercatorstraat, eerste deel Helbeek, St. Martinusstraat, Parkstraat en aan het Mgr. Nolenspark wordt vrij veel architectuur aangetroffen in de neo-stijlen. In de andere straten is dit in mindere mate het geval, hier zijn ook veel panden na de Tweede Wereldoorlog vervangen door nieuwbouw (zie afbeelding L, M, N).

Art-nouveau wordt aangetroffen in de Martinusstraat en op de hoek van de Straelseweg (Metropole, in 1994 eigentijds geres taureerd door architect Tilmanns, zie afbeelding E en O). Met de overige architectuur is de St. Martinusstraat in dit opzicht een van de meest unieke straten van Venlo (zie afbeelding P).

Aan de zuidzijde van de Goltziusstraat wordt veel architectuur aangetroffen uit de twintiger en dertiger jaren. De stijl hiervan is vaak een menging van de architectuur van de Amsterdamse school en "de Stijl" (vergelijkbaar met de architectuur uit de Rosariumbuurt).

Tegenover het Goltziusmuseum bevindt zich aan de zuidzijde een wand met de architectuur van het Rationalisme, ontworpen door het bureau Gemeentewerken circa 1912 (architect waarschijnlijk H. Rijven) (zie afbeelding F). Gedetailleerde beschrijvingen van beeldbepalende panden en monumenten worden aangetroffen in het M.I.P.-rapport, nrs. 2-29/35, 3-2/4, 4-11/35, 5-3/5, 14/33, 6-3/25, 28, 9-19/23, 10-34/35, 11-2/10, 14-24, 34-31.

5. Waardering en motivering

De situering is cultuurhistorisch van redelijk belang vanwege de systematische aanpak van het stedenbouwkundige plan.

De architectuur is cultuurhistorisch van redelijk belang gezien de grote hoeveelheid aan nieuwe bouwstijlen. Ook de introductie van nieuwe architectonische typen zoals de losstaande school (later Goltziusmuseum) is van belang.

De historie is van redelijk belang door de relatief grootschalige uitleg van de stad, dat tot die tijd plaatsvond.

De omgeving is redelijk gaaf. De aansluiting van de nieuwbouw aan de noordzijde van de Mercatorstraat is minder geslaagd te noemen gezien de gaafheid van de omgeving.

De hoofdvorm is redelijk gaaf. Afbreuk aan de hoofdvorm doet vooral de grootschalige bebouwing in de noord-westhoek van het plan (zie afbeelding C en M).

De detaillering is redelijk gaaf in het gebied. De detaillering van de noord-westhoek van het plan is minder gaaf. Daar staat tegenover dat de restauratie van de hoek Straelseweg/Noord-Binnensingel niet alleen heeft bijgedragen tot een opwaardering van de plek zelf, maar dat ook de relatie met andere architectonische elementen is hersteld (vergelijk bijvoorbeeld de hoektorens op afbeelding F en E).

Het plan Goltziusstraat e.o. is qua situering uniek voor Venlo door de specifieke vorm en het monumentale karakter. De architectuur is redelijk uniek door het grote aantal (neo)bouwtijlen en de specifieke oplossingen in relatie tot de stedenbouwkundige situatie.

De historie is uniek door het planmatige karakter van het concept.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

Goltziusstraat e.o. is een uniek stedenbouwkundig plan met een redelijk hoogwaardige architectuur in een redelijke gaafheid.

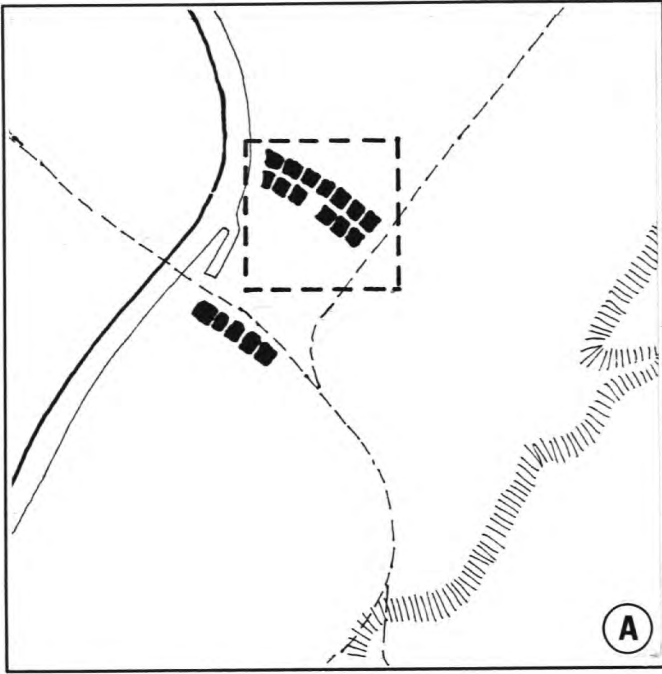
Literatuuroverzicht

- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)
- * Villaparken in Nederland, J. de Haan (1986)
- * Gemeentewerken 75 jaar, Gemeentewerken (1986)

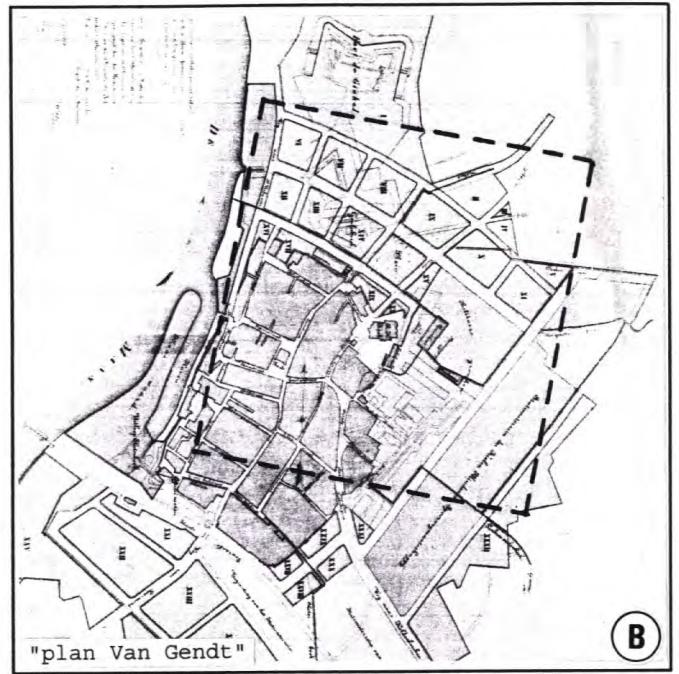
Herkomst afbeeldingen

Afbeelding:

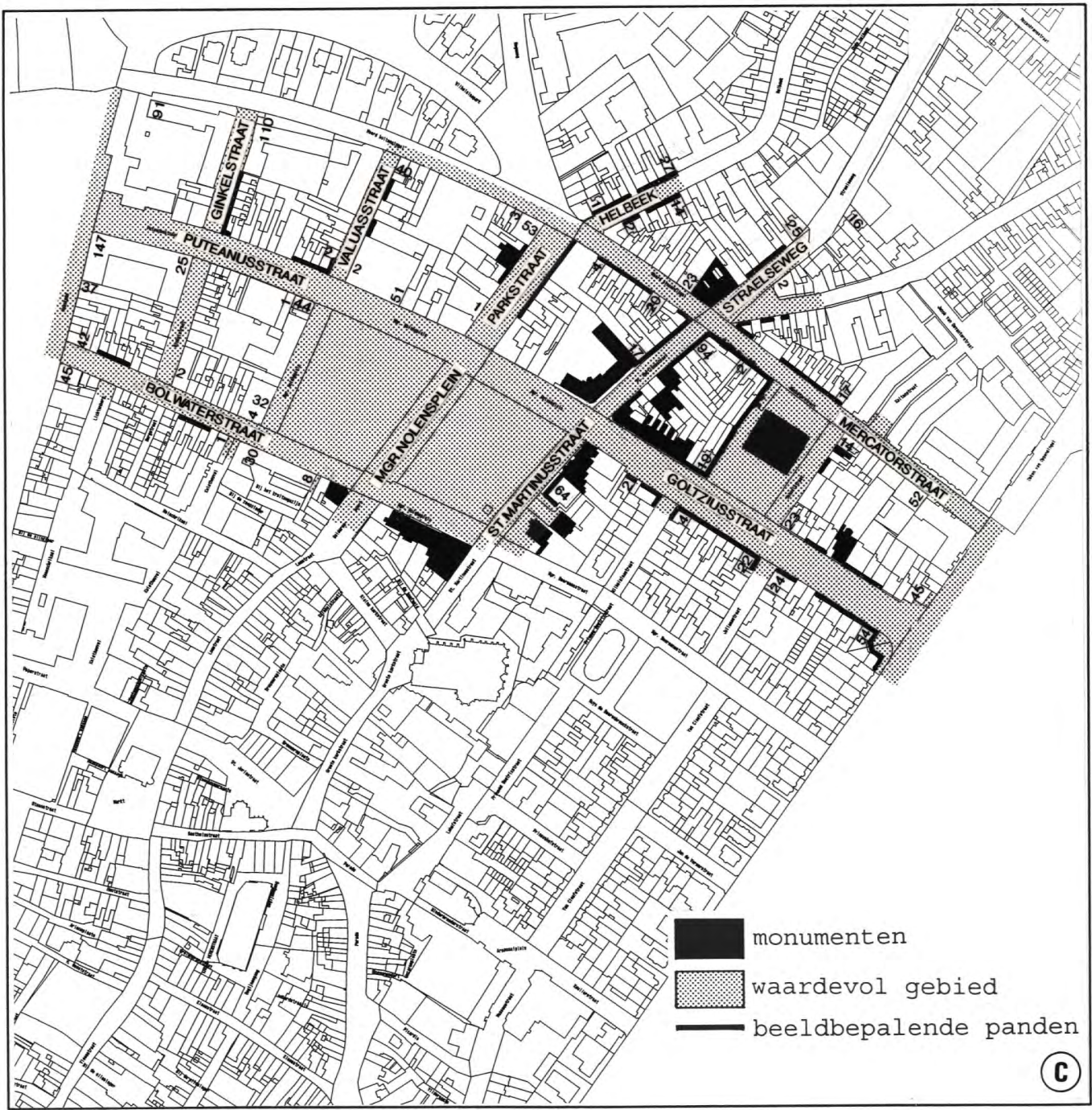
- B Monumenten in Venlo en Blerick, afbeelding 10
- D Bouwen in Barcelona, C. v.d. Ven (1980), afbeelding 33

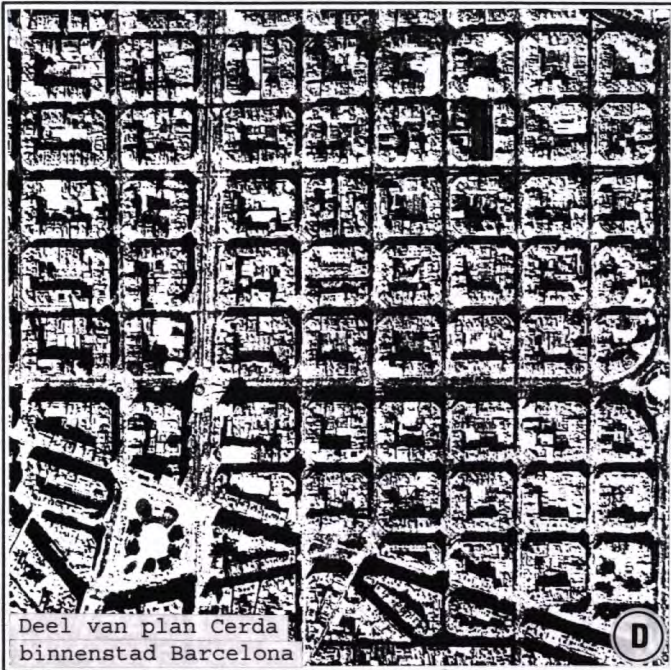
A

B

C

Deel van plan Cerda
binnenstad Barcelona

D

Mercatorstraat/Noord Binnensingel

E

Goltziusstraat t.o. Goltziusmuseum

F

Parkstraat

G

St. Martinusstraat

H

Nolensplein

J

Boermansstraat

K

Ginkelstraat

L

Puteanusstraat

M

Bolwaterstraat

N

Noord Binnensingel

O

St. Martinusstraat

P

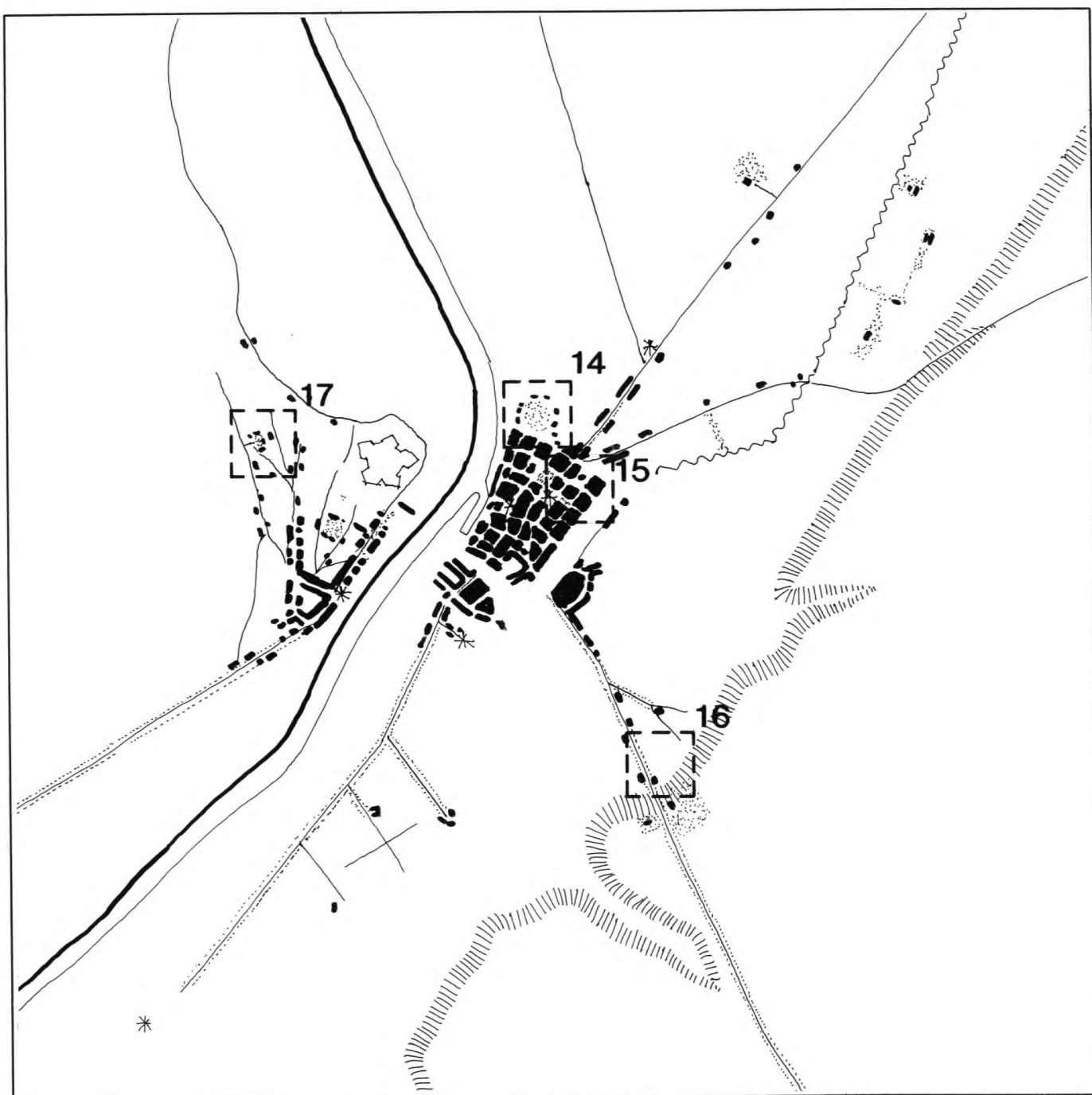
STADSBEELDEN DE "GROENE STAD" (TYPE 6)

(14) Wilhelminapark

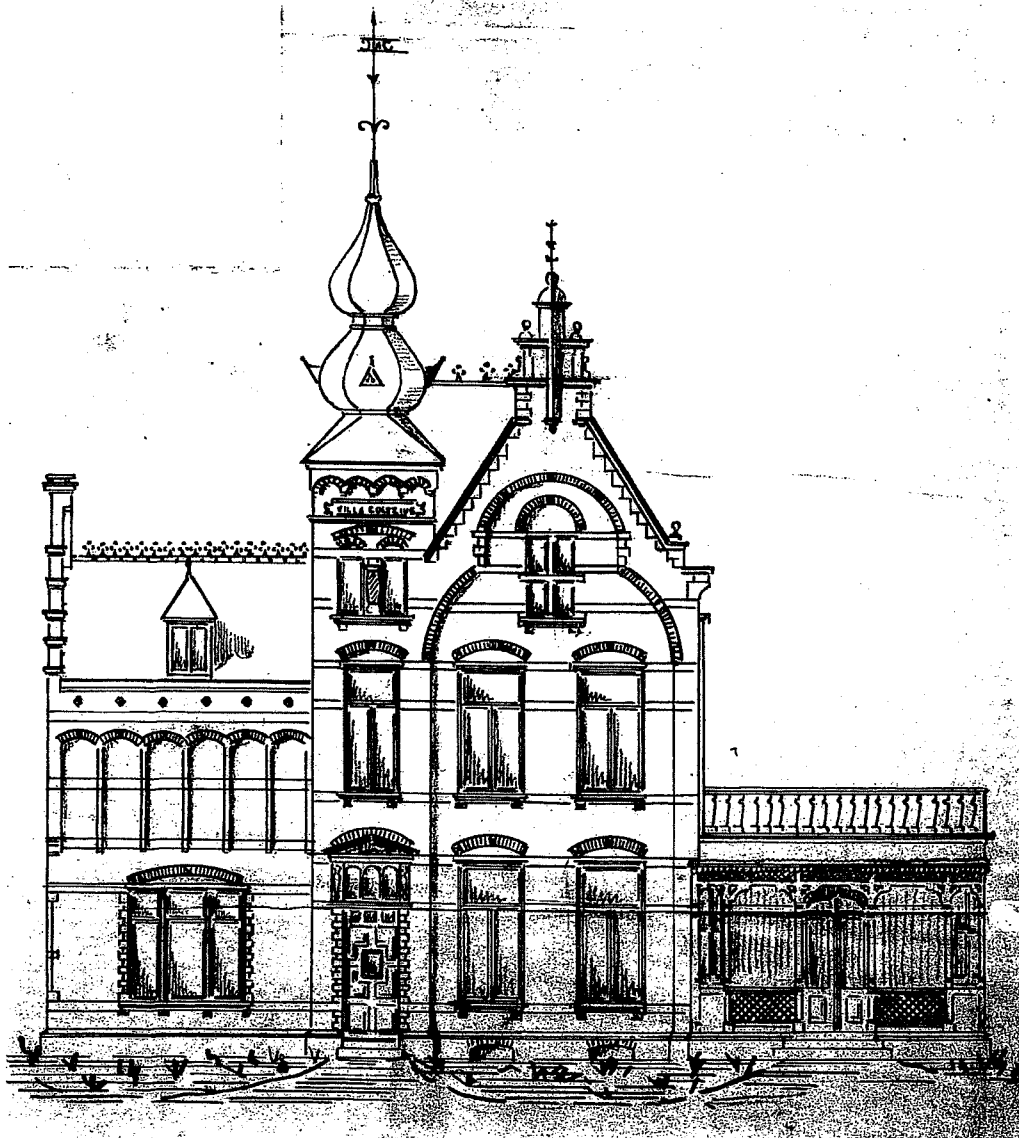
(15) Rosarium

(16) Dr.Poelsplein

(17) Blariacumplein

STADSBEELD WILHELMINAPARK

villa Goltzius, Architect Corbey, verbouwing 1904 door Henri Seelen.

Deelnota

Stadsbeeld

WILHELMINAPARK

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	98
2. Geomorfologie	98
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	98
4. Beeld	99
5. Waardering en motivering	99
6. Conclusie	100
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	101
Herkomst afbeeldingen	101

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Het Wilhelminapark is gelegen aan de noordzijde van de binnenstad op een terrein wat beschikbaar kwam door de slechting van de vestingwerken vanaf 1867. Dit terrein, het voormalige Fort Ginkel, werd pas in 1883 eigendom van de gemeente. In 1888 kwam J. Kayser sr. (stadsarchitect) met een plan voor de aanleg van een park op het terrein. Kort daarna ontwierp L.R. Rosseels, in opdracht van het gemeentebestuur van Venlo, het uiteindelijke plan voor het park in de Engelse landschapsstijl (zie afbeelding B, E en F). In het oorspronkelijke plan was ruimte voor 21 villa's, uiteindelijk zijn er 32 villa's gebouwd. Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

Het villapark ligt aan de voet van een hoogte (De Hoogschor, ook wel De Duivenberg) die samenhangt met de afbuiging van de Maas in noordwestelijke richting.

3. Wegenpatroon/ruimtelijke structuur

Door de voormalige vestingwerken was van het oorspronkelijke wegenpatroon en ruimtelijke structuur al niets meer zichtbaar. De vestingwerken op zich zijn in Venlo vrijwel geheel gesloopt (het ontmantelingsplan van Van Gendt). Alleen de achterkavelgrenzen van de villatuinen aan de noordkant van het park herinneren nog aan de vestingwerken.

Van belang in het plan was de ruimtelijke relatie tussen villa's en tuinen, park en landschap (Maas). In het parkplan neemt de vijver een belangrijke plaats in als structurerend element. In de open ruimte tussen Maas en park werd, tegen de bedoeling van het plan in, na WO II een los gebouw geplaatst (nu ontwerp bureau) (zie afbeelding C). Recentelijk werd een dijklichaam tussen de Maas en de St. Urbanusweg/Wilhelminapark aangelegd. Dit dijklichaam moet het hoge water van de Maas keren. Het villapark vormt een fraaie verbinding tussen de markante bochtlijn in de Maas (zie afbeelding A en D) en de Parkstraat/Lomstraat/Vleesstraat (hoofdas binnenstad). De architectuur ondersteunt de stedenbouwkundige ruimte zoals dat blijkt uit bepaalde zichtlijnen (zie afbeelding C).

De bebouwing staat dichter op de weg dan oorspronkelijk bedoeld en is ook vrijwel evenwijdig aan de weg gesitueerd. Dit geeft het plan een minder sterk parkkarakter. Opvallende elementen zoals hoektorens, grotere balkons en erkers zijn later weggelaten of van bestaande panden gesloopt. Enkele markante panden (2, 13, 16, respectievelijk villa Hermina, villa Sophie, villa Wilhelmina) zijn zelfs geheel gesloopt (zie afbeelding D). Toch is een aantal stijlelementen nog goed herkenbaar en dat maakt het ensemble van park en villa's nog steeds zeer waardevol. Op afbeelding G zijn de huisnummers vermeld.

De landschapsstijl van het park en de verschillende stijlen van de villa's zijn sterk geïnspireerd op de ideeën van de romantiek (zie afbeelding F, H en K).

4. Beeld

De oudste panden (22 en 20) aan de oostkant van het park zijn, wellicht onder invloed van stadsarchitect Kayser, gebouwd in een hollandse neo-rennaissance stijl (zie omslag stadsbeeld en afbeelding J). Dit zijn panden met trap- en tuitgevels en met zowel horizontale elementen (hardstenen speklagen) als verticale elementen (ramen, consoles, risaliet, trapgevelbeëindiging). Dit verticale karakter is kenmerkend voor de (neo)gotiek. Dit soort panden treffen we ook aan in de St. Martinusstraat (westkant) en in de Parkstraat (oostkant) aansluitend op de (gotische) Martinuskerk.

De latere monumentale panden in het park zijn eclectisch (1, 38) (zie afbeelding L), in chaletstijl (12, 18, 26), in soberder neo-rennaissancestijl met dominerende elementen (balkons, erkers, torens: 11, 15/17, 28/30), jugendstil (3/5), Amsterdamse school (7, 24, 40) (zie afbeelding M) of jongere bouwstijlen (32: rationalisme invloed; 36: "de stijl" invloed).

De panden Wilhelminapark 19, 21, 23, 14, 16, 34, 38a, 42 en Hogeschoorweg 1, 1c, 2 en 4 zijn villa's van een kleiner type en/of van een mindere architectonische kwaliteit die wel mee doen in het beeld maar niet beeldbepalend zijn.

De panden Hogeweg 2 t/m 24 zijn van belang als overgang tussen de binnenstad en het Wilhelminapark. De panden Wilhelminapark 1 en Hogeweg 2 (café Eugenia) spelen hierin een belangrijke rol.

Voor een gedetailleerde beschrijving van de beeldbepalende panden en monumenten zie het M.I.P.-rapport, nrs. 11-20/21/22.

De monumenten en beeldbepalende panden zijn op de navolgende pagina's afgebeeld.

5. Waardering en motivering

Cultuurhistorisch is het aspect situering van redelijk belang. De ontwikkeling van het villatype, de manier waarop de kwaliteiten van het landschap in visueel en ruimtelijk opzicht zijn uitgebuit, in dit gebied is zowel qua vorm als bouwstijl eveneens van redelijk belang.

De historie van het park is cultuurhistorisch van groot belang als nieuw woongebied voor de welgestelden en de betekenis die een groter park kreeg voor de burgerij.

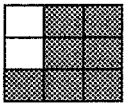
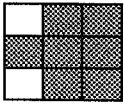

Het beeld van het park wordt in visueel opzicht verstoord door de contrasterende bebouwing van de "Sliënberg". Ook de inrichting met parkeerplaatsen aan de Hogeweg is verstoring waardoor de entrees van het park weinig uitstraling meer hebben.

De hoofdvorm is gaaf. De plaatsing van het gebouw in de ruimte die aansluit op de "Maasruimte", verkleint de relatie van het park met de Maas. Ook het dijklichaam ten behoeve van de waterkering verzwakt de relatie met de Maas. De detaillering van het gebied is redelijk gaaf ondanks de geringe onderlinge afstand tussen de villa's en soms de mindere kwaliteit architectuur van recentere panden.

Het park is uniek in zijn situering door de ligging in de bocht van de Maas en door de relatie met de hoofdstructuur van de binnenstad.

De architectuur is uniek qua type in dit aantal, ook de bouwstijl is, zij in mindere mate, uniek. Van de 32 villa's zijn 11 panden gemeentelijk monument en 8 panden beeldbepalend. Hiervan zijn 7 panden (4 monumenten, 3 beeldbepalende panden) van architect Henri Seelen, wat ook uniek te noemen is.

De historie is qua zeldzaamheid van redelijk belang. Naast Wilhelminapark zijn andere parken c.q. groene ruimten met villa's gerealiseerd (Nolenspark, Lambertusplein).

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

Het Wilhelminapark is een uniek stedenbouwkundig en architectonisch gebied in Venlo dat gaaf is en van belang is voor de geschiedenis van Venlo.

Literatuuroverzicht

- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)
- * Monumenten in Venlo en Blerick, Gemeentearchief Venlo, gemeentelijke monumentencommissie (1983)
- * Villaparken in Nederland, J. de Haan (1986)
- * Venlo's Mozaïek, onderdeel Villapark, M. Bergevoet (1990)

Herkomst afbeeldingen

Afbeelding:

- F Engeland in de 18e en 19e eeuw, dictaat T.H. Delft (1975)
- H en K Villaparken in Nederland, afbeeldingen 58 en 74

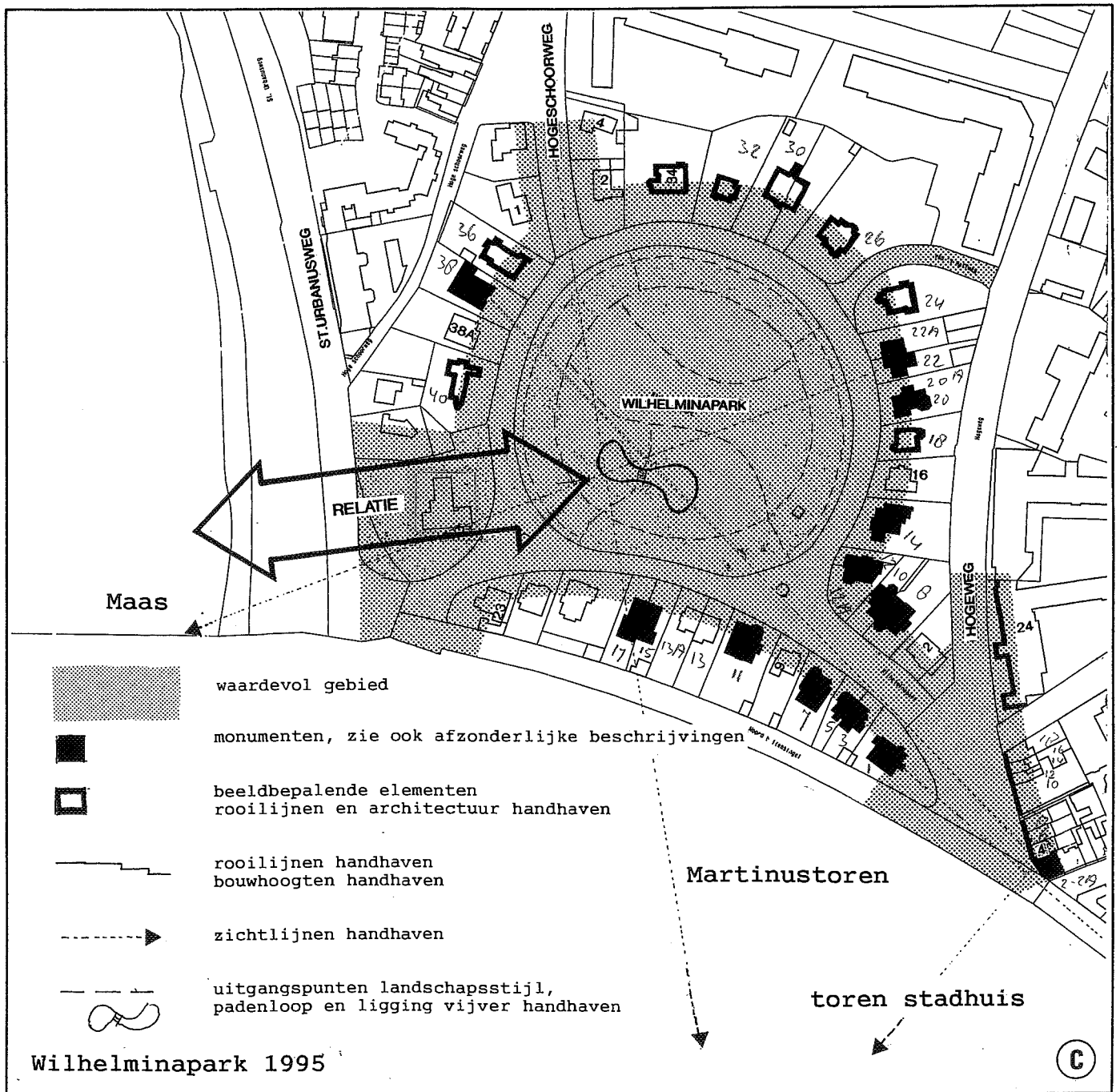
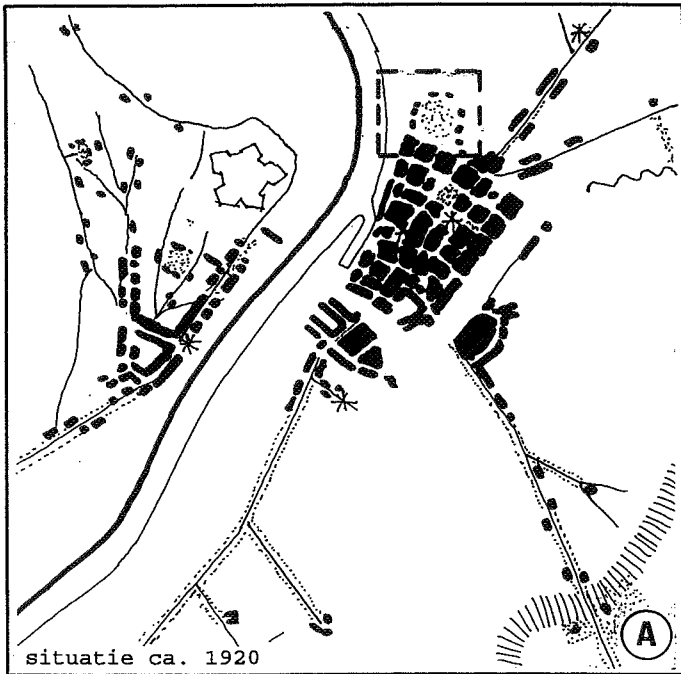
Literatuuroverzicht

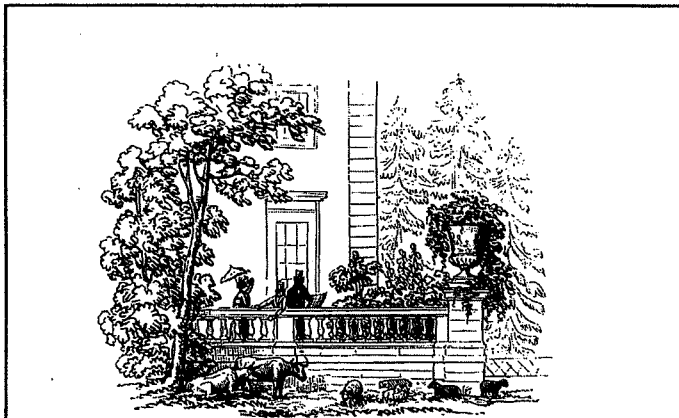
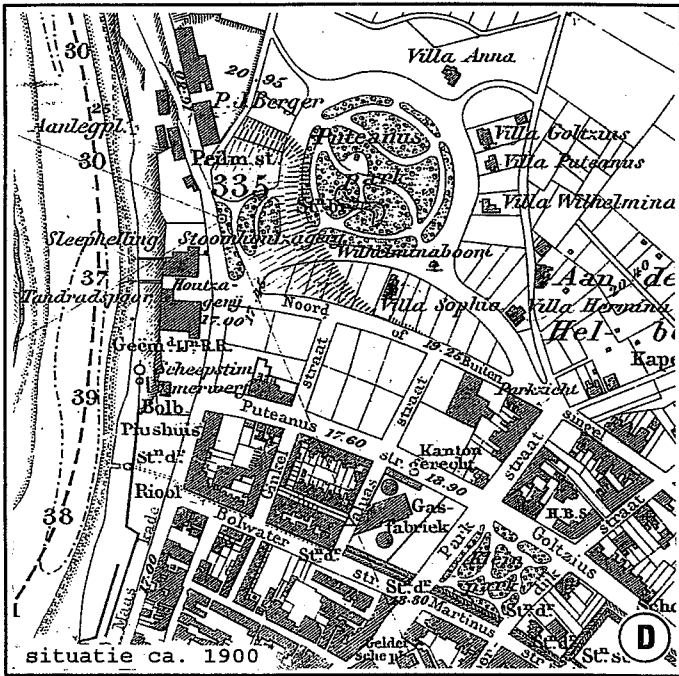
- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)
- * Monumenten in Venlo en Blerick, Gemeentearchief Venlo, gemeentelijke monumentencommissie (1983)
- * Villaparken in Nederland, J. de Haan (1986)
- * Venlo's Mozaïek, onderdeel Villapark, M. Bergevoet (1990)

Herkomst afbeeldingen

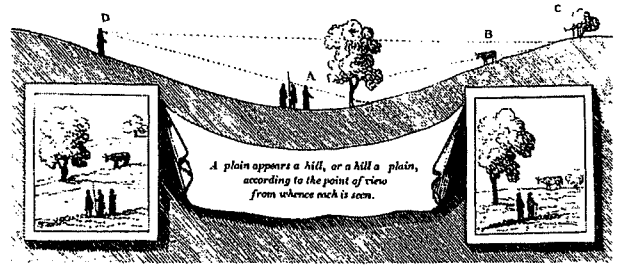
Afbeelding:

- F Engeland in de 18e en 19e eeuw, dictaat T.H. Delft (1975)
- H en K Villaparken in Nederland, afbeeldingen 58 en 74

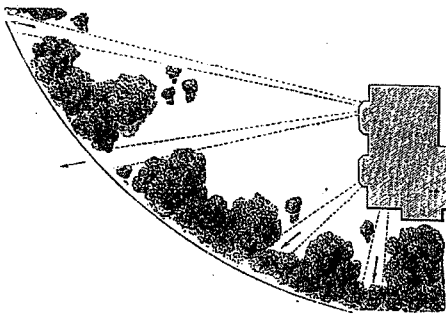

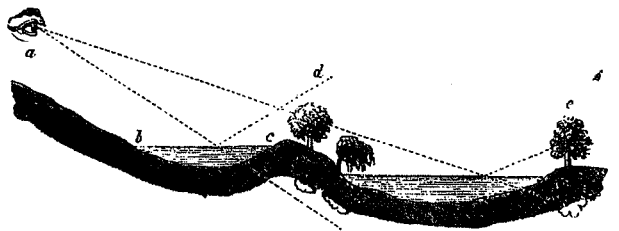
H. Repton herintroduceerde het terras tussen huis en park

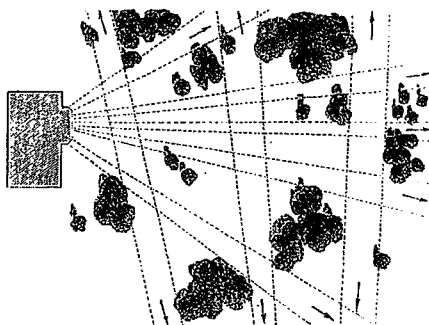
De wijsheid van het aanzicht is sterk afhankelijk van de positie van de aanschouwer (H. Repton)

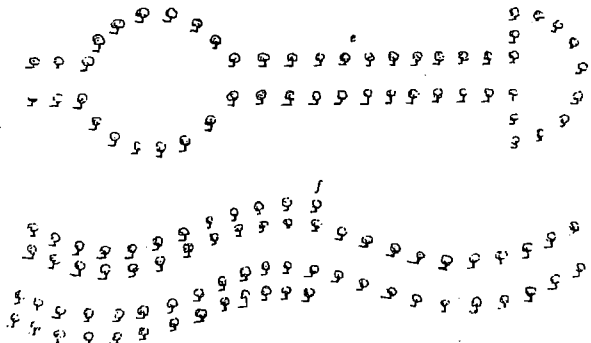
Het opbouwen van doorzichten in een tuin (Alphand)

De weerspiegeling van de beplanting en de lucht in rustig water (H. Repton)

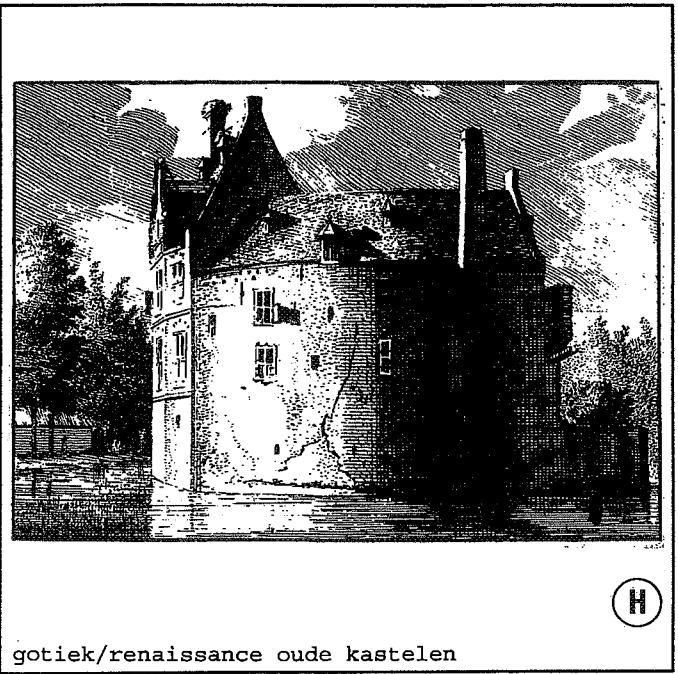
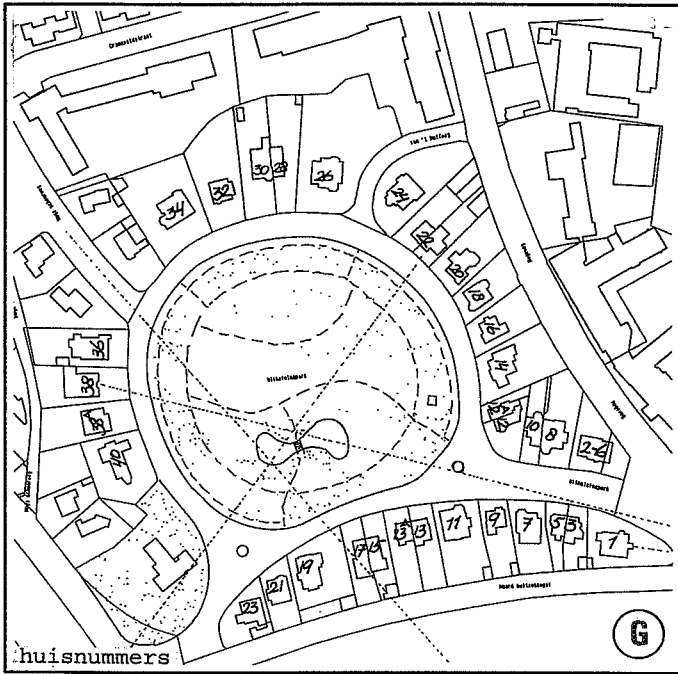

enkele principes villaparken

Het planten van bomen in een geometrisch en slingerend patroon (H. Repton)

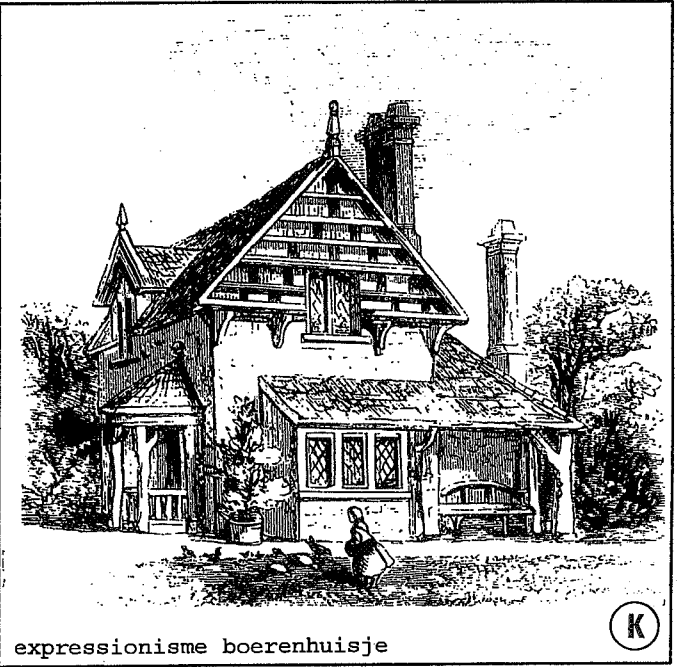
F

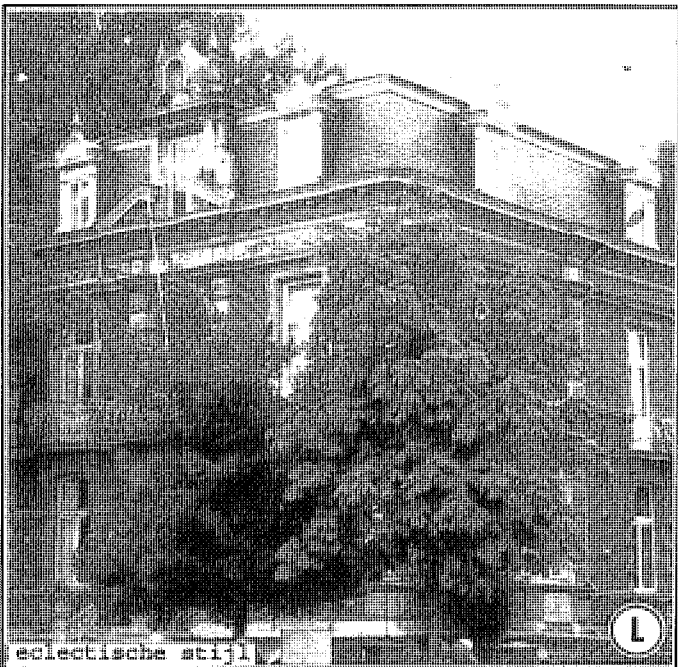
gotiek/renaissance oude kastelen

hollandse neo-renaissance

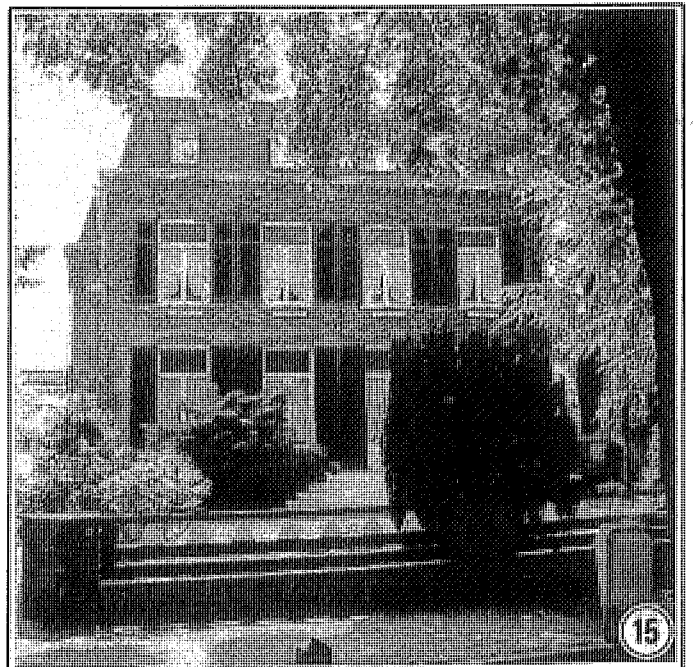
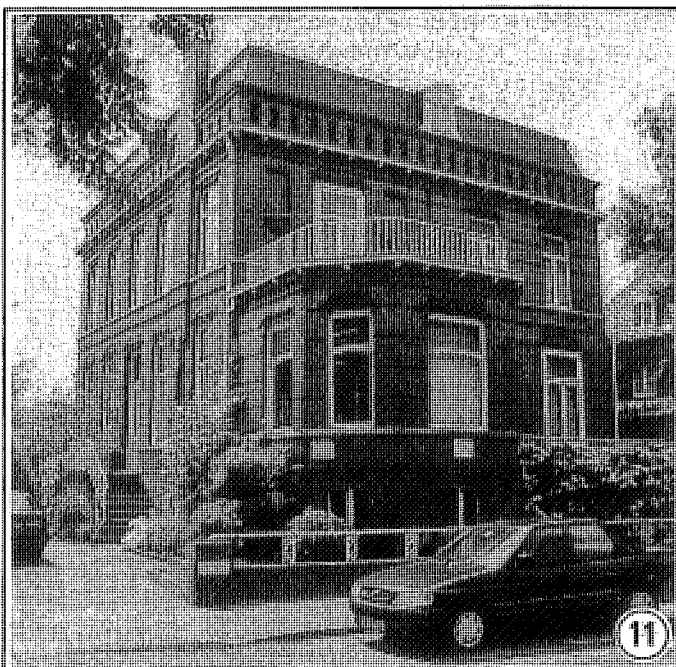
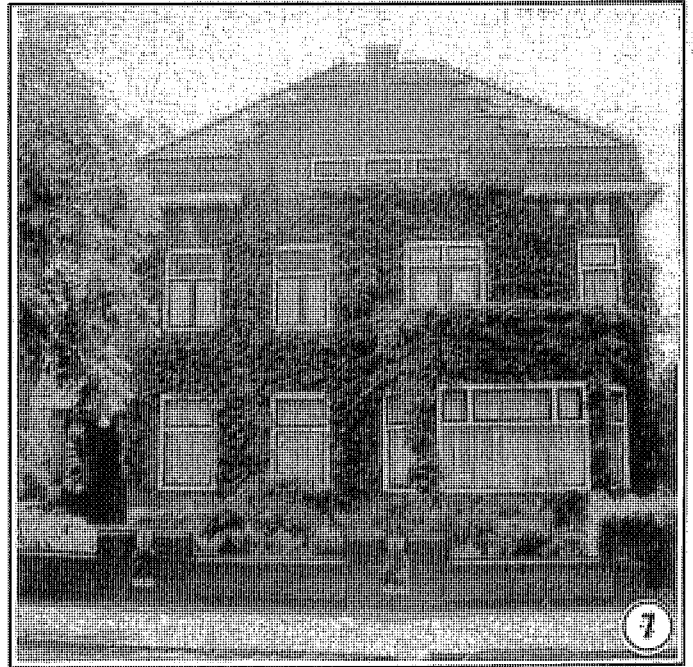
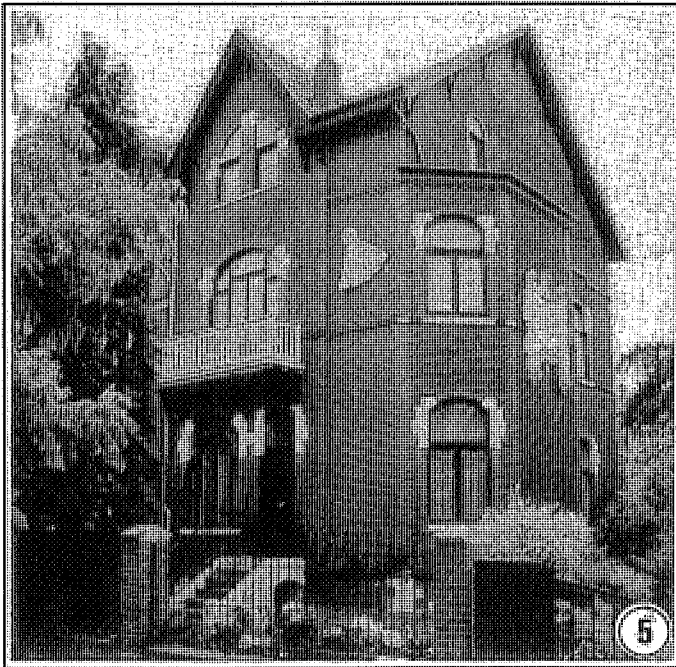
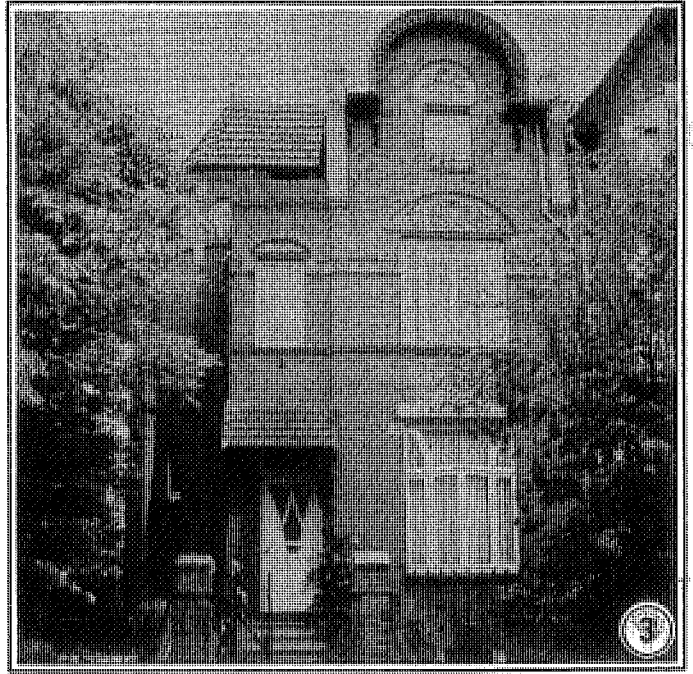
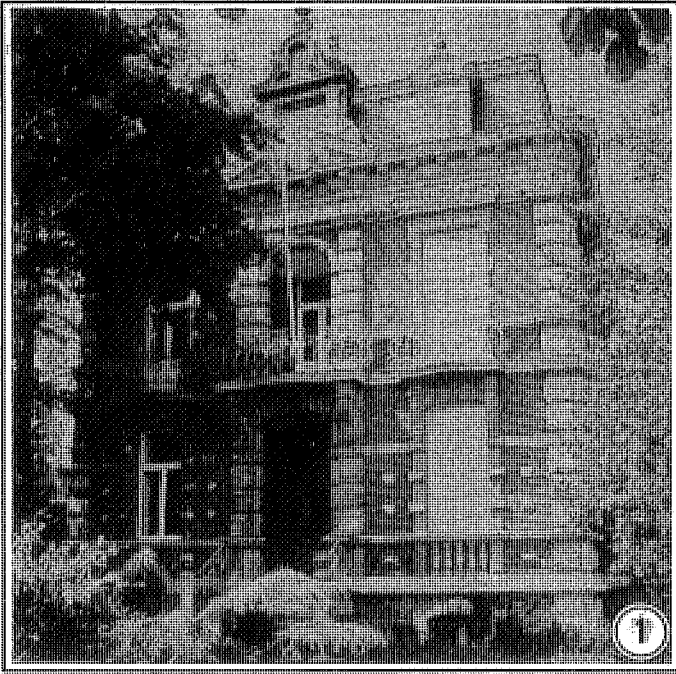
expressionisme boerenhuisje

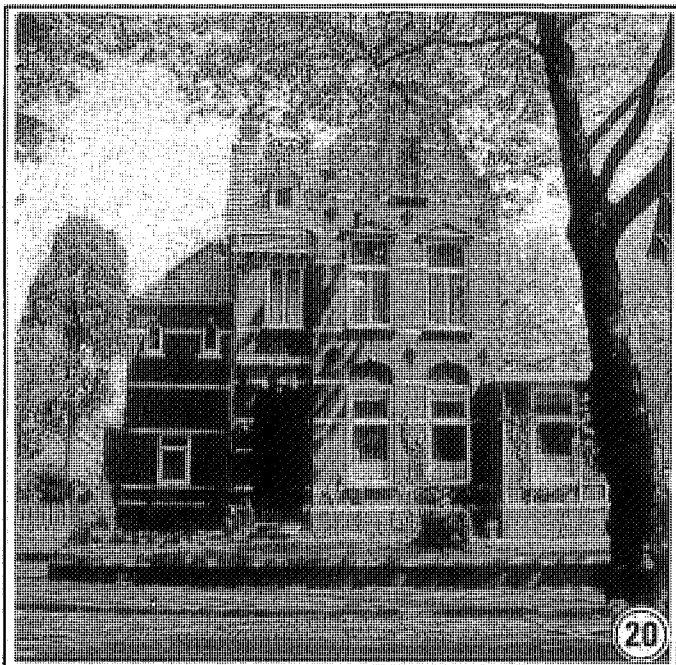
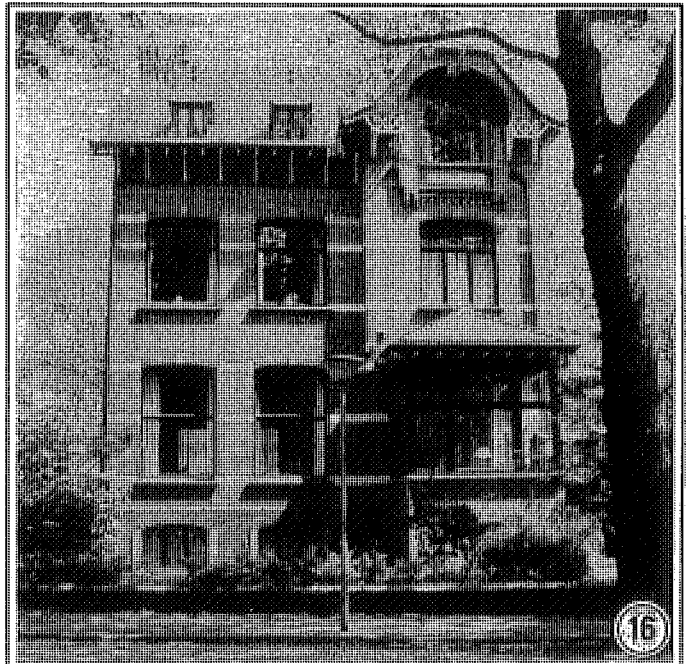
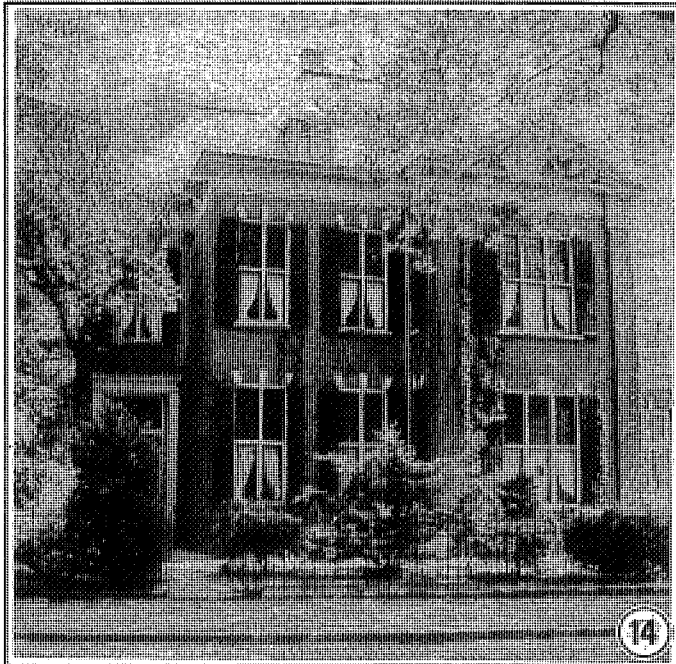
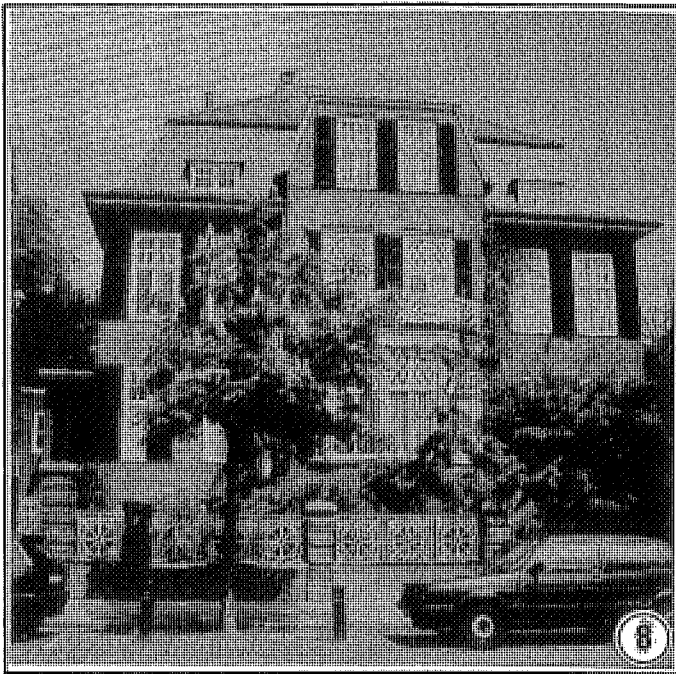

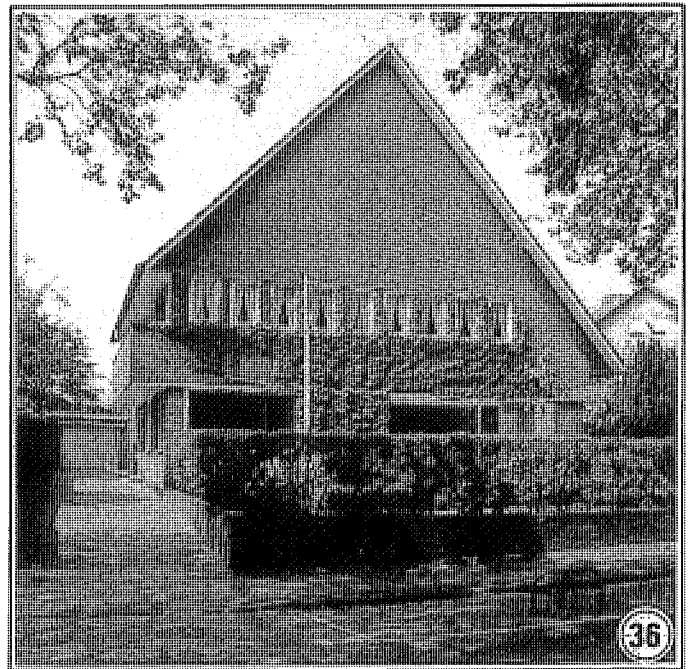
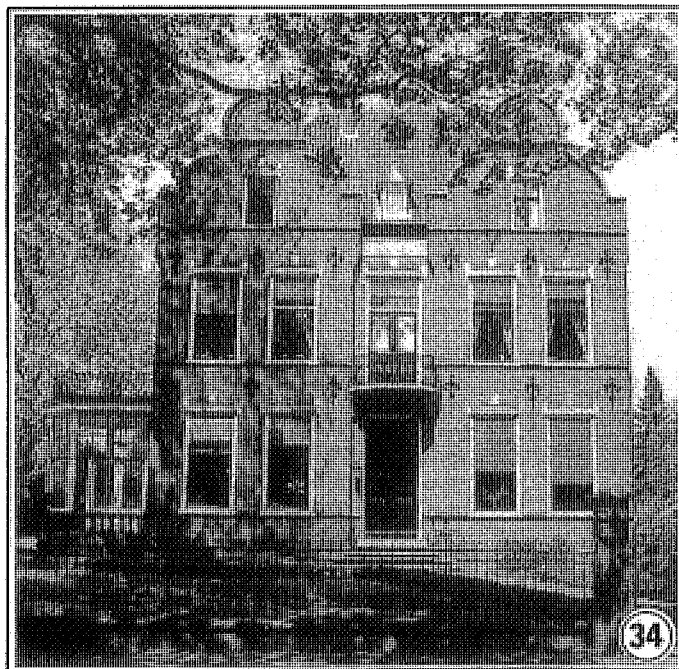
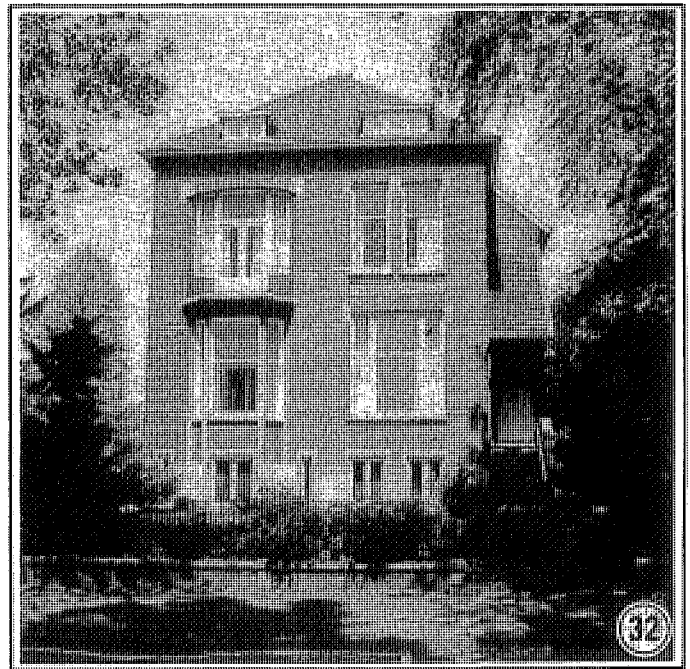
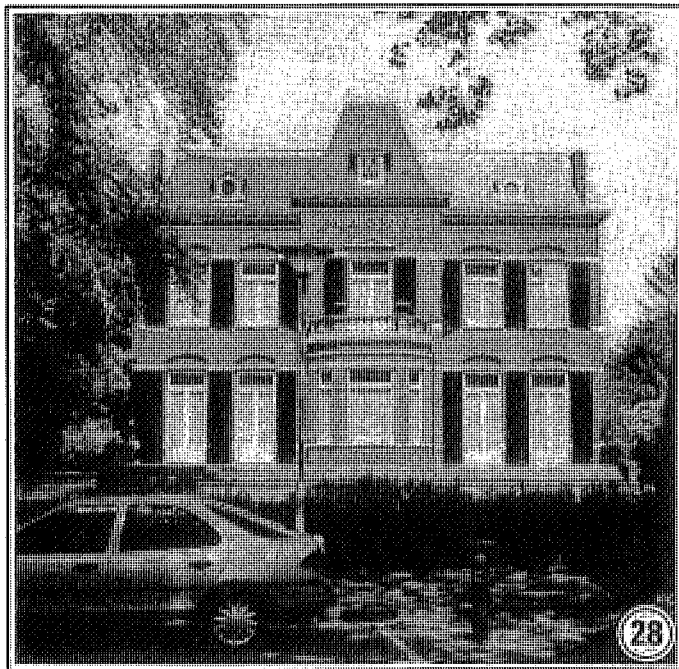
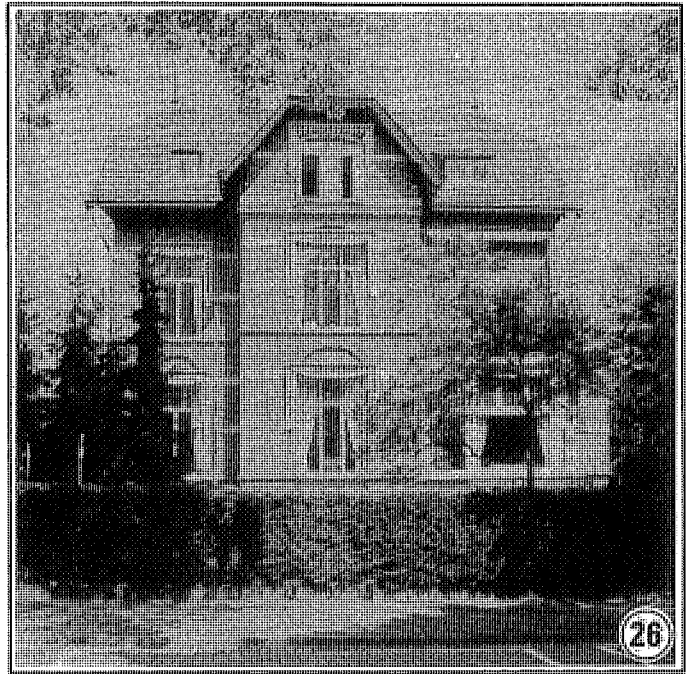
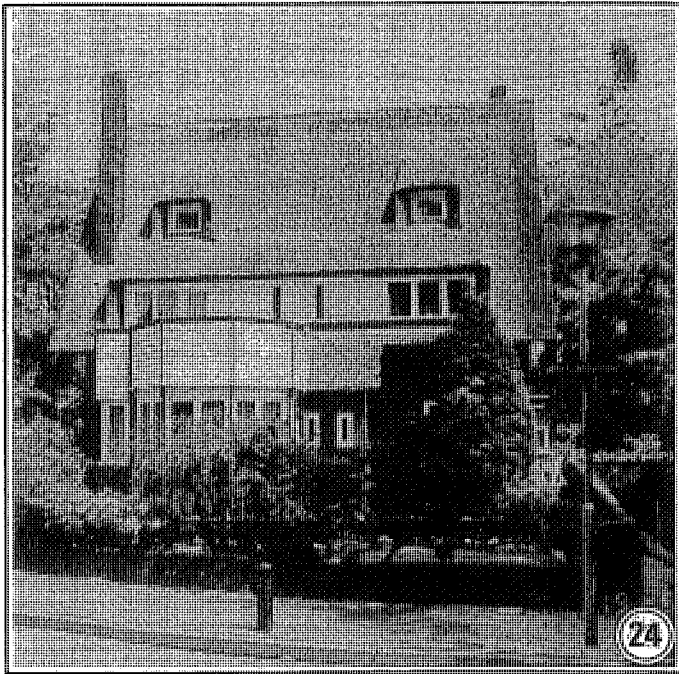
eclectische stijl

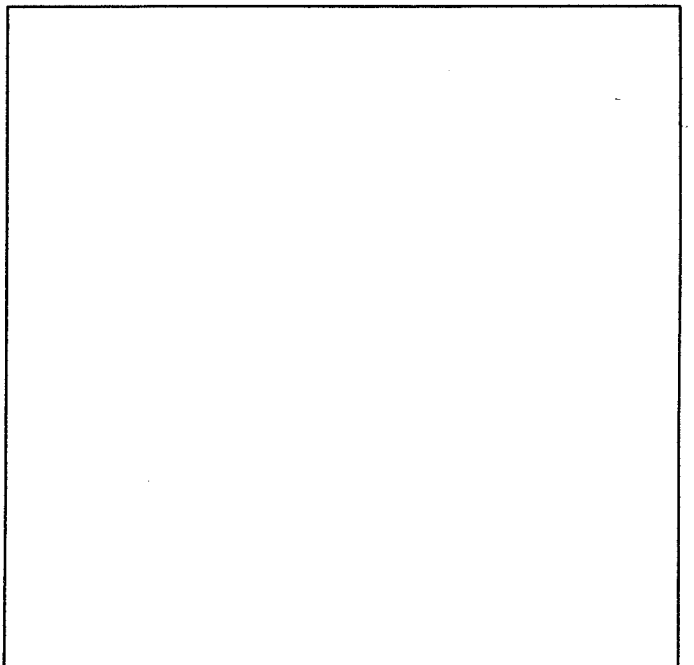
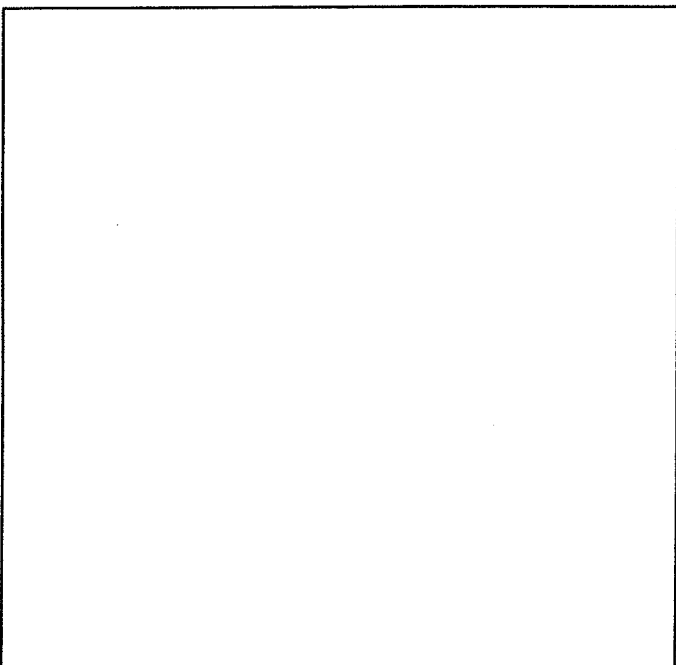
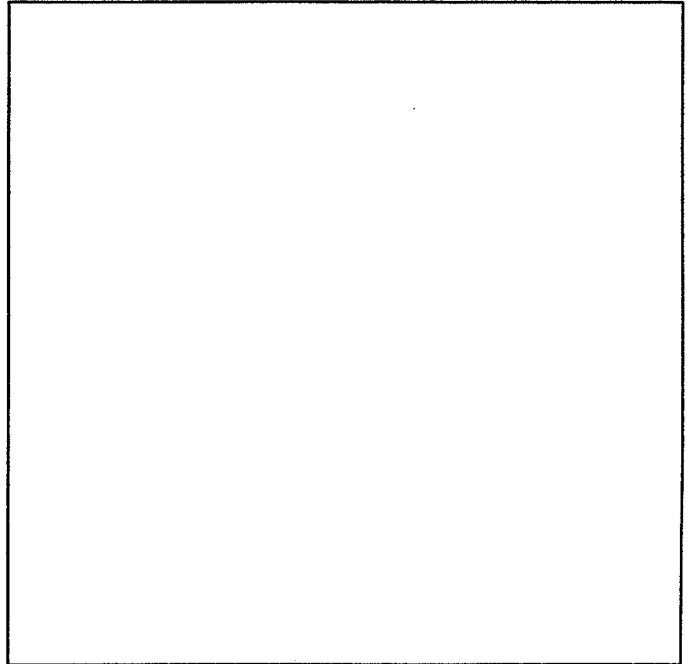
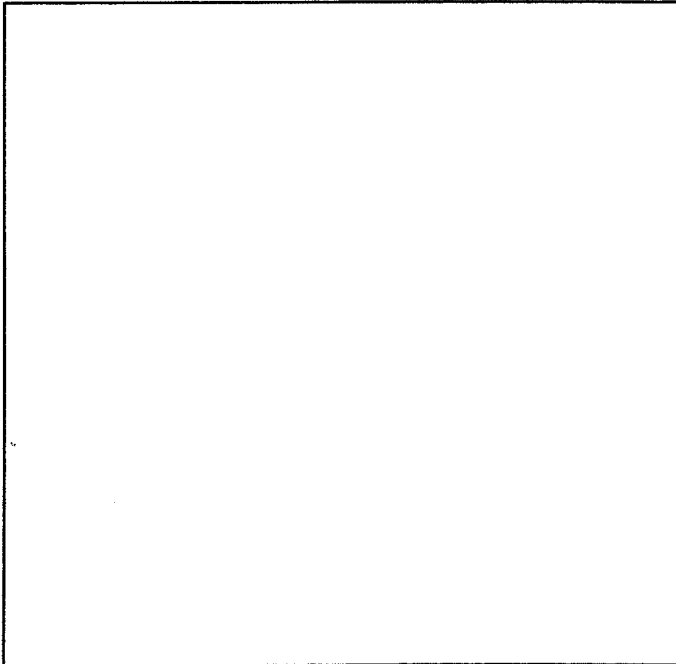
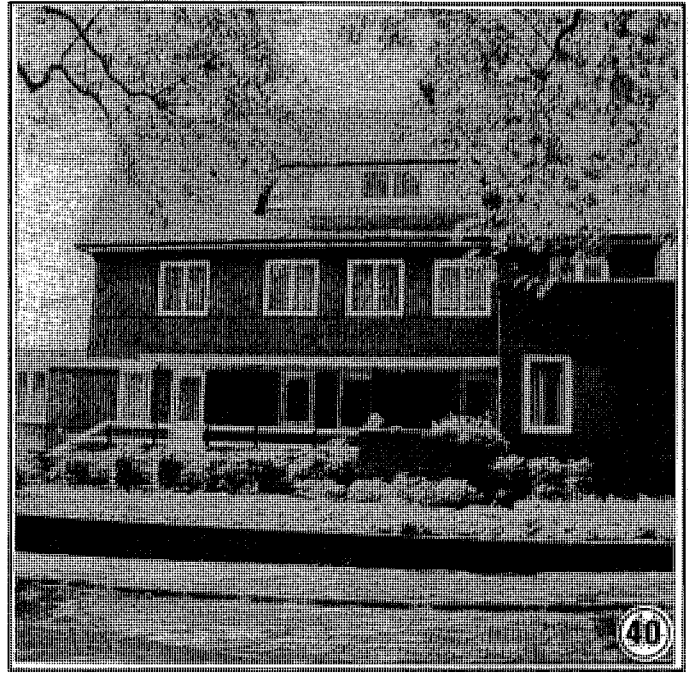

Amsterdamse school

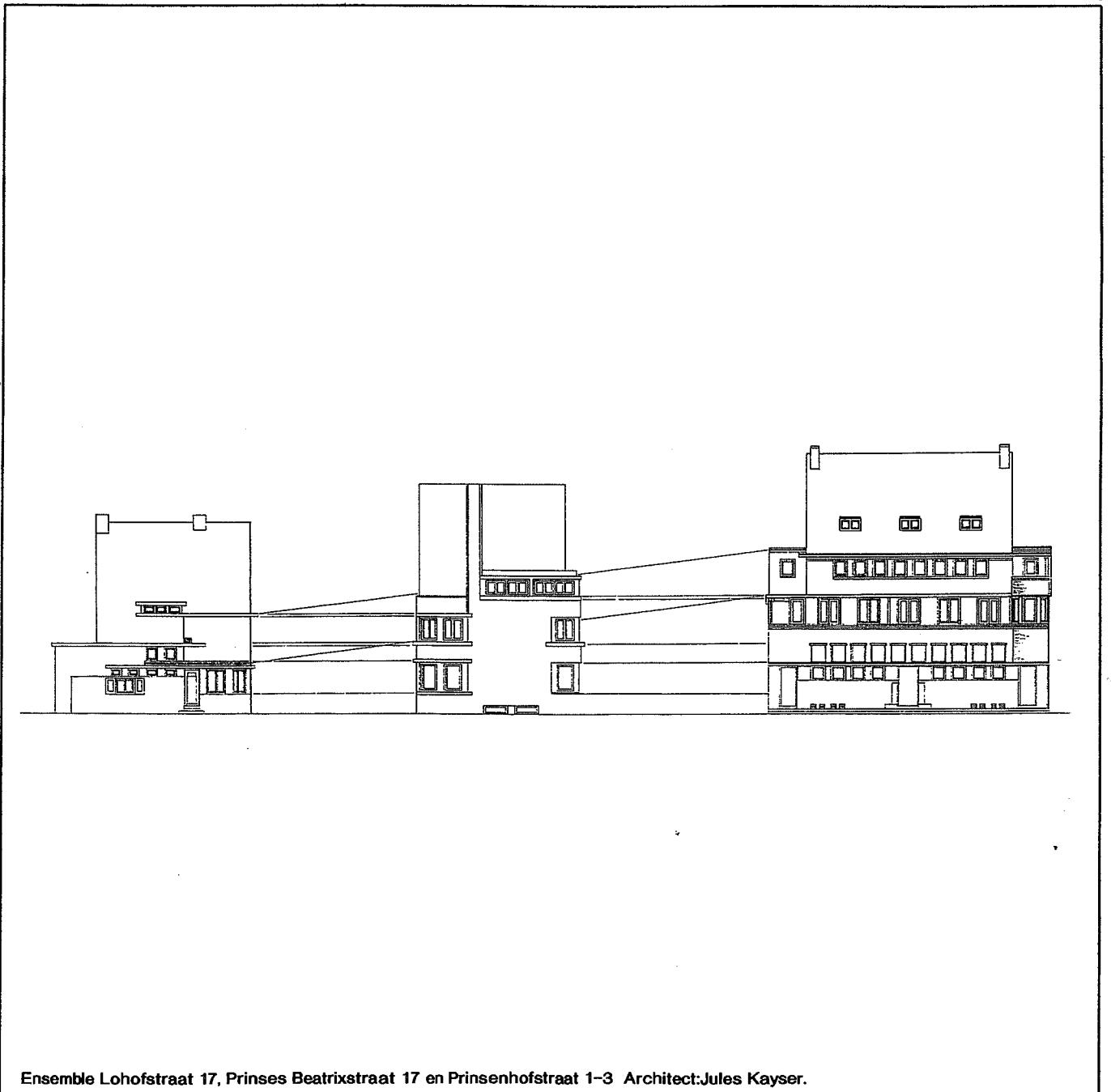

STADSBEELD ROSARIUM E.O.

Ensemble Lohofstraat 17, Prinses Beatrixstraat 17 en Prinsenhofstraat 1-3 Architect: Jules Kayser.

Deelnota
Stadsbeeld
ROSARIUM E.O.

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	104
2. Geomorfologie	104
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	104
4. Beeld	104
5. Waardering en motivering	105
6. Conclusie	105
Bijlage A.: Literatuuroverzicht	106
Herkomst afbeeldingen	106

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Het stadsbeeld Rosarium e.o. bevindt zich in de noord-oost hoek van de binnenstad op een gedeelte waar vóór 1867 vestingwerken lagen (zie afbeelding A en B). Na de ontmanteling van de vesting kwam het gebied ter beschikking aan de Huzaren. Deze namen het gebied onder meer in gebruik als exercitieterrein met daarop een zwemkom en een paardenwed.

In 1913 vertrokken de huzaren en kwam het gebied beschikbaar voor de ontwikkeling van woningbouw.

Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

Van de oorspronkelijke terreingesteldheid of vestingwerken is niets meer waarneembaar. Beken zijn overkluisd.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

Het wegenpatroon en de ruimtelijke structuur zijn van het begin van deze eeuw. In tegenstelling tot het zuiver gesloten bouwblok van de binnenstad zijn er op hoeken openingen in het bouwblok (openingenvinden zich steeds in de minder belangrijke straten, zie afbeelding C).

In afwijking van het blokkenplan van Van Gendt (1873) (zie afbeelding B) is in 1916 het plan Schaap (directeur gemeentewerken Arnhem) ontwikkeld op basis van de ideeën van Camillo Sitte (1843-1903) (zie afbeelding D). Deze ideeën vormden een reactie op de strakke rooilijnstedenbouw uit de 19e eeuw en bestond uit de toepassing van verspringende rooilijnen (zie afbeelding J), onderbrekingen in lange straten (zie afbeelding J), bijzondere bebouwing (zie afbeelding G), de toepassing van openbaar groen en tuinen (zie afbeelding F) en oudere monumenten in het straatbeeld (zie afbeeldingen E, F, G, H). Er zijn overeenkomsten met gebieden met tuindorpinvloed (Blariacumplein, Dr. Poelsplein) doch de bebouwing is stedelijker (met name hoger) en gevarieerder.

4. Beeld

Bij het Rosarium e.o. bestaat de bebouwing vrijwel uit individuele woningen, totstandgekomen door verschillende opdrachtgevers (particulieren) met verschillende architecten. De samenhang in de architectuur wordt gevonden in de toepassing van zelfde materialen (met name het gebruik van bakstenen, dakpannen en gestraalde betonelementen) in eenzelfde expressie (menging van de Amsterdamse School en "de Stijl"). De bouwhoogte is vrijwel overal 2 lagen met een (steile) kap.

De architectuur van Jules Kayser is toonaangevend in deze buurt (zie afbeelding G). Voor het vinden van een gedetailleerde beschrijving van monumenten en beeldbepalende panden wordt verwezen naar het M.I.P.-rapport onder de nummers 4/3, 6/31-36, 7/3-36, 8/3-35, 9/2-18.

5. Waardering en motivering

Cultuurhistorisch is de opzet van het plan van belang als uiting van de ideeën van Camillo Sitte. In het stedenbouwkundig plan is onder andere gebruik is gemaakt van de kwaliteit en betekenis van bestaande gebouwen (St. Martinuskerk, Minderbroederskerk en in het verleden het Arsenaalgebouw). Ook de symmetrische aansluiting van Wilhelminastraat en Julianastraat op de aan de Goltziusstraat gelegen school/museum is een voorbeeld van het gebruik maken van aanwezige esthetische kwaliteiten. De architectuur is cultuurhistorisch van belang als voorbeeld van de ontwikkeling van de individuele stadswoning waarin de veelheid en bijzonderheid aan architectonische expressie tot uitdrukking werd gebracht. De historie is van minder belang in vergelijking met bijvoorbeeld het Wilhelminapark.

De omgeving is nog behoorlijk gaaf. Door oorlogshandelingen is plaatselijk aansluitende bebouwing verdwenen (bijvoorbeeld aan de Keulse Poort) of vernieuwd (bijvoorbeeld de St. Martinuskerk). De oorspronkelijke opzet van het gebied is sterk gewijzigd door de vernietiging van het Arsenaalgebouw en het gewijzigde, nu gekromde, verloop van de Nassastraat. Ook de naar voren geplaatste school aan het Rosarium is een wijziging in de oorspronkelijke opzet van het plan.

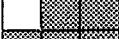

De detaillering van de bebouwing is nog redelijk gaaf doordat het oorspronkelijk materiaalgebruik nog redelijk intact is. De detaillering van de openbare ruimte is redelijk intact.

De totaalopzet van het plan waarbij bewust is ingespeeld op de ruimtelijke kwaliteit van bestaande monumenten, is uniek voor Venlo. De architectuur is redelijk uniek, ook in relatie tot het grote aantal, voor die tijd, vernieuwende voorbeelden.

De historie van het plan als woongebied is minder uniek omdat een dergelijke karakteristiek op meer plaatsen in Venlo voorkomt.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

Het gebied is van belang als uitdrukking van plannen die aan het begin van deze eeuw werden ontwikkeld waarbij sterker de nadruk werd gelegd op esthetische aspecten dan de voorgaande decennia.

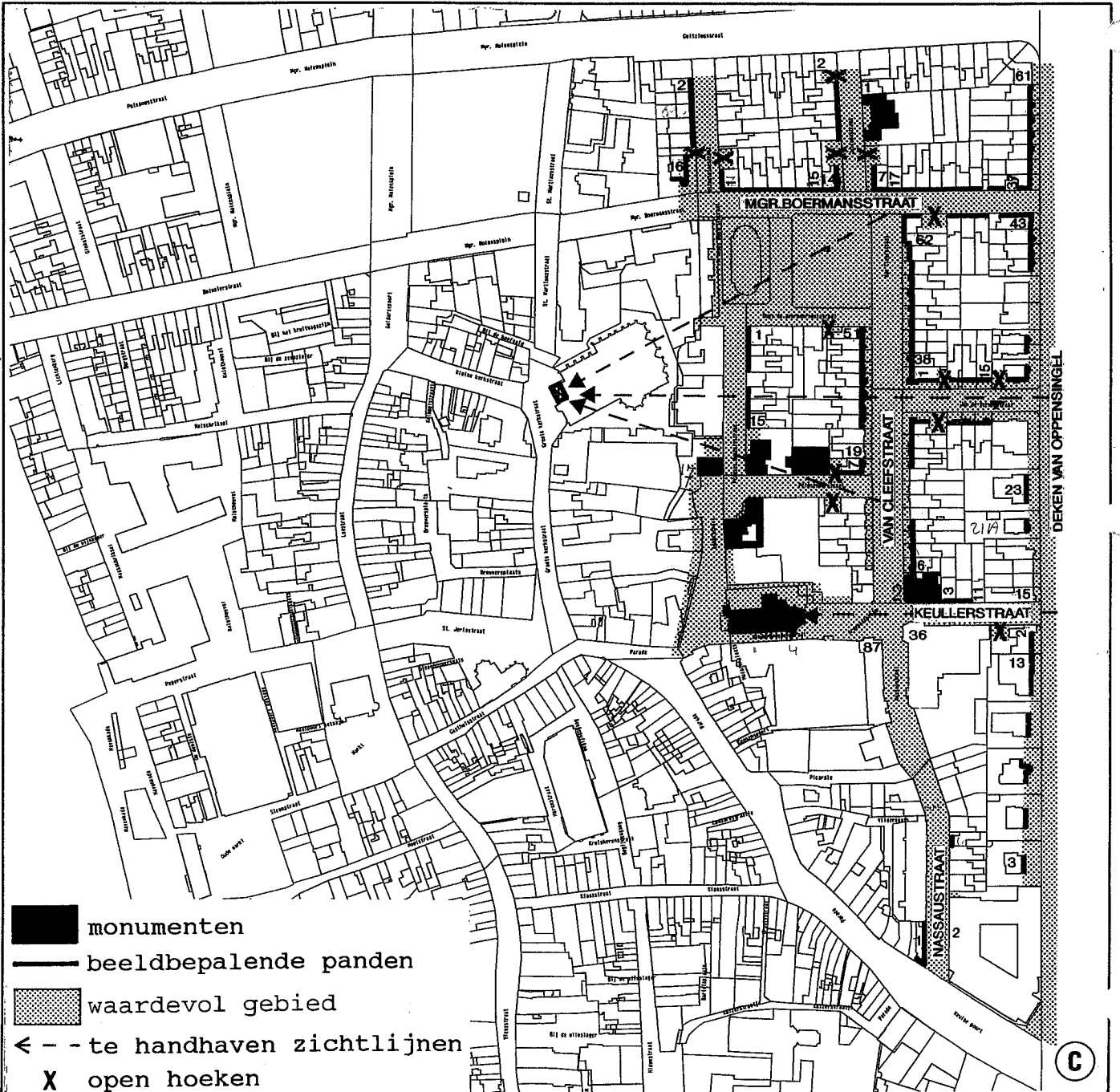
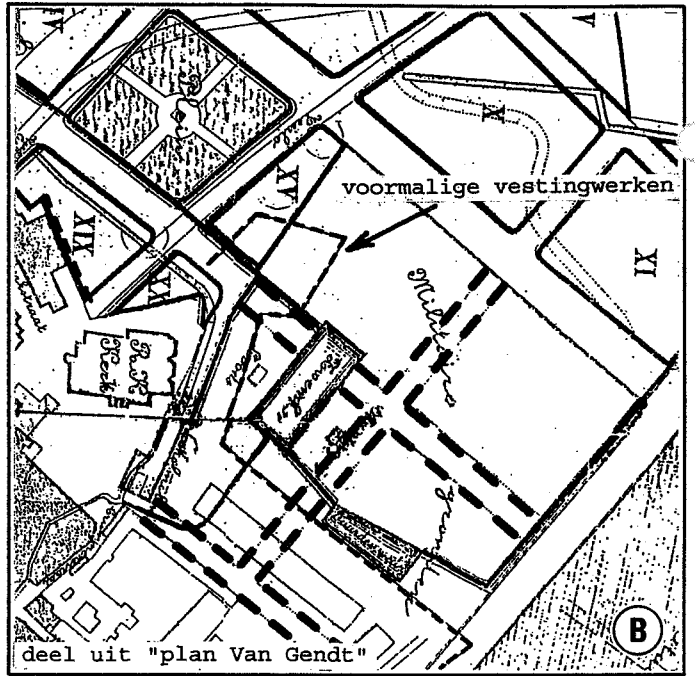
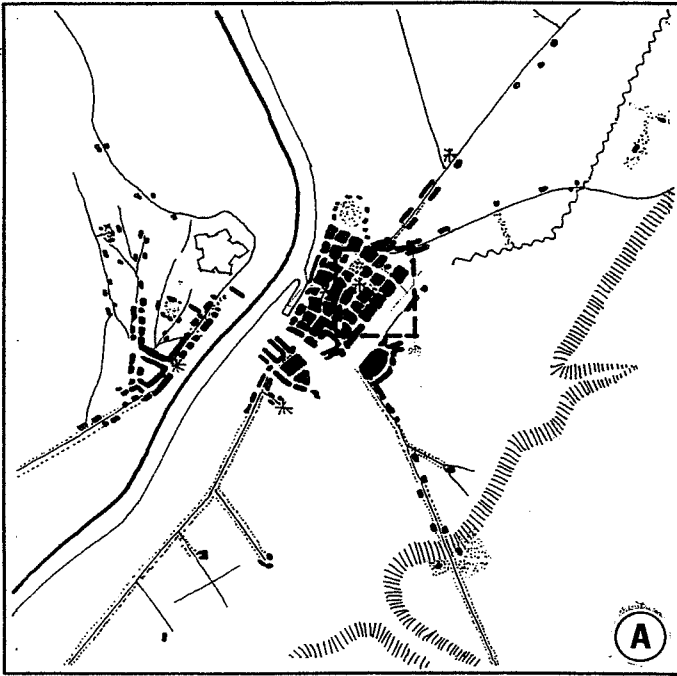
Literatuuroverzicht

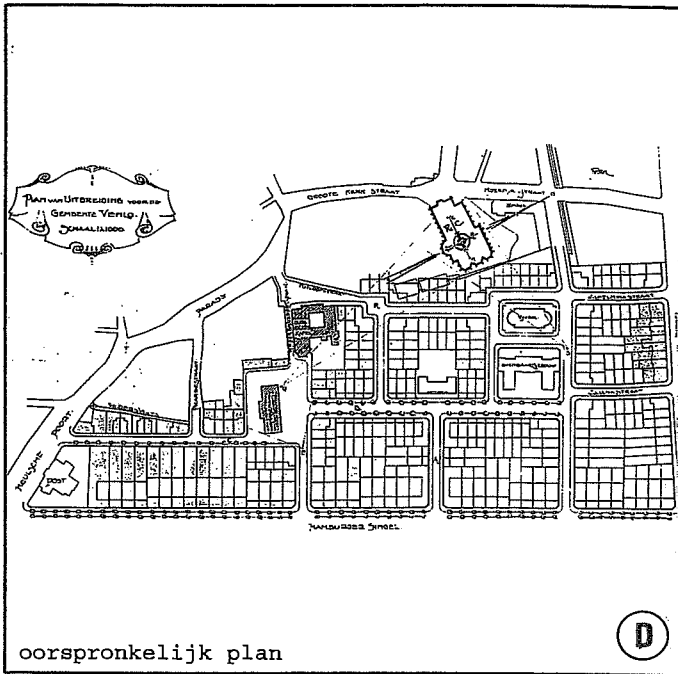
- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)
- * Gemeentewerken 75 jaar, Gemeentewerken (1986)
- * Moderne architectuur in Nederland 1900-1940, G. Fanelli (1978)
- * De rationele stad, Ph. Panerai (1984)

Herkomst afbeeldingen

Afbeelding:

D BNA Kring Noord- en Midden-Limburg, 1 juli 1993

STADSBEELD DR. POELSPLEIN

SITUATIE
PLAN VOOR
HET BOUWEN VAN
69 ARBEIDERSWON.
25 BETERE WON.
VOOR DELENING
VAN DE WON. VER.

ONZE
"WONING"
VENLO

MEERLEN
JULI
1929.
DIRECTIE
TECHN:
BUREAU
VAN
"ONS
LIMBURG"

Architect: A.Knipschild.

Deelnota

Stadsbeeld

DR. POELSPLEIN E.O.

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	109
2. Geomorfologie	109
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	109
4. Beeld	109
5. Waardering en motivering	109
6. Conclusie	110
Bijlage A: Literatuuroverzicht	111
Herkomst afbeeldingen	111

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

De woningen rond het Dr. Poelsplein e.o. zijn gebouwd in 1929 en ontwikkeld door de woningbouwvereniging "Ons Limburg". Architect was A. Knipschild.

Het buurtje bevindt zich langs de Kaldenkerkerweg in de directe nabijheid van de steilrand (zie afbeelding A en B). Dit type bebouwing in een dergelijke ruimtelijke opzet en categorie woningen (woningbouwvereniging/sociale woningbouw) is kenmerkend voor tuindorpen (vergelijk ook Blariacumplein e.o.). Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

Van belang is de directe nabijheid van de steilrand van het hoogterras.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

De oorspronkelijke kavelrichting loopt evenwijdig met de steilrand. De steilrand is waarneembaar bij de entrees van het plan, te weten Dr. Poelsplein en Papegaaistraat vanaf de Kaldenkerkerweg.

Bij de stedenbouwkundige verkaveling is zowel gereageerd op de richting van de Kaldenkerkerweg als op de oorspronkelijke verkaveling waardoor kenmerkende hoekverdraaiingen optreden. De vorm van het Dr. Poelsplein is op deze hoekverdraaiing geënt (zie afbeelding B, C, F en G).

Het Dr. Poelsplein kan opgevat worden als een Close, een kenmerkende ruimte bij tuindorpen. Dit is een groene ruimte die veelal via een kort stukje straat is verbonden met een hoofdstraat (hier de Kaldenkerkerweg).

4. Beeld

Het pittoreske karakter van de buurt past ook bij de ideeën over de vormgeving van tuindorpen.

Bij de entrees vanaf de Kaldenkerkerweg en op de overgangen van het Dr. Poelsplein en de Dr. Derckxstraat naar de Papegaaistraat is de trapsgewijze schakeling van woningen met een steil Hollands zadeldak (zie afbeelding D en E). Dit geeft een villa-achtig karakter aan het plan. De architectuur van deze woningen heeft verwantschap met de stijl van de "Amsterdamse school". De overige woningbouw (zie afbeelding F) heeft meer verwantschap met de stijl van de "Delftse school". Aan de architectuur van de woningen is veel aandacht besteed, evenals aan de vormgeving van tuinmuren (zie afbeelding E).

Voor een gedetailleerde beschrijving van beeldbepalende panden zie het M.I.P.-rapport nrs. 18/30-32 en 19/20.

5. Waardering en motivering

Doordat er geen specifieke samenhang is gezocht tussen het buurtje en de plek is de situering cultuurhistorisch van minder belang. (Er is bijvoorbeeld niet getracht een ruimtelijke

relatie te leggen tussen de groene "steilrand" en het groene Dr. Poelsplein). De architectuur is cultuur-historisch gezien van belang, omdat deze met het "villa-achtige karakter" uitdrukking geeft aan het ideaal dat er ook voor arbeiders in een hoge kwaliteit gebouwd moest worden. De historie is van groot belang vanwege de planmatige huisvesting van arbeiders door de woningbouwvereniging "Ons Limburg" en de bijzondere rol van Dr. H.A. Poels hierin.

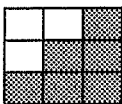

De omgeving is redelijk gaaf, de Herman Potgieterstraat en de Kapelaan Nausstraat sluiten qua straatbeeld en bebouwing redelijk aan.

De hoofdvorm is redelijk gaaf. De inrichting van de openbare ruimte, met name het Dr. Poelsplein, heeft haar gaafheid verloren bij de herinrichting (zie afbeelding G en J). Door renovatie van de woningen in de 70er jaren is veel van de detaillering verloren gegaan, o.a. zijn de karakteristieke schoorstenen verdwenen (zie afbeelding D en E).

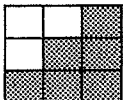
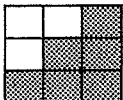
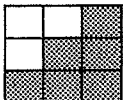
De zeldzaamheidswaarde van de plek is van redelijk belang door de manier waarop de bebouwing van het woningbouwcomplex op de Kaldenkerkerweg reageert, zeker gekoppeld aan het ruimtelijk structureel belang van de Kaldenkerkerweg.

De architectuur is uniek als expressie van bijzondere arbeiderswoningen in een tuindorpcomplex.

De historie is van belang doordat het met het Blariacumplein het enige gebied is met een tuindorpconcept in redelijke omvang.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

Het Dr. Poelsplein is als "tuindorpconcept" vooral van belang vanwege de bijzonder huisvesting voor arbeiders en de rol van de woningbouwvereniging "Ons Limburg" en Dr. H.A. Poels hierin.

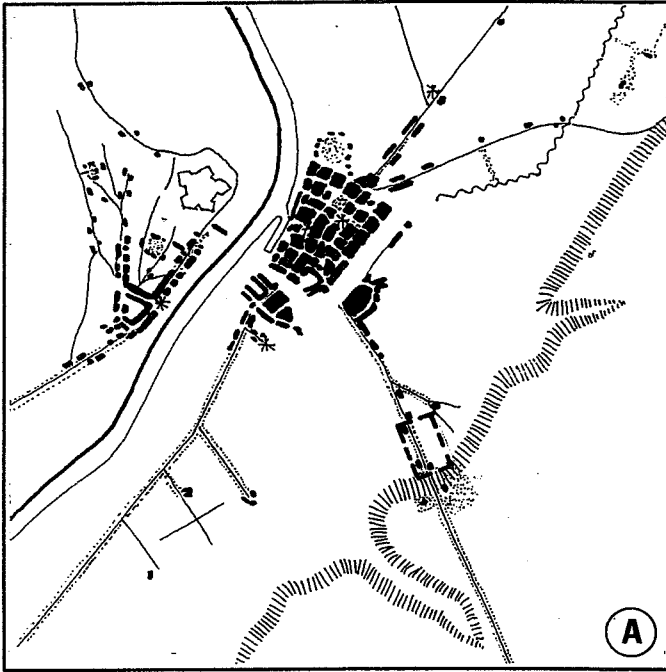
Literatuuroverzicht

- * 40 Jaar arbeiderswoningen in Limburg, Ons Limburg 1911-1951, drs. P.R. Dieteren (1951)
- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)
- * De rationele stad, Ph. Panerai e.a. (1984)
- * Moderne architectuur in Nederland, G. Fanelli (1978)

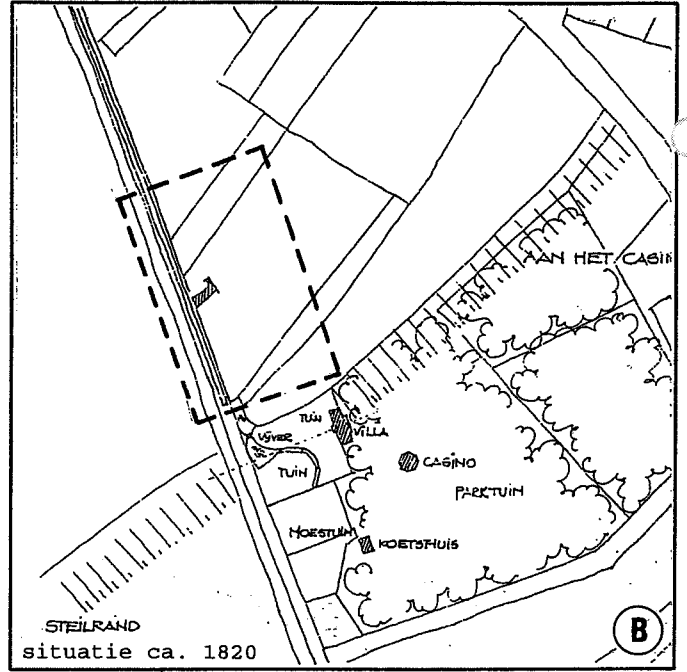
Herkomst afbeeldingen

Afbeelding:

D 40 Jaar arbeiderswoningen in Limburg, blz. 100

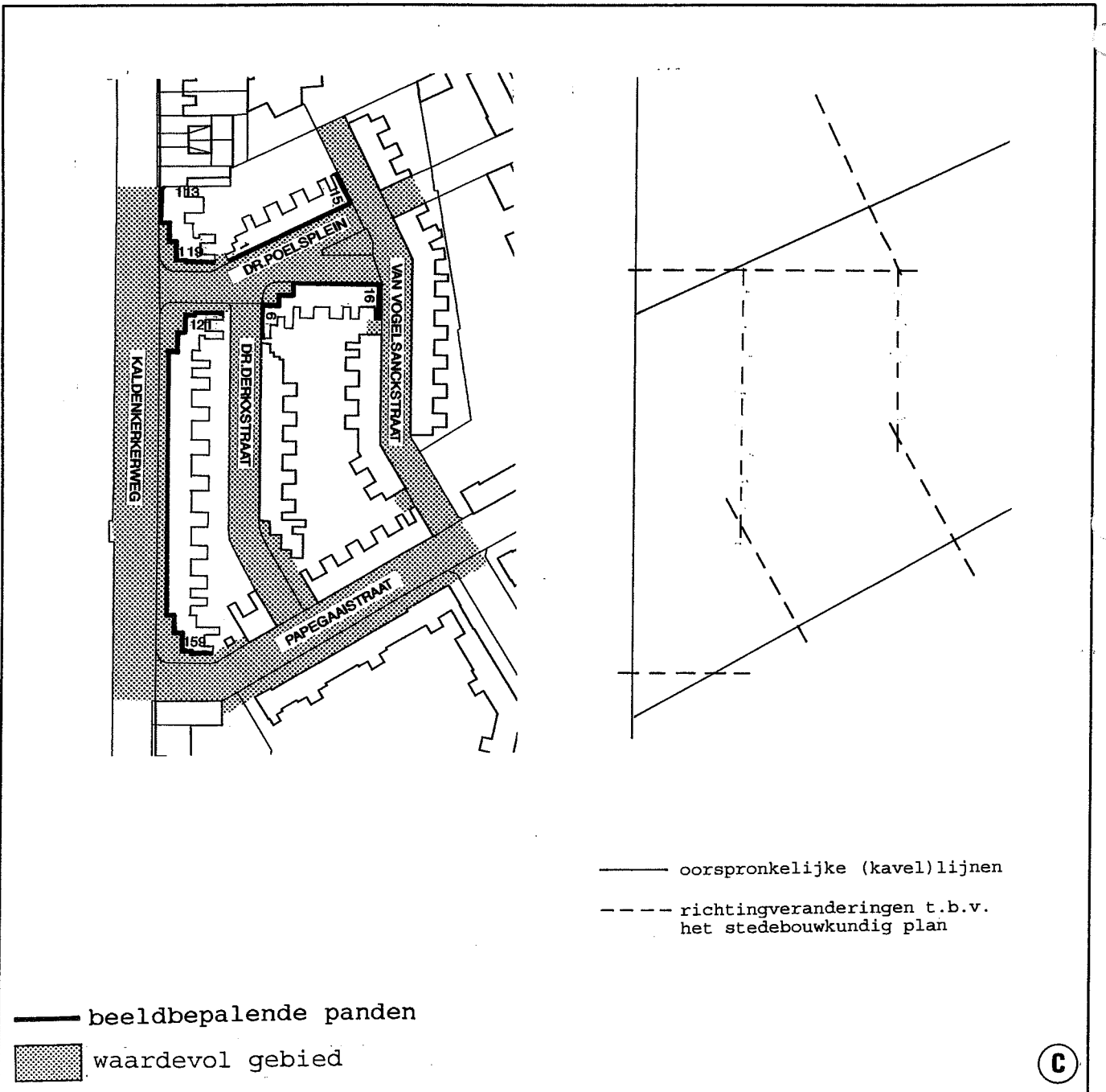

A

STELRAND
situatie ca. 1820

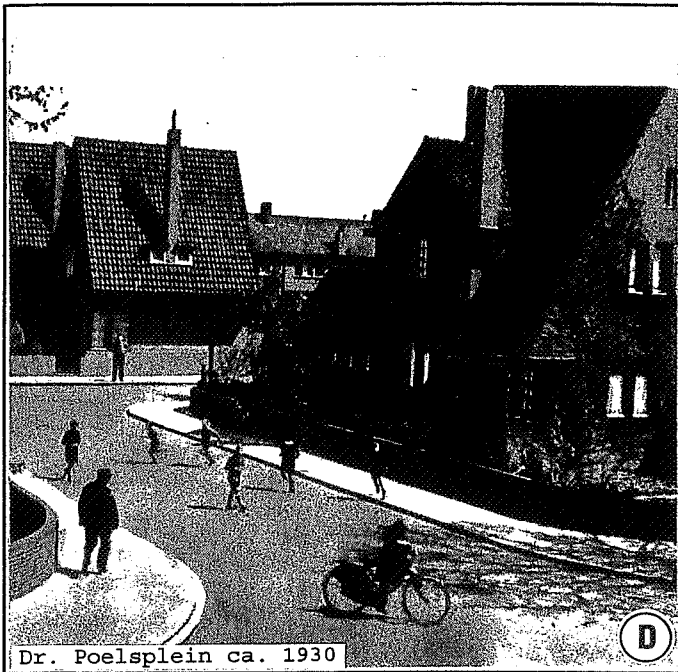
B

— beeldbepalende panden
 ■ waardevol gebied

— oorspronkelijke (kavel)lijnen
 - - - richtingveranderingen t.b.v. het stedenbouwkundig plan

C

Dr. Poelsplein ca. 1930

D

Dr. Poelsplein 1995

E

F

inrichting openbare ruimte
Dr. Poelsplein

G

beeld Dr. Poelsplein

H

onzorgvuldige toevoegingen
aan tuilmuren

J

STADSBEELD BLARIACUMPLEIN

Deelnota
Stadsbeeld
BLARIACUMPLEIN

Gemeente Venlo
oktober 1997

Inhoud

	blz.
1. Ontwikkelingsgeschiedenis	114
2. Geomorfologie	114
3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur	114
4. Beeld	115
5. Waardering en motivering	116
6. Conclusie	116
Bijlage A.: Verklaring begrippen	117
Bijlage B.: Literatuuroverzicht	118
Herkomst afbeeldingen	118

1. Ontwikkelingsgeschiedenis

Het Blariacumplein e.o. is een stadsbeeld dat is ontstaan in de jaren twintig van deze eeuw (zie afbeelding A) onder invloed van ideeën over tuinsteden en -dorpen. Zie bijlage A. voor een nadere duiding van deze begrippen. De huisvesting van arbeiders op een dergelijk kwalitatief hoog niveau hangt samen met de industriële ontwikkeling. De arbeiders rond het Blariacumplein werkten in de nabij gelegen bedrijven o.a. de spoorwagenerkplaats.

Kerk, school en verenigingsgebouw hoorden ook bij een dergelijke opzet. De deugdzaamheid werd gestimuleerd en cafébezoek afgewezen omdat dit ten koste ging van de arbeidsprestaties. Het waardevolle gebied is aangegeven op afbeelding C.

2. Geomorfologie

In het gebied Smeliënkamp komen evenwijdig aan de Maas hoge (stroomruggen) en lage (stroomgeulen, voormalige Maasarmen) gedeelten voor. Dit is nu nog te zien aan een laagte tussen de Leeuwerikstraat en de Pepijnstraat. De terrasrand in het Nieuwborgpark loopt in dezelfde richting als de stroomruggen en -geulen.

3. Wegenpatroon en ruimtelijke structuur

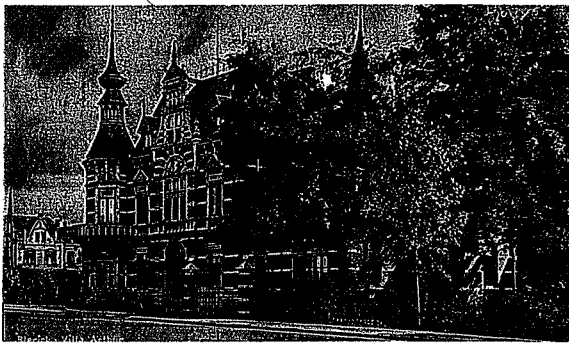
De Nieuwborgstraat loopt ongeveer evenwijdig met de landschappelijke richtingen, gevormd door de stroomruggen en -geulen. Ook andere straten in het gebied, als de Smeliënstraat en de Leeuwerikstraat, volgen landschappelijke richtingen. De Smeliënstraat in het gebied is een oude weg. Het Blariacumplein en vrijwel de totale bebouwingsstructuur is uit de twintiger jaren.

De combinatie van stads- en dorps-elementen, in ruimtelijk en functioneel opzicht, is het belangrijkste kenmerk van tuinsteden/dorpen.

Een veel gebruikt ruimtelijk element in tuinsteden en -dorpen is de "close". Dit is een veelal groene ruimte direct of indirect (door middel van een kort straatje) gelegen bezijden een hoofdstraat (zie afbeelding D). Het Blariacumplein is ook zo'n soort groene ruimte gezien vanaf de Nieuwborgstraat. Haaks op de as van de "close" staat een zichtlijn op de toren van de kerk (zie afbeelding B, C, F). De toren (en kerk) is van latere datum: in eerste instantie gebouwd in 1933, in de oorlog gedeeltelijk verwoest, na de oorlog herbouwd. De toren is wel zodanig geplaatst, dat ze duidelijk onderdeel uitmaakt van het straatbeeld. Ook deze ideeën over architectuur en ruimte zijn kenmerkend voor concepties van *tuinsteden en -dorpen. In het verleden is eveneens getracht een relatie tot stand te brengen tussen groenelementen als de voormalige Excelsiorstraat (nu Burgemeester Gommansstraat), het Lambertusplein en het Nieuwborgpark (zie afbeelding B, E, F). De zichtlijn op de Lambertuskerk speelt hierin een rol.

4. Beeld

Door de toepassing van een kleinschalige, *pittoreske architectuur (zie bijlage A.) ontstaat een "Dorpsbeeld". De herhaling van architectonische elementen in combinatie met een zekere monumentaliteit, bijvoorbeeld symmetrische principes en toepassing van een borstwering op de eerste verdieping, is meer stedelijk.

"stedelijk beeld"

"dorpsbeeld"

De panden rond het Blariacumplein van de woningbouwverenigingen "Blariacum" (architect Van Tienen) en "Blerick" (architect Grubben) zijn het meest karakteristiek door het gebruik van elementen die ook worden aangetroffen bij Engelse landhuisjes (zie afbeelding C). Deze stijl wordt ook wel aangeduid als Cottagestijl (zie afbeelding H).

De gebruikte elementen zijn wisselende rooilijnen, wisselend gebruik van langsgevens en topgevels, accentuering door verschillende kleuren baksteen (rood en kalkzandsteen) "Blariacum" en/of sierstenen "Blerick" (zie afbeelding G).

Door wisselende rooilijnen, zoals die worden toegepast in het blok van de woningbouwvereniging "Blerick", of door schuine plaatsing zoals op de hoek van het Blariacumplein richting kerk, wordt een perspectivische werking benadrukt (zie afbeelding I).

De bebouwing van de woningbouwvereniging "Blerick" en die van de woningbouwvereniging "Blariacum" onderscheidt zich behalve door kleurgebruik tevens door een andere toepassing van de topgevels. Bij de woningbouwvereniging "Blariacum" zijn deze groter en op specifieke plaatsen toegepast (hoeken, assen) terwijl de topgevels van "Blerick" kleiner zijn en veelvuldiger worden toegepast als onderdeel van de samenvoeging van twee woningen (zie afbeelding C).

Voor het vinden van de gedetailleerde beschrijving van de beeldbepalende panden wordt verwezen naar het M.I.P.-rapport, nrs. 30-16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 28, 29, 30.

5. Waardering en motivering

De ontwikkeling van woningen voor arbeiders en de daarmee samenhangende voorzieningen, zoals "Ons Huis", zijn cultuurhistorisch van groot belang vanwege de planmatige ontwikkeling van Blerick na de woningwet van 1901.

Verstorend in de samenhang tussen verschillende tuindorpelementen (zie afbeelding B) is de aanleg van de Burg. Gommansstraat. De gaafheid van de omgeving scoort daarom relatief laag.

De hoofdvorm is nog redelijk gaaf, de nieuwe bebouwing aan de Kleine Parallelstraat doet echter afbreuk aan de belevingswaarde van de "Close".

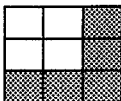

Door de verbouwing in de 70er jaren zijn bij de woningcomplexen Blerick en Blariacum de keramische pannen vervangen door betonpannen en is de raamverdeling sterk vereenvoudigd (voor reconstructie zie dossier VROM no. 501).

De herinrichting van de openbare ruimte doet enigszins afbreuk aan de gaafheid van het gebied.

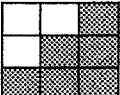
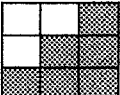
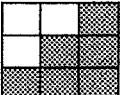
De onderlinge betrekking tussen de "close" van het Blariacumplein en de zichtlijn op de Lambertuskerk is van bijzondere waarde in de ruimtelijke structuur van Venlo.

De architectuur is qua zeldzaamheid van redelijk belang. Dit type architectuur komt in Venlo slechts op enkele plaatsen voor.

Voor de historie van Venlo is het tuindorpconcept van het Blariacumplein redelijk van belang. Naast Dr. Poelsplein is Blariacumplein het enige gebied met een dergelijke geschiedenis.

Cultuurhistorie	Gaafheid	Zeldzaamheid
 situering architectuur historie	 omgeving hoofdvorm detaillering	 situering architectuur historie

Waardering:

	laag
	redelijk
	hoog

6. Conclusie

Het Blariacumplein en omgeving is als "tuindorpconcept" vooral van belang vanwege de specifieke stedenbouwkundige vormprincipes (close en zichtlijnen), de relatie met de industriële ontwikkeling van Blerick en de huisvesting van arbeiders aldaar.

Verklaring begrippen

* Tuinstad

Het eerste tuinstadidee is ontstaan in de renaissance en werd in 1516 ontwikkeld door Thomas More (1478-1535). Deze stad is nooit op enigerlei wijze uitgevoerd.

Daarna was Ebenezer Howard (1850-1928) de belangrijkste promotor van het tuinstadconcept, hij wordt wel gezien als de uitvinder van de tuinstad.

Howards theoretische conceptie wordt gesymboliseerd door het diagram met de drie magneten: stad, dorp en de integratie daarvan, de tuinstad. Bij het laatste moeten de voordelen van stad en dorp samengaan en de nadelen zo veel mogelijk verdwijnen.

In Engeland zijn voor de Tweede Wereldoorlog tuinsteden daadwerkelijk aangelegd. De bekendste hiervan is Welwyn Garden City.

Op een dergelijk schaal zijn in Nederland geen steden aangelegd.

* Tuindorp

Dit is een meer landelijke vertaling van het tuinstadidee voor volkswoningbouw en is uitgevoerd in enkele grote steden (in Rotterdam is tuindorp Vreewijk een heel bekend voorbeeld) en ook in enkele steden met een sterke industriële ontwikkeling (bijvoorbeeld Eindhoven, Enschede).

De grootte van een tuindorp is beduidend minder dan de omvang van een tuinstad; ook ontbreken er allerlei voorzieningen (spoor, bibliotheek, stadhuis, e.d.).

* Pittoreske, schilderachtige architectuur

Het levendige maar ook harmonieuze beeld van oude stadjes en dorpen inspireerde vooral de schilders uit de romantiek tot doeken waarbij werd gesproken van een pittoresk beeld.

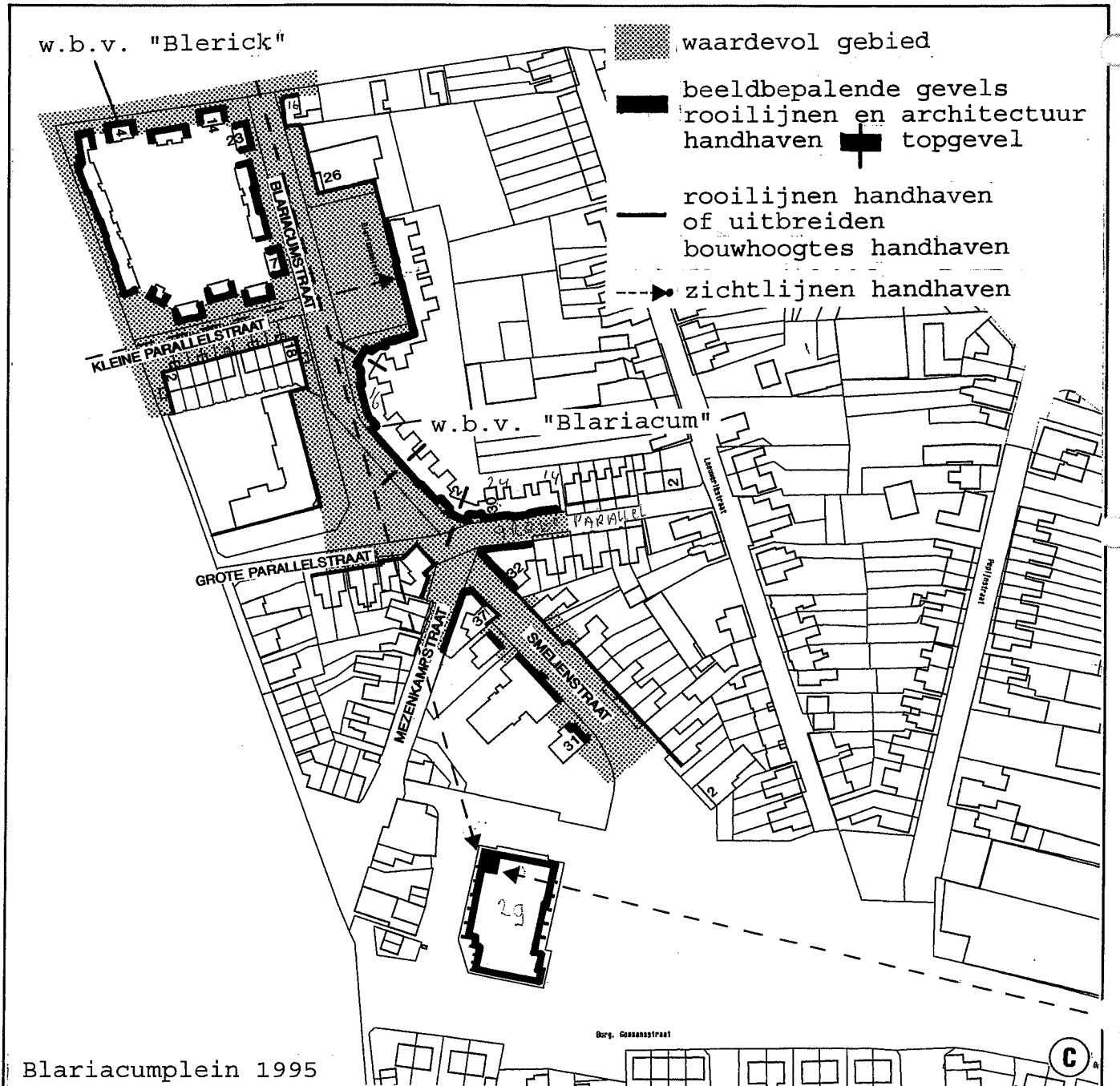
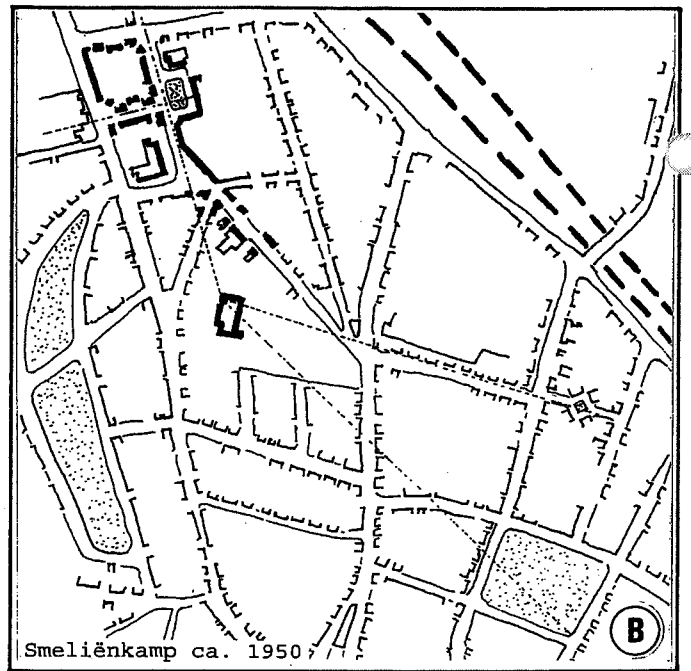
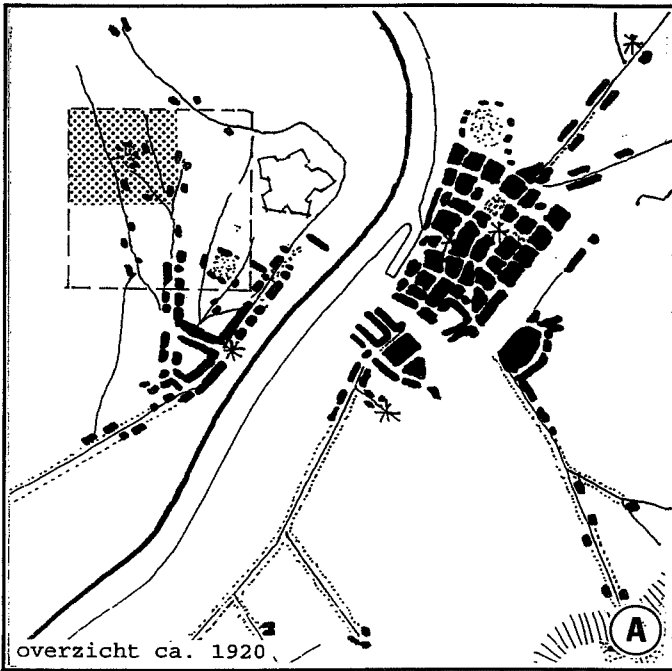
Literatuuroverzicht

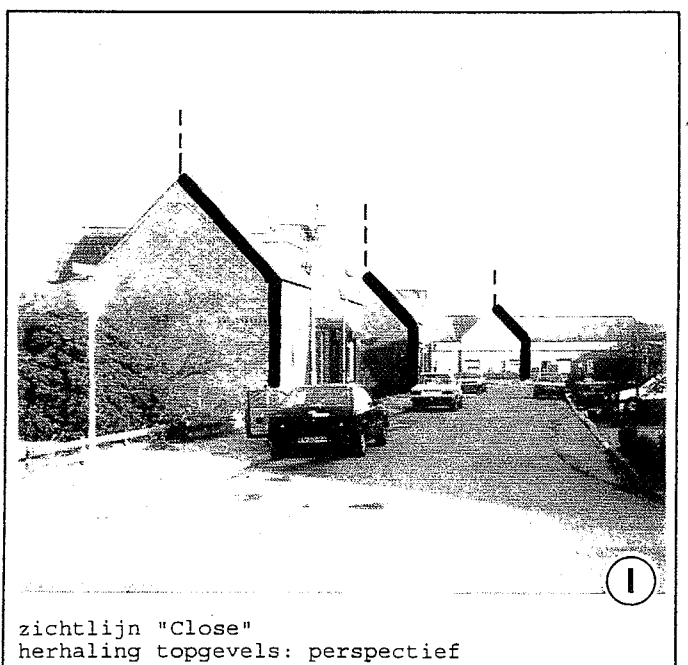
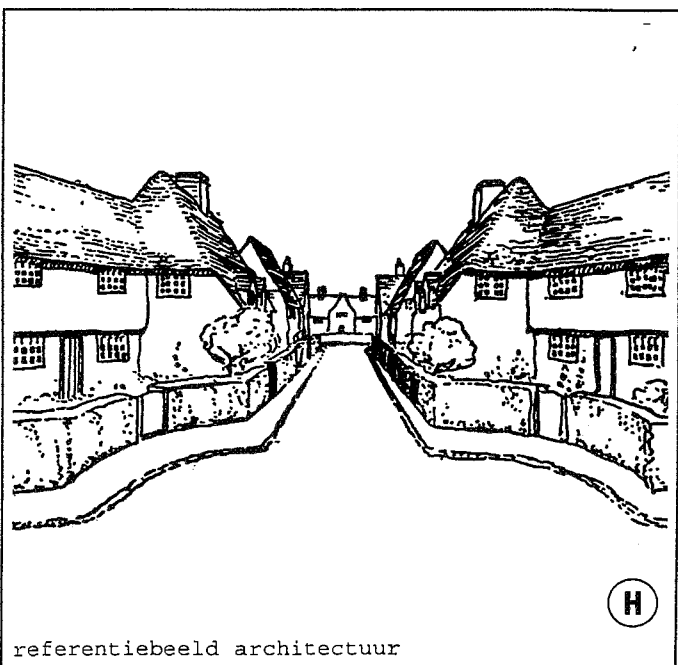
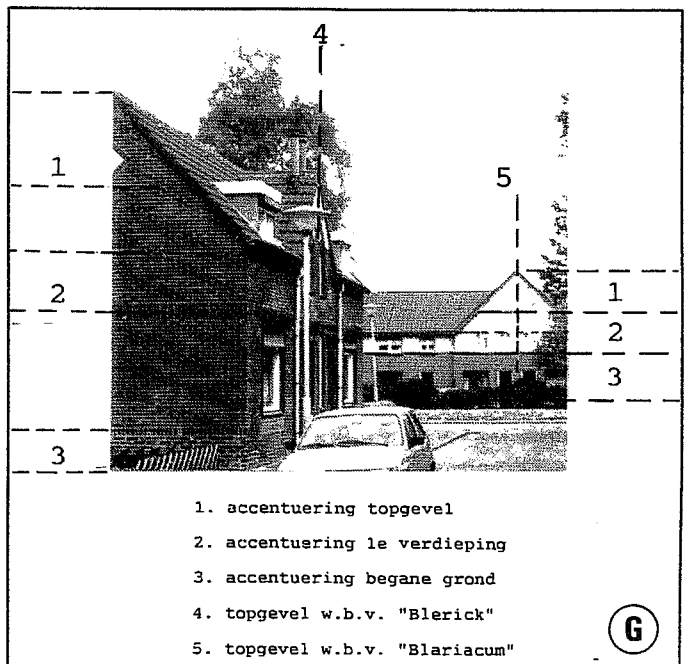
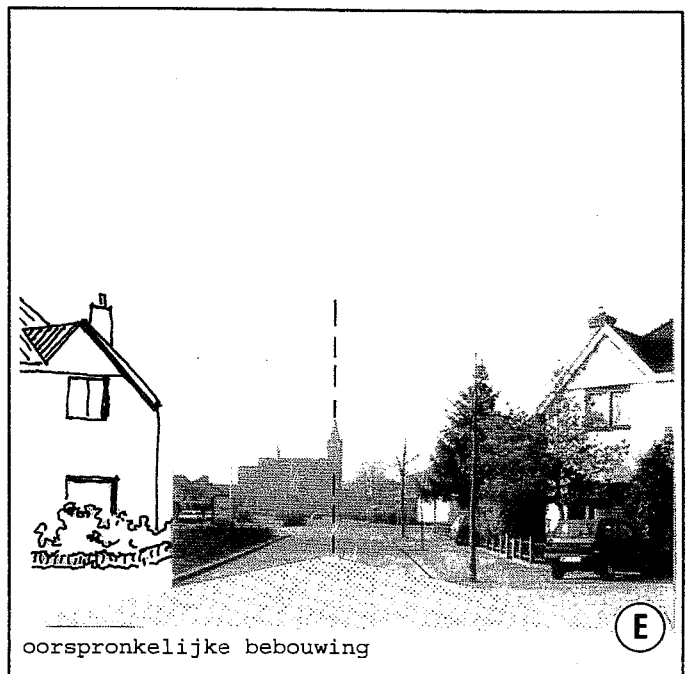
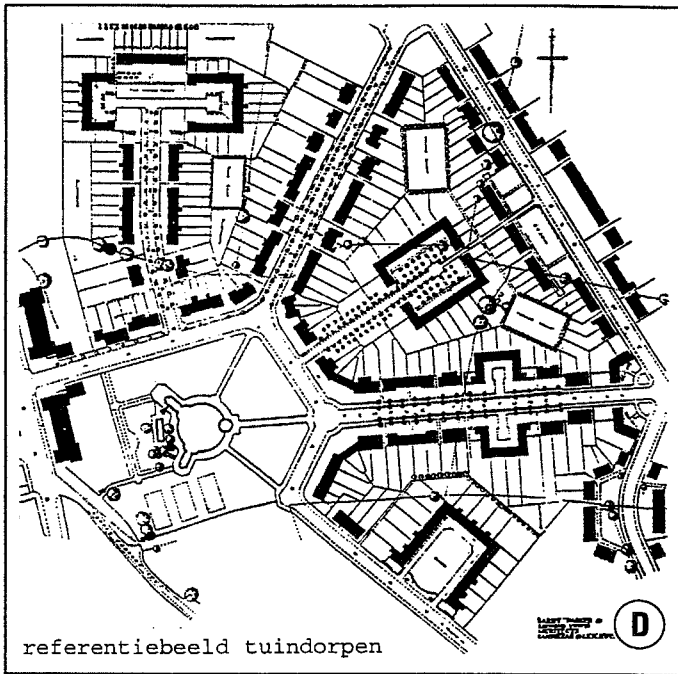
- * De rationele stad, Ph. Panerai (1984)
- * De ideale stad, L.A. de Klerk (1980)

Herkomst afbeeldingen

Afbeelding:

D en H Grundlagen des Städtebaues, R. Unwin (1922)

OVERZICHT STADSBEELDEN

BIJLAGEN

- A. Monumentenverordening 1998**
- B. Monumenten Inventarisatie Project**
- C. Lijst monumenten en beeldbepalende panden per stadsbeeld**

MONUMENTENVERORDENING

MONUMENTENVERORDENING 1998

Inhoud

Hoofdstuk 1	Algemene bepalingen	2
Hoofdstuk 2	Beschermde gemeentelijke monumenten	3
paragraaf 1	De aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument en de registratie op de gemeentelijke monumentenlijst	3
paragraaf 2	Vergunningen tot wijziging of afbraak van beschermde gemeentelijke monumenten	5
Hoofdstuk 3	Beschermde rijksmonumenten	7
Hoofdstuk 4	Beschermde archeologische belangrijke plaatsen	7
paragraaf 1	De aanwijzing tot beschermde archeologisch belangrijke plaats	7
paragraaf 2	Ontheffing tot wijziging van beschermde archeologische belangrijke plaatsen	8
Hoofdstuk 5	Slot- en overgangsbepalingen	8
Toelichting	monumentenverordening 1998	10

Tekst monumentenverordening 1998

HOOFDSTUK 1 Algemene bepalingen

Artikel 1 Begripsbepalingen

Deze verordening verstaat onder:

- a monument:
 - 1 zaak die van algemeen belang is wegens zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde;
 - 2 terrein dat van algemeen belang is wegens een daar aanwezige zaak als bedoeld onder 1;
- b gemeentelijk archeologisch monument:
 - monument, bedoeld in onderdeel a, onder 2;
- c beschermd gemeentelijk monument:
 - onroerend monument, dat overeenkomstig de bepalingen van deze verordening als beschermd gemeentelijk monument is aangewezen;
- d archeologisch belangrijke plaats:
 - groep van onroerende zaken en terreinen, die door hun ligging en geschiedenis van belang zijn voor de archeologische wetenschap;
- e beschermde archeologisch belangrijke plaats:
 - archeologisch belangrijke plaats, die overeenkomstig de bepalingen van deze verordening als archeologisch belangrijke plaats is aangewezen;
- f gemeentelijke monumentenlijst:
 - de lijst waarop zijn geregistreerd de overeenkomstig deze verordening als beschermd gemeentelijk monument respectievelijk als beschermde archeologisch belangrijke plaats aangewezen zaken;
- g beschermd rijksmonument:
 - onroerend monument, dat is ingeschreven in de ingevolge de Monumentenwet 1988 vastgestelde registers;
- h kerkelijk monument:
 - onroerend monument, dat eigendom is van een kerkgenootschap, kerkelijke gemeente of parochie of van een kerkelijke instelling en dat uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor de uitoefening van de eredienst;
- i commissie stadskwaliteit:
 - de door de raad ingestelde commissie, wiens taak is geregeld in de Verordening Commissie Stadskwaliteit.

Artikel 2 Het gebruik van het monument

Bij de toepassing van deze verordening wordt rekening gehouden met het gebruik van het monument.

HOOFDSTUK 2 Beschermd gemeentelijke monumenten

Paragraaf 1 De aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument en de registratie op de gemeentelijke monumentenlijst.

Artikel 3 De aanwijzing tot beschermd gemeentelijk monument

- 1 Burgemeester en wethouders kunnen, al dan niet op aanvraag van een belanghebbende, een onroerend monument aanwijzen, als beschermd gemeentelijk monument.
- 2 Voordat burgemeester en wethouders over de aanwijzing een besluit nemen, vragen zij advies aan de commissie stadskwaliteit. In spoedeisende gevallen kan het vragen van dit advies achterwege blijven.
- 3 Voordat burgemeester en wethouders een kerkelijk monument aanwijzen, voeren zij overleg met de eigenaar.
- 4 De aanwijzing kan geen monument betreffen dat is aangewezen op grond van artikel 3 van de Monumentenwet 1988 of dat is aangewezen op grond van de monumentenverordening van de provincie Limburg.

Artikel 4 Termijn advies en aanwijzingsbesluit

- 1 De commissie stadskwaliteit adviseert schriftelijk binnen acht weken na ontvangst van het verzoek van burgemeester en wethouders.
- 2 Burgemeester en wethouders beslissen binnen twaalf weken na ontvangst van het advies van de commissie stadskwaliteit, maar in ieder geval binnen twintig weken na de adviesaanvraag.

Artikel 5 Mededeling

De aanwijzing als bedoeld in artikel 3, eerste lid, wordt medegedeeld aan degenen die als zakelijk gerechtigden in de kadastrale legger bekend staan en aan de ingeschreven hypothecaire schuldeisers.

Artikel 6 Registratie op de gemeentelijke monumentenlijst

- 1 Burgemeester en wethouders registreren het beschermd gemeentelijk monument op de gemeentelijke monumentenlijst.
- 2 De gemeentelijke monumentenlijst bevat de plaatselijke aanduiding, de datum van de aanwijzing, de kadastrale aanduiding, de tenaamstelling en een beschrijving van het beschermd gemeentelijk monument.
- 3 Burgemeester en wethouders zijn bevoegd op een beschermd monument een merkteken aan te brengen waaruit blijkt dat dit monument voorkomt op de gemeentelijke monumentenlijst.

Artikel 7 Wijzigen van de aanwijzing

- 1 Burgemeester en wethouders kunnen de aanwijzing ambtshalve of op aanvraag van een belanghebbende wijzigen.
- 2 Artikel 3, tweede en derde lid, alsmede artikel 4, eerste en tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing op de wijziging.

- 3 Indien de wijziging naar het oordeel van burgemeester en wethouders van ondergeschikte betekenis is blijft overeenkomstige toepassing van artikel 3, tweede en derde lid, alsmede artikel 4, eerste lid, achterwege.
- 4 De inhoud en de datum van de wijziging worden op de gemeentelijke monumentenlijst aangetekend.

Artikel 8 Intrekken van de aanwijzing

- 1 Burgemeester en wethouders kunnen de aanwijzing intrekken.
- 2 Artikel 3, tweede lid, en artikel 4, eerste en tweede lid, zijn van overeenkomstige toepassing op de intrekking.
- 3 De aanwijzing wordt geacht ingetrokken te zijn, indien toepassing wordt gegeven aan artikel 3 van de Monumentenwet 1988 of indien een monument is aangewezen op grond van de monumentenverordening van de provincie Limburg.
- 4 De intrekking wordt op de gemeentelijke monumentenlijst aangetekend.

Paragraaf 2 Vergunningen tot wijziging of afbraak van beschermd gemeentelijke monumenten.

Artikel 9 Verbodsbepaling

- 1 Het is verboden een beschermd gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen.
- 2 Het is verboden zonder vergunning van burgemeester en wethouders of in strijd met bij zodanige vergunning gestelde voorschriften:
 - a een beschermd gemeentelijk monument af te breken, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen;
 - b een beschermd gemeentelijk monument te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een dusdanige wijze, dat het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.

Artikel 10 De aanvraag

De aanvraag van de vergunning als bedoeld in artikel 9, tweede lid, wordt ingediend bij burgemeester en wethouders.

Artikel 11 Advies van de commissie stadskwaliteit en beslissing op de aanvraag

- 1 Burgemeester en wethouders vragen advies aan de commissie stadskwaliteit voordat zij beslissen op de aanvraag.
- 2 Binnen acht weken na de adviesaanvraag brengt de commissie stadskwaliteit schriftelijk advies uit aan burgemeester en wethouders.
- 3 Burgemeester en wethouders beslissen binnen acht weken na ontvangst van het advies van de commissie stadskwaliteit, maar in ieder geval binnen zestien weken na ontvangst van de aanvraag, op de aanvraag van de vergunning.
- 4 Burgemeester en wethouders kunnen de in het derde lid genoemde termijn van zestien weken met ten hoogste tien weken verlengen, mits zij de aanvrager daarvan kennis geven binnen de in het derde lid genoemde termijn van zestien weken.
- 5 Een vergunning ingevolge deze verordening blijft buiten werking gedurende zes weken na de datum waarop zij is verleend of van rechtswege is verleend. Indien gedurende deze termijn bezwaar wordt gemaakt op grond van de Algemene wet bestuursrecht, blijft de vergunning buiten werking totdat op het bezwaar is beslist.

Artikel 12 Kerkelijk monument

Burgemeester en wethouders geven met betrekking tot een beschermd kerkelijk monument geen beschikking ingevolge de bepalingen van artikel 9, tweede lid, dan in overeenstemming met de eigenaar, indien en voor zover het een beschikking betreft, waarbij wezenlijke belangen van de godsdienstuitoefening in het monument in het geding zijn.

Artikel 13 Intrekken van de vergunning

- 1 De vergunning kan door burgemeester en wethouders worden ingetrokken indien:
 - a blijkt dat de vergunning ten gevolge van een onjuiste of onvolledige opgave is verleend;

- b blijkt dat de vergunninghouder de voorschriften als bedoeld in artikel 9, tweede lid, niet naleeft;
 - c de omstandigheden aan de kant van de vergunninghouder zich zodanig hebben gewijzigd, dat het belang van het monument zwaarder dient te wegen;
 - d niet binnen zes maanden na vergunningverlening van de vergunning gebruik wordt gemaakt.
- 2 De beschikking tot intrekking wordt in afschrift gezonden aan de commissie stadskwaliteit.

HOOFDSTUK 3 Beschermde rijksmonumenten

Artikel 14 Vergunning voor beschermd rijksmonument

- 1 Burgemeester en wethouders zenden onmiddellijk een afschrift van de aanvraag om vergunning voor een beschermd rijksmonument met de naar voren gebrachte zienswijzen aan de commissie stadskwaliteit na afloop van de termijn van veertien dagen, bedoeld in artikel 12, tweede lid, van de Monumentenwet 1988.
- 2 De commissie stadskwaliteit adviseert schriftelijk over de aanvraag binnen acht weken na de datum van verzending van het afschrift.
- 3 Bij overschrijding van de in het tweede lid genoemde termijn wordt de commissie stadskwaliteit geacht geadviseerd te hebben.

HOOFDSTUK 4 Beschermde archeologisch belangrijke plaatsen

Paragraaf 1 De aanwijzing als beschermde archeologisch belangrijke plaats

Artikel 15 De aanwijzing tot beschermde archeologisch belangrijke plaats

- 1 Burgemeester en wethouders kunnen, al dan niet op aanvraag van een belanghebbende een archeologisch belangrijke plaats aanwijzen, als beschermde archeologisch belangrijke plaats.
- 2 Voordat burgemeester en wethouders over de aanwijzing een besluit nemen, vragen zij advies aan de commissie stadskwaliteit. In spoedeisende gevallen kan het vragen van dit advies achterwege blijven.

Artikel 16 Termijn advies en aanwijzingsbesluit

- 1 De commissie stadskwaliteit adviseert schriftelijk binnen acht weken na ontvangst van het verzoek van burgemeester en wethouders.
- 2 Burgemeester en wethouders beslissen binnen twaalf weken na ontvangst van het advies van de commissie stadskwaliteit, maar in ieder geval binnen twintig weken na de adviesaanvraag.

Artikel 17 Registratie op de gemeentelijke monumentenlijst

- 1 Burgemeester en wethouders registreren de beschermde archeologisch belangrijke plaats op de gemeentelijke monumentenlijst.
- 2 De gemeentelijke monumentenlijst bevat de plaatselijke aanduiding, de datum van aanwijzing, de kadastrale aanduiding, de gebiedsaanwijzing van de beschermde archeologisch belangrijke plaats en een beschrijving van de daarin vervatte cultuurhistorische waarden.

Artikel 18

De artikelen 5, 7 en 8 zijn van overeenkomstige toepassing.

Paragraaf 2 Ontheffing tot wijziging van beschermde archeologisch belangrijke plaatsen

Artikel 19 Verbodsbepaling

Het is verboden in een door de gemeente beschermde archeologisch belangrijke plaats zonder ontheffing van burgemeester en wethouders of in strijd met bij zodanige ontheffing gestelde voorschriften:
graafwerk te verrichten.

Artikel 20

De artikelen 10, 11 en 13 zijn van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 5 Slot- en overgangsbepalingen

Artikel 21 Strafbepaling

Hij, die handelt in strijd met artikel 9 van deze verordening, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie.

Artikel 22 Opsporingsbevoegdheid

De opsporing van de in artikel 21 strafbaar gestelde feiten is, naast de in artikel 141 van het Wetboek van Strafvordering genoemde opsporingsambtenaren, opgedragen aan hen die door burgemeester en wethouders met de zorg voor de naleving van deze verordening zijn belast, ieder voor zover het de feiten betreft die in de aanwijzing zijn vermeld.

Artikel 23 Binnentreden

Zo dikwijls de zorg voor de naleving van deze verordening dit vereist, wordt hierbij de machtiging verstrekt al dan niet besloten ruimten en plaatsen, met uitzondering van woningen, desnoods tegen de wil van de rechthebbende, bewoner of gebruiker, te betreden, aan hen die en voor zover zij door het bevoegd gezag belast zijn met het toezicht op de naleving van deze verordening.

Artikel 24 Inwerkingtreding

- 1 Voor zover deze verordening niet betrekking heeft op beschermde rijksmonumenten, treedt zij in werking twee dagen na bekendmaking.
- 2 De monumentenverordening, vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 25 maart 1992, met uitzondering van de Rijksmonumenten, vervalt op de datum van inwerkingtreding van de nieuwe verordening.
- 3 Voor zover deze verordening betrekking heeft op beschermde rijksmonumenten, treedt zij in werking overeenkomstig het bepaalde in artikel 15, tweede lid, van de Monumentenwet 1988.
- 4 De monumentenverordening, vastgesteld bij besluit van de gemeenteraad van 25 maart 1992, voor zover het betreft bepalingen over beschermde rijksmonumenten, vervalt op de datum waarop het derde lid toepassing vindt.
- 5 De op grond van de ingevolge het tweede lid vervallen verordening geregistreerde beschermde gemeentelijke monumenten en archeologisch belangrijke plaatsen, worden geacht aangewezen te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.
- 6 De beschermde gemeentelijke monumenten en archeologisch belangrijke plaatsen, geregistreerd op de monumentenlijst

van de ingevolge het tweede lid genoemde vervallen verordening, worden geacht geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.

- 7 Aanvragen om vergunning als bedoeld in de verordening van 25 maart 1992 die zijn ingediend vóór de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld met inachtneming van de verordening van 1992.

Artikel 25 Citeertitel

Deze verordening kan worden aangehaald als Monumentenverordening 1998.

Toelichting monumentenverordening 1998.

Algemeen

Bij het opstellen van deze verordening zijn de 'Aanwijzingen voor de regelgeving' van het Ministerie van justitie en van de VNG-publicatie 'Gemeente en regelgeving' in aanmerking genomen.

De bepalingen van de Monumentenwet 1988 en de daarin gekozen systematiek vormen een belangrijke basis voor de bepalingen van de verordening.

Vijf hoofdpunten zijn in de verordening geregeld:

- 1 de aanwijzing van zaken tot beschermd gemeentelijk monument. Dit betreft ook archeologische monumenten;
- 2 het vergunningenstelsel voor de beschermde gemeentelijk monumenten;
- 3 de verwijzing naar het vergunningenstelsel voor beschermde rijksmonumenten in de Monumentenwet 1988;
- 4 de aanwijzing van zaken tot beschermde archeologisch belangrijke plaats;
- 5 het ontheffingenstelsel voor de beschermde archeologisch belangrijke plaatsen.

Artikelsgewijs

Artikel 1

Sub a

Bij de omschrijving van het begrip 'monument' is aansluiting gezocht bij de omschrijving in de Monumentenwet 1988.

Cultuurhistorische waarde is volgens de Memorie van Toelichting de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt. Het begrip cultuurhistorische waarde is dermate ruim dat het ook betrekking kan hebben op zaken en gebieden met een geschiedkundige waarde.

De onder 2 bedoelde terreinen kunnen bijvoorbeeld parken, tuinen en een perceel met een of meer bomen zijn. Het is niet vereist dat op het terrein ook een bouwkundig monument voorkomt teneinde over een monument te kunnen spreken. Een 'zaak' is immers een veel ruimer begrip.

De vijftig-jaargrens die voor rijksmonumenten geldt, is niet voor gemeentelijke monumenten overgenomen. Daardoor biedt de verordening ook de mogelijkheid om monumenten die (nog) niet op de rijkslijst kunnen komen omdat ze te jong zijn, reeds op de gemeentelijke monumentenlijst te plaatsen.

Sub b

De term 'gemeentelijk archeologisch monument' wordt apart gedefinieerd in verband met de enigszins afwijkende positie die een archeologisch monument inneemt ten aanzien van de vergunningverlening. Ten eerste is er verschil in behandeling tussen een rijks- of gemeentelijk beschermd archeologisch monument

bij een vergunningaanvraag. De vergunningverlening voor het verstoren of in enig opzicht wijzigen van een beschermd gemeentelijk monument is een bevoegdheid van burgemeester en wethouders. Als er echter sprake is van een beschermd archeologisch rijksmonument beslist de minister op de vergunningaanvraag.

Ten tweede regelt de Monumentenwet 1988 dat het doen van een opgraving alleen plaats mag vinden met vergunning van de minister. Deze verplichting geldt in zijn algemeenheid voor alle archeologische monumenten. Het maakt dus niet uit of er sprake is van rijks- of gemeentelijke bescherming, het doen van opgravingen is vergunningplichtig. Deze vergunning tot het doen van opgravingen kan onder bepaalde voorwaarden alleen worden toegekend aan de rijksdienst, een instelling voor wetenschappelijk onderwijs of een gemeente.

Vanwege deze twee aspecten wordt in deze verordening een onderscheid gemaakt tussen een 'normaal' en een (gemeentelijk) 'archeologisch' monument.

In het geval van een opgraving regelt de Monumentenwet 1988 (artikelen 39 tot en met 49) de eigendom van roerende monumenten die men daarbij aantreft. Deze regels gelden in alle gevallen dat opgravingen worden gedaan of men bij toeval op een vondst stuit waarvan men kan vermoeden dat het om een monument gaat. Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen rijks- en gemeentelijke monumenten.

Sub d

Groepen van onroerende zaken en terreinen die door hun ligging en geschiedenis van belang zijn voor de archeologische wetenschap. Een deel daarvan is aan de oppervlakte zichtbaar (terpen, grafheuvels en dergelijke), het merendeel is voor het oog onzichtbaar onder het aardoppervlak verborgen of verzonken. Zie over dit soort monumenten het rapport "Het bodemarchief bedreigd, archeologie en planologie in de binnensteden van Nederland" (Staatsuitgeverij 1982) van de Rijksdienst voor het oudheidkundig bodemonderzoek.

In dit rapport wordt ernstige aantasting van het bodemarchief in vele binnensteden geconstateerd en worden aanbevelingen tot bescherming gedaan.

Sub f

Dit betreft de lijst waarop de gemeente de overeenkomstig de verordening aangewezen monumenten en archeologisch belangrijke plaatsen registreert.

In tegenstelling tot de monumentenverordening 1992 heeft het plaatsen op de monumentenlijst geen rechtsgevolg. Dit betreft nu slechts een administratieve handeling. Voorafgaand aan de plaatsing op de lijst is het de aanwijzing tot beschermd gemeentelijk monument en beschermde archeologisch belangrijke plaatsen die rechtsgevolg beoogt. Het is inzichtelijker om de aanwijzing en de plaatsing op de lijst uit elkaar te trekken. Zie ook de toelichting op artikel 3, lid 1, en artikel 6.

Sub g

Het is nodig om een begripsomschrijving van een 'beschermd rijksmonument' in de gemeentelijke monumentenverordening op te nemen. Deze verordening is namelijk een voorwaarde voor het verkrijgen door burgemeester en wethouders van de bevoegdheid om vergunningen voor de wijziging en sloop van beschermde rijksmonumenten te verlenen. Op de vergunningverlening voor beschermde rijksmonumenten zijn met name de artikelen 11 tot en met 21 van de Monumentenwet 1988 van toepassing.

Sub h

Ingeval van aanwijzing van een kerkelijk monument tot beschermd gemeentelijk monument is overleg tussen eigenaar en gemeente nodig (zie artikel 3, lid 3). Is er sprake van een vergunning voor het gemeentelijke of rijksbeschermd kerkelijke monument, dan kan overeenstemming tussen eigenaar en vergunningverlener nodig zijn (zie artikel 12). Overleg en overeenstemming betreffen de wezenlijke belangen van de godsdienstuitoefening in het kerkelijke monument. Voor bijvoorbeeld een pastorie, een catechesatieruimte of verblijven van kloosterlingen geldt deze verbijzondering voor kerkelijke monumenten in de regel dan ook niet. Zij vallen onder de voorschriften die voor de andere monumenten gelden.

Sub i

De taken van de commissie stadskwaliteit strekken zich uit over de monumentenverordening en de Monumentenwet 1988. Door de commissie stadskwaliteit in deze begripsomschrijving bevoegd te verklaren over de toepassing van de Monumentenwet 1988 te adviseren aan burgemeester en wethouders, is voldaan aan het vereiste, genoemd in artikel 15, lid 1, van de Monumentenwet 1988.

De taken van de commissie stadskwaliteit staan in de Verordening Commissie Stadskwaliteit.

Sub a tot en met i

In deze verordening is sprake van onroerende monumenten. Roerende monumenten worden derhalve niet beschermd. Reden hiervoor is dat het effectueren van de bescherming een probleem vormt. Roerende monumenten kunnen meestal eenvoudig worden verplaatst en daardoor ongemerkt over de gemeentegrens en daarmee buiten de werking van de verordening worden gebracht. Roerende zaken zijn bijvoorbeeld schepen, voertuigen, schilderijen, kerkschatten en gebruiksvoorwerpen. Zaken die naar hun aard onroerend zijn, zoals een kerkorgel, kunnen wel de beschermde status krijgen, op basis van de redengevende omschrijving.

Artikel 2

Het betreft hier niet zozeer de publiekrechtelijke, planologische bestemming, maar de gebruiksmogelijkheid die de eigenaar/gebruiker daaraan toekent. Een en ander mede gelet op de constructie en ligging van het pand.

Dit artikel is van belang als een motiveringsplicht bij de aanwijzing van monumenten en bij de vergunningverlening.

Artikel 3

Lid 1

In vergelijking tot de verordening 1992 zijn de aanwijzing tot beschermd gemeentelijk monument en het plaatsen op de monumentenlijst uit elkaar getrokken. De aanwijzing heeft rechtsgevolg, het daarna registreren op de gemeentelijke monumentenlijst is nu slechts een administratieve handeling. Het is inzichtelijker om de aanwijzing en de plaatsing op de lijst uit elkaar te trekken.

Het besluit tot aanwijzing is een discretionaire bevoegdheid van burgemeester en wethouders. Na afweging van alle betrokken belangen kan tot aanwijzing worden besloten. De afweging van de belangen van de rechthebbende ten opzichte van de te beschermen monumentale waarden moet uitdrukkelijk gemotiveerd in het besluit naar voren komen (de redengeving). De aanwijzing geeft geen recht op schadevergoeding. De aanwijzing verandert immers over het algemeen niets aan het gebruik van het monument.

Lid 2

Burgemeester en wethouders moeten het advies inwinnen van de commissie stadskwaliteit. De verordening bindt het advies niet aan bepaalde voorschriften over vorm en inhoud. De Verordening Commissie Stadskwaliteit, die de taak en werkwijze van de commissie regelt, is daarvoor de aangewezen plaats.

De verordening bevat geen voorschriften voor de bescherming van het monument gedurende de tijd dat de aanwijzingsprocedure loopt, zoals de Monumentenwet 1988 dat doet. De spoedprocedure kan in situaties die ernstige gevolgen voor het aan te wijzen monument hebben, bewerkstelligen dat binnen korte tijd de verbodsbepalingen van de verordening van toepassing zijn. Er moeten dan gegronde redenen aanwezig zijn om de spoedprocedure te kunnen gebruiken.

Er wordt niet bepaald dat de aanvrager en andere belanghebbenden worden gehoord voordat burgemeester en wethouders over een aanwijzing een besluit nemen, omdat dit is geregeld in (de artikelen 4:8 en 4:9 van) de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

Lid 3

Dit lid is nodig ondanks het bepaalde in de Awb dat belanghebbenden zienswijzen naar voren kunnen brengen (artikel 4:8). Overleg is immers meer dan het naar voren kunnen brengen van zienswijzen.

Lid 4

Monumenten die al op een lijst van beschermde rijksmonumenten of een lijst van beschermde provinciale monumenten staan, komen niet voor aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument in aanmerking.

Artikel 4

In dit artikel worden de termijnen genoemd waarbinnen de commissie stadskwaliteit moet adviseren (lid 1) en burgemeester en wethouders een beslissing moeten nemen (lid 2).

Door de besluitvorming aan een termijn te binden, weten de

aanvrager, eigenaar en andere belanghebbenden beter waar ze aan toe zijn. De redactie van lid 2 heeft tot gevolg dat, wanneer de commissie stadskwaliteit niet tijdig adviseert, burgemeester en wethouders de volgende keuze kunnen maken: zonder advies een beslissing nemen, of besluiten om het (te laat uitgebrachte advies) toch in hun overwegingen te betrekken. Als burgemeester en wethouders niet tijdig beslissen, is op grond van de Awb sprake van een fictieve weigering. Ingevolge artikel 6:2 staat voor de aanvrager dan de mogelijkheid van bezwaar of administratief beroep open die ook tegen een reëel besluit open zou staan.

Het artikel bevat geen bepalingen over bekendmaking van het besluit, omdat de Awb dat afdoende regelt (afdeling 3.6).

Artikel 5

De mededeling van burgemeester en wethouders is voor de eigenaar en de anderszins zakelijk gerechtigden van essentieel belang. Het is dan ook zaak dat de mededeling door de geadresseerde wordt ontvangen. In de regel zal de mededeling bij aangetekend schrijven uitgaan. In latere instantie kan hij zich er dan niet op beroepen van niets te weten.

Dit artikel regelt niet dat de aanwijzing wordt bekendgemaakt aan de aanvrager, omdat de Awb zulks bepaalt (afdeling 3.6). Is artikel 4:8 toegepast (het horen van geadresseerde en van derde belanghebbenden) en is van de daar geboden mogelijkheid gebruik gemaakt, dan dienen de betrokkenen op grond van het bepaalde in artikel 3:43 Awb een mededeling te ontvangen.

Artikel 6

Door aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument is het gehele pand, inclusief het interieur, onder de werking van de verordening geplaatst. Andere zaken die zich op het perceel van het beschermde monument bevinden, zoals bijgebouwen, tuinrichting en bomen moeten expliciet worden aangegeven, willen zij onder de werking van de verordening vallen. Voor elke wijziging van het beschermde monument is dus een vergunning nodig. Voor de duidelijkheid, bijvoorbeeld in verband met kadastrale vernummering, kan ook een plattegrond worden aangehecht.

De registratie van de aanwijzing is een administratieve handeling. De bedoeling van de aldus bij te houden monumentenlijst is om eenieder snel inzicht te geven in welke zaken om welke reden als beschermd gemeentelijk monument zijn aangewezen.

Artikel 7

Via dit artikel is het mogelijk om de aanwijzing van beschermde gemeentelijke monumenten te wijzigen (lid 1). Hiervoor geldt dezelfde voorbereidingsprocedure (advies van commissie stadskwaliteit of eigenaar van een kerkelijk monument) als voor de aanwijzing (lid 2), tenzij de wijziging van ondergeschikte betekenis is (lid 3). Wijzigingen van de aanwijzing worden doorgevoerd op de gemeentelijke monumentenlijst (lid 4).

In tegenstelling tot de monumentenverordening 1992 zijn de begrippen wijziging en intrekking uit elkaar getrokken. Dit sluit aan bij de nieuwe methodiek (om rechtsgevolg te verbind-

den aan de aanwijzing, niet aan de plaatsing op de monumentenlijst) en bevordert de duidelijkheid.

Artikel 8

Via dit artikel is het mogelijk om de aanwijzing van beschermde gemeentelijke monumenten in te trekken (lid 1). Ook hiervoor geldt dat het advies van de commissie stadskwaliteit nodig is, tenzij het gaat om spoedeisende gevallen (lid 2). Monumenten op de gemeentelijke monumentenlijst waarvan de aanwijzing is ingetrokken (omdat ze zijn gesloopt of anderszins volledig teloor gegaan), worden door burgemeester en wethouders van de monumentenlijst gehaald.

Lid 3 regelt dat monumenten die na aanwijzing als beschermd gemeentelijk monument worden geregistreerd als beschermd rijksmonument, vanaf dat tijdstip geacht worden niet meer te zijn aangewezen.

Voor de situatie waarin een provinciale monumentenlijst bestaat is een vergelijkbare regeling opgenomen. Ook is het mogelijk dat de provinciale monumentenverordening dit regelt. Het kan zinvol zijn om voor een gebouw, waarvoor een aanvraag tot intrekking van de aanwijzing loopt een (uitvoerige) documentatie te eisen. Enerzijds kan deze voor een goede afweging van de aanvraag dienen, anderzijds wordt het gebouw voorafgaand aan de sloop voor de lokale geschiedenis gedocumenteerd.

Artikel 9

De opbouw en inhoud van dit artikel vertoont gelijkenis met artikel 11 van de Monumentenwet 1988. De verordening legt de vergunningverlening ten aanzien van rijksmonumenten op basis van de Monumentenwet 1988 in handen van burgemeester en wethouders.

Het is verstandig de vergunningverlening voor rijks- en gemeentelijke monumenten procedureel en inhoudelijk zoveel mogelijk op elkaar af te stemmen. Het is voor de aanvrager, maar ook voor de behandelende gemeentelijke diensten en voor burgemeester en wethouders van praktische betekenis dat beide aanvragen zoveel mogelijk langs dezelfde weg worden afgehandeld.

De Monumentenwet 1988 regelt de vergunningverlening voor de wijziging van beschermde rijksmonumenten door burgemeester en wethouders in de artikelen 11 tot en met 21 Monumentenwet jo artikel 14 van de monumentenverordening. In dit artikel gaat het derhalve alleen over beschermde gemeentelijke monumenten.

Het artikel regelt dat een vergunning nodig is om een beschermd monument te verstoren (lid 2). Dit geldt ook voor beschermde archeologische monumenten. Over opgravingen en vondsten is niets in de verordening geregeld. Reden hiervoor is dat deze aspecten uitputtend in de Monumentenwet 1988 zijn geregeld.

De Monumentenwet 1988 regelt:

- dat voor opgravingen een vergunning nodig is;
- dat een rechthebbende van een terrein moet duiden dat de opgravingsbevoegde zijn terrein betreedt en eventueel opgravingen verricht;
- de eigendomskwestie van vondsten;
- een schaderegeling.

Met de ratificering van het Verdrag van Valetta (verwacht in 1998) zal een en ander nog explicieter worden geregeld.

Artikel 10

Het artikel dat de vergunningaanvraag voor gemeentelijke monumenten betreft, is zeer kort gehouden omdat het verlangen van gegevens en ontbrekende gegevens is geregeld in de Awb (artikel 4:2 respectievelijk 4:5 en 4:15).

In een aanvraagformulier voor de vergunning kan de gemeente aangeven welke gegevens zijn vereist.

Artikel 11

Als burgemeester en wethouders de aanvraag in behandeling nemen, moet door hen op grond van de verordening advies gevraagd worden aan de commissie stadskwaliteit. Nadat dit advies aan burgemeester en wethouders is uitgebracht moeten zij ermee rekening houden dat artikel 4:7 of artikel 4:8 Awb van toepassing kan zijn. Over het voornemen de beschikking af te geven, dan wel geheel of gedeeltelijk af te wijzen moeten de aanvrager en de belanghebbenden worden gehoord. Deze kunnen naar keuze hun zienswijzen schriftelijk of mondeling naar voren brengen op grond van artikel 4:9 Awb. De commissie stadskwaliteit adviseert burgemeester en wethouders binnen acht weken na de adviesaanvraag (lid 2). Vervolgens, dus na ontvangst van het advies, beslissen burgemeester en wethouders binnen acht weken (lid 3). De redactie van lid 3 heeft tot gevolg dat, wanneer de commissie stadskwaliteit niet tijdig adviseert, burgemeester en wethouders de volgende keuze kunnen maken: zonder advies een beslissing nemen of besluiten om het (te laat uitgebrachte advies) toch in hun overwegingen betrekken. De totale termijn kan met maximaal tien weken worden verlengd, mits de aanvrager tijdig van het uitstel op de hoogte wordt gesteld (lid 4).

De totale termijn van 26 weken spoort met die voor de bouwvergunning (artikel 46, lid 1 en 2, Woningwet, waarin een termijn van tweemaal 13 weken wordt voorgeschreven).

De bepaling van lid 5 komt overeen met die in de Monumentenwet 1988, maar niet met hetgeen geregeld is voor de bouwvergunning en de Awb.

Het is niet nodig om te regelen dat burgemeester en wethouders aan een vergunning voorschriften kunnen verbinden in het belang van de monumentenzorg of dat de vergunning voor bepaalde tijd kan worden verleend. Het verbinden van voorschriften aan een vergunning en het verlenen van een vergunning voor bepaalde tijd is namelijk een ongeschreven regel van het bestuursrecht. Dat kan dus ook zonder het in de verordening te regelen.

Artikel 12

Zijn er geen wezenlijke belangen van de godsdienstuitoefening in het geding, dan is overeenstemming niet vereist. Zie de toelichting op artikel 1, sub h.

Artikel 13

lid 1

Dit artikellid bevat de mogelijke intrekkinggronden. De bepaling onder c heeft de volgende achtergrond: als de omstandigheden bij de vergunninghouder ten aanzien van het monument wijzigen, dan zou het zo kunnen zijn dat als er een nieuwe belangenafweging zou kunnen plaatsvinden, de belangen van het monument behoren voor te gaan. In dat geval moet de vergunningverlener (burgemeester en wethouders) de mogelijkheden hebben om de vergunning in te trekken.

lid 2

Gelet op de taak van de commissie stadskwaliteit, ligt het voor de hand dat een afschrift van de intrekking aan die commissie wordt gezonden. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarin het aanbeveling verdient om de commissie om advies te vragen. De commissie kan ook ongevraagd adviseren. De in kennisstelling van de vergunninghouder en het met redenen omkleed moeten zijn van het besluit zijn weggelaten, omdat artikel 3:41 Awb dit regelt.

Artikel 14

lid 1

Dit artikel vloeit voort uit artikel 15, lid 1, van de Monumentenwet 1988.

Alhoewel de Awb termijnen doorgaans in aantallen weken uitdrukt, is in lid 1 de dagentermijn uit de Monumentenwet 1988 gevolgd.

De procedure voor de afgifte door burgemeester en wethouders van de vergunning voor beschermde rijksmonumenten staat in de artikelen 11 tot en met 21 van de Monumentenwet 1988.

Leden 2 en 3

De Monumentenwet 1988 schrijft voor dat de commissie stadskwaliteit bij de aanvragen om vergunning voor beschermde rijksmonumenten wordt ingeschakeld. Om te voorkomen dat dit wettelijke vereiste door het ontbreken van het advies van de commissie stadskwaliteit tot moeilijkheden leidt bij de afgifte van de vergunning, is in lid 3 bepaald dat de commissie stadskwaliteit geacht wordt te hebben geadviseerd na het verstrijken van de in lid 2 gestelde adviestermijn.

Artikel 15

Lid 1

zie toelichting artikel 1 sub d en artikel 3 lid 1.

Lid 2

zie toelichting artikel 3 lid 2.

Artikel 16

zie toelichting artikel 4.

Artikel 17

zie toelichting artikel 6.

Artikel 18

zie toelichting artikelen 5, 7 en 8.

Artikel 19

zie toelichting artikelen 10, 11 en 13.

Artikel 21

Artikel 154, lid 1, van de Gemeentewet laat aan de gemeentelijke wetgever de keuzemogelijkheid om op overtreding van verordeningen een geldboete te stellen van de tweede of de eerste categorie. In artikel 23 van het Wetboek van Strafrecht zijn de geldboetecategorieën opgenomen. De op te leggen boete voor strafbare feiten in de eerste categorie is maximaal fl 500,-; in de tweede categorie maximaal fl 5.000. Het is de gemeente niet toegestaan om een hogere geldboete op te nemen dan in genoemde categorieën.

In de Monumentenwet 1988 is handelen in strijd met artikel 11 (het verbod om een beschermd monument zonder vergunning te wijzigen of af te breken) gekoppeld aan een geldboete van de vijfde categorie (f 100.000,-).

Op gemeentelijk niveau is, gelet op de ernst van dit vergrijp, de hoogte van de strafmaat voor beschermde rijksmonumenten en de wens om enige preventieve werking te bereiken, de keuze voor de geldboete van de tweede categorie voor de hand liggend.

In tegenstelling tot de monumentenverordening 1992 is nu niet gekozen voor de mogelijke straf om bij overtreding de rechterlijke uitspraak openbaar te maken. Een dergelijke strafbepaling is overbodig, omdat iedere rechterlijke uitspraak openbaar is.

Artikel 22

De artikelen 141 en 142 van het Wetboek van Strafvordering wijzen de ambtenaren aan die met de opsporing van strafbare feiten zijn belast. Artikel 141 noemt de ambtenaren met een algemene opsporingsbevoegdheid, zoals politieagenten. Uit de bewoordingen van artikel 142 blijkt dat de gemeentelijke wetgever bevoegd is om in zijn verordeningen buitengewone opsporingsambtenaren aan te wijzen.

Op basis van deze bepaling kunnen burgemeester en wethouders medewerkers van de bouw- en woningdienst en monumentenzorg aanwijzen als buitengewoon opsporingsambtenaar.

Artikel 23

Dit artikel is de grondslag voor de betreding van open ruimten en de binnentreding van beschermde gemeentelijke monumenten die geen woning zijn, tegen de wil van de rechthebbende, bewoner of gebruiker. Woningen zijn uitgezonderd in de Wet op het binnentreden.

Voor het betreden of binnentreden van woningen, andere gebouwen en terreinen wordt verwezen naar de APV gemeente Venlo.

Artikel 24

De datum van inwerkingtreding en het vervallen van de oude verordening is allereerst geregeld voor beschermde gemeentelijke monumenten en de beschermde archeologisch belangrijke plaatsen (de leden 1 en 2) en daarna voor beschermde rijksmonumenten (de leden 3 en 4). Vervolgens wordt bepaald dat de op grond van de oude verordening op de gemeentelijke monumentenlijst voorkomende monumenten en archeologisch belangrijke plaatsen geacht worden te zijn aangewezen en geregistreerd overeenkomstig deze nieuwe verordening (de leden 5 en 6). Ten slotte is in lid 7 geregeld dat aanvragen om vergunning voor beschermde gemeentelijke monumenten die zijn ingediend vóór het van kracht worden van deze verordening, worden afgehandeld op grond van de oude verordening.

Het eerste lid is gebaseerd op artikel 139 van de Gemeentewet. Hierin wordt de bekendmaking van verordeningen geregeld.

In dit artikel is geen overgangsbepaling opgenomen ten aanzien van beschermde rijksmonumenten omdat artikel 14 van de monumentenverordening, noch artikel 12/artikel 15 van de Monumentenwet 1988 is gewijzigd. Evenmin is een regeling getroffen inzake het toepasselijk recht ten aanzien van bezwaarschriften die zijn ingediend vóór inwerkingtreding van deze verordening. Dit betekent dat het nieuwe recht op deze bezwaarschriften van toepassing is.

Artikel 25 Citeertitel

Dit artikel noemt de naam van de verordening.

Monumenten Inventarisatie Project

De Tweede Kamer heeft in 1984 een breed ondersteunende motie omtrent een onderzoek ten aanzien van jonge bouwkunst en stedenbouw (1850-1940) aanvaard. Daarbij werd uitgesproken, dat zo spoedig mogelijk een begin wordt gemaakt met de inventarisatie en dat de uitvoering plaatsvindt volgens een zich duidelijk over het gehele land uitstreckende, systematische aanpak en in nauw overleg met regionale en particuliere organisaties, alsook met lagere overheden. Met dit uitgangspunt is van rijkswege het Monumenten Inventarisatie Project (MIP) ontwikkeld. Kort samengevat komt dat hierop neer, dat het land gebiedsgewijs wordt geïnventariseerd, dat de coördinatie en uitvoering komen te liggen bij de provinciale besturen en dat de operatie binnen een beperkt tijdsbestek moet zijn afgerond.

Met de resultaten van het MIP worden diverse doelen gediend:

1. Het MIP is gericht op het verkrijgen van een landelijk overzicht van jongere bouwkunst en stedenbouw uit de periode midden 19e eeuw - Tweede Wereldoorlog.
2. Het MIP is gericht op het bevorderen van kennis en waardering voor historische stads- en dorpsgezichten en monumenten van geschiedenis en kunst uit de periode midden 19e eeuw - Tweede Wereldoorlog.
3. Het MIP kan dienen als uitgangspunt voor uitwerking in publicaties en voor wetenschappelijk onderzoek op architectuurhistorisch, bouwhistorisch, stedenbouwkundig, historisch geografisch en/of industrieel-archeologisch terrein.
4. Het MIP kan dienen als bouwsteen voor te ontwikkelen beleid van de drie bestuurslagen ten aanzien van ruimtelijke ordening, stadsontwikkeling en monumentenzorg en als basis voor planologische en stedenbouwkundige afwegingen (zie schema).
5. Het MIP kan dienen ten behoeve van selectie- en registratie-activiteiten van de drie bestuurslagen ten aanzien van objecten, ensembles, structuren en gezichten.

De totale selectiefase van jonge bouwkunst en stedenbouw (periode 1850-1940) loopt van 1992 tot het jaar 2000.

Op voorhand zal de provincie Limburg een aantal objecten (architectonisch en stedenbouwkundig) op de provinciale lijst plaatsen wanneer deze accuut bedreigd worden of onder de categorie industriële archeologie vallen.

Essentiële voorwaarden bij het M.I.P. zijn, dat:

- a. het gehele land op een vergelijkbare wijze via een zekere vergelijkbare standaard wordt bestreken;
- b. bij de aanvang van de werkzaamheden de zekerheid bestaat, dat de resultaten worden gepubliceerd.

**OVERZICHT MONUMENTEN EN BEELDBEPALLENDE PANDEN
PER STADSBEELD**

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
2			Gasthuisstraat 1	1-29
2		*	Gasthuisstraat 2	1-32
2		*	Gasthuisstraat 10	1-31
2		*	Gasthuisstraat 24-30	1-30
2			Geldersepoort 6	2-06
2			Geldersepoort 10	2-05
2			Geldersepoort 21	2-03
2			Grote Beekstraat 6	4-06
2		*	Grote Kerkstraat 2	2-12
2	☐		Grote Kerkstraat 17-19	
2		*	Grote Kerkstraat 22	2-14
2			Grote Kerkstraat 23	2-13
2		*	Grote Kerkstraat 24	2-15
2	☐		Grote Kerkstraat 26, 27/29, 28	x
2		*	Grote Kerkstraat 30	2-18
2	☐		Grote Kerkstraat 31	2-16, 17
2		*	Grote Kerkstraat 32	2-23
2		*	Grote Kerkstraat 34, 36	2-21
2			Grote Kerkstraat 38	2-22
2	☐		Grote Kerkstraat 40	x
2			Heilige Geeststraat 7	4-07
2			Houtstraat 6, 8	4-08
2			Houtstraat 11, 13	4-09
2	☐		Jorisstraat 16	x
2			Keulsepoort 1	3-34, 35
				+4-02
2		*	Keulsepoort 1	4-04
2			Keulsepoort 3	9-13
2			Keulsepoort 14	9-15
2			Keulsepoort 16	9-14
2		*	Klaasstraat 34	3-10
2			Klaasstraat 35	3-11
2		*	Klaasstraat 36	3-09
2		*	Klaasstraat 37	x
2		*	Klaasstraat 64	x
2			Kleine Beekstraat 11	2-25
2			Kleine Beekstraat 15	2-24
2		*	Kleine Beekstraat 19	
2		*	Kleine Beekstraat 21	4-05
2			Lomstraat 7-9	1-35
2		*	Lomstraat 10	2-11
2		*	Lomstraat 11	2-02
2			Lomstraat 14	2-11
2			Lomstraat 34a	2-09
2			Lomstraat bij 40	2-08
2			Lomstraat 52	2-07
2			Maaskade 20, 21	3-05
2			Maaskade 29	
2	☐		Maasschriksel	3-06
2	☐		Mariaweide ongd.	x

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no. lijst M.I.P.
2	☐		Markt 2	1-10, 13
2		*	Markt 5	1-33
2			Markt 25	1-13
2		*	Martinusstraat St. 2-58	2-27, 28
2	☐		Minderbroederstraat 1	x
2			Nieuwstraat 9	3-08
2	☐		Nieuwstraat 41	x
2		*	Parade 3	3-25
2		*	Parade 5	
2			Parade 6	3-26
2		*	Parade 7	3-24
2			Parade 19	3-22
2		*	Parade 22	3-23
2			Parade 24	x
2			Parade 25	3-21
2	☐		Parade 26, 28	x
2			Parade 33	3-20
2		*	Parade 35	3-19
2			Parade 37	3-13
2			Parade 37, 39	3-14
2		*	Parade 42	34-35
2			Parade 43	3-15
2			Parade 52	3-16
2		*	Parade 54	3-12
2			Parade 55, 57	3-27
2	☐		Parade 62, 64	x
2			Parade 66	3-28
2			Parade 74	3-29
2			Parade 82	3-30
2			Parade 92, 92a, 92b	3-31, 32 33
2		*	Peperstraat 2	1-34
2			Picardie 7, 9	3-18
2		*	Picardie 13-31	3-17
2		*	Spoorstraat 34	34-33
2		*	Spoorstraat 36	34-32
2		*	Spoorstraat 38	9-16
2		*	Spoorstraat 40	9-17
2			Steenstraat 1	1-15
2			Steenstraat 6	4-10
2		*	Ursulastraat 2	x
2		*	Vleesstraat 2-4	1-14
2	☐		Vleesstraat 7/9	x
2		*	Vleesstraat 11	1-16
2		*	Vleesstraat 13	1-17
2			Vleesstraat 12	1-28
2		*	Vleesstraat 15	1-18
2			Vleesstraat 23	1-19
2		*	Vleesstraat 26	1-27
2		*	Vleesstraat 28	1-26
2		*	Vleesstraat 31	1-20
2			Vleesstraat 34-42	1-25
2		*	Vleesstraat 36, 38	1-23, 24
2	☐		Vleesstraat 45	x
2			Vleesstraat 47	1-21

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
2			Vleesstraat 52	1-2
2	☐		Wijngaardstraat 2	x
3		*	Antoniusplein 2	27-26
3		*	Antoniusplein 3	27-27
3		*	Antoniusplein 4	27-30
3		*	Antoniusplein 5	27-29
3		*	Antoniusplein 6	27-28
3	☐		Baarlosestraat 1	x
3			Baarlosestraat 8	29-26
3			Baarlosestraat 12, 14	29-27
3	☐		Helling 5	x
3		*	Kloosterstraat 1	27-2
3		*	Kloosterstraat 3	
3			Kloosterstraat 5	27-24
3			Kloosterstraat 9 t/m 15	27-23
3			Kloosterstraat 17	27-22
3			Kloosterstraat 31	28-08
3			Kloosterstraat 66, 66a	28-09
3			Maasveldstraat 1e 10, 12	27-17
3			Maasveldstraat 1e 11-19	27-18
3			Maasveldstraat 1e 18	27-19
3			Maasveldstraat 1e 39, 41	27-16
3			Pontanusstraat 2	28-07
3			Pontanusstraat 4, 6	28-06
3			Pontanusstraat 10, 10a	28-05
3			Pontanusstraat 12, 14	28-04
3			Pontanusstraat 13	27-31
3			Pontanusstraat 15-17	27-32
3			Pontanusstraat 16	28-03
3			Pontanusstraat 18	28-02
3			Pontanusstraat 23	27-33
4			Baarlosestraat 301	31-34
4		*	Groetweg 2	31-29
4			Hoverhofweg 28	31-30
4			Hoverhofweg 29	31-32
4			Hoverhofweg 31	31-31
4			Hoverhofweg to 56	31-33
4			Kerkplein 4, 5	x
4	☐		Molenkampweg 3	x
4	☐		Molenkampweg 4	x
4		*	Molenkampweg 16	x
5		*	Boekenderstraat, kapel	x
5			Boekenderstraat 251, 290	x
6			Onderste Molenweg 77	25-35
6	☐		Onderste Molenweg 79	x
9			Hendriksstraat 17	23-25
9			Mariastraat 2, 2b	24-14
9			Mariastraat 67-73	24-13

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
9			Mariastraat 75, 77	24-12
9			Mariastraat 87, 89	24-11
9			Roermondsestraat 23	22-35
9			Roermondsestraat 25-27	22-34
9			Roermondsestraat 28	21-09
9			Roermondsestraat 29	22-33
9			Roermondsestraat 31	22-32
9			Roermondsestraat 32	21-10
9			Roermondsestraat 33	22-31
9			Roermondsestraat 34	21-11
9		*	Roermondsestraat 35-37	22-30
9			Roermondsestraat 42-46	21-12
9			Roermondsestraat 53	22-29
9			Roermondsestraat 54	21-13
9			Roermondsestraat 55	25-22
9			Roermondsestraat 57	22-28
9			Roermondsestraat 59	22-27
9			Roermondsestraat 61-63	22-26
9			Roermondsestraat 65-67	22-25
9			Roermondsestraat 86	21-14
9			Sinselveldstraat 14-24 e.o.	24-15
9			Sinselveldstraat 23	24-21
9			Sinselveldstraat 27, 29, 31	24-20
9			Sinselveldstraat 32, 34	24-08
9			Sinselveldstraat 33	24-16
9	□		Sinselveldstraat 35	24-17, 18 19
9			Sinselveldstraat 37	24-10
9			Sinselveldstraat 39	23-30
9			Sinselveldstraat 40	24-07
9			Sinselveldstraat en Mariastraat 26, 28, 30	24-09
9			Tegelseweg 2-4	21-15
9			Tegelseweg 6	21-16
9			Tegelseweg 10	21-17
9			Tegelseweg 14-16	21-18
9			Tegelseweg 18	21-18
9			Tegelseweg 20-22	21-19
9			Tegelseweg 24	21-20
9			Tegelseweg 30-32	21-21
9			Tegelseweg 34, 36, 36a	21-22
9			Tegelseweg 44, 46	21-23
9			Tegelseweg 48-50	21-24
9			Tegelseweg 49-53	22-24
9			Tegelseweg 55-57	22-23
9			Tegelseweg 56-58	21-25
9			Tegelseweg 64	21-26
9			Tegelseweg 67	22-22
9			Tegelseweg 68	21-27
9			Tegelseweg 69	22-21
9			Tegelseweg 70	21-28
9			Tegelseweg 71	22-20
9			Tegelseweg 72	21-29
9			Tegelseweg 73	22-19
9			Tegelseweg 74, 76	21-30
9			Tegelseweg 75, 77, 77a	22-18
9			Tegelseweg 78	21-31
9			Tegelseweg 80	21-32
9			Tegelseweg 82	21-33
9			Tegelseweg 83	22-17
9			Tegelseweg 84	21-34

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
9			Tegelseweg 85-99	22-16
9			Tegelseweg 86	21-35
9			Tegelseweg 94	22-02
9			Tegelseweg 103	22-15
9			Tegelseweg 105	22-14
9			Tegelseweg 107	22-13
9			Tegelseweg 109	22-12
9			Tegelseweg 111	22-11
9			Tegelseweg 113	22-10
10			Heutzstraat 2	13-28
10			Heutzstraat 9, 11	13-27
10			Heutzstraat 17 t/m 21	13-26
10			Heutzstraat 18/20	
10			Heutzstraat 34	13-25
10			Heutzstraat 43, 45	13-24
10			Heutzstraat 51, 55	13-22
10			Heutzstraat 58	13-23
10			Heutzstraat 70-88	13-21
10			Kaldenkerkerweg 2	17-24
10			Kaldenkerkerweg 12	17-23
10			Kaldenkerkerweg 13, 14	17-22
10			Kaldenkerkerweg 20	17-20
10			Kaldenkerkerweg 24	17-21
10	*		Kaldenkerkerweg 27	17-19
10	*		Kaldenkerkerweg 29	17-18
10			Kaldenkerkerweg 30	17-17
10			Kaldenkerkerweg 31	17-16
10			Kaldenkerkerweg 39	17-15
10			Kaldenkerkerweg 40	17-14
10			Kaldenkerkerweg 41	17-13
10			Kaldenkerkerweg 42	17-12
10			Kaldenkerkerweg 43	17-11
10			Kaldenkerkerweg 44	17-10
10			Kaldenkerkerweg 45	17-09
10			Kaldenkerkerweg 46	34-03, 04
10			Kaldenkerkerweg 53	17-08
10			Kaldenkerkerweg 54	17-07
10	*		Kaldenkerkerweg 56	16-35
10		*	Leutherweg 1	x
10			Maagdenbergweg 3, 5	17-05, 06
10			Maagdenbergweg 9	17-04
10			Maagdenbergweg 11	17-03
10			Maagdenbergweg 14, 16, 18	16-32
10			Maagdenbergweg 20	16-33
10			Maagdenbergweg 21	16-28, 29
10			Maagdenbergweg 23	16-30
10			Parallelweg 7	16-19
10			Parallelweg 9, 11	16-20
10			Parallelweg 42	16-25
10		*	Rijnsingel Burg.v. 1	13-17
10		*	Rijnsingel Burg.v. 1a	13-16
10			Rijnsingel Burg.v. 3	13-15
10			Rijnsingel Burg.v. 4	13-14
10			Rijnsingel Burg.v. 5	13-13
10			Rijnsingel Burg.v. 7	13-12
10			Rijnsingel Burg.v. 8	13-12
10			Rijnsingel Burg.v. 12	13-10
10		*	Rijnsingel Burg.v. 13, 14, 15	13-09

Stadsbeeldnummer	Rijksmonument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
10			Rijnsingel Burg.v. 16	13-08
10			Rijnsingel Burg.v. 17	13-07
10			Rijnsingel Burg.v. 17a 18	13-06
10		*	Rijnsingel Burg.v. 20	13-05
10			Stalbergweg 1	13-04
10			Stalbergweg 9 t/m 21a	13-29
10			Stalbergweg 10, 12, 14a	13-19
10			Stalbergweg 20, 22	13-20
10			Stalbergweg 30-36	13-30
10			Zandstraat 2	16-24
10			Zandstraat 4	16-23
11	☐		Arenborgweg 77-85	x
11		*	Arenborgweg 113	x
11	☐		Fossa Eugeniana, gedeelte	x
11	☐		Genrayweg 49, ongd.	x
11		*	Koelderstraat 19, 21	x
11	☐		Lovendaalseweg 11/13	x
11			Noordervaart 't Ven	x
11			Rengelstraat 6-8	x
11			Schoolweg 21	32-03
11			Schoolweg 23	32-04
11			Schoolweg 77, 79	32-06
11			Schoolweg 83	32-07
11			Schoolweg 96	32-05
11			Schoolweg 131	32-13
11		*	Schoolweg 140, 144, 146	32-10, 11
11			Straelseweg 329	32-14
11			Straelseweg 369, 371	32-08
11			Straelseweg 626	32-09
				12
12			Antoniuslaan ongd.	26-02
12			Antoniuslaan 1-5	26-05
12		*	Antoniuslaan 6	26-03
12			Antoniuslaan 8, 10	26-04
12			Antoniuslaan 19	26-05
12			Antoniuslaan 20	26-06
12			Antoniuslaan 24	26-23
12			Antoniuslaan 26-28	26-22
12			Antoniuslaan 27-29	26-07
12			Antoniuslaan 30	26-21
12			Antoniuslaan 32	26-20
12			Antoniuslaan 35, 37	26-08
12			Antoniuslaan 39-41-43	26-09
12			Antoniuslaan 45, 47	26-10
12			Antoniuslaan 54	26-19
12			Antoniuslaan 62	26-18
12			Antoniuslaan 78, 80	26-16, 17
				27-21
12			Antoniuslaan 79	26-13
12		*	Antoniuslaan 81	26-14
12		*	Antoniuslaan 87	26-15

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no. lijst M.I.P.
12			Lambertusplein 1	26-33
12			Lambertusplein 2	26-34
12			Lambertusplein 3, 5	26-35
12			Lambertusplein 6, 7	27-02
12			Lambertusplein 8, 9, 10	27-20
12			Lambertusplein 11, 12	27-03
12			Lambertusplein 13	27-04
12			Lambertusplein 14, 15	27-05
12			Lambertusplein 16, 17	27-06
12			Lambertusplein 18, 19	27-07
12			Lambertusplein 22, 23	27-08
12			Lambertusplein 24	27-09
12			Lambertusplein 25	27-10
12			Lambertusplein 28	27-11
12			Lambertusplein 29	30-31, 32
12			Lambertusplein 29, 30	27-12
12			Lambertusplein 31, 32, 33	27-13
12			Lambertusplein 37, 38	27-14
12			Lambertusplein 40	27-15
12			Lambertusstraat 1e 1-3	26-24
12			Lambertusstraat 1e 5, 7	26-25
12			Lambertusstraat 1e 15-17	26-26
12			Lambertusstraat 1e 20	26-27
12			Lambertusstraat 1e 22	26-28
12			Lambertusstraat 1e 24	26-29
12			Lambertusstraat 1e 25	26-31
12			Lambertusstraat 1e 26, 26a	26-30
13			Binnensingel Noord 4-16	5-15
13			Binnensingel Noord 18, 20	5-14
13			Binnensingel Noord 23	4-31
13			Bolwaterstraat 9, 11, 13, 15	2-35
13			Bolwaterstraat 32	3-02
13			Bolwaterstraat 36	3-03
13			Bolwaterstraat 38	3-04
13			Buitensingel Noord 3, 5, 7	5-28
13			Buitensingel Noord 13, 15, 17, 19	5-29
13			Buitensingel Noord 31	5-33
13		*	Geldersepoort 23/Nolensplein 7	2-04
13			Ginkelstraat 50-58	9-22
13		*	Goltziusstraat 1	6-03
13			Goltziusstraat 2	6-26
13			Goltziusstraat 2	6-27
13		*	Goltziusstraat 3	6-04
13			Goltziusstraat 4 t/m 22	6-24, 25
13		*	Goltziusstraat 5, 7, 9	6-05, 06
13		*	Goltziusstraat 11	6-07
13		*	Goltziusstraat 13	6-08
13			Goltziusstraat 15, 17	6-09
13			Goltziusstraat 19	6-10
13		*	Goltziusstraat 21	6-11, 12
13			Goltziusstraat 24, 26, 28, 48t/m54	6-19, 20
13			Goltziusstraat 29	6-13
13			Goltziusstraat 31-31e	6-14
13		*	Goltziusstraat 33	6-15
13			Goltziusstraat 34	6-23
13			Goltziusstraat 35	6-16
13			Goltziusstraat 36, 38, 40	6-22

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
13			Goltziusstraat 37	6-17
13			Goltziusstraat 39-41	6-18
13			Goltziusstraat 42, 44, 46	6-21
13			Helbeek 1, 3	10-34
13			Helbeek 2, 4	11-06
13			Helbeek 5, 7	10-35
13			Helbeek 8	11-07
13			Helbeek 9, 11	11-02
13			Helbeek 10	11-08
13			Helbeek 14	11-09
13			Helbeek 15-17	11-03
13			Helbeek 18-20	11-10
13			Helbeek 19, 21	11-04
13		*	Martinusstraat St. 17-25	4-30
13			Martinusstraat St. 27	4-29
13		*	Martinusstraat St. 60 (4)	4-18
13		*	Martinusstraat St. 62 (4a)	4-17
13			Martinusstraat St. 64 (6)	4-20
13		*	Martinusstraat St. 66 (6a)	4-16
13		*	Martinusstraat St. 68 (8)	4-15
13		*	Martinusstraat St. 70 (10a)	4-14
13			Martinusstraat St. 72 (12)	4-21
13			Martinusstraat St. 74 (14)	4-22
13		*	Martinusstraat St. 76 (26), 78 (18)	4-23
13		*	Martinusstraat St. 80 (20)	4-24
13			Martinusstraat St. 82 (20)/84/ 86 (22)	4-25
13			Martinusstraat St. 88 (24)	4-26
13			Martinusstraat St. 90 (26)	4-27
13			Martinusstraat St. 96 (32)	4-28
13			Mercatorstraat 1 t/m 17	6-29
13			Mercatorstraat 2 t/m 8	6-30
13		*	Nolensplein Mgr. 1	2-29
13		*	Nolensplein Mgr. 2, 3	2-30
13		*	Nolensplein Mgr. 4	2-31
13		*	Nolensplein Mgr. 5	2-32
13			Nolensplein Mgr. to 5	2-34
13		*	Nolensplein Mgr. 6	2-33
13			Nolensplein Mgr. 44	5-34
13			Nolensplein Mgr. 64	4-12
13		*	Nolensplein Mgr. 66	4-13
13			Oppensingel Deken van 65, 67b	14-24
13			Parkstraat 4	5-19
13			Parkstraat 6	5-18
13			Parkstraat 8-12	5-17
13			Parkstraat 14	5-16
13			Parkstraat 29	34-31
13		*	Parkstraat 31	5-20
13		*	Parkstraat 33	5-21
13			Parkstraat 35, 37	5-22
13			Puteanusstraat 2-4	9-19
13			Puteanusstraat 6-8	9-20
13			Puteanusstraat 26-28	9-21
13			Puteanusstraat 48	4-11
13		*	Schoolstraat 9	6-28
13			Schoolstraat 15	9-23

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
13		*	Straelseweg 1	4-31,32 33
13		*	Straelseweg 3	4-35
13		*	Straelseweg 5	5-03
13		*	Straelseweg 7, 9	5-05
13			Valuasstraat to	5-30
13			Valuasstraat 24, 26	5-32
13			Valuasstraat 30, 30a, 32, 34	5-31
14			Hogeweg 2	5-23
14			Hogeweg 4, 6, 8, 8a	5-24
14			Hogeweg 10	5-25
14			Hogeweg 12, 16, 18	5-26
14			Hogeweg 20, 22	5-27
14			Hogeweg 24	12-19
14			Wilhelminapark	12-11
14		*	Wilhelminapark 1	11-28,29
14		*	Wilhelminapark 3, 5	11-30-35
14		*	Wilhelminapark 7	12-02
14		*	Wilhelminapark 8, 10	11-27
14		*	Wilhelminapark 11	12-03
14			Wilhelminapark to 11	12-04
14		*	Wilhelminapark 12	11-26
14			Wilhelminapark to 12a	11-25
14		*	Wilhelminapark 14	11-24
14		*	Wilhelminapark 15-17	12-05
14			Wilhelminapark 18	11-23
14			Wilhelminapark 19	12-06
14		*	Wilhelminapark 20	11-22
14		*	Wilhelminapark 22	11-21
14			Wilhelminapark 23	12-07
14			Wilhelminapark 24	11-20
14			Wilhelminapark 26	12-15
14			Wilhelminapark 28/30	12-14
14			Wilhelminapark to 30	12-11,16 17
14			Wilhelminapark 32	12-13
14			Wilhelminapark 34	12-12
14			Wilhelminapark 36	12-10
14		*	Wilhelminapark 38	12-09
14			Wilhelminapark 40	12-08
15			Beatrixstraat Pr. 1	8-13
15			Beatrixstraat Pr. 3, 5	8-14
15			Beatrixstraat Pr. 3, 5	8-14
15			Beatrixstraat Pr. 6	8-15
15			Beatrixstraat Pr. 9-15	8-16
15		*	Beatrixstraat Pr. 17	8-18
15			Boermansstraat Mgr. 1	7-23
15			Boermansstraat Mgr. 3	7-22
15			Boermansstraat Mgr. 5, 7	7-21
15			Boermansstraat Mgr. 9	7-20
15			Boermansstraat Mgr. 11	7-19
15			Boermansstraat Mgr. 13, 15	7-18
15			Boermansstraat Mgr. 17	7-05
15			Boermansstraat Mgr. 19, 21	7-06
15			Boermansstraat Mgr. 23, 25	7-07
15			Boermansstraat Mgr. 27	7-08
15			Boermansstraat Mgr. 29	7-09
15			Boermansstraat Mgr. 31	7-10
15			Boermansstraat Mgr. 33	7-11

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
15			Boermansstraat Mgr. 35, 37	7-12
15			Boermansstraat Mgr. 38	7-17
15			Boermansstraat Mgr. 44	7-16
15			Boermansstraat Mgr. 46	7-15
15			Boermansstraat Mgr. 48, 50	7-14
15			Boermansstraat Mgr. 52	7-13
15		*	Cleefstraat V. 2, 4, 4A, B, C	8-03
15			Cleefstraat V. 6, 8	8-04
15			Cleefstraat V. 10 t/m 16	8-05
15			Cleefstraat V. 27 t/m 31	8-08
15			Cleefstraat V. 28 t/m 32	7-36
15			Cleefstraat V. 33	8-09
15			Cleefstraat V. 34	7-35
15			Cleefstraat V. 35	8-10
15			Cleefstraat V. 37-49	8-11
15			Cleefstraat V. 38	7-30
15			Cleefstraat V. 40-56	7-29
15			Cleefstraat V. 58, 60, 62	7-28
15		*	Julianastraat 3, 5	6-31, 32
15			Julianastraat 4, 6	6-36
15			Julianastraat 7	7-04
15			Julianastraat 8	6-35
15			Julianastraat 10	6-34
15			Julianastraat 12	6-33
15			Julianastraat 14	7-03
15			Keullerstraat 3	8-26
15			Keullerstraat 4	8-28
15			Keullerstraat 7, 9	8-27
15		*	Lohofstraat 12-28	8-22, 23
15		*	Lohofstraat 17	8-19
15			Nassastraat 1	4-03
15			Nassastraat 10-12	9-18
15			Oppensingel Deken van 5	9-12
15			Oppensingel Deken van 7	9-11
15			Oppensingel Deken van 9	9-10
15			Oppensingel Deken van 11	9-09
15			Oppensingel Deken van 13	9-08
15			Oppensingel Deken van 21	8-29
15			Oppensingel Deken van 23	8-30
15			Oppensingel Deken van 25	8-31
15			Oppensingel Deken van 27-29	8-32
15			Oppensingel Deken van 37	8-33
15			Oppensingel Deken van 39-41	8-34
15			Oppensingel Deken van 45	8-35
15			Oppensingel Deken van 45-47	9-02
15			Oppensingel Deken van 49	9-03
15			Oppensingel Deken van 51	9-04
15			Oppensingel Deken van 53, 53a	9-05
15			Oppensingel Deken van 55	9-06
15			Oppensingel Deken van 57	9-07
15		*	Prinsenhofstraat 3	8-20, 21
15			Prinsenhofstraat 7	8-07
15			R. de Beerenbrouckstraat 1, 3	8-12
15			Verwerstraat J. de 1, 1a	7-31
15			Verwerstraat J. de 2, 4	7-34

Stadsbeeld nummer	Rijks- monument	gemeentelijk monument		no.lijst M.I.P.
15			Verwerstraat J. de 5 t/m 15	7-32
15			Verwerstraat J. de 6, 8	7-33
15			Wilhelminastraat 4, 6, 8	7-27
15			Wilhelminastraat 10, 12	7-26
15			Wilhelminastraat 16	7-24
15			Wilhelminastraat 17	7-25
16			Dr. Poelsplein to 11	18-30
16			Dr. Poelsplein e.o. 2-16, 1-15	18-31,32
16			Kaldenkerkerweg 113-159	19-20
17			Blariacumplein e.o. 2-24	30-17,18
17			Blariacumplein 26	30-16
17			Grote Parallelstraat 3	30-22
17			Grote Parallelstraat 19	30-19
17			Grote Parallelstraat 21, 23	30-20
17			Grote Parallelstraat 25, 27	30-21
17			Smeliënstraat 31	30-30
17			Smeliënstraat 33	30-29
17			Smeliënstraat 35	30-28

x Van deze panden bevindt zich een beschrijving bij de afdeling VRMSP.